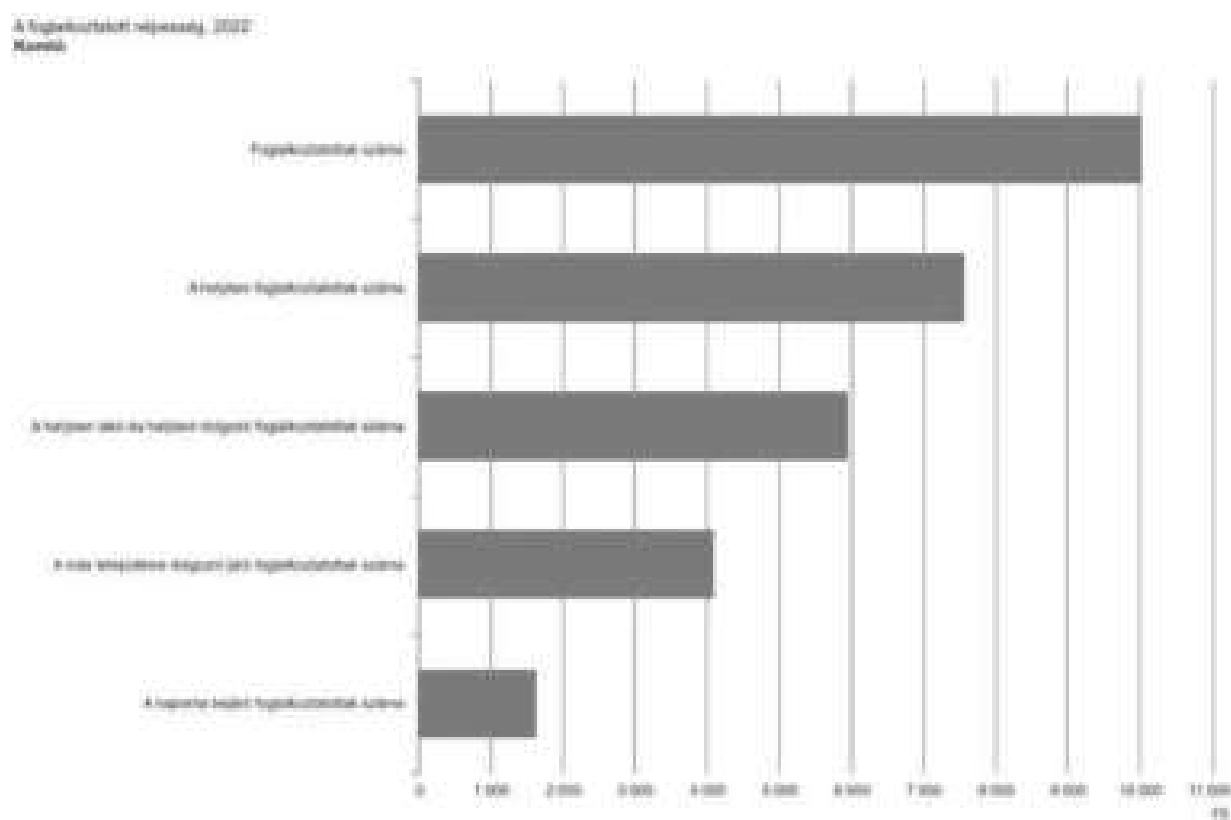

„A települések legfontosabb adatai alkalmazás látványos ábrák segítségével mutatja be hazánk 3155 települését és a 23 fővárosi kerületet az elmúlt három népszámlálás (2001, 2011, 2022) alapján. 16 ábra szemlélteti a település lakosságának demográfiai, iskolázottsági és munkaerőpiaci jellemzőit, nemzetiségi, vallási összetételét, a háztartások, a családok jellemzőit és a lakáskörülményeket. „¹

Az alábbi ábrán látható, hogy a helyben foglalkoztatottak számát szinte teljes egészében a helyben lakók teszik ki, és jóval kevesebb részben a naponta bejáró/ingázók. A más településekre dolgozni járók/ingázók viszont több, mint kétszer annyian vannak, mint a városba naponta bejárók. Tehát a településről több munkaerőt szívnak el a környező települések, járások, mint amennyit a város oda tud vonzani magához. A 2011-es népszámlálási adatokhoz képest pedig közel kétszeresére nőtt a más településre járók száma. Az összes foglalkoztatotthoz képest azonban megállapítható, hogy a város több gazdaságilag aktív embert tud a városban tartani.

34. ábra: Foglalkoztatottak és ingázók száma (fő)

Forrás: <https://nepszamlalas2022.ksh.hu/eredmenyek/vizualizaciok/a-telepulesek-legfontosabb-adatai/?ter=26408>

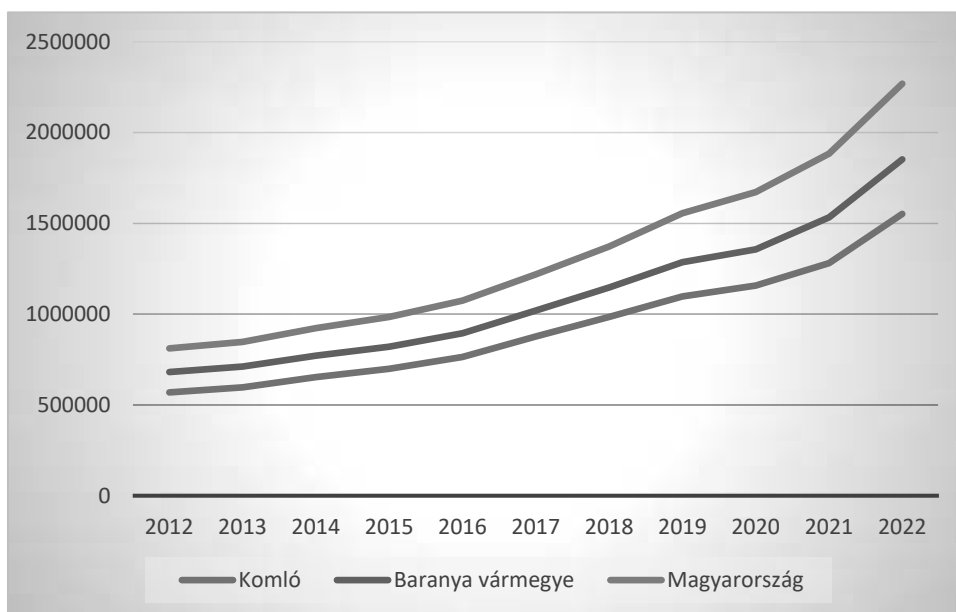
A lakosság jövedelmi helyzetéről a TEIR-ben elérhető statisztika – az egy adózóra jutó, személyi jövedelemadó-alapot képező jövedelem alapján – nyújt összehasonlítható adatokat. A 2012–2022 közötti időszak vizsgálata alapján Komlón a jövedelmek folyamatos növekedése figyelhető meg: 2012-ben az éves érték 568.983 Ft volt, amely 2022-re 1.551.838 Ft-ra emelkedett, ez több mint két és félszeres növekedést jelent.

A növekedés üteme összhangban van a vármegyei és országos szintű tendenciákkal, azonban Komló éves jövedelmi mutatói mindvégig elmaradtak a vármegyei és országos átlagtól. Ez arra utal, hogy bár a jövedelmi szint abszolút értékben javult, a relatív pozíció a térségi és országos átlaghoz képest nem

¹ <https://nepszamlalas2022.ksh.hu/>

változott érdemben. Ez továbbra is indokolja a jövedelmi szinthez kapcsolódó esélykiegyenlítő fejlesztési beavatkozások szükségességét.

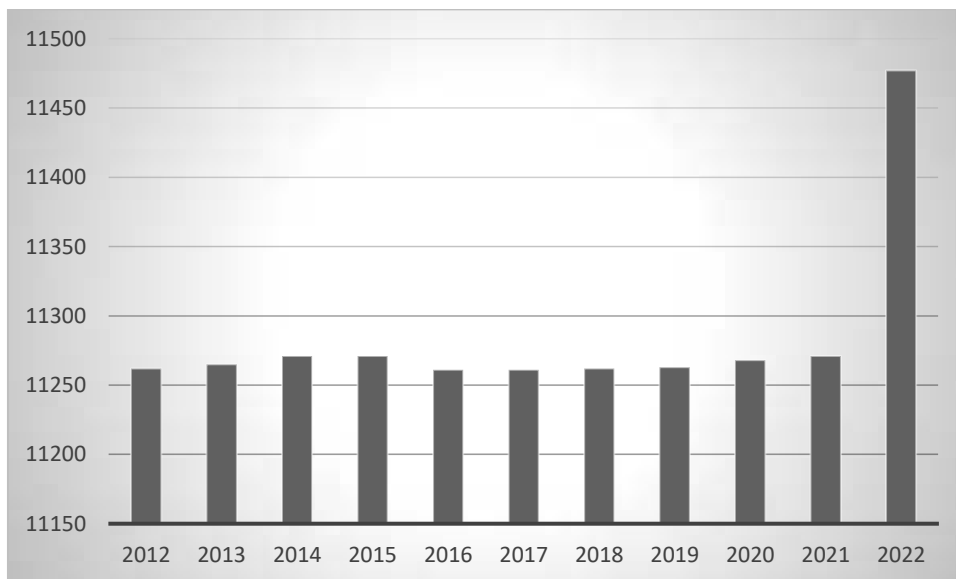
35. ábra: Egy adózóra jutó SZJA alapot képező jövedelem (Ft)

Forrás: TEIR adatai alapján saját szerkesztés, 2024.június

A lakosság életminőségének egyik meghatározó tényezője a lakásállomány mennyiségi és minőségi jellemzője. A TEIR adatai alapján Komlón 2012 és 2021 között a teljes lakásállomány száma gyakorlatilag stagnált, majd 2022-re jelentős, több mint 200 lakással történő bővülés következett be. Ez a növekedés kiemelkedik az előző évtized tendenciájából.

36. ábra: Lakásállomány alakulása (db)

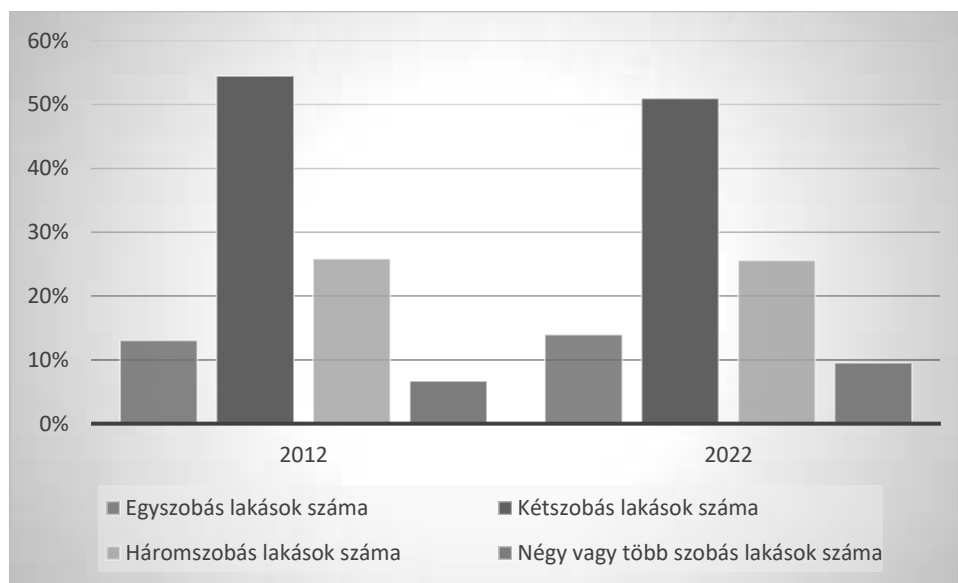
Forrás: TEIR adatai alapján saját szerkesztés, 2024.június

A lakásméret szerinti megoszlást vizsgálva megállapítható, hogy 2012 és 2022 között érdemi változás csak néhány kategóriában történt. A háromszobás lakások aránya változatlan maradt, míg a kétszobás lakások részaránya 54%-ról 51%-ra csökkent. Ugyanakkor az egyszobás lakások aránya 1%-kal, a négy és több szobás lakásoké 3%-kal nőtt, amely a lakáskomfort és élettér iránti növekvő igényre utal.

A komfortossági szintek alakulását a KSH 2001-es, 2011-es és 2022-es népszámlálási adatai alapján vizsgálva kedvező irányú elmozdulás figyelhető meg: az összkomfortos lakások aránya nőtt, míg a komfortos, félkomfortos és komfort nélküli lakások száma csökkent. Ezzel párhuzamosan a szükség- vagy egyéb célú lakások száma enyhén emelkedett 2011 és 2022 között.

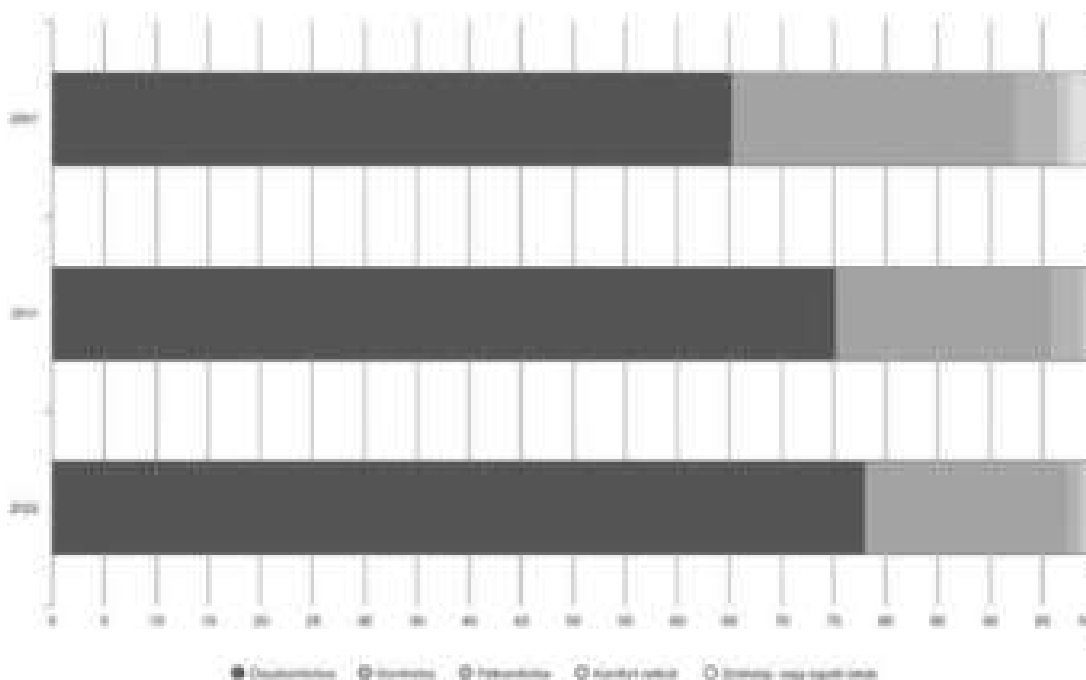
A rendelkezésre álló adatok alapján megállapítható, hogy a lakásállomány minősége hosszú távon javuló tendenciát mutat, ugyanakkor a szükséglakások jelenléte továbbra is társadalmi szempontból érzékeny problématerület marad.

37. ábra: Lakásállomány szobaszámok szerinti megoszlása (%)

Forrás: TEIR adatai alapján saját szerkesztés, 2024.június

38. ábra: Lakásállomány komfortosság szerinti megoszlása (%)

Forrás: <https://nepszamlalas2022.ksh.hu/eredmenyek/vizualizaciok/a-telepulesek-legfontosabb-adatai/?ter=26408>

1.7.4 Térbeli, társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok

2022-ben a súlyos anyagi deprivációban élők száma a komlói járásban 28%, ami lakosságszámra vetítve 8953 főt jelent. Baranya vármegyén belül ez a járás a 6. rangsort kapta. Komló városára a jelenleg rendelkezésre álló adatokban nem található információ.

Komló városában a népesség csökkenése és az előregedő korstruktúra hosszú távon fenntarthatósági kihívásokat generál mind a társadalmi, mind a gazdasági szférában. A lakosság előregedéséből fakadóan egyre növekvő ellátási igény jelentkezik az idősebb korosztály részéről, amely megnöveli az aktív korosztályra háruló terheket, különösen egy stagnáló vagy csökkenő foglalkoztatottsági környezetben. A demográfiai változások mérséklése érdekében elengedhetetlen a fiatalabb generációk helyben tartását elősegítő, életminőséget javító beavatkozások megvalósítása – különösen a versenyképes munkahelyek biztosítása, valamint az elérhető, minőségi közszolgáltatások fejlesztése révén.

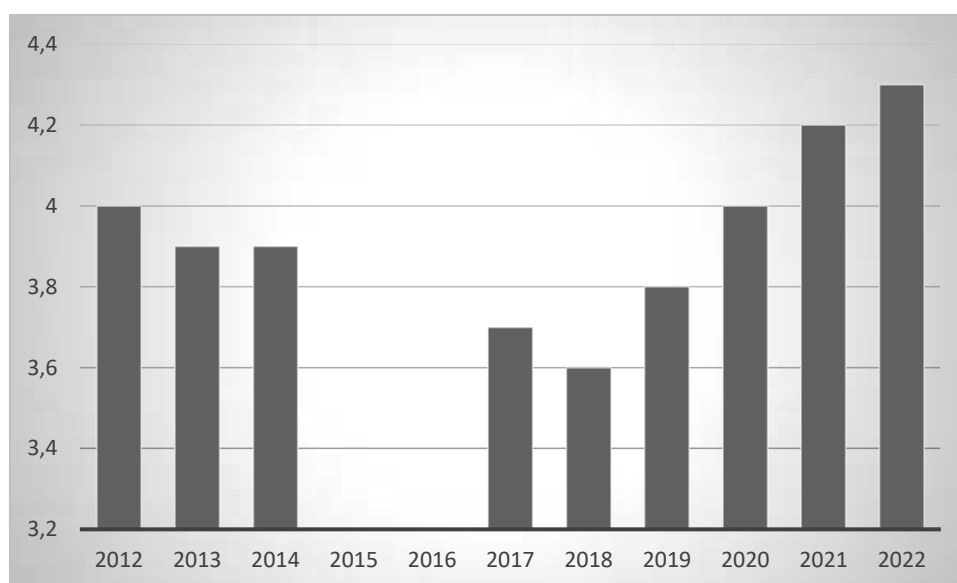
A város vonzerejének növelése, az aktív korú népesség megtartása és betelepülésre ösztönzése érdekében célzott településfejlesztési beavatkozások szükségesek, amelyek előmozdítják Komló funkcióbővítő, gazdaságélénkítő és életminőséget javító átalakulását. Amennyiben a jelenlegi öregedési tendencia folytatódik, és ezzel párhuzamosan a születéskor várható élettartam tovább növekszik, az jelentősen megterheli a szociális és egészségügyi ellátórendszert, valamint hosszú távon visszavetheti a város gazdasági versenyképességét is.

További komoly kihívást jelent, hogy a város egyes leromlott állapotú, deprivált területein – elsősorban a korábbi ipari tevékenységek megszűnéséből eredően – mintegy 850–950 fő él társadalmi-gazdasági szempontból hátrányos helyzetben. E lakossági csoport a település össznépességének 4–5%-át teszi ki, és célzott, komplex beavatkozásokat igényel, különösen a lakhatási körülmények javítása, a szolgáltatásokhoz való hozzáférés, valamint a társadalmi integráció elősegítése terén.

Komló történeti fejlődése és földrajzi adottságai következtében a városrészek közötti különbségek jelentősek. Bár a településen formálisan nem azonosítható szegregátum, több olyan terület is található, amely a szegregáció veszélyével érintett. Ezeknek az övezeteknek a felzárkóztatása és újrahasznosítása elengedhetetlen, és kizárólag komplex, integrált városfejlesztési programok révén érhető el, melyek egyszerre célozzák az infrastruktúra fejlesztését, a közszolgáltatások bővítését és a közösségi aktivitás erősítését.

A TEIR adatai alapján 2012-2020 között ingadozó volt a civil szervezetek száma 1000 lakosra vetítve. 2012-től tizedes nagyságrendű csökkenés volt tapasztalható egészen 2018-ig, majd onnantól folyamatos növekedés látható, ami a 2012-es értéket is meghaladja, azaz 4,3 db civil szervezet jutott 1000 lakosra 2022-ben. Emiatt kijelenthető, hogy a civil szféra erős a városban.

39. ábra: 1000 lakosra jutó civil szervezetek száma (db)

Forrás: TEIR adatai alapján saját szerkesztés, 2024.június

A Civil Információs Portál és a Civil szervezetek névjegyzéke (Magyarország Bíróságai) által közzétett adatok alapján jelenleg Komlói városában 39 db egyesület és 23 db alapítvány található, melyek az alábbiakban kerültek felsorolásra.

Egyesületek:

- Gimnáziumért Egyesület
- "Fekete Gyémántok Cigány Hagyományőrző" Egyesület
- "PORTA" Komlói Kertbarátok Egyesület
- Argilus Labdarúgó Képző Sportegyesület
- Chache Rom Kulturális és Hagyományőrző Egyesület
- Diák és Öntevékeny Körök Egyesülete
- Élet és Tanulás Egyesület
- Esély az Esélyteleneknek Kutya Mentő Egyesület
- Fonti 5 Táncegyesület
- Hétdomb Természetbarát Egyesület
- Komlói Összeköt Egyesület
- Komlóért Egyesület
- KomlóFit Egyesület
- KOMLÓI "FEKETE LÁNG" ÉRDEKVÉDELMI EGYESÜLET
- Komlói Állatvédő Közhasznú Egyesület
- Komlói Bányász Horgász Egyesület
- Komlói Cukorbetegség Egyesülete
- Komlói Fúvószenekar Egyesület
- Komlói Fűtőerőmű Zrt. Dolgozóinak Szakszervezete
- Komlói Kyokushin Karate Sport Egyesület
- Komlói Női Kézilabda Egyesület
- Komlói Tenisz és Sí Klub
- Kulturális Célokat Segítő Egyesület
- Mecseki Romákért Kulturális és Érdekvédelmi Egyesület

- Mecsekjánosiért Egyesület
- Nagycsaládosok Komlói Egyesülete
- Napfény Egyesület "Az élhetőbb életért"
- New Generation Kulturális Egyesület
- Nő az Esély Egyesület
- Pécs-Baranyai Középiskolai Igazgatók Kollégiuma Szakmai és Érdekvédelmi Szövetsége
- PONGO GYM TEAM Nonprofit Egyesület
- Pöndöly Néptánc és Hagyományőrző Egyesület
- T20 DARTS CLUB
- Tegyük Többet Baranyáért Egyesület
- Tisztelet Komlónak Egyesület
- Tűz-Partner Önkéntes Tűzoltó Egyesület
- Vidám Időskor Egyesület
- Villa Complov Sport Club
- Volt Van Lesz Zenei és Kulturális Egyesület

Alapítványok:

- Erkel Ferenc Zenei Alapítvány
- "Gagarin Iskoláért" Alapítvány
- „A Komlói Pedagógus Kamarakórusért” Alapítvány
- Aktív terület- és településfejlesztési Alapítvány
- Alíz Esélye Alapítvány
- ClassiKo Kulturális Alapítvány
- Erkel Ferenc Zenei Alapítvány
- Gesztenyési Óvoda Gyermekeiért Alapítvány
- Hétszínvirág Alapítvány
- Idősek Otthona Támogatásáért Alapítvány
- Iskolafejlesztési Alapítvány
- Kazinczys Diákokért Alapítvány
- Kenderföldi Német Nemzetiségi Oktatásért Alapítvány
- Kiugrás Alapítvány a Hátrányos Helyzetű Sportolókért
- KODÁLY ZOLTÁN NEMZETKÖZI GYERMEKKÓRUS FESZTIVÁL ALAPÍTVÁNY
- Komló és Térsége Tűzvédelméért Közalapítvány
- Komló Lexikonért Alapítvány
- Komlói Bányász Nyugdíjas Alapítvány
- Komlói Munkáskórusért Alapítvány
- Kökönyösi Diákokért Alapítvány
- Kökönyösi Óvodáért Alapítvány
- Uszodáért Alapítvány
- ZÖLDIKE Alapítvány

1.7.5 Települési identitást erősítő tényezők

A korábban már említett 2022-es népszámlálási adatok által vizsgált nemzetiségi megoszlásnál három csoport emelkedik ki magasabb számmal: cigány/roma nemzetiségűek (lakosság 3,3%-a), német nemzetiségűek (lakosság 2,2%-a) és a horvát nemzetiségűek (lakosság 0,3%-a). Ezen csoportok érdekeit és értékeit képviselve, erősítve három nemzetiségi önkormányzat is működik, a Komló Város Cigány Nemzetiségi Önkormányzata, a Komló Város Német Nemzetiségi Önkormányzata és a Komló Város Horvát Nemzetiségi Önkormányzata.

A Német Nemzetiségi Önkormányzat főbb feladata, hogy helyben lakó némettség érdekeit képviselje és azokat érvényre juttassa. Célja, hogy a nevelés-oktatás területén minél szélesebb körben támogassák a német nyelv tanítását, ami jelenleg 4 óvodában, 2 általános iskolában és egy gimnáziumban valósul meg. Az önkormányzat tulajdonában lévő Német Klub számos lehetőséget biztosít klubfoglalkozásoknak, továbbá városi események alkalmával erősítik a német identitást úgy, mint:

- Nemzetiségi nap,
- KomlóFest,
- rendszeres kiállítások és előadások,
- országos találkozó,
- jubileumi rendezvények- nemzetközi vonatkozásban is.

A Horvát Nemzetiségi Önkormányzat szoros kapcsolatot ápol a horvátországi Valpovo városával, akikkel karöltve számos lehetőséget kínálnak a találkozásra:

- iskolások programcseréje,
- nyugdíjas klubok „barátkozása”,
- kiállítások cseréje,
- folklór együttesek városi rendezvényein való szereplés,
- a komlói Horvát Dalkör működése.

Mindezek mellett a városnak több testvérvárosa is van: Neckartenzlingen (Németország), Eragny-sur-Oise (Franciaország), Beius/Belényes (Románia), Torrice (Olaszország).

1.8 A település humán infrastruktúrája, közszolgáltatások

1.8.1 Nevelés, oktatás

Komló az oktatás, köznevelés területén fejlettnak mondható, hiszen a városban – felsőoktatási intézmény kivételével - minden oktatási és nevelési intézmény elérhető. Komló városában jelenleg egy városi fenntartású bölcsőde és hét óvoda működik (korábban 9 óvoda volt, de 2023.szeptemberétől a Templom téri Tagóvoda megszűnt). Bölcsődei ellátást továbbá két családi bölcsőde is biztosítja – Aprajafalva és Törppicur Családi Bölcsőde -, és egy nevelést biztosító, egyházi fenntartású óvoda - Pécsi Egyházmegye által működtetett és fenntartott, Szent Bernadett Óvoda - működik Komlón.

A bölcsődében a férőhelyek száma a következőképpen alakult az elmúlt években:

5. táblázat: Bölcsődei férőhelyek és gyermek létszám alakulása Komlón

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Működő bölcsődei férőhelyek száma (db)	68	68	68	68	68	68	68	68	68	68	68
Bölcsődébe beírt gyermekek száma (fő)	66	63	67	64	61	66	68	67	67	61	65
Családi napköziben engedélyezett férőhelyek száma (db)	7	7	7	7	7	7	7	7	12	12	12
Családi napköziben gondozott gyermekek száma (fő)	7	7	7	6	7	7	7	7	10	10	11

Forrás: KSH adatai alapján saját szerkesztés, 2024.június

A Komló Városi Óvodának 7 különböző telephelyen működik tagóvodája, amiknek elhelyezkedése a városrészek tagoltságához igazodik:

- Komló Városi Óvoda székhely intézménye: 7300 Komló, Tompa Mihály utca 2/1.
- Komló Városi Óvoda Mecsekjános Tagóvodája: 7300 Komló, Iskola utca 39.
- Komló Városi Óvoda Hunyadi Utcai Tagóvodája: 7300 Komló, Hunyadi utca 8-10.
- Komló Városi Óvoda Szilvási Tagóvodája: 7300 Komló, Függetlenség utca 30.
- Komló Városi Óvoda Gesztenyési Tagóvodája: 7300 Komló, Rózsa utca 9.
- Komló Városi Óvoda Kökönyösi Tagóvodája: 7300 Komló, Jó szerencsét utca 1.
- Komló Városi Óvoda Körtvélyesi Tagóvodája: 7300 Komló, Nagyszántó utca 10.

Alapfeladata:

- óvodai nevelés
- nemzetiséghez tartozók óvodai nevelése
- a többi gyermekkel együtt nevelhető, sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése.

A Komló Városi Óvoda pedagógiai, nevelési gyakorlata értéke, hogy a tagóvodák őrzik hagyományait, helyi szokásaikat, a közösen elfogadott szakmai koncepciók mellett. Német nemzetiség nevelés és magyar nyelvű roma/cigány kulturális nevelés is folyik a tagóvodákban. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek, a különleges bánásmódot kívánó sajátos nevelési igényű gyermekek, a BTMN-es, a kiemelten tehetséges, továbbá a hátrányos és a halmozottan hátrányos helyzetűnek minősülő gyerekek számára szükségleteikhez és fejlődésükhöz egyedileg igazodó fejlesztéseket biztosítanak. Ez az integráció és fejlesztés két telephelyen érhető el: Komló Városi Óvoda székhely intézményében és a Hunyadi Utcai Tagóvodában. Ahhoz, hogy az összes célt, fejlesztést és a feltételeket megfelelően tudják biztosítani, korábban két pályázatot is megnyertek 2017-ben és 2018-ban:

- **TOP-3.2.1-16-BA1-2017-00004 azonosítószámú Épületenergetikai korszerűsítés Komlón** című projekt eredményeképpen a Hunyadi utcai ingatlanra felhelyeztek napelemeket. Ezek a mostani összevonás végett átkerülnek a Tompa Mihály utcai ingatlanra.
- **TOP - 1.4.1 - 15-BA1-2016-00011 azonosítószámú Óvodák és bölcsődék fejlesztése Komlón** című pályázat kapcsán a Hunyadi Utcai Tagóvodában eszközbeszerzések, udvar élhetőbbé és biztonságosabbá tétele történt meg.

2024 márciusában benyújtásra került a TOP_Plusz-3.4.1-23 kódszámú „Központi Óvoda fejlesztése I. ütem” című projektjavaslat, amely az óvodai kapacitásbővítést és infrastrukturális korszerűsítést célozza.

A pályázat benyújtását megalapozzák a rendelkezésre álló férőhelyadatok, amelyek alapján egyértelműen látható, hogy a legtöbb intézmény esetében a gyermeklétszám – beleértve a sajátos nevelési igényű, valamint a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeket is – meghaladja a rendelkezésre álló férőhelyek számát. Két óvoda kivételével minden esetben túltelítettség figyelhető meg. A fejlesztés részeként egy új csoportszoba kialakítása valósul meg két intézmény összevonásával, ezzel biztosítva a kapacitásbővítést. Emellett eszközbeszerzés, valamint az épület és udvar korszerűsítése is megvalósul. A projekt első üteme a központi óvoda komplex fejlesztésének kezdőlépése.

A fejlesztéssel érintett két óvodában jelenleg egyaránt 18-18 fő sajátos nevelési igényű, hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek ellátása történik. Az óvodai körzethez Komló és Mánfa közigazgatási területe tartozik, ugyanakkor a környező településekről is rendszeresen érkeznek gyermekek az intézményekbe.

6. táblázat: Óvodai férőhelyek és gyermek létszám alakulása Komlón

Óvoda	Gyermekek létszáma (fő)	Férőhelyek száma (fő)	Csoportok száma (db)	Körzeten kívüli gyermekek létszáma (fő)
Komló Városi Óvoda székhely intézménye	90	75	3	n.a.
Komló Városi Óvoda Mecsekjénosi Tagóvodája	28	25	1	6
Komló Városi óvoda Hunyadi Utcai Tagóvodája	59	50	2	7
Komló Városi Óvoda Szilvási Tagóvodája	99	100	4	22
Komló Városi Óvoda Gesztenyési Tagóvodája	19	25	1	5
Komló Városi Óvoda Kökönyösi Tagóvodája	79	75	3	25
Komló Városi Óvoda Körtvélyesi Tagóvodája	131	125	5	8
Összesen	505	475	19	

Forrás: A 2023/2024 nevelési évre vonatkozóan az OSA4TANU adatlap a04t18 tábla alapján saját szerkesztés, 2024.június

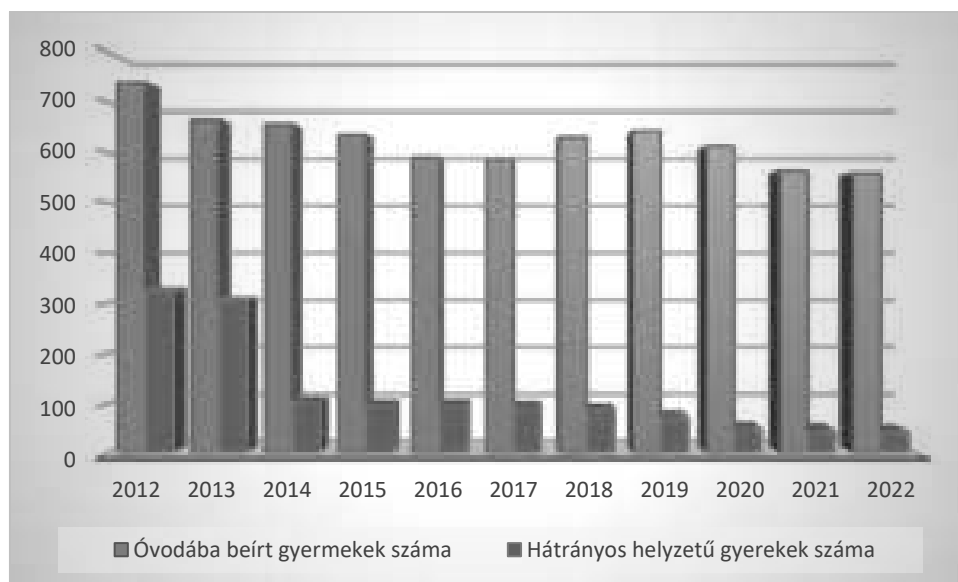
7. táblázat: Óvodai ellátásban részesülő SNI-s és hátrányos helyzetű gyermekek száma jelenleg

	Sajátos nevelési igényű	Hátrányos helyzetű	Halmozottan hátrányos helyzetű
Komló Városi Óvoda székhely intézménye	8	8	1
Komló Városi óvoda Hunyadi Utcai Tagóvoda	10	10	17

Forrás: A 2023/2024 nevelési évre vonatkozóan az OSA4TANU adatlap a04t18 tábla alapján saját szerkesztés, 2024.június

A korábbi évekhez kapcsolódó statisztikai adatokat vizsgálva kedvezőbb képet láthatunk az összes beiratott óvoda gyermekek létszáma és abból a hátrányos helyzetűek létszámának arányában. 2012-ben 44%-a hátrányos helyzetű volt az óvodába járó gyermekek összlétszámából, azonban az évek során szinte folyamatos csökkenés figyelhető meg. Így 2022-re ez a szám 7%-ra csökkent, ami extrém mértékű csökkenés pozitív irányba.

40. ábra: Óvodai ellátásban részesülők és azon belül a hátrányos helyzetű gyermekek száma 2012-2022 között (fő)

Forrás: TEIR adatai alapján saját szerkesztés, 2024.június

A Szent Bernadett Óvodában jelenleg négy vegyes csoport található. A kapacitás-kihasználtság 93%-os. Az óvoda az alábbi településekről fogadja a gyerekeket:

- Komló, Gödre, Magyaregregy, Magyarszék, Mánfa, Orfű

A komlói állami fenntartású köznevelési intézmények 2017 óta működnek a Pécsi Tankerületi Központ fenntartásában, ezek az intézmények a következők:

- Kenderföld-Somági Általános Iskola
 - nappali rendszerű
 - alsó és felső tagozat (1-8. évfolyamig)
 - nemzetiségi nevelés-oktatás: német
 - saját nevelési igényű gyermekek integrációja
 - iskolai könyvtár
- Szilvási Általános Iskola
 - nappali rendszerű
 - alsó és felső tagozat (1-8. évfolyamig)
 - emelt óraszámú angol nyelvoktatás
 - saját nevelési igényű gyermekek integrációja
 - iskolai könyvtár, tornaterem
- Szilvási Általános Iskola Felsőszilvási Általános Iskolája
 - nappali rendszerű
 - alsó és felső tagozat (1-8. évfolyamig)
 - német nemzetiségi nyelv oktatása és kultúra megismertetése
 - saját nevelési igényű gyermekek integrációja
 - iskolai könyvtár, tornaterem
- Kökönyösi Gimnázium Gagarin Általános Iskolája és Alapfokú Művészeti Iskolája

- alapfokú művészeti oktatás:
 - nappali rendszerű
 - zenei, rajzi, képzőművészeti, illetve mozgáskultúra fejlesztése
- általános iskolai oktatás-nevelés:
 - nappali rendszerű
 - alsó és felső tagozat (1-8. évfolyamig)
 - emelt szintű testnevelés oktatása
 - úszásoktatás 2-6. évfolyamig heti 2 alkalommal
 - számítástechnikai irányultság oktatása
- saját könyvtár
- Komlói Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola és Kollégium (EGYMI)
 - óvodai nevelés:
 - gyermekek egyéni és differenciált képességfejlesztése
 - saját fejlesztő szoba és eszközök
 - 4 csoportszoba és pihenőszobák
 - különálló mozgásfejlesztő szoba
 - általános iskolai nevelés-oktatás:
 - tanulásban, értelemben akadályozottak tanítása
 - autizmus spektrumzavarban élők tanítása
 - nappali rendszerű
 - alsó és felső tagozat (1-8. évfolyamig)
 - sérült funkciós részleges vagy teljes helyreállítása
 - különböző állapotból eredő hátrányos helyzet ellensúlyozása
 - tehetséggondozás
 - szakiskolai nevelés-oktatás:
 - továbbfejleszthető tudás átadása szakképesítésre és szakmaszerzésre irányulva
 - életvezetéssel kapcsolatos készségek fejlesztése
 - szakmai idegen nyelvtudás tanítása
 - tehetséggondozás
 - kollégium:
 - hagyományőrző programok
 - felkészítő foglalkozások, felzárkóztatás
 - tehetséggondozás

A településen egy egyházi oktatási intézmény működik, amit a Magyar Katolikus Egyház Pécsi Egyházmegye tartja fenn.

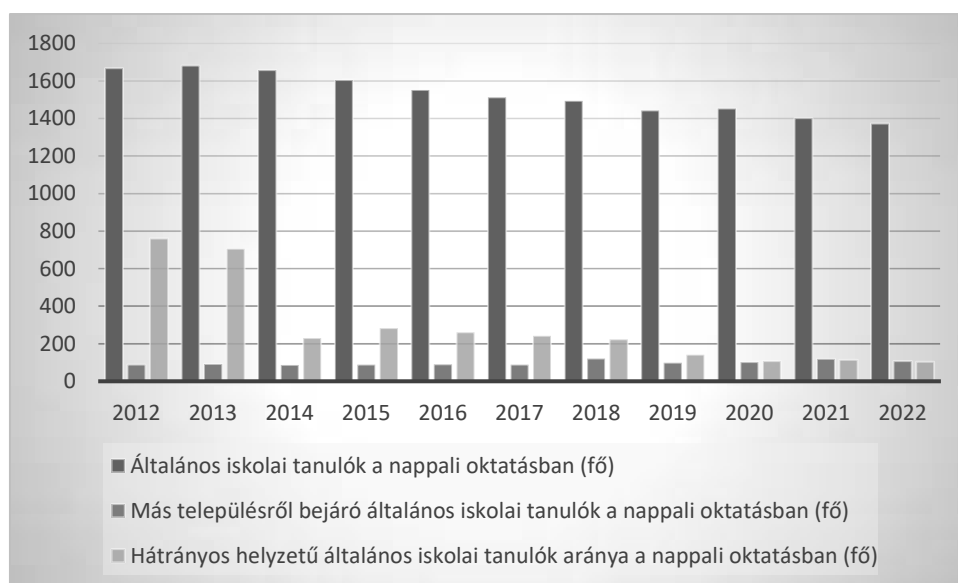
- Komlói Kodály Zoltán Ének-zenei Katolikus Általános Iskola és Óvoda
 - nappali rendszerű
 - alsó és felső tagozat (1-8. évfolyamig)
 - keresztény gondolkodás jelenléte és nemzeti értékek átadása
 - saját nevelési igényű gyermekek integrációja
 - alsó és felső tagozatban emelt szintű ének-zenei tantervű osztály megléte

A Pécsi Tankerületi Központ 2017-ben két komlói iskolájának is nyert el pályázatot. Az egyik a Szilvási Általános Iskola és a Kökönyösi Gimnázium Gagarin Általános Iskolájának a korábbi években két pályázat is megvalósult:

- **EFOP – 4.1.2 – 17 – 2017 – 00007 kódszámú** „Iskola 2020 Köznevelési Intézmények Infrastrukturális fejlesztése a hátránykompenzáció elősegítése és a minőségi oktatás megteremtése” című pályázat, aminek keretén belül biztosították a megfelelő számú, korszerűen felszerelt tantermek, szaktantermek kialakítását, és ezek eszközeinek beszerzését. Továbbá kialakításra került a művészetoktatáshoz kapcsolódóan nagyobb létszámú próbák, bemutatók, koncertek megtartásául szolgáló terek, valamint olyan hiányzó szaktantermek, melyek a napi általános oktatási feladatok elvégzéséhez nélkülözhetetlenek. A fejlesztés az épület bővítésével valósult meg. (Elnyert támogatás összege: 434 millió forint)
- **EFOP – 4.1.3 – 17 – 2017 – 00003 kódszámú** „Állami fenntartású köznevelési intézmények tanulást segítő tereinek infrastrukturális fejlesztése” című pályázat, aminek során a nagyon rossz állapotban lévő aszfaltos sportpálya átalakításra került öntött gumi multifunkciós sportpályára. (Elnyert támogatás összege: 24,77 millió forintot)

Komlón lévő összes általános iskolai tanulók létszámából a más településről bejáró, illetve a hátrányos helyzetű tanulók megoszlását szemlélteti az alábbi táblázat. Az összlétszám 2012-2022 között szinte folyamatos csökkenést mutat. 2012-ben 1668 fő tanult általános iskolában, míg ez a szám 2022-re 1373 főre csökkent, ami közel 18%-os csökkenést jelent. Azonban a hátrányos helyzetű gyermekek száma is radikálisan lecsökkent ebben a 10 évben. 2012-ben 760 gyermek tanult általános iskolában, míg 2022-ben csupán 104 fő volt. Arányaiban nézve is hatalmas csökkenés látható, hiszen 2012-ben az összes tanuló 45,5%-a volt hátrányos helyzetű, azonban 10 évvel később jóval kedvezőbb kép mutatkozik, mivel 7,5%-a volt hátrányos helyzetű tanuló.

41. ábra: Általános iskolás korú gyermekek száma

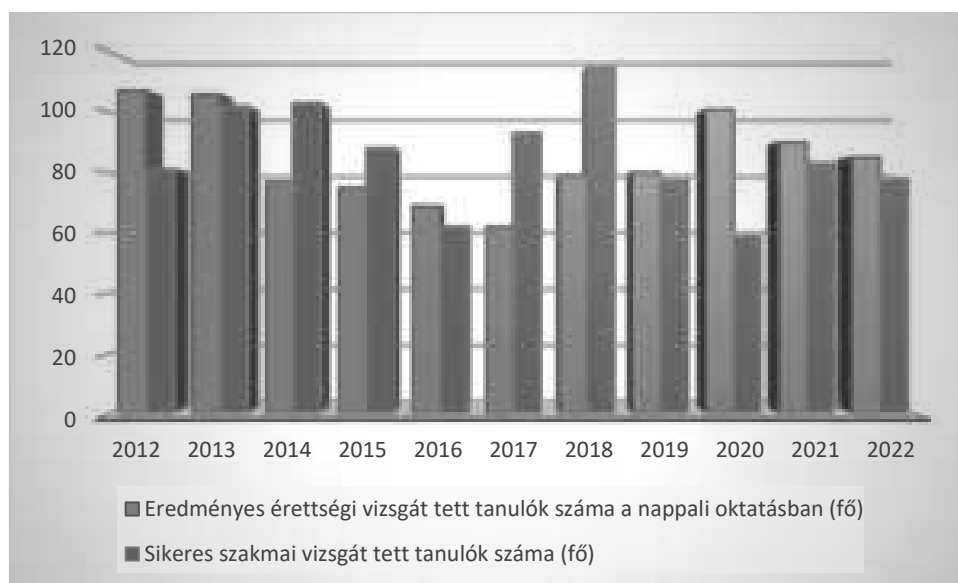
Forrás: TelR adatai alapján saját szerkesztés, 2024.június

A településen két középiskola található, egy gimnázium és egy szakmai képesítést nyújtó iskola.

- Baranya Vármegyei Szakképzési Centrum Komlói Technikum, Szakképző Iskola és Kollégium
 - technikum és szakképző
 - 2 telephelyen folyik az oktatás
 - nappali rendszerű szakmai oktatás (felnőttoktatás is)
 - gépészet, könnyűipar, faipar, kereskedelem, élelmiszeripar, IT, gazdasági és szociális szakmák oktatása
 - sajátos nevelési igényű gyermekek integrációja
 - kollégium:
 - 80 férőhelyes, koedukált
- Kökönyösi Gimnázium
 - nappali rendszerű, felnőttképzéses rendszer is
 - 4 és 8 osztályos tagozat/képzés
 - rendészeti képzés
 - német nemzetiségi nyelvoktató program
 - angol/német nyelvi előkészítő osztály

Ehhez a két intézményhez kapcsolódóan a városban sikeres érettségi és szakmai vizsgát tett tanulók száma került összehasonlításra. Ebből is leszűrhető, hogy melyik intézmény, illetve képzési formát választják inkább a tanulók. 2012-ben 26 tanulóval többen tettek le sikeres érettségi vizsgát, mint szakmai vizsgát, azonban 2017-ben és 2018-ban kimagaslóan több volt a sikeres szakmai vizsgát tett tanulók száma. 2022-re ismét megfordult ez az arány - bár nem túl szignifikáns a különbség -, és az érettségivel végzett tanulók száma 7 fővel meghaladta a szakmai vizsgát tett tanulók számát.

42. ábra: Érettségét és szakmai vizsgát tett tanulók száma Komlón

Forrás: TelR adatai alapján saját szerkesztés, 2024.június

Következtetésképpen kijelenthető, hogy Komló városában az intézményellátottság jó, mivel bölcsődétől egészen a gimnáziumig elérhető minden nevelési intézmény. Azonban megjegyzendő, hogy felsőoktatási intézmény nem található a településen. Legközelebb Pécsen érhető el a Pécsi Tudományegyetem. Itt lehetőségük van közel 300 képzés közül választani 10 karon a felsőoktatási szakképzéstől, az alap és mesterképzéseken át a doktori szintig bármilyen szakot.

1.8.2 Szociális ellátások

Komlón minden szociális alap- és szakszolgáltatás elérhető. A jelenleg is hatályos 1/2015. (II.20.) önkormányzati rendelet pénzbeli, természetbeni és szociális szolgáltatások formájában határozzák meg a szociális ellátási módszereket. Az évekkel ezelőtt átalakult Komlói Kistérség Többcélú Társulás (2004-ben) fenntartásában működő intézmények foglalkoznak a szociális gondoskodási formákkal. A társulás működteti a Komlói Kistérségi Integrált Szociális Szolgáltató Központot, illetve a Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálatot is.

Pénzbeli és természetben nyújtott ellátások

A szociális alapellátás keretében jövedelem kiegészítésére, pótlására pénzbeli és természetbeni ellátásokban részesülhetnek az arra rászorulóknak. A pénzbeli és természetben nyújtott ellátások iránti kérelmet a Komlói Közös Önkormányzati Hivatalban kell benyújtani az erre rendszeresített formanyomtatványon.

Pénzbeli támogatás:

- havi rendszeres települési támogatást
 - települési rendszeres szociális segélyt,
 - lakhatási települési támogatást,
 - települési gyógyszer-támogatást,
- eseti jellegű települési támogatást
 - rendkívüli települési támogatást,
 - települési szociális kölcsönt

Természetbeni támogatások:

- a lakhatási települési támogatás,
- a települési gyógyszer-támogatás,
- a rendkívüli települési támogatás,
- Erzsébet-utalvány,
- az ételmezt, a tüzelősegély, a tankönyv- és tanszervásárlás támogatása,
- a tandíj, a közüzemi díjak, illetve a gyermekintézmények térítési díjának kifizetéséhez nyújtott támogatás,
- rendszeres vagy eseti jellegű települési támogatásként adósságkezelési települési támogatást nyújt.

Valamint,

- gondoskodik a köztemetésről,
- települési szociális célú tűzifa juttatást nyújt.

Az önkormányzati rendelet hatálya alá eső személyeknek több személyes gondoskodást nyújtó szociális alapszolgáltatást és szociális szakosított szolgáltatást is biztosítanak.

Étkeztetés

Szociális Szolgáltató Központ biztosítja a szociális étkeztetést azoknak a személyeknek, akik életkoruk (65. életévet betöltött), egészségügyi állapotuk (részben vagy egészben nem tud magáról gondoskodni), fogyatékoságuk (65/C. § (6) törvény szerint), pszichiátriai betegsége/szenvedélybetegsége, vagy hajléktalansága miatt rászorultnak minősülnek. Az étkeztetés a központ által kijelölt helyiségekben történik.

GOSZT-KRILI Bt. foglalkozik a közétkeztetésekkel, amit Komló Város Kórházának és a szociális intézményeknek biztosítanak. A szociális otthonban lakók részére napi háromszori étkezés, valamint orvosilag igazolt esetben lehetőség van diétás étel választására is. Kórházak esetében napi ötszöri étkezés, kétféle menü választásából. Ezen felül lehetőség van „fitt” menüre és amennyiben az orvos, dietetikus úgy ítéli meg, az adott betegnek diétás menüt biztosítanak. A városban működő köznevelési intézményekben, valamint a Szilvási Bölcsődében a MEVID Zrt. látja el az étkeztetést. Orvosi igazolás ellenében a diétás étkezési igény is kielégítésre kerül. A népkonyhai étkeztetést szerződés útján a Palliatív Humán Szolgáltató Központ biztosítja azoknak, akik legalább napi egyszeri étkezést nem képesek biztosítani maguknak.

Házi segítségnyújtás

Szociális Szolgáltató Központ biztosítja a házi segítségnyújtást, illetve a jelzőrendszeres házi segítségnyújtást is. A központ által foglalkoztatott hivatásos és tiszteletdíjas gondozók végzik ezt a feladatot, jövedelem alapján megállapított térítési díj ellenében. Az alábbi esetekben, önálló kedvezményezés útján vehető igénybe a szolgáltatás:

- időskorú személyek, akik otthonukban önmaguk ellátására saját erőből nem képesek, és róluk nem gondoskodnak,
- pszichiátriai betegek, fogyatékos személyek, valamint szenvedélybetegek, akik önmaguk ellátására képesek, viszont állapotukból adódóan az önálló életvitellel kapcsolatos feladataik ellátásában segítséget igényelnek,
- egészségi állapotuk miatt rászoruló személyek, valamint akik és bentlakásos intézményi elhelyezésre várnak,
- rehabilitációt követően a saját lakókörnyezetükbe történő visszailleszkedés céljából támogatást igényelnek önálló életvitelük fenntartásához.

Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás abban azoknak a saját otthonukban élő idős embereknek nyújt szolgáltatást, akik valamilyen okból adódóan nem érzik biztonságban magukat vagy javítani szeretnének az életminőségükön. Azonban a fentebb felsoroltak esetében is igénybe vehető ez a segítségnyújtási forma. Ebben az esetben egy jelzőkészülék áll rendelkezésre az adott személy otthonában, és ezen keresztül tud a szociális személyzet adekvát választ adni a megkeresése, felmérve az adott problémát.

Családsegítés

Komló Térségi Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat látja el a járásba tartozó 20 települést, plusz Hosszúhetény területét is. Az ellátás igénybevehető önkéntes kérés folyamán, más intézmények jelzését követően, belső jelzőrendszer által, illetve hatóság által kötelezett formában. A szolgáltatást egyén, család, valamint a településeken tartózkodó hajléktalan személy veheti igénybe, krízishelyzet esetén bárki (más illetékességi területhez tartozó személy is) felkeresheti segítségért az intézményt.

A gyermekjóléti szolgáltatás elsődleges célcsoportja a településeken élő fiatalok, valamint azok a felnőttek, akik a gyermekek sorsának alakulásában meghatározó szerepet vállalnak, tehát a szülők, egyéb családtagok, a családokat körülvevő személyek, közösségek, szervezetek.

Az intézmény ellátási területén az alábbi szolgáltatásokat biztosítja:

- Család és gyermekjóléti szolgálat keretében
 - családsegítés
 - gyermekjóléti alapellátás
- Család és Gyermekjóléti Központ keretében
 - gyermekjóléti alapszolgáltatás
 - pszichológiai tanácsadás

- jogi segítségnyújtás
- mediáció, családterápia, családkonzultáció
- iskolai szociális munka
- módszertani támogatás
- kapcsolattartási ügyelet
- készenléti szolgálat

A **gyermekjóléti szolgáltatás** alapvető feladata, hogy segítse a gyermekek családban történő nevelkedését, kiemelt feladatuk a családban élő gyermekek érdekeinek védelme, a szülők támogatása annak érdekében, hogy a gyermek testi, érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlesztésük családjuk körében biztosított legyen. Az intézményben szociális diagnózist készítő eszményedzser dolgozik, aki minden új esetben kötelező és átfogó helyzetértékelést készít, mely során egyfajta szolgáltatási palettát állít össze az ügyfél részére.

A **családsegítő szolgáltatás**ban nyújtott általános és speciális segítő szolgáltatás olyan személyes szociális szolgáltatás, amely a szociális munka eszközeinek és módszereinek felhasználásával hozzájárul az egyének, családok, különböző közösségi csoportok jólétéhez és fejlődéséhez, továbbá a szociális környezetükhöz való alkalmazkodáshoz.

Ezen szolgáltatások keretében segítséget nyújt a szociális és mentálhigiénés problémái vagy krízishelyzete miatt segítséget igénylő személynek vagy családnak az okok megszüntetésére, valamint az életvezetési képességek megőrzése céljából.

A családok segítése érdekében az intézmény veszélyeztetettséget és krízishelyzetet észlelő jelzőrendszert működtet. Feladata, hogy feltérképezze a járás területén élő szociális és mentálhigiénés problémákkal küzdő családokat, illetve személyeket és személyesen felkeresve tájékoztatni őket a feladatukról, szolgáltatásuk céljáról, valamint tartalmáról.

A családsegítés és gyermekjóléti szolgáltatás feladatait tájékoztatás nyújtásával, szociális segítőmunkával, valamint más személy, illetve szervezet által nyújtott szolgáltatások, ellátások közvetítésével látja el.

Idősek nappali ellátása

„Szent Borbála Otthon” Nonprofit Közhasznú Kft. és a Szociális Szolgáltató Központ foglalkozik az idősek nappali ellátásával, akik saját otthonukban élnek. A szolgáltatás keretein belül biztosítanak étkezést, terápiás foglalkozásokat és felügyeletet minden hétköznap 7-15 óráig. Továbbá a városban Komló Térségi Integrált Szociális Szolgáltató Központ lehetőséget nyújt az idős embereknek, hogy részesei lehessenek az „Arany Alkony” Idősek Klubjának.

Hajléktalan személyek átmeneti szállása

Szociális Szolgáltató Központ biztosítja a megfelelő körülményeket Komló területén, valamint a Komló Kistérség területén életvitelszerűen tartózkodó, hajléktalan személyeknek. Segítséget nyújtanak a szociális munka eszközeivel a munka világába és a társadalomba való visszailleszkedésre, továbbá az alapvető fizikális-, mentális-, és szociális szükségletek kielégítésére.

Ezek az eszközök többek között magukba foglalják a munkaügyi központtal való kapcsolattartást, a lakhatási, higiénés és étkezési szükségletek kielégítését, a társadalmi kapcsolatok ápolását és az utógondozást.

Ezeknek a szociális alapszolgáltatásokban részesülők egy részének alakulását az alábbi táblázat foglalja össze 2012 és 2022 között:

8. táblázat: Szociális ellátási formákban részesülők

	Szociális étkeztetésben részesülők száma (fő)	Házi segítségnyújtásban részesülők száma (fő)	Idősek nappali ellátásában részesülők száma (fő)
2012	186	232	38
2013	240	267	35
2014	276	285	35
2015	312	300	32
2016	312	312	46
2017	339	295	46
2018	215	284	50
2019	167	280	47
2020	368	274	49
2021	411	251	43
2022	465	256	43

Forrás: KSH adatai alapján saját szerkesztés, 2024.június

Szent Borbála Otthon Nonprofit Közhasznú Kft.

Három telephelyen működik idősek ellátása különböző formában, mindösszesen 228 fő számára. A székhelyintézményben és az 1. számú telephelyen a gondozás és ellátás bent lakásos (lakószobák biztosítása rendszer keretein belül történik. A 2. számú telephelyen demens személyek ellátását és ápolását végzik, de ez az intézmény ad helyet az idősek nappali ellátáshoz is.

Azonban nem csak az idősek teljes körű gondozását, ápolását biztosítják, hanem gyermekjóléti alapellátást is nyújtanak a Kistérségi Családok Átmeneti Otthonával. Krízishelyzetbe került családok és várandós anyáknak ad menedéket bennlakásos formában az Otthon, ahol szociális, pszichológiai, jogi tanácsadással és családgondozás módszereivel segítik a családokat abban, hogy lakáshoz jussanak és önállóan tudjanak életvitelszerűen élni.

2016-ban lehetőség nyílt egy pályázat benyújtására, ami TOP-3.2.1-15-BA1-2016-00001 kódszámú Szent Borbála Otthon épületenergetikai korszerűsítése Komlón címmel jelent meg. 2017 nyarán az otthon elnyerte a támogatási összeget, aminek kivitelezését még abban az évben el is kezdték. A projekt keretein belül sor került a homlokzati szigetelés és nyílászárók cseréjére; fűtéskorszerűsítésre, illetve napelemes rendszer

telepítésére. Továbbá ezekkel egyidejűleg sor került a tetőfedés cseréjére is.

1.8.3 Egészségügy

A helyi önkormányzatokról szóló 1990.évi LXV. törvény az önkormányzatok kötelezően ellátandó feladatai közé sorolja az egészségügyi alapellátás biztosítását. Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény szerint a települési önkormányzat az egészségügyi alapellátás körében gondoskodik a háziorvosi, házi gyermekorvosi, a fogászati alapellátásról, az ezekhez kapcsolódó ügyeleti ellátásról, a védőnői és az iskola-egészségügyi szolgálatról.

Komló városában valamennyi szakterületen működik járóbeteg szakellátás, amit többek között Komló Kórházában látnak el. Mindemellert fekvőbetegek ellátását is végeznek ott. 2023-ban az eddig állami fenntartásban lévő kórház átkerült a Pécsi Tudományegyetem Universitas Quinqueecclesiensis Alapítvány fenntartása alá. A kórházban 166 ágy biztosított a következő fekvőbeteg osztályokon: belgyógyászati,

sebészeti, pulmonológiai rehabilitációs, krónikus belgyógyászati és ápolási fekvőbeteg osztályain. A járóbeteg ellátás összesen 29 féle szakrendelésén végzik, ahol diagnosztikus és gyógyító tevékenységét látják el. A Kórház által üzemeltetett Egészségfejlesztési Iroda szerepet vállal a prevenció primer, szekunder, valamint tercier területén egyaránt, megalapozva ezzel a lakosság számára elérhető adekvát információkat. Az iroda a térségben legnagyobb arányban előforduló megbetegedések számát szem előtt tartva, a lakosság részére szervezett szűrővizsgálatok megszervezését, elvégzését, valamint a megelőzés lehetőségét biztosítja. Cél a fiatalok egészségkultúrájának javítása, a fiatalok és kisebbségi csoportok egészségnevelése, továbbá a kistérség lakosságának figyelmének felhívása az egészséges életmód, a táplálkozás és a betegségek kialakulása közötti összefüggésekre, ezzel is elősegítve a stratégiai célok megvalósulását.

A településen jelenleg tizenegy felnőtt háziorvosi, négy gyermek háziorvosi és hat fogorvosi körzet érhető el. Ezek közül az előbbi kettő esetben az ellátási terület Komló és Mánfa, míg a fogorvosi ellátás 2.sz. körzete több, Komló melletti településre is kiterjed (Magyarszék, Mecsekpölöske, Liget, Magyarhertelend, Bodolyabér). A gyermekorvosi körzetekben 2024-ben változás történt: az hat körzet ötre módosult, mert a 4.sz. körzet megszüntetésre került. Ennek oka, hogy a csökkenő gyermeklétszám miatt nem éri el 3 körzet sem a minimum gyermeklétszámot.

A háziorvosi ellátás az alábbi orvosok látják el:

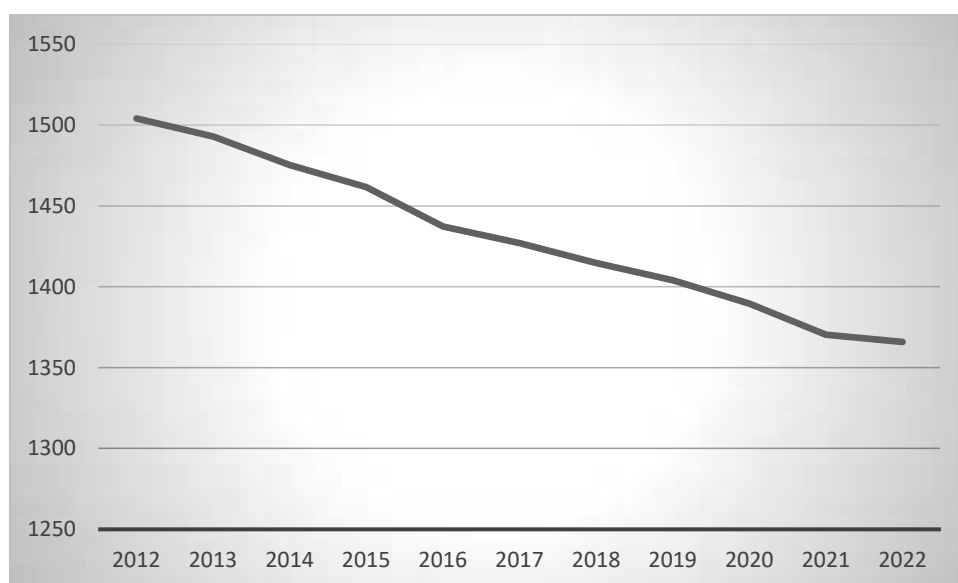
- dr. Tánczos Frigyes Attila
- dr. Gátos Attila
- dr. Kovács Teodóra
- dr. Aranyos Gabriella
- dr. Gábor Amália
- dr. Faragó Enikő
- dr. Jazbinsek Beáta
- dr. Perleczky László
- dr. Márki Tibor
- dr. Kovács László
- dr. Sugár Zoltán (UNIMEDKER Kft.)

Komlón így alakulnak a gyermek háziorvosi körzetek a változások után:

- dr. Szamos Gyöngyi
- dr. Kovács Angéla
- dr. Bayerle Tímea
- dr. Fledrich János
- dr. Hermann Zoltán

Mindezt alátámasztják a rendelkezésre álló adatsorok is, hiszen az xx. ábrán is látható, hogy a 10 éves vizsgált periódus alatt az egy orvosra jutó betegek száma folyamatosan csökken. 2012-ben a 1504 fő jutott egy házi-és házi gyermekorvosra, míg 2022-re ez a szám 1366 főre csökkent. Ez egy közel 10%-os csökkenés. Egyértelműen kijelenthető, hogy a kedvezőtlen demográfiai folyamatok miatt látható itt is a csökkenő tendencia.

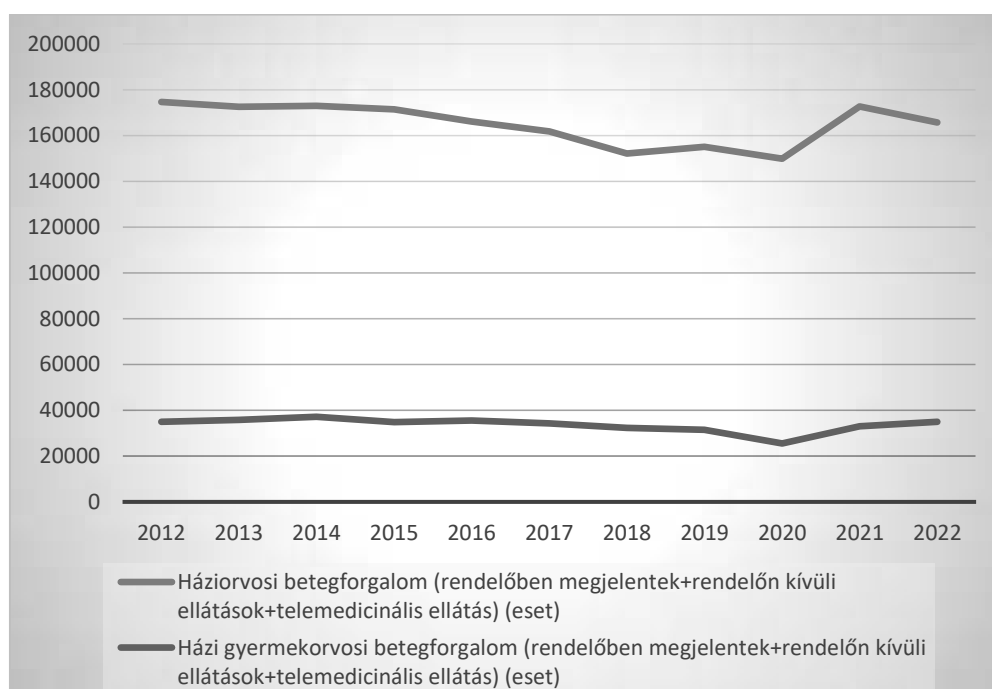
43. ábra: Egy házi- és házi gyermekorvosra jutó lakosok száma Komlón

Forrás: TelR adatai alapján saját szerkesztés, 2024.június

Azonban, ha az ellátott esetszámokat vizsgáljuk meg ugyanezen időszakban, akkor az alábbi ábrán látható egy magasabb kiugrás. Ennek oka a 2019-ben megjelenő COVID-19 vírus, és az emiatt 2 évig fennmaradó, komolyabb tüneteket okozó mutációk. 2020 és 2021 között 13,2%-kal nőtt a felnőtt háziorvosi ellátást igénybe vevők száma (rendelőben és azon kívül, valamint telemedicina útján). Míg ebben az esetben csak ez az egy év volt megnövekedett esetszámú, addig a házi gyermekorvosok által ellátott esetek száma 2020 óta folyamatosan emelkedik. 2020-ban 25.507 esetben történt ellátás, míg 2022-ben már 34.941 esetre növekedett ez a szám, ami 27%-os növekedést jelent.

44. ábra: Házi- és házi gyermekorvosi betegforgalom

Forrás: KSH adatai alapján saját szerkesztés, 2024.június

A fogorvosi körzetekben is a fentiekkel egyidejűleg változást tapasztaltak elő, miszerint a körzetek által ellátott lakosság szám aránytalanul oszlik meg. Néhány körzetben jóval magasabb a minimum létszámhoz

képest az oda tartozók száma, valahol pedig el sem éri a minimumot. Azonban ez a körzetek számát nem változtatja meg.

A fogorvosi körzetek a következők:

- 1.sz. körzet: dr. Mátyás Magdolna
- 2.sz. körzet: dr. Vándor Éva
- 3.sz. körzet: dr. Révész András
- 4.sz. körzet: dr. Mühl Attila
- 5.sz. körzet: dr. Nyers Olimpia
- 6.sz. körzet: dr. Márki Eszter

A Komlói Védőnői Szolgálat 2018-ban még hét védőnői körzettel rendelkezett Komlón, azonban nyugdíjazás és az egyre fogyatkozó lakosságszám (ebben az esetben kiemelten a gyerekekre összpontosulva) miatt jelenleg hat védőnői körzet található meg. Emiatt átszervezésre volt szükség a körzetek tekintetében, de még így sem éri el egyik körzet sem a jogszabályban meghatározott maximális ellátotti számot. Feladata a várandós anyák és a 0-6 éves gyermekek gondozásba vétele, szűrővizsgálatok elvégzése és a fejlődésük nyomon követése. Ezt követően az iskolavédőnő veszi át a feladat ellátási körét. A tanácsadási idő biztosításán túl tájékoztatást nyújtanak különböző témákban, mint például fogamzásgátlás, alkoholfogyasztás és dohányzás következményei, valamint a serdülőkori testi-lelki változások. A nevelési, oktatási intézményekhez kapcsolódóan is megtalálható két iskolaorvos és három iskolavédőnő. Valamint a már meglévő öt fogorvosi körzethez sorolták be az óvodákat és iskolákat.

A felnőtt háziorvosi ügyeleti ellátás 2023.szeptember 1-től új helyen, a Komlói Egészségcentrum, Bányászati Utókezelő és Éjjeli Szanatórium Egészségügyi Központban (7300 Komló, Majális tér 1., 1. em.) érhető el.

Gyermekek ügyeleti ellátást a Klinikai Gyermekek Központi Orvosi Ügyeletén végzik (7623 Pécs, József Attila utca 7/A). Továbbá fogászati ügyelet is csak Pécsen érhető el a Fogászati és Szájsebészeti Klinikán (7621 Pécs, Tüzér u. 1.).

A kórház mellett járóbeteg szakellátásokat végez az 1997-ben alapult EÜ-MED Kft. Számos szakrendelés megtalálható, úgymint reumatológia, ortopédia, urológia, neurológia, fizikoterápia, gyógytorna, ultrahang, pszichiátria (2 rendelés), pszichológus (2 rendelés). Továbbá a cég megállapodást kötött az önkormányzattal, miszerint a házi- és házi gyermekorvosi ellátást is ő biztosítja. A telephelyükön magánrendelések is helyet kapnak, de város szerte is több magánrendelés található (többek között belgyógyász-kardiológus, sebészeti-gastroenterológiai, pszichológus, fogászati, nőgyógyászati rendelés)

Komlón összesen 12 patika működik jelenleg: Pingvin Patika, Vitál Plusz Gyógyszertár, PatikaPlus Gyógyszertár, Zöldkereszt Gyógyszertár, Piramis Gyógyszertár, Szilvás Gyógyszertár, Kökönyös Gyógyszertár, Zsuvalir Patika Bt., Gyöngyvirág Gyógyszertár, Kenderföld Gyógyszertár, Pharma-Convictus Kft. (Aranykereszt Gyógyszertár) és a Körtvélyesi Fiókgyógyszertár. Siklós városában megtalálható az Országos Mentőszolgálat (OMSZ) egyik Mentőállomása is.

1.8.4 Kultúra, sport

A város kulturális élete igen meghatározó a különböző nemzetiségek találkozásának köszönhetően és a történelméből kifolyólag. Legelőször, az 1970-es években, a **Közösségek Háza** (ezt a nevet 1999-ben kapta meg jogelődjeinek összeolvadásának következtében) épült meg, ami a mai napig is helyet ad 39 művelődési közösségnek, ami minden délutánra teltházas foglalkozásokat biztosít az érdeklődők számára.

Valamivel később (1982-ben) megépült a **Komlói Színház - és Hangversenyerem**, ami bár önálló társulattal nem rendelkezik, de számos előadásnak ad otthont. Többek között komlói előadóművészek, oktatási intézmények előadásainak, önkormányzati rendezvények és városi/nemzeti ünnepek is helyet kapnak a színpadon. A nagy érdekeltségre való tekintettel, úgy gondolták, hogy szükségessé vált a színház megújítása és technikai korszerűsítése. Ezért a színház a *TOP-7.1.1-16-H-ERFA-2019-00163 azonosítószámú „Megújuló Színház”* című pályázatot benyújtotta és meg is nyerte, aminek keretein belül a padló felújításra került, a színpad falait újrafestették, a függönyök cseréje és azok behúzó rendszeres megújításra kerültek. Továbbá a fénytechnikai eszközök is korszerűbbek lettek, valamint mobil színpadelemek és a székek segítségével a kamara előadások számára is alkalmassá tették a nézőteret.

Mindez azonban mégsem volt elegendő a város kulturális közegének, és szükségessé vált egy újabb tér kialakítása. Ennek kapcsán az önkormányzat támogatási kérelmet nyújtott be *TOP-7.1.1-16-H-ERFA-2019-00229 azonosító számmal rendelkező „Miénk itt a tér” – nyílt közösségi tér létrehozása Komló 48-as terén* címmel. Ennek köszönhetően megépítésre került a **Komlói Kaptár Művelődési Központ**, ami így 2023 szeptemberében megnyitotta kapuit. Két szinten kamara- és próbatermek, kiállítótermek és irodák kaptak helyet, aminek segítségével a Községi Ház is nagyobb befogadóképességre tett szert, hiszen az ott található irodák is átköltözhettek. Az emeleten egy multifunkcionális termet alakítottak ki, ahol lehetőség van színházi előadásokra, koncertekre, filmvetítésre és konferenciákra is. Itt kerül megrendezésre megnyitása óta a KASZT (Komlói Amatőr Színházi Találkozó), a Magyar Kultúra Hete és számos hangverseny, néptánc bemutató és filmet is.

Az alábbi táblázatban látható, hogy az évek során a művelődési közösségek, – egészen a Covid19 időszakig – egy-egy csökkenést leszámítva, stabilan tartotta az 50 körüli számát, míg a járvány – és karantén időszak egy hirtelen esést eredményezett. A foglalkozások számában azonban már korábban bekövetkezett a folytonos csökkenés, így 2016-tól egyre kevesebb foglalkozást indítottak, ami 2020-ban érte el legalacsonyabb számát. A pezsgő kulturális életet hivatottak ezek a komlói intézmények újra fellendíteni, és emiatt is vált szükségessé a korszerűsítés, építés.

9. táblázat: Művelődési közösségek és foglalkozásaik Komlón

	Alkotó művelődési közösségek (db)	Rendszeres művelődési foglalkozások (db)
2012	40	3 181
2013	47	3 361
2014	50	3 960
2015	50	4 127
2016	44	2 793
2017	49	2 703
2018	50	2 219
2019	50	1 825
2020	40	65
2021	44	1 553
2022	38	1 721

Forrás: TeIR adatai alapján saját szerkesztés, 2024.június

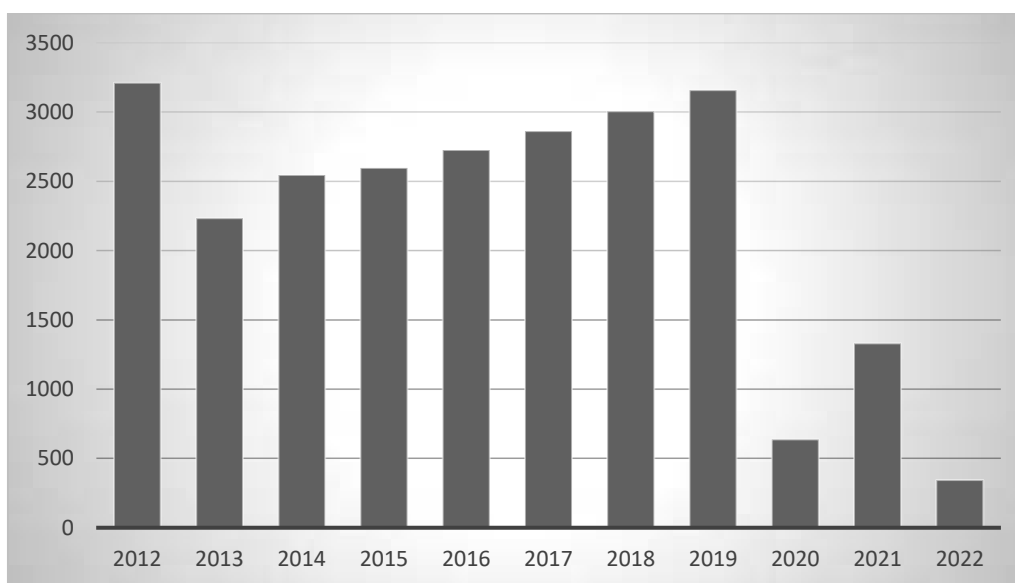
Mindezek mellett a **Komló Város Önkormányzat József Attila Városi Könyvtár és Muzeális Gyűjtemény ad helyet** a Komlóverzum Látogatóközpontnak és muzeális gyűjteményekhez kapcsolódó kiállításoknak. Azonban, mint a város egyetlen könyvtára, egyik fő feladata, hogy törekedjen az olvasók teljeskörű igényeinek megfelelésére, és biztosítsa a hazai és nemzetközi tudáshoz való hozzáférést.

A minden évben megrendezésre kerülő *Múzeumok Éjszakája* programsorozatban is részt vesz a könyvtár, ahol számos érdekes, interaktív programmal készülnek az érdeklődők számára.

A Komlóverzum látogatóközpont egy korábbi pályázat kapcsán jöhetett létre, mégpedig a *BMÖGF/1003-1/2020. kódszámú "József Attila Városi Könyvtár és Muzeális Gyűjtemény fejlesztése új látogatóközponttal"* című projekt kapcsán. Ennek köszönhetően a könyvtár épületének tetőtere beépítésre került, és helyet kapott a 200 millió évvel ezelőtti Mecsek hegység rekonstrukciója, ahol a *Komlosaurus carbonis* kapta a főszerepet. Ezen kívül szükséges volt korszerűsítési munkálatokra is (pl. konyha, ruhatár, mellékhelyiség).

A diagram itt is szemlélteti, hogy a 2020-as év előtti időszakban egyre növekedő tendenciát mutatott a múzeumot látogatók száma, azonban a járvány következtében hatalmas zuhanás következett, amit az elmúlt pár évben próbálnak ismét fellendíteni.

45. ábra: Múzeumi látogatók száma Komlón

Forrás: TelR adatai alapján saját szerkesztés, 2024.június

További kiemelt rendezvények Komlón:

- Komlói Nemzetközi Kolbásztöltő Fesztivál
- Komló és környéke Bányászainak Találkozója
- Komlói Nemzetközi Pálinka-Likőr-Pogácsa Mustra

A városban élő nemzetiségek többségében német és cigány/roma származásúak. Emiatt a Német Nemzetiségi Önkormányzat számos kulturális programmal gazdagítja az egész éves komlói eseménynaptárat. Kiemelkedő rendezvényeik a *"Nemzetiségi Nap"*, a *"Koszorúzás a magyarországi németek elhurcolásának emléknapja alkalmából"* és a *"KomlóFest im Oktober"*. Ezekkel próbálják meg a német nemzetiséghez kapcsolódó értékeket és hagyományokat átadni, megőrizni és mindenkiel megismertetni. Valamint a cigány/roma származásúak számára megalapult a *Komlói Fekete Láng Érdekvédelmi Egyesület*, akik célja többek között a hasznos szabadidő eltöltés feltételeinek megszervezése (kulturális, hagyományőrző rendezvények lebonyolítása). Az egyesület tartja fenn a 2009-ben alapult *"Komlói Fekete Láng"* beás hagyományőrző csoportot, akik a roma folklór ápolásával foglalkoznak, úgymint nyelv, néptánc és zene.

A kultúra mellett a sport is kiemelt szerepet kap a város életében, ezért az önkormányzat támogatja a helyi egyesületek munkáját és törekszik arra, hogy a sportéletnek helyet adó helyi infrastruktúra (épületek, pályák) megfelelő minőségben tudjanak működni (karbantartások, pályázatok által). A Nemzeti

Szabadidős-Egészség Sportpark program keretében az önkormányzat egy sportparkot (street workout) és egy 200 méteres futópályát alakított ki a körtvélyesi városrészben 2017-ben, ezzel is segítve a sportolni vágyók lehetőségeinek bővítését. Továbbá az eredetileg görparknak indult beruházásból pumptrack pálya, és egy erdei kerékpárpálya épült a kerékpárosoknak 2021-ben, ahol az amatőrök és a verseny sportolók is tudnak gyakorolni. Ez a *TOP-7.1.1-16-H-ERFA-2019-00234* kódszámú „*BMX- és gördeszka pálya kialakítása a Községek Háza környezetében*” című pályázatból valósulhatott meg. Emellett tervben van a skatepark is, hogy a gördeszkásoknak és a görkorcsolyázóknak legyen egy bitumenes területük, ahol kedvükre sportolhatnak.

A város sportlétesítmények hálózatába Komló Város Sportközpontja és a KBSK sporttelepe tartozik, ami biztosítja a sportolási lehetőségeket. Ezek fejlesztése, felújítás folyamatos. A köznevelési intézmények tornatermei megfelelően szolgálják a testnevelés és szabadidősport ügyét (edzések, kiegészítő foglalkozások).

Komló Városi Sportközpont (7300 Komló, Eszperantó tér 1.)

Az egyik fő sportlétesítmény a városban, ahol számos sporttevékenységre van lehetőség. Helyet kapott az épületben egy **uszoda** - ahol több korosztályban úszásoktatás folyik. A Pécsi Tankerületi Központ, valamint az egyházi fenntartásban lévő intézményekkel kötött megállapodásnak köszönhetően délelőtti úszásoktatásokat tarthatnak az uszodában, továbbá az iskolások a testnevelés órák keretein belül járhatnak ide. Az uszodán kívül található még edzőterem, fitnessterem, szauna és egy sportcsarnok. Az önkormányzat az épület modernizációjára, korszerűsítésére is kiemelt figyelmet fordít, hiszen az elmúlt időszakban felújításon esett át, valamint költségcsökkentés és környezettudatosság céljából napelemes rendszer került kiépítésre.

A sportközpont ad helyet a város egyik híres csapatának, az NBI-es kézilabdában szereplő **Carbonex Komlónak**, akit a Komló Sport Szolgáltató Kft. igazgat. 2023-ban a Kft. pályázatot nyújtott be *GINOP-8.3.5-18/B* kódszámú *Mikro-, kis- és középvállalkozások technológiai korszerűsítése célú Hitelprogram keretében*, ami a munkaerőköltségek (bér és járulék) finanszírozásában nyújtott támogatást.

Komló Bányász Stadion (7300 Komló, Pécsi út 44.)

Az összesen 10.000 fős befogadó képességű stadion már 70 éve van jelen a város életében. Az önkormányzat az elmúlt évek során több felújítási munkát is indított ezen a helyen, hogy újra biztonságosan lehessen használni mind a sportolók, mind a nézők számára. A stadionban található centerpálya felújításra került, mivel balesetveszélyessé vált az állatok okozta földtúrással miatt. Az munkálatok 2023-ban értek véget, és ezt követően átadásra került. A pályát a Komló Bányász SK felnőtt játékosai avathatták fel. Emellett a műfüves pálya újra használhatóvá vált és a központi épület öltözőegységei is korszerűsítésen estek át.

1.8.5 Esélyegyenlőség biztosítása (HEP, Alapjogi Charta)

Komló Város Önkormányzata az egyenlő bánásmód érvényesítése érdekében esélyegyenlőségi tervvel rendelkezik. Az önkormányzatának képviselőtestülete a 127/2018. (VIII. 29.) számú határozatával elfogadta a 2018-2023-as időszakra vonatkozó Helyi Esélyegyenlőségi Programot (HEP), amiben rögzítésre kerültek az esélyegyenlőség biztosítását hátráltató problémák, valamint annak megvalósulása érdekében fejlesztési lehetőségek. Komló városa a HEP-et az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (továbbiakban: Ebktv.) előírásai alapján készítette el. Komló

Város Önkormányzata új HEP-et terjesztett elő elfogadásra, ami 2023-2028 közötti időszakra vonatkozik. Tartalmi szempontból azonban változás nem történt. A Komló Város Önkormányzata a HEP elfogadásával érvényesíteni kívánja:

- az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét,
- a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét,
- a diszkriminációmentességet,
- szegregációmentességet,
- a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket.

„A város alapvető célja, hogy olyan település legyen, ahol érvényesül az az elsődleges alapelv, mely szerint minden embert egyenlőnek kell tekinteni. Közvetlen vagy közvetett diszkrimináció vagy hátrányos megkülönböztetés senkit ne érjen sem faj, szín, nem, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerint.” (HEP Komló 2023-2028)

10. táblázat: Az esélyegyenlőséggel kapcsolatos problémák és megoldási elképzelések Komlón

Az esélyegyenlőség szempontjából beazonosított problémák és fejlesztési lehetőségek	
Beazonosított problémák	Fejlesztési lehetőségek
A szegénység oka és következménye a tartós munkanélküliség, számuk nem csökken.	Közfoglalkoztatás továbbfolytatása. Egyéb helyi foglalkoztatási lehetőségek felkutatása.
A hátrányos helyzetek generációkon keresztül átöröklődése, mely leginkább a szegregált területeken jelentkezik.	Szegregáció oldása, lakhatási integráció erősítése. Szociális, gyermekjóléti szolgáltatások bővítése. Felzárkóztatási, fejlesztési programok szervezése.
A mélyszegénységben élők egészségügyi állapota elmarad az országos átlagtól.	Az egészségügyi szűrések népszerűsítése. Az egészségtudatos életmódra nevelés a felnőttek körében is, annak tudatosítása, hogy a szűrővizsgálatokon való mind nagyobb számú megjelenés az egészségesebb életet, a várható élettartam megnövekedését eredményezheti.
Digitális írástudás hiánya akadályozza a munkanélküliek munkaerő-piacon történő elhelyezkedést.	Képzések bővítése a munkanélküliek körére.
A szegregált lakókörnyezetben lévő, vagy szegregációval veszélyeztetett területen lévő lakások leromlott állapotúak.	Szegregált lakókörnyezetben leromlott állapotú ingatlanok részleges felújítása, energiahatékonyság növelése
A család működését zavaró és akadályozó okok közül a családok anyagi, család széteséséből, a nevelés, gondozás, törődés, szeretet hiányából adódó veszélyeztetettség megemelkedett.	Szabadidős programok szervezése, biztonságos, kulturált színterek működtetése. A hátrányos helyzetű gyermekekkel és családjukkal foglalkozó szakemberek továbbképzése a hátrányos helyzetű gyermekek nevelését, személyiségfejlesztését, illetve a szülők eredményes bevonását segítő ismeretek elsajátítása és a kompetenciák fejlesztése érdekében.
A védelembe vett gyermekek száma megnövekedett	A működő gyermekvédelmi jelzőrendszer fenntartása, működésének javítása.
A szocializációs hátrányok erősödése, gyermeknevelési készségek romlása a családokban.	Hatékony iskolai szociális munka bevezetése és fenntartása
A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek számának emelkedése	Felzárkóztató, hátránykompenzáló programok szervezése

Az esélyegyenlőség szempontjából beazonosított problémák és fejlesztési lehetőségek	
Beazonosított problémák	Fejlesztési lehetőségek
A tartós munkanélküliség aránya a nők esetében magasabb, hiányoznak a munkaerő-piaci igényekhez igazodó képzések.	Bővíteni kell a gyermekvállalás miatt a munkaerőpiactól hosszabb időre távol maradó aktív korú családtagok által kedvezményesen igénybe vehető, korszerű ismeretek megszerzését célzó speciális képzési programok körét.
A gyermekét egyedül nevelő, vagy több gyermeket nevelő család esetében a szegénység kockázata magas.	Szociális, gyermekjóléti szolgáltatások, ellátások során célzott támogatások körének kialakítása.
A GYES-ről való visszatérés a munkaerő piacra mérsékli a szegénység kialakulásának kockázatát.	Gyermekek napközbeni ellátását biztosító intézmények működtetése. Rugalmas foglalkoztatás, részmunkaidős foglalkoztatás elősegítése.
Magas az egyedül élők aránya az idősek körében.	Az aktivitást és a függetlenséget megőrző programok, szolgáltatások szervezése. Képzések igény szerinti bővítése.
A morbiditási statisztikák rangsorában – a daganatok, keringési zavarok, szív- és érrendszeri megbetegedések, ízületi problémák - mellett pszichés problémák leggyakrabban előforduló betegségek.	Rendszeres mozgást biztosító szolgáltatások bővítése. Szűrővizsgálatok biztosítása. Prevenációs szemlélet erősítése, az egészségtudatos magatartás fejlesztése
Idősek gyakran válnak áldozattá.	Idősek személyes környezetének, otthonának védelmét szolgáló intézkedések bővítése.
Az idős lakosság körében egyre növekvő tendenciát mutat a demenciával élők száma.	Demens betegek nappali ellátásának preferálása. Szakemberek célzott továbbképzése.
Nemzedékek közötti kapcsolat nehézsége.	Generációs programok szervezése.
Közszolgáltatásokhoz, kulturális és sportprogramokhoz való hozzáférés lehetőségei, az akadálymentes környezet aránya nem 100 %-os.	Fizikai környezetben található akadályok megszüntetése, információs és kommunikációs akadályok megszüntetése, lakókörnyezet akadálymentesítését szolgáló program.
A fogyatékkal élők munka-erőpiaci helyzetének javítása	Foglalkoztatási programok.
Az egészségügyi prevenciós szolgáltatásokat, a szűrővizsgálatokat a mozgásukban erősen korlátozott személyek kevésbé veszik igénybe. Szükséges a támogatásuk a szűrőprogramokra történő eljutásuk (eljuttatásuk) terén.	Segíteni, hogy a fogyatékkal élők is minél nagyobb számban részt vegyenek az egészségügyi szűrővizsgálatokon.
A szenvedélybetegek száma nő.	Prevenció hatékonyságának növelése, KEF Fórum munkájának felülvizsgálata.
Pszichiátriai problémával élők munkaerőpiaci jelenléte alacsony. Megváltozott munkaképességű pszichiátriai betegek elhelyezkedési esélyei szűkösek.	Munkáltatók érzékenyítése a célcsoportot illetően. Munkaerőpiaci készségek fejlesztése a célcsoport igényeinek megfelelően. Fejlesztő foglalkoztatás bevezetése.
Pszichiátriai betegek részére olyan napközbeni ellátások nyújtásának hiánya, amelyek elősegítik az ellátottak komplex pszichoszociális rehabilitációját. Jelenleg nem elérhető szakirányú, célcsoport tiszta pszichiátriai nappali ellátás a területen.	Pszichiátriai nappali szolgáltatások biztosítása, amivel a kliensek azt a szükséges rehabilitációs támogatást kapják, amivel segítjük a saját sorsuk feletti felelősségnek újraélésében, az önálló döntéseinek meghozatalában. A pszichiátriai betegek számára közösséget teremteni, ahol a kapcsolatteremtés készségével nyitottabbá válhatnak, közelebb kerülhetnek a társadalomba való reintegrációhoz is.
Pszichiátriai betegek számára nem elérhető védett lakhatási forma, ahol rehabilitációs segítségnyújtásban részesülnek.	Védett lakhatás szolgáltatás biztosításával az eredeti lakókörösség tagja maradhat a pszichiátriai problémával élő. Napi szintű pszicho-szociális tevékenységekkel, a terápiás közösség erejével fejlődhetnek, élhetnek méltó életet a célcsoport tagjai.

1.9 A település gazdasága

Komló város gazdasági struktúráját napjainkban is erőteljesen meghatározza a korábbi ipari szerkezet öröksége, különösen a szénbányászatra és nehéziparra épülő múltbéli gazdasági berendezkedés. A település földrajzi elhelyezkedése a vármegyeszékhelytől (Pécsről) való mindössze 20 km-es távolság ellenére is perifériás pozíciót eredményez, amely elsősorban a közlekedési kapcsolatok korlátozottságára vezethető vissza. A tömegközlekedési és közúti elérhetőség jelenlegi állapota nem támogatja kellő mértékben a térségi munkaerőáramlást és gazdasági integrációt.

A közeli vármegyeszékhely „elszívó hatása” következtében Komló funkcionális szerepe gyengült, és a település számos városrészében kvázi-alvóvárosi jelleg figyelhető meg. A város munkaerőpiacát jelenleg döntően alacsonyabb iskolai végzettséggel rendelkező, betanított és középfokú végzettségű munkavállalók alkotják, ami egyúttal korlátokat szab a gazdasági diverzifikáció és a tudásalapú gazdasági tevékenységek megjelenése előtt.

A magasabb szintű kvalifikációval rendelkező munkavállalók számára korlátozottak a helyi elhelyezkedési lehetőségek, így ezen csoportok jelentős része rendszeresen Pécsre ingázik, vagy hosszú távon elhagyja a települést. Ez a folyamat tovább erősíti a helyi gazdaság humán erőforrásainak elapadását, valamint hozzájárul a város társadalmi előregedéséhez és gazdasági stagnálásához.

A gazdasági leszakadás mérséklése érdekében Komlónak olyan célzott, integrált gazdaságfejlesztési programok megvalósítására van szüksége, amelyek egyszerre kezelik a közlekedési elérhetőség javítását, a humán erőforrás fejlesztését, valamint a vállalkozások helyben tartását és új gazdasági szereplők bevonását. A jövőbeni gazdasági kitörési pontok az iparszerkezet modernizációjához, a foglalkoztatási lehetőségek bővítéséhez és az innovációvezérelt, magasabb hozzáadott értéket termelő ágazatok megtelepedéséhez kapcsolódnak.

1.9.1 A település gazdasági súlya, szerepköre

Komló gazdasági súlya csupán lokális, a járás határain túl folyamatosan gyengül. Ennek oka egyrészt az, hogy a település megközelíthetősége csak 4 számjegyű utakon keresztül lehetséges, másrészt pedig a településen nem működik olyan különleges, egyedi vagy nagy foglalkoztató, ami a városba vonzaná a távolabbi területekről a munkaerőt. A jelenlegi gazdasági szerkezetben a foglalkoztatás terén a helyi tulajdonú középvállalkozások dominálnak, azonban ezek köré nem csatlakozik széles beszállítói kör.

46. ábra: Komlói vállalkozások megoszlása foglalkoztatotti létszám alapján (db, 2022)

Forrás: KSH adatai alapján saját szerkesztés, 2025

Komlón a bányák bezárásával az ipari átalakulás nem zajlott le teljes mértékben, a munkanélkülivé vált réteget pedig a megtelepedett KKV-k nem tudták maradéktalanul felszívni. A helyzetet súlyosbítja, hogy máig alacsony szintű maradt a vállalkozási kedv. A középvállalkozások mellett számosságát tekintve a mikro- és kisvállalkozások dominálnak. Ez egyben a vállalkozások általánosan alacsony tőkeerejét is jelenti, ami szintén gátat képez a város fenntartható és fejlődő gazdaságának kiépítésében. A város gazdaságát és annak alakítását így elsősorban a néhány nagyobb foglalkoztató határozza meg.

1.9.2 A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői

Mezőgazdaság

Komlón a primer szektor alulreprezentált, ami elsősorban a bányásmúltból fakadó területhasznosításnak és a hegyvidéki környezetnek köszönhető. A klasszikus mezőgazdasági művelés kevésbé jellemző a városra, ugyanakkor egyre jelentősebb szerepet tölt be az erdőgazdálkodás. Ezutóbbi tevékenységet a Mecsekerdő Zrt. végzi elsősorban a település környezetében.

Ipar

A bányászat fokozatos leépülését követően mára már csak a kőbánya működik Komló, ami a legnagyobb adófizető is a városban. A település alatt és környezetében elhelyezkedő szénvagyon még mindig jelentős kiaknázásának csupán gazdaságossági feltételei vannak.

A városban még a feldolgozóipar és az autóalkatrész gyártás mondható jelentősnek. A rendszerváltást követően többnyire ezeken a területeken jelentek meg nagyobb foglalkoztatók a városban, akik többnyire beszállítói funkciót töltenek be más, az ország, vagy nemzetközi nagyvállalatok számára.

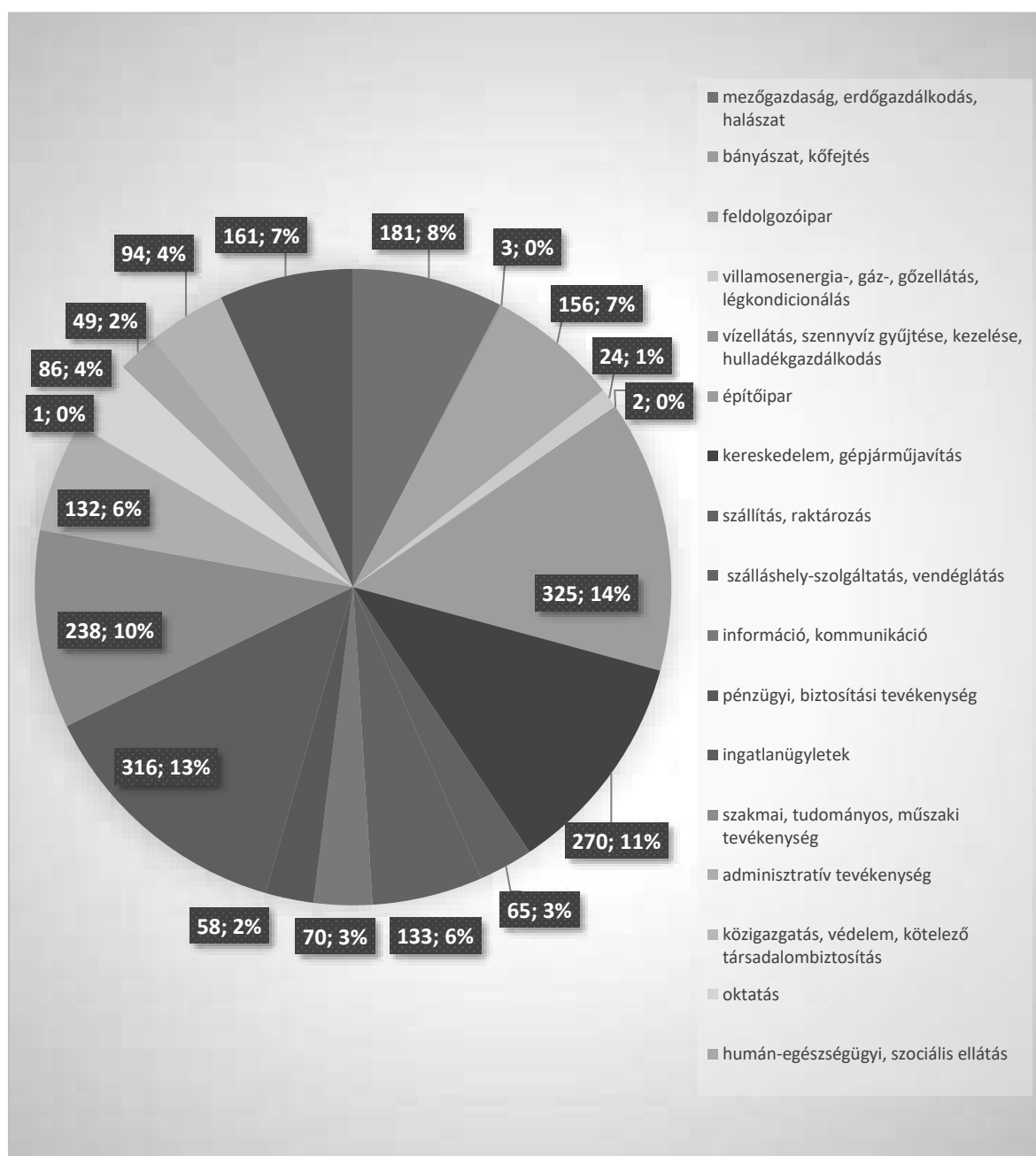
Hazánkban általában a turizmusra húzóágazatként tekintenek, ugyanakkor ez Komló esetében nem jellemző. A város jelenlegi attrakciói nem képviselnek olyan vonzerőt, amivel folyamatosan és nagy tömegeket lehetne a településre vonzani. Ugyanakkor ki kell emelni Sikondát és a városrészben található termálfürdőt, ami lokális szinten, de közkezdvelt úticél a turisták körében.

A turizmus területén Komlónak a természeti környezetre építve még igen komoly kihasználatlan potenciáljai vannak.

Szolgáltatások

Komlón a legtöbb vállalkozás tevékenysége a terciér szektorhoz köthető, igaz ezek többnyire a mikro- és kisvállalkozások közül kerülnek ki. Komló gazdasága tehát a jelentős ipari múlt ellenére ma már a szolgáltatói szektorra épül. A vállalkozások döntő többségben az építőiparban, a kereskedelemben, az ingatlan és pénzügyi szektorban működnek. A szolgáltatások azonban korántsem teljeseek, mivel azok egy részét a lakosság továbbra is Pécsen veszi igénybe.

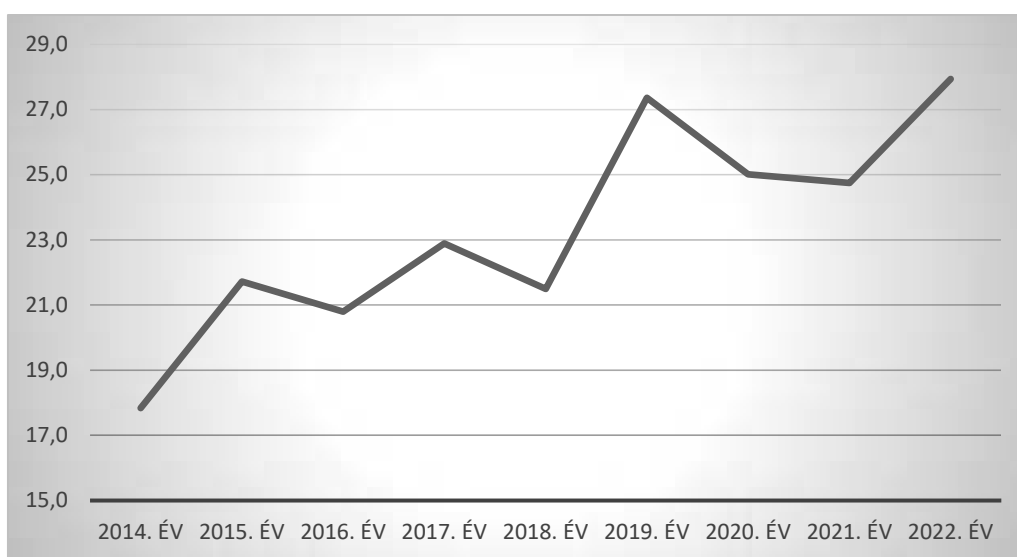
47. ábra: A Komlón működő vállalatok megoszlása az egyes gazdasági ágazatok szerint (2022)

Forrás:

KSH adatai alapján saját szerkesztés, 2025

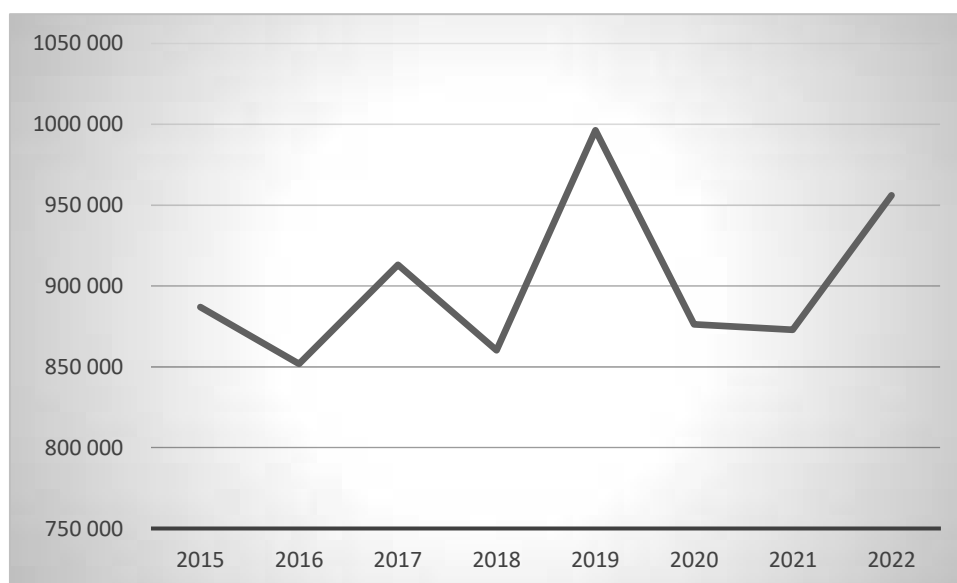
48. ábra: Egy lakosra jutó iparűzési adó értékének alakulása 2014-2022 között (1000 Ft)

Forrás: KSH adatai alapján saját szerkesztés, 2025

Az egy főre eső iparűzési adóbevételek 2019-ig folyamatosan növekedett, majd 2019-ben – a koronavírus okozta piaci helyzetnek köszönhetően visszaesett a 2020-as és 2021-es évre, majd ezt követően ismét növekvő tendenciát mutatott. A korábbi években tapasztalható emelkedő tendenciában közrejátszott a lakosságszám egyenletes csökkenése és a helyi vállalkozások prosperálása. Az egy lakosra jutó bruttó hozzáadott érték viszont jelentősen elmarad a baranyai és az országos átlaghoz képest.

49. ábra: Az adóbevételek alakulása Komlón 2015-2022 között

Forrás: KSH adatai alapján saját szerkesztés, 2025

50. ábra: Egy lakosra jutó bruttó hozzáadott érték (1000 Ft)

Forrás: TelR adatai alapján saját szerkesztés, 2025

1.9.3 A gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásai, települést érintő fejlesztési elképzeléseik

Komlón és a járásban, a 2014-2020-as időszakban több KKV is sikeres projektet hajtott végre (Komló járás: 232 db, ebből Komló: 176 db) uniós támogatással összesen 15,39 milliárd Ft értékben. A 2021-2027-es időszakban a GINOP Plusz keretében eddig támogatott 39 db járási vállalkozói projektből 27 db Komlón valósul meg, összesen 2,565 milliárd Ft megítélt támogatással. A nagyarányú támogatottság ellenére ugyanakkor a városnak még mindig nem sikerült komoly előrelépést tennie a munkaerő képzettségi és számbeli javulásában. A jelenlévő nagyobb foglalkoztatók többsége elkötelezett Komló mellett, ugyanakkor a munkaerő képzettségi színvonala komoly gátat képez a további fejlődésben. A képzett humánerőforrás városban tartása, illetve vonzása érdekében Komlónak olyan körülményeket kell biztosítani, amelyek versenyképessé tudják tenni a települést. A probléma kezelésére a városnak a képzett munkaerő letelepedését szükséges elősegítenie, melyben a helyi vállalkozásoknak is szerepet kell vállalniuk.

Új vállalatok fogadására az önkormányzatnak megfelelő méretű területeket szükséges biztosítani, ami a sajátos morfológia miatt szintén akadályokba ütközik, így barnamezős beruházásokkal lehetséges „új” iparterületeket kialakítani. Továbbá a vármegyeszékhellyel való kapcsolatot, együttműködést is érdemes még jobban elmélyítenie a városnak.

1.9.4 A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők

Komló versenyképességét több, már korábban is említett tényező is befolyásolja, melyek az alábbiakban kerülnek részletesebben is bemutatásra:

Megközelíthetőség

A város külső megközelíthetősége, ami erősen korlátozott, hisz a város távol esik a fő közlekedési folyósóktól. Budapest közúton 2,5 óra alatt érhető el. Péccsel való összeköttetése közúton megfelelő, így Baranya gazdasági centrumával a kooperáció fizikai lehetősége adott. A város vasúti kapcsolata gyenge,

ugyanakkor a közúti személy- és áruszállítás megfelelőnek tekinthető. Légitökökedés Pécssett érhető el, viszont a légitököttő szintén további fejlesztéseket igényel.

Munkaerő

A helyi munkaerő képzettségbeli problémái komoly korlátozó tényezőt jelentenek a helyi gazdaságfejlesztésben. Emellett a lakosság gazdasági aktivitása a vármegyei átlaghoz hasonló, de a magyarországi átlagnál rosszabb, viszonylag magas a munkanélküliek száma és alacsony a foglalkoztatottsági szint. Ezek a nem túl kedvező mutatók a munkaerő képzettségi szintjével hozhatók összefüggésbe. A helyben rendelkezésre álló munkaerő végzettségét tekintve alacsonyan kvalifikált, ami komoly gátját képezi a gazdaságfejlesztésnek.

Gazdasági berendezkedés, összetétel

Komló gazdaságát a mai napig a bányászat (kőbánya) és a feldolgozóipar határozza meg. Általánosságban Magyarországra, de a komlói vállalkozásokra kiemelten jellemző a K+F+I alacsony jelenléte. A település vállalatai közül egyedül a Rati Kft. esetében említhető meg jelentősebb kutatás-fejlesztési kapacitás. Az alacsony K+F+I volumen összefüggésbe hozható a magasan képzett szakemberek, mérnökök általános hiányával.

1.9.5 Ingatlanpiaci viszonyok

Komló ingatlanpiaca a Pécs melletti fekvés ellenére sem jelentős, nem tartozik szorosan a vármegyeszékhely agglomerációjához, a nagyvárosból kiköltözök fő célterületévé. Az egykori bányászváros ingatlanállománya előregedett, a településen az elmúlt évtizedekben csekély számú új társasházi ingatlan épült, kivéve a családi ház-építést, amely területen volt aktivitás a városban. Ezt bizonyítja az a tény is, hogy a városban tapasztalható ingatlanárak jelentősen elmaradnak a pécsiekétől. Az ingatlanpiac egyik speciális szegmensét képviselik a bérlemények, melyek száma szintén alacsony a településen. Ez főként a beruházók számára negatív jelenség, hisz ez szintén gátját képezi a munkaerő városba csábításának. Ezen okoknál fogva a város ingatlangazdálkodását és lakáspolitikáját érdemes lenne új alapokra helyezni.

1.10 Az önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz- és intézményrendszere

1.10.1 Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program

Komló Város Önkormányzata jogszabályi kötelezettségének eleget téve önkormányzati ciklusonként elkészíti gazdasági programját. A dokumentum kimutatásai alapján megállapítható, hogy a város pénzügyi helyzete stabil és nem küzd likviditási problémákkal. A pénzügyi beszámolókból látható, hogy a város hitelállománya jelentősen lecsökkent. A felvett kölcsönök leginkább az állami és uniós pályázatok önerejének biztosításához szükségesek. A pozitív mérleg ellenére ki szükséges emelni, hogy bár Komló komoly összegekkel gazdálkodik, jelentős támogatáshoz is jut, anyagi lehetőségei mégis szűkösek, ami korlátozza a város fejlesztési lehetőségeit is.

A projektek egymásutánisága, egymásra épülésének tervezése jelentős energiaráfordítást igényel az önkormányzat szakértői részéről, mivel egy nem várt probléma, beruházás a város költségvetését jelentős mértékben is befolyásolhatja.

A szűkös kerettel való gazdálkodás, valamint a bevételi-kiadási oldal közötti egyensúly megteremtése mellett a folyamatos fejlesztések végrehajtása kizárólag csak nagyobb tőkebevonással válik lehetségessé.

Ezt az összeget azonban a helyi és a betelepülni kívánó vállalkozásoknak kell előteremtenie, ami a korábban bemutatott korlátozó/befolyásoló tényezők miatt ugyancsak nehézkes.

A város területén működő közszolgáltatásokat az állami támogatások mellett az önkormányzati saját erőből finanszírozza. Ez Komló költségvetésének nagyjából 5%-át emészt fel. A költségvetés kiadási oldalának 2/3-át a kötelező feladatok ellátása adja.

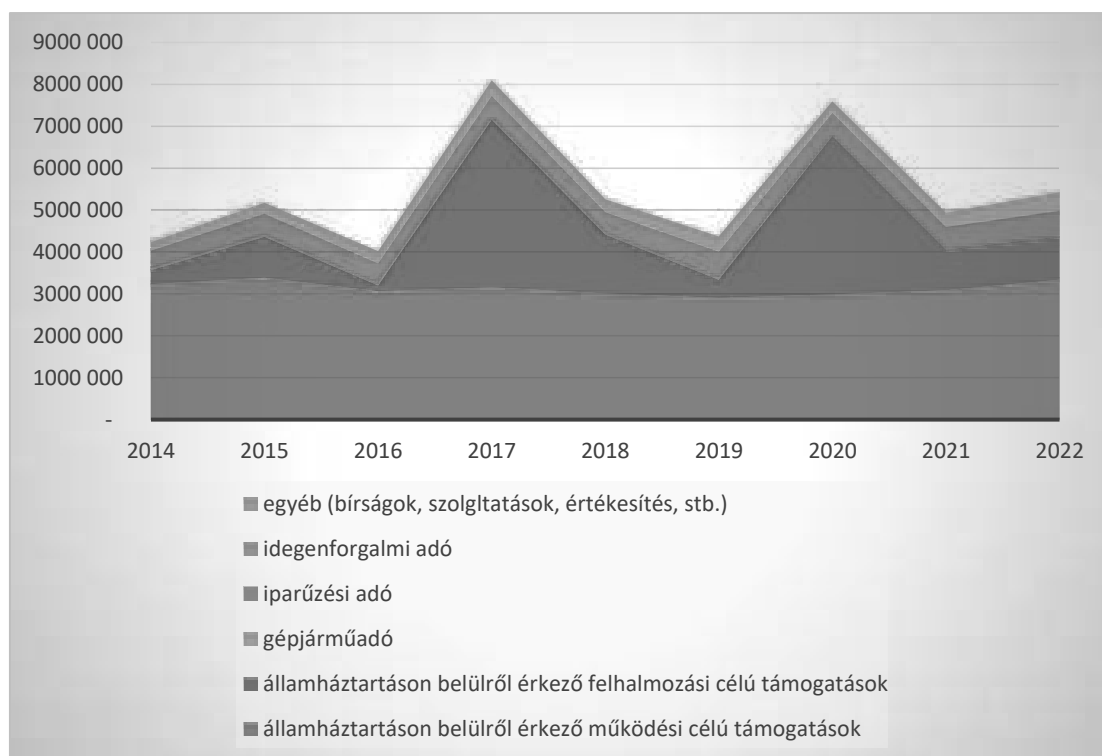
Ezen belül a legjelentősebb tételt a pályázatok előfinanszírozása, valamint az oktatásra és közművelődésre fordított összegek jelentik, de jelentős kiadásnak minősülnek a szociális, igazgatási és rendészeti feladatok ellátása is.

Komló gazdálkodását a költségvetés bevételi oldalán nagymértékben erősítheti, hogy az önkormányzatot lehetőséget kaptak 2015. január 1-től új helyi adók bevezetésére így felelős adópolitika mellett javítható a város likviditása és gazdasági versenyképessége. Az új helyi adókra így érdemes településfejlesztési eszközként is tekinteni.

Komló város saját bevételei a teljes bevételi oldal nagyjából 19%-át teszik ki. Ez legnagyobb részt a helyi iparűzési adóból származik. A településen az alábbi helyi adók kerülnek kivetésre:

- építményadó,
- magánszemélyek kommunális adója,
- idegenforgalmi adó,
- iparűzési adó,
- telekadó.

51. ábra: A Komló Város Önkormányzat bevételeinek megoszlása 2014-2022 között (ezer Ft)

Forrás: KSH adatai alapján saját szerkesztés, 2025

1.10.2 Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, eszköz- és intézményrendszere (irányítási modell)

A településfejlesztést, mint az önkormányzatok által kötelezően ellátandó feladatot Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény rögzíti. A fejlesztési irányok, az azokhoz köthető célok meghatározása és hatékony végrehajtása igen komplex feladat, melyet Komló Város Önkormányzata, a Polgármesteri Hivatal, illetve az önkormányzathoz köthető további intézményeinek együttműködésével valósít meg.

A Hivatalt a **polgármester** a **képviselő-testület** döntései szerint és saját önkormányzati jogkörében, a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló törvényben foglaltak szerint irányítja. A polgármestert távolléte esetén általános képviseleti jogosultsággal az **alpolgármester** helyettesíti. A polgármester maga határozza meg az alpolgármester részére átadott ügyek körét, melyek tekintetében utasítási joggal rendelkezik.

A **jegyző** vezeti a képviselő-testület hivatalát, e feladatkörében a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló törvényben foglaltakon túl:

1. képviseli a Hivatalt más külső szervekkel való kapcsolatokban,
2. összehangolja és értékeli a hivatal szervezeti egységeinek munkáját, meghatározza a szervezeti egységek létszámát,
3. gyakorolja munkáltatói jogokat a hivatal köztisztviselői, munkavállalói, illetve az egyéb munkáltatói jogokat az aljegyző tekintetében,
4. gondoskodik a képviselő-testület önkormányzati döntéseinek a Hivatal munkájában való érvényesítéséről,
5. a polgármesterrel egyetértésben szakmai tanácsadói, illetve szakmai főtanácsadói címet adományozhat,
6. a Közfoglaltati tisztviselőkről szóló törvényben foglaltak figyelembevételével személyi illetményt, illetve képzettségi pótlékot állapíthat meg azon köztisztviselőknél, akik a munkakörük ellátásához szükséges képesítési előírásokban rögzítetten túl meghatározott szakképesítéssel rendelkeznek,
7. gondoskodik a Hivatal vagyonának rendeltetésszerű használatáról, a gazdálkodásban a szakmai hatékonyság és a gazdaságosság követelményeinek érvényesítéséről, ellátja a Hivatal üzemeltetésével kapcsolatos feladatokat, részt vesz azok járási hivatallal történő összehangolásának, az ehhez szükséges működtetési és üzemeltetési megállapodások megkötésének, azok folyamatos aktualizálásának előkészítésében,
8. felelősséggel tartozik a felsőbb szintű állami és közigazgatási szervek felé tervezési, beszámolási, információszolgáltatási kötelezettségeinek teljesítéséért és azok hitelességéért,
9. gondoskodik a számviteli rend és a belső ellenőrzés megszervezéséről,
10. gondoskodik a folyamatba épített, előzetes és utólagos vezetői ellenőrzés hatékonyságának növeléséről és fejlesztéséről,
11. gondoskodik a Hivatal belső működését, a szervezeti egységek koordinálását célzó szabályzatok kiadásáról,
12. meghatározza a hivatalon belül a kiadmányozás rendjét.

Az **aljegyző** – a jegyző által meghatározott körben:

1. részt vesz a Hivatal vezetésében, felügyeletében, a jegyző távollétében általános helyettese,
2. a hatáskörébe utalt ügyekben kapcsolatot tart külső szervezetekkel, a jegyző felhatalmazása alapján képviseli a Hivatalt,

3. hetente rendszeresen tájékoztatja a hivatalvezetést a rá bízott szakterület tevékenységéről, így különösen a Hivatal városüzemeltetési szervezeti egysége működéséről, a közbeszerzések és a pályázatok állásáról,
4. szükség esetén javaslatot tesz az általa irányított szakterület tevékenységének fejlesztésére, a hatáskörébe adott témákban szabályozás kezdeményezésére, előterjesztések készítésére.

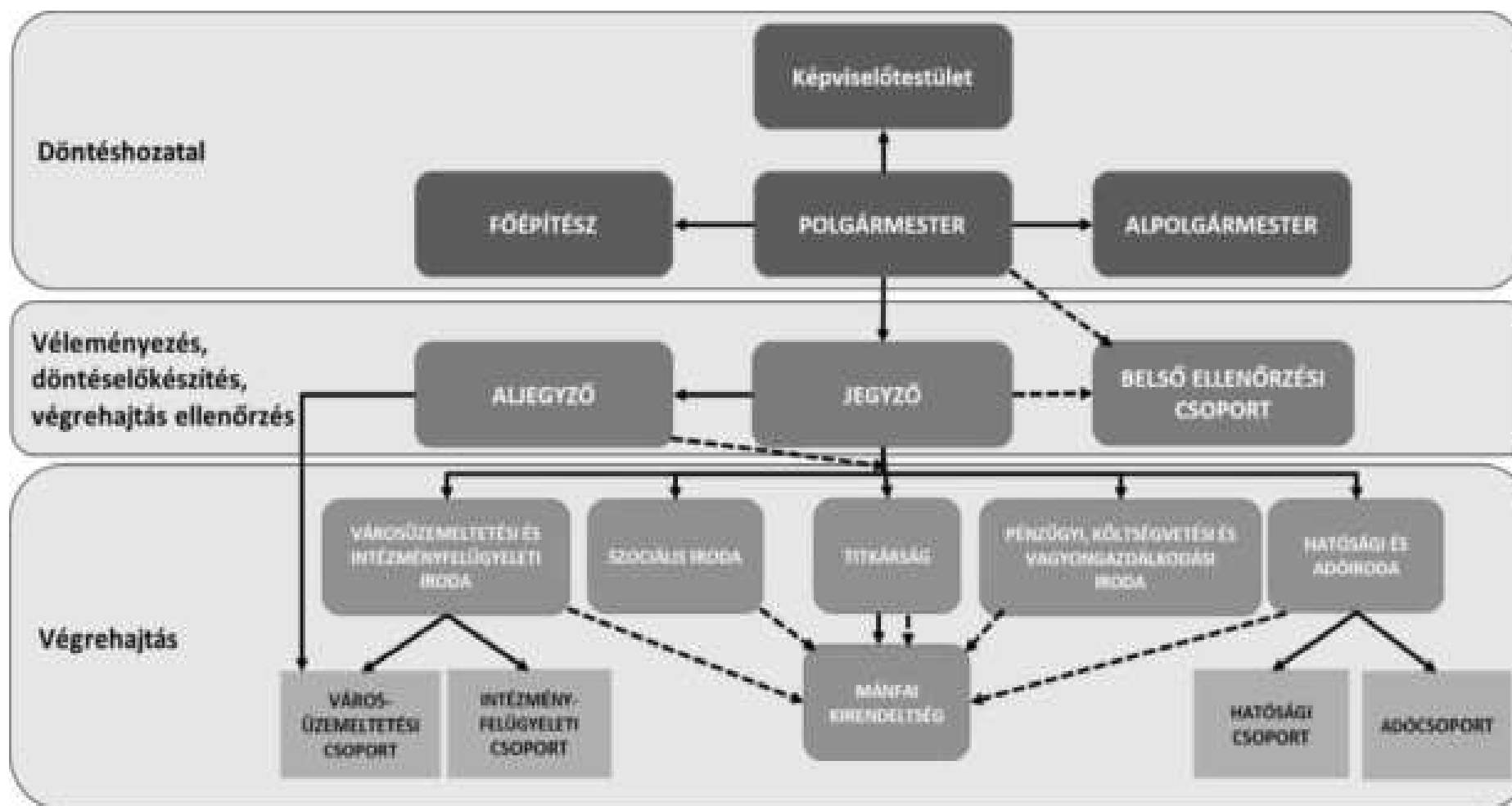
A **Hivatal** munkaszervezési, munkamegosztási szempontból az alábbi belső szervezeti egységekre tagozódik:

- a) titkárság,
- b) hatósági és adóiroda,
- c) városüzemeltetési és -fejlesztési iroda,
- d) pénzügyi, költségvetési és vagyongazdálkodási iroda,
- e) szociális iroda.

A belső szervezeti egységként működő iroda élén az irodavezető áll, aki határozatlan időre szóló vezetői megbízását és munkaköri leírását a jegyzőtől kapja. A jegyzői titkárság vezetője a jegyző, akit távolléte, illetve egyedi felhatalmazása alapján az aljegyző általános jogkörrel helyettesít. Az irodák egymással mellérendeltségi viszonyban állnak és kötelesek együttműködni a feladatok ellátásában. Az irodák a Hivatalon belül a jogszabályoknak és a vezetői döntéseknek megfelelően önálló feladatkörrel rendelkeznek. A szervezeti egységek feladatköréit a Hivatal SZMSZ-ének 2. számú függeléke tartalmazza.

Komló városának legmeghatározóbb döntéshozó szervezete a **képviselő-testület**, mely szervezetnek kizárólagos hatáskörébe tartozik a város gazdasági programjának elfogadása, valamint a településfejlesztési eszközök és a fejlesztéseket meghatározó településszerkezeti terv elfogadása és jóváhagyása. A képviselő-testület döntéseit rendeletet, illetve határozatot rögzíti.

52. ábra: A városfejlesztési irányítási modell intézményrendszere

Forrás: Komlói Közös Önkormányzati Hivatal SZMSZ-e

Komlón a településfejlesztés intézményrendszere két részterületre bontható: az egyik a város önkormányzata a másik az önkormányzati közös hivatal illetékes irodái. Az önkormányzat szervezetén belül működik a Pénzügyi, Ellenőrzési és Gazdasági Bizottság. A Bizottság hatáskörébe tartoznak a településfejlesztési és a helyi gazdasági kérdések. A képviselőtestület elé már csak a Bizottság által véleményezett anyag kerül felterjesztésre.

Az önkormányzati közös hivatal szervezetén belül a városüzemeltetéssel, az adóügyekkel és az ingatlangazdálkodással foglalkozó irodák feladatkörébe tartozik a döntéselőkészítő tevékenység, azaz a bizottságok munkájának elősegítése és támogatása. A Hivatal előkészíti az önkormányzati testületi szervek (képviseelő-testület, bizottságok, részönkormányzatok) döntéseit, és végrehajtja azokat a polgármester irányítása és a jegyző vezetése mellett.

A fent bemutatottak mellett a településen városfejlesztő társaság, illetve városüzemeltetési társaság nem működik. Ezen tevékenységekhez kapcsolódó feladatokat az önkormányzati közös hivatal munkatársai látják el.

1.10.3 Gazdaságfejlesztési tevékenység, foglalkoztatáspolitikai

Komlón a gazdaságfejlesztési tevékenység korábban a bányászatra és a kapcsolódó ipar köré épült, így viszonylag egyoldalúvá vált a település gazdasága. A bányászat leépülésével párhuzamosan relatíve hamar kialakult a helyi tulajdonú kis- és középvállalkozások rendszere. A Komlói Ipari Park létrehozásával a városvezetés célja a külső tőke térségbe vonzása volt, azonban a várt eredmények elmaradtak. Ugyanakkor az iparterület a helyi vállalkozások egyik célterületévé vált, ami viszont a település szempontjából sikerként könyvelhető el. A városban ugyanakkor csak néhány nagyobb helyi vállalkozás működik, a vállalkozásszerkezetben a mikro- és kisvállalkozások dominálnak.

Komló infrastruktúrája viszonylag fejlett, azonban a munkaerő kvalitása alacsony, valamint a város marketingje, kommunikációja is gyengének mondható. A középfokú oktatás képzési struktúrája már 100%-ban a helyi igényekre épül, azonban ezt kiegészítendő azonosítható feladat további képzett munkaerő városba költözéséhez a feltételek megteremtése, valamint a város köztudatban való megjelenésének és megítélésének a javítása. Mindezek célzott kampányokkal, a város által kínált lehetőségek népszerűsítésével valósíthatók meg.

A települést körülölelő természeti környezetben viszont még rengeteg kihasználatlan potenciál rejlik. A turizmus területén a természeti értékek iránti érdeklődés fokozatosan növekszik. Az aktív turizmus követői megfelelő infrastrukturális ellátottság (információs táblák, pihenők, kiépített útvonalak, stb.) esetén előszeretettel keresik fel a hegyvidékeket, erdőket. Így ezen területtel érdemes a városvezetésnek kiemelten is foglalkozni, megtalálni az egyensúlyt és fenntartható módon végrehajtani ezen területek későbbi fejlesztéseit.

A város energiagazdálkodása szempontjából fontos kiemelni a biomasszával működtetett erőművet, és a város több pontján megtalálható napelemparkokat.

A térség gazdasági erejét jelentheti még a máig intenzíven érzékelhető bányász és szocialista iparvárosi múlt és annak épített emlékei. A város ilyen jellegű specifikációját hűen reprezentálja a Komlói Bányászati Múzeum, Zobák-bánya, a Városház téren felállított Bányász emlékmű és a városszerte fellelhető ipari emlékek, szobrok, emléktáblák, melyekre a város turizmusát is alapozhatja.

Komló mára már szinte alvóvárosként működik a vármegyeszékhely árnyékában, hisz lakosainak jelentős része napi szinten ingázik pécsi munkahelyére, illetve számos szolgáltatást is a régióközpontban vesz igénybe. Ezáltal a megtermelt javak nem Komlón érvényesülnek, miközben a városi infrastruktúra elemeit többnyire helyben veszik igénybe. Mindez a környezetterhelés szempontjából sem elhanyagolható, hisz jelentős mennyiségű utazást generál Komló és Pécs között.

A helyi javak jobb elosztásának elérése érdekében a belső erőforrásokra érdemes a jövőbeli fejlesztéseket alapozni. Ehhez pedig a városvezetésnek a helyben előállított termékek helyben történő hasznosulási feltételeit kell megteremtenie. Olyan kampányokat és fórumokat (online, személyes, helyi piac) szükséges kialakítani és indítani, ahol a lakosság felfedezheti, megismerheti a helyi termelők, vállalkozók termékeit, szolgáltatásait. Ezáltal növelhető a helyi identitástudat, erősödhet a belső gazdaság, növekedhet a város vonzó és megtartó ereje. Mindezek okán az Önkormányzatnak prioritásként kell kezelnie a helyi gazdaságfejlesztést.

Komló Város Önkormányzata foglalkoztatáspolitikájának alapköveit gazdasági programjában rögzíti. A városi vezetés prioritásként kezeli, hogy megelőzze, csökkentse a munkanélküliséget és növelje a foglalkoztatást. A munkahelyteremtés feltételeinek elősegítése érdekében az Önkormányzat az alábbiakat támogatásokat nyújtja a helyi vállalkozások számára (a 7/2014. (V.16.) számú önkormányzati rendelet a munkahelyteremtés támogatásáról című helyi szintű jogszabályban foglaltak szerint):

- ingatlan kedvezményes tulajdonba adása,
- ingatlan kedvezményes bérbeadása,
- az előző pontokba foglalt támogatásokkal együtt vagy önállóan kedvezményezett részére vételi jog biztosítása,
- kamattámogatás,
- beruházással, munkahelyteremtéssel kapcsolatos működési kiadások (így különösen: bér, járulék, készletfinanszírozás), díjak részbeni átvállalása,
- beruházáshoz szükséges munkák, tanulmányok elvégztetése,
- munkahelyteremtéssel érintett leendő foglalkoztatottak képzési, helyi lakhatási kiadásaihoz történő hozzájárulás, amennyiben ezen kiadások a munkáltatót terhelik,
- pályázati önrő kiegészítése,
- egyéb, nem pénzbeli juttatás.

A munkanélküliek munkába való visszavezetése érdekében az önkormányzat a közmunka programban is részt vesz. A tevékenység Komló esetében értékteremtéssel is párosul: energiatű termelés, szociális bolt üzemeltetés.

A város igyekszik a helyi képzési palettát a helyi vállalatok és piaci igényekhez igazítani, ugyanakkor a képzett szakemberek helyben tartása továbbra is gondot jelent.

1.10.4 Lakás- és helyiséggazdálkodás

A lakás- és helyiséggazdálkodással kapcsolatos feladatokat az Önkormányzat Városgondnoksága látja el. A tevékenységgel kapcsolatos rendelkezések és koncepció megalkotása is a szervezet feladatát képezi. Az önkormányzat a lakás és az egyéb, nem lakáscélú helyiségei kihasználtságát, fejlesztési lehetőségeit folyamatosan monitorozza. Az ingatlanok hasznosítás során prioritásként kezelik a

közzolgáltatások biztosításának lehetőségeit, a fenn maradó kapacitásoknál pedig a maximális kihasználtságra törekednek.

A város tulajdonában jelenleg 559 bérlakás van. Méretük, komfortfokozatuk eltérő, így széles igények kielégítésére is alkalmas. A lakások és helyiségek bérbeadásáról önkormányzati rendelet értelmében a Humán Bizottság pályáztatás alapján dönt.

1.10.5 Intézményfenntartás, működtetés

Komló Város Önkormányzata törvényi kötelezettségein túlmutatóan lát el intézményfenntartási feladatokat. A város óvodai és bölcsődei intézmény fenntartásában is részt vállal, utóbbi köznevelési szolgáltatás pedig csak a járásszékhelyen érhető el.

A működéshez szükséges feltételrendszer megfelelő és folyamatos javulást mutat. Ez részben az energiahatékonysági fejlesztéseknek köszönhető, amelyek a fenntarthatóságot segítik elő.

Komló Város Önkormányzata a következő intézmények és szervezetek esetén lát el fenntartói feladatokat, illetve vállal bennük működtetési szerepet:

- Komlói Közös Önkormányzati Hivatal
- Komló Város Önkormányzat Gazdasági Ellátó Szervezet
- Komló Város Önkormányzat Városgondnokság
- Német Nemzetiségi Önkormányzat
- Cigány Nemzetiségi Önkormányzat
- Horvát Nemzetiségi Önkormányzat
- Komló Térségi Integrált Szociális Szolgáltató Központ
- Komló Térségi Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat
- "Szent Borbála Otthon" Nonprofit Közhasznú Kft. által üzemeltetett intézmények
- Komlói Kaptár Művelődési Központ
- Komló Város Önkormányzat József Attila Városi Könyvtár és Muzeális Gyűjtemény
- Sikondai Pihenőpark

1.11 Településüzemeltetési szolgáltatások

1.11.1 Energiagazdálkodás

Komló városa energiasztratégiával és energiagazdálkodást szabályozó tervdokumentummal nem rendelkezik, ugyanakkor az energia megfelelő hasznosítására a fejlesztések során különös figyelmet fordít a város. Az utóbbi évtizedben az energiahatékonyságot illetően jó néhány intézményfejlesztés történt. A beruházások során az önkormányzati fenntartás alatt álló épületek komplex energetikai korszerűsítésére került sor (hőszigetelés, nyílászáró csere, gépészeti korszerűsítés, illetve több ingatlanra is napelemes rendszer került telepítésre). Ezek a fejlesztések többnyire pályázati forrásból valósulhattak meg, továbbá jelentős mértékben hozzájárultak ahhoz is, hogy a város csökkenthesse energiaköltségeit. A költségmegtakarítást elsősorban a villamosenergia esetében, a napenergia hasznosítására révén érték el.

A város törekszik az energiavásárlás során – jogszabályi kötelezettségéből fakadóan is – közbeszerzés keretében versenyt teremteni a szolgáltatók között, ezzel is biztosítva a jobb szolgáltatási színvonalat és a kedvezőbb árat.

1.11.2 Okos város települési szolgáltatások

Komló városában nyomokban már érzékelhető az okos megoldások felé történő elmozdulás. A városban a legtöbb hazai szolgáltató biztosít teljes körű hálózatot, mobilhálózatot, ami elősegíti, hogy bizonyos szolgáltatások már úton, útfélen is elérhetőek legyenek. Emellett kiemelendő, hogy az Önkormányzat jóvoltából a belvárosban egy ingyenes internet hozzáférési lehetőség (wifi4eu) is hozzáférhető a lakosság számára a hivatal épületének közelében. Továbbá a város két pontján, a kökönyösi városrészen elérhető egy-egy úgynevezett okospad, ahol a járókelők a beépített napelemeknek köszönhetően akár zöld energiával is feltölthetik okoskészülékeiket, vagy szimplán megpihenve azon az ingyenesen elérhető wifi-szolgáltatást élvezhetik ki.

Ezen fejlesztések azért is fontosak, mert a lakossági kérdőíves felmérés eredményei alapján fény derült arra, hogy a válaszadók többsége használ valamilyen okoseszközt, ráadásul bevallásuk szerint az alapvető kommunikációs és szórakozás célú használat mellett az ügyintézésben, munkában, tanulásban is hasznosítják azt.

A komlói lakosok körében is általános elvárásnak tekinthető már, hogy egyre nagyobb hangsúlyt kapjanak az okos megoldások a városban és a háztartásokban is. Utóbbinak ugyanakkor gátat szabnak az anyagi és közösségi élethelyzetek. Ennek ellenére a lakossági felmérésből kiderült, hogy azok, akiknek van lehetőségük a jövőre nézve tervezik az okos megoldások (pl. okosmérő, okos világítási rendszer) alkalmazását.

A közösségi közlekedés működtetésében a MÁV Zrt. és a már leányvállalataként működő Volánbusz is biztosít online applikációs és jegyvásárlási, tájékozási lehetőséget. Emellett még kiemelendő, hogy a város buszpályaudvara is nemrégiben újult meg, modern, XXI. századi körülményeket és lehetőségeket biztosítva az utazóközönségnek.

Komlón az okos megoldások alkalmazása a közüzemi ellátás területén még kevésbé elterjedt, viszont a társadalmi igények növekedésével szükségszerű lehet a szolgáltatók részéről az ilyen jellegű fejlesztések bevezetése.

Komlón a nagyobb, innovatív gondolkodású cégek esetében jellemző az Ipar 4.0 és az iránta való fokozott érdeklődés. Az elmúlt évtizedekben több vállalkozás is megvalósított valamilyen IKT fejlesztést gazdasági növekedésének elősegítése érdekében. Tehát megszületett a felismerés, hogy az okos megoldások, a digitalizáció, a mesterséges intelligencia alkalmazása javíthat a gazdálkodó szervezetek versenyhelyzetén.

Ezzel szemben a városi intézmények oldalán jelentős lemaradás tapasztalható ezen a területen. Az intézményi kérdőívben több szervezet is kiemelte, hogy komoly digitális eszközigenye mutatkozik, amely elősegítené a színvonalas, minden igényt kielégítő szolgáltatásnyújtást.

1.12 A táji és természeti adottságok és örökség, jellemző tájkarakter, zöldinfrastruktúra-hálózat

1.12.1 Természeti adottságok

1.12.1.1 Geológia és domborzat

Komló közigazgatási területének nagyrésze a Baranyai-hegyhát kistájhoz tartozik, ami a Mecsek keleti- és nyugati része közé ékelődik. Tengerszint feletti magassága 150-300 m között változik. Erős lejtők jellemzik a változatos morfológiájú települést. Egyrészt a domborzati viszonyok okozzák a belterület szabdalt alakját, másrészt pedig az, hogy korábban önálló falvak (Mecsekfalu, Mecsekjánosi, Kisbattyán, Zobákpuszt) olvadtak a városba, amelyek részben vagy egészben továbbra is önálló belterületeket alkotnak.

53. ábra: Kistájak és a domborzati adottságok

A geológiai középkor hatalmas tengeri elöntései során létrejött, főként vegyi üledékes képződmények, a mészkő, a dolomit és a szenes összlettel együtt szereplő agyagpalák, illetve homokkövek a Mecsek egész területén, a felszínen található. A jura időszakban létrejött mészkövek, szenes márgák és homokkövek elsősorban a Kelet-Mecsekben bukkannak felszínre. A miocén időszak vulkáni terméke a Komló határában felszínen lévő jó minőségű andezit.

1.12.1.2 Talaj

A mezozoos mészköveken, főként a meredek, déli kitettségű lejtőkön rendzina talajok, míg másutt barna erdőtalajok alakultak ki. Az agyagpalákon, de főként a kevés meszet tartalmazó homokköveken és vulkáni kőzeteken kisebb mésztartalmú agyagos, agyagbemosódásos barna erdei talajok és ezek podzolosabb változatai jöttek létre. Vízvezető képességük gyenge, víztartó képessége erős. Kémhatásuk savanyú.

A felszínt jelentős arányban meredek, 12 %-os lejtők alkotják, amely miatt fokozott erózióvesztés áll fenn.

1.12.1.3 Vízrajz

Komló és környéke a Baranya-csatorna felső vízgyűjtőjéhez tartozik. Komló városnak **felszíni vízfolyása a Kaszánya-patak és a Szopoki-patak**. A szabdalt völgyekben található további vízfolyások: Baranya-csatorna, Sikondai-árok. Tavak Sikonda, Gadány, magyaregregyi völgyekben találhatók. Sikonda termálvíz készlettel rendelkezik. A fürdő vize szénsavtartalmú, alkalikus, gyengén radioaktív, lítium tartalmú.

1.12.1.4 Klíma

Mérsékelt meleg, a magasabb helyeken mérsékelt hűvös és mindenhol mérsékelt nedves éghajlatú terület. Évente 2030-2050 óra közötti a napsütéses órák száma. Nyáron 80-820, télen 200-210 óra napsütésre számíthatunk. Az évi középhőmérséklet 9,0-9,5 °C körüli. A tenyészidőszak középhőmérséklete 15,8-16,5 °C. Kezdeté április 10-15-én, vége okt. 15-18. körül van 190-200 napon át tart. Az évi abszolút hőmérsékleti maximumok átlaga 31,0-33,0 °C, a minimumoké -14,0 és -14,5 °C közötti.

A csapadék évi összege 750 mm. A vegetációs időszakban 400-450 mm eső a megszokott. Évente 40-50 hótakarós napra számíthatunk 25-30 cm átlagos maximum hó vastagsággal. Az ariditási index 0,90-0,94. A legnagyobb gyakorisággal ÉNy-i szelek fújnak. Kedvező az éghajlat a vízigényesebb szántóföldi és kertészeti növények termesztésére.

1.12.1.5 Élővilág

A város közigazgatási területének jelentős részét – több mint felét – erdők alkotják, körülöttük kisebb területet foglalnak el a rétek, legelőterületek, mezofil dombvidéki kaszálók és szántók. A természetes és mesterséges állóvizek és vízfolyások, valamint a környezetükben lévő vizes élőhelyek fontos adottságát képezik a településnek.

A település erdősültsége becslések alapján jóval meghaladja az országos átlagot.

A terület növényföldrajzi besorolása: Pannóniai flóratartomány (Pannonicum), Dél-Dunántúl flóravidéke (Praellyricum), mecseki flórajárás (Sopianicum), valamint Alföld flóravidéke (Eupannonicum) dél-alföldi flórajárása (Titelicum). Állatföldrajzi besorolása: Praeillyricum (Dél-dunántúli faunakörzet). A településre vonatkozóan nincs pontos adat a védett fajokra, élőhelyekre vonatkozóan.

Az előforduló természetes erdőtársulások ezüsthársas bükkös, gyertyános-tölgyes, extrazonális bükkös, szurdokerdő, mészkedvelő- és mészkerülő tölgyes, cseres-tölgyes. A nem őshonos fajokat tartalmazó állományok jellemezően: akácok, erdei-, feketefenyvesek stb.

1.12.2 Tájhasználat, tájszerkezet

1.12.2.1 Táj történeti vizsgálat

A ma a településhez tartozó Mecsekjánosiban római kori villa maradványait tárták fel, amely jelentős agrártevékenységre utal a régióban.

Komló a Mecsek északi lábánál a Kaszánya-patak völgyelésében kialakuló hegyi település, amelyet sűrű erdőségek öveztek. Az Árpád-kori település a pécsváradi apátsághoz tartozott.

A vízfolyások mentén szántókat műveltek, míg a hegylábról leirtották az erdőket legelőknak, kaszálóknak. Az erdőművelés, legeltetési erdei állattartás, a vízimalmok működése jellemezte a művelést. A török időkben azonban a környék falvai szinte teljesen elnéptelenedtek.

A 18. századra az összefüggő erdőségek jellemzően csak a településtől délre maradtak meg, a többi irányban mozaikosan gyepek szakítják meg az erdőfoltokat. A 19. században lassú fejlődésnek indult a település a betelepülő német lakosságnak köszönhetően; a déli erdőállományok továbbra is egységes tömböt képeznek, de a völgyekben változatosabb területhasználat lett jellemzőbb: szántók, szőlők, gyümölcsösök, legelők a dombháton, kaszálók a Kaszánya patak völgyében.

Az 1879-ben készült erdészeti felmérés szerint az erdők átlag életkorát 30 évre becsülték, amely korábbi kíméletlen erdőgazdálkodásra utal. 1888-ban komoly szemléletváltás tapasztalható az erdőgazdálkodásban: erdőtelepítések kezdődtek, kíméletes legeltetést írtak elő.

A szénbányászat 1892-ben kezdődött és 2000-ig tartott. A település bányakincseinek köszönhetően fellendülését, amelyet a szocialista időkben használtak ki leginkább. Komlót 1951-ben nyilvánították várossá. A változatos morfológiájú településen a bányászathoz kapcsolódó aknák, telepek, ipari létesítmények jöttek létre, teljesen átformálva az egykori település arculatát. A bányászokat lakótelepekbe költöztették. Hozzá tartozik Sikonda üdülőfalu, 1954 óta Kisbattyán, Mecsekfalu és Mecsekjános is.

1.12.2.2 Tájhasználat értékelése

Komló változatos tájképi és morfológiai adottságú, amelynek meghatározó karakter elemei az erdőkkel borított hegyek, és a völgyekből felkúszó lakó- és iparterületek.

Komló lakóterülete a hozzá csatolt sok kis településrész miatt rendkívül nagy kiterjedésű. A tájhasználatot erősen meghatározza a völgyeket összekötő utak hálózata és a vasút, amelyek a jelentős iparterületeket fűzik fel. Ezek a vonalas elemek erősen tagolják a település és a táj szerkezetét.

A közigazgatási határ északi, keleti és dél-nyugati részen összefüggő erdőállományok találhatók, összesen 2442,4 ha-on, továbbá 113,5 ha erdőtervben szereplő, de nem erdővel fedett egyéb területek. Elsődleges rendeltetés szerinti megoszlás a következő: 1436 ha gazdasági, 899,9 ha védelmi és 106,5 ha közjóléti erdő. A természetszerű erdőterület nagysága 1225 ha. Az erdők lábainál gyepterületek és szántóföldek mozaikosan váltakoznak. Vannak még mezofil dombvidéki kaszálók a patak völgyekben, száraz dombvidéki gyepek a vízhatástól független részeken, valamint nád- és mocsárterületek. Ha ezeket összeadjuk, akkor kiderül, hogy ez az összes terület több, mint ötven

százaléka. A maradék részek magában foglalják a mezőgazdasági művelésű területeket, a település által elfoglalt területeket és a fellelhető számtalan külszíni tájsebet.

Összességében: a város területfelhasználása heterogén, nem különülnek el egymástól a lakó, az intézményi, az ipari, a kereskedelmi és a szolgáltató funkciójú területek.

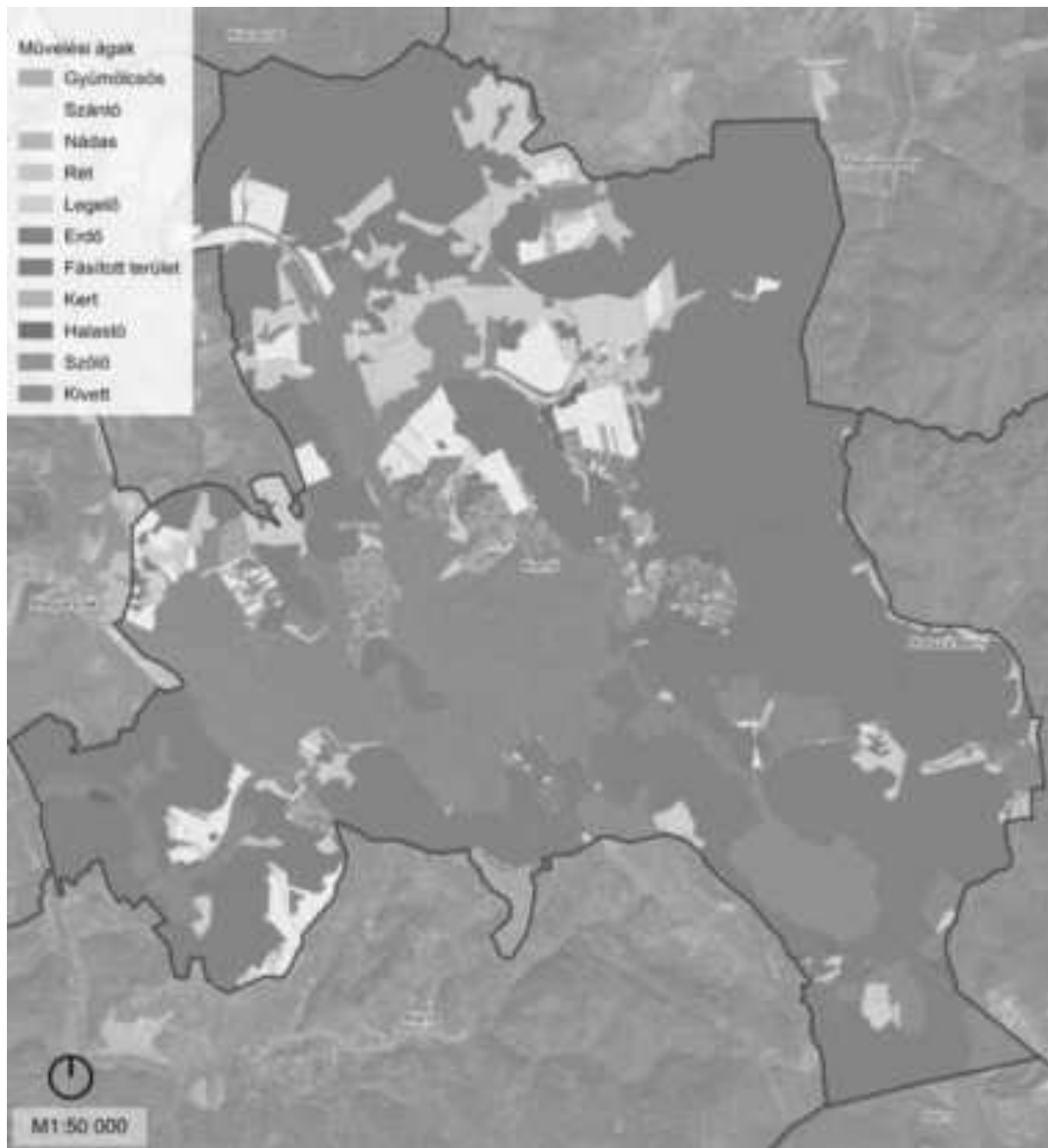
A Dávidföld és Mecsekfalu (kb 20ha), a Körtvélyes és Mecsekfalu (kb. 10ha) közötti területeket, valamint a körtvélyesi lakóteleptől nyugatra húzódó területet (kb. 5ha) lakásépítés céljára előirányozták, azonban ezek a területek jelenleg üresek. Sikonda Komló egy erdőktől övezett üdülőkörzete, ahol számos lehetőség nyílik fürdőzésre - termálfürdő, szabadtéri strand -, horgászatra, lovaglásra.

54. ábra: Komló erdőterületei és vízfolyásai

Forrás: Saját szerkesztés, 2025

55. ábra: Művelési ágak

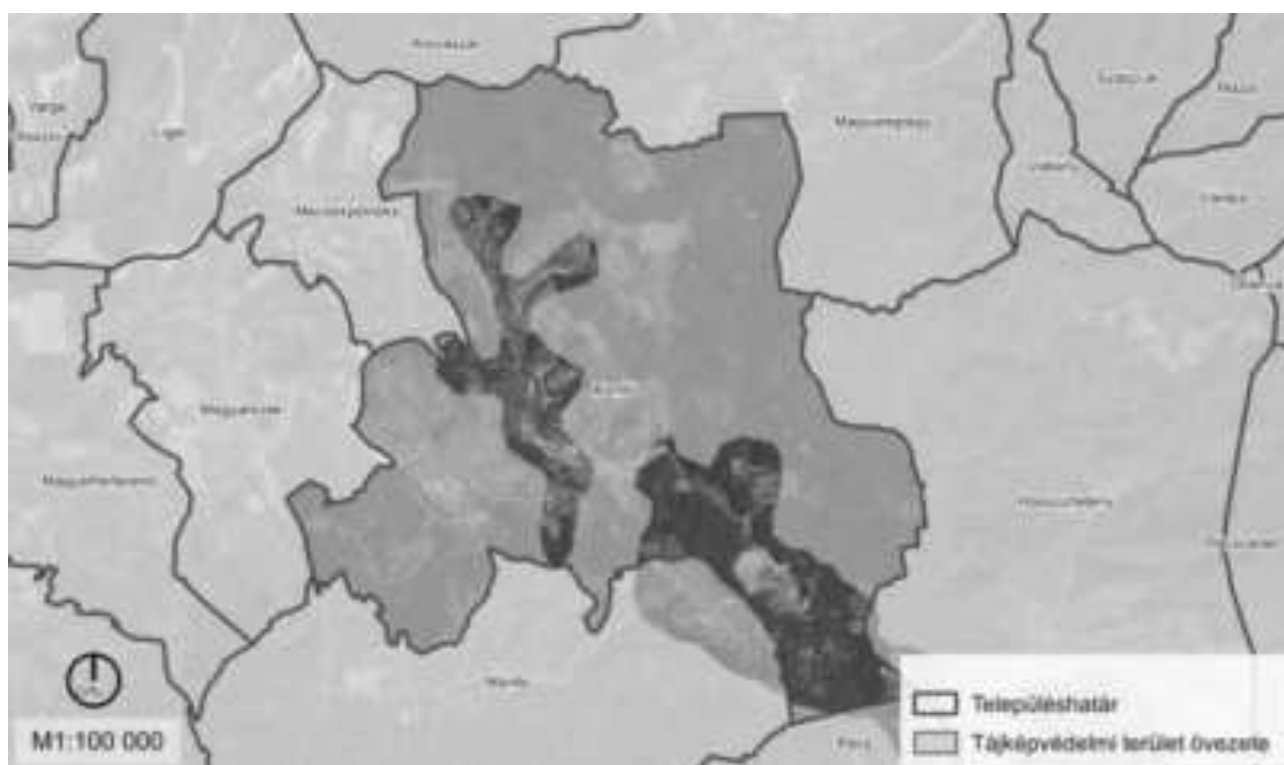
Forrás: Saját szerkesztés, 2025

Country of Origin	Percentage
East Germany	52%
West Germany	20%
Poland	8%
Czech Republic	5%
Slovakia	2%
Hungary	2%
Austria	1%
Other Countries	0%

1.12.3 Védett, védendő táji-, természeti értékek, területek

Komló majdnem teljes területét érinti Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi. CXXXIX törvényben (Trtv) meghatározott Országos Területrendezési Terv (OTrT) szerinti Tájképvédelmi terület övezete. Ez alól a Köves-tető, Somos-tető, Vasas bányászati tevékenység által roncsolt vonulata (Gesztenyés, Kossuth-akna, Anna-akna, Béla-akna, Zobák-akna városrészek), valamint Kökönyös, Szent Imre-telep, Altáró, Szállásfalu, valamint Mecsekjános belterületi településrészek a kivételek.

57. ábra: Tájképvédelmi terület övezete

Forrás: Saját szerkesztés, 2025

1.12.3.2 Nemzeti és nemzetközi természetvédelmi oltalom alatt álló vagy védelemre tervezett terület, érték, emlék

Komló városa a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság működési területe alá tartozik. Természetvédelmi szempontból a települést országos jelentőségű természetvédelmi terület nem érinti, azonban a Kelet-Mecsek Tájvédelmi Körzettel határos.

Összesen 50 db ex lege védett forrás található Komlón: Berekvölgyi – forrás, Bozótalja – forrás, Égető – forrás, Erdőhatár – forrás, Felsőberek – forrás, Fürj – forrás, Füzesfalpi – forrás, Gadányi – forrás, Gadányoldali – forrás, Gyerekotthon – forrás, Gyöngykút – forrás, Hamvas – forrás, Hasadék – forrás, Jánosi – forrás, Kenderföldi – forrás, Kerekretyi – forrás, Kertekalja – forrás, Lávaköves – forrás, Legelő – forrás, Lisztes – forrás, Margit – forrás, Méhes – forrás, Mészakőfej – forrás, Mezőcsúszás – forrás, Mezőszakadás – forrás, Mühlpart – forrás, Oldalsó – forrás, Pintértetői – forrás, Rétszéli – forrás, Saroki – forrás, Somág – forrás, Szállásfal – forrás, Szegehegyi – forrás, Tisztás – forrás, Vadászút – forrás, Vízhordó – forrás, Kőkút forrás, Csonkesz forrás, Galács forrás, Gerinc alatti forrás, Hámlóoldal forrás, Hármásfa forrás, József forrás, Kanyargó forrás, Kígyós – kút, Kisgödör forrás, Laura forrás, Piróhát forrás, Pölöskei kút, Szemétködör forrás.

Az alábbi helyi jelentőségű védett természetvédelmi terület található a településen:

11. Táblázat: Helyi védett természetvédelmi területek

Név	Törzskv. szám	Védelmi kat.	Kiterjedése	Hatályba lépés
-----	---------------	--------------	-------------	----------------

Csermaaljai-erdőrészlet	1/63/TT/83	Természetvédelmi terület	13,1 ha	1983
Mecsekjánosi miocén kori kőzetfal	1/109/TE/04	Természetvédelmi emlék	3,78 ha	2004
Sikondai-pihenőpark	1/110/TT/04	Természetvédelmi terület	4,25 ha	2004
Sikondai-tavak	1/111/TT/04	Természetvédelmi terület	8,58 ha	2004
Komló mecsekfalui temetőjében álló hársfa	1/175/TE/03	Természeti emlék		2003

Ezen kívül nagyon sok védett és fokozottan védett növény- és állatfaj él ezen a területen. Ezek élőhelyéről és a populációk méreteiről azonban pontos adatok nem állnak rendelkezésünkre.

Komló-Magyaregreny-Hosszúhetény hármass határnál két darab ex lege védett barlang található, Magyaregregy közigazgatási területén.

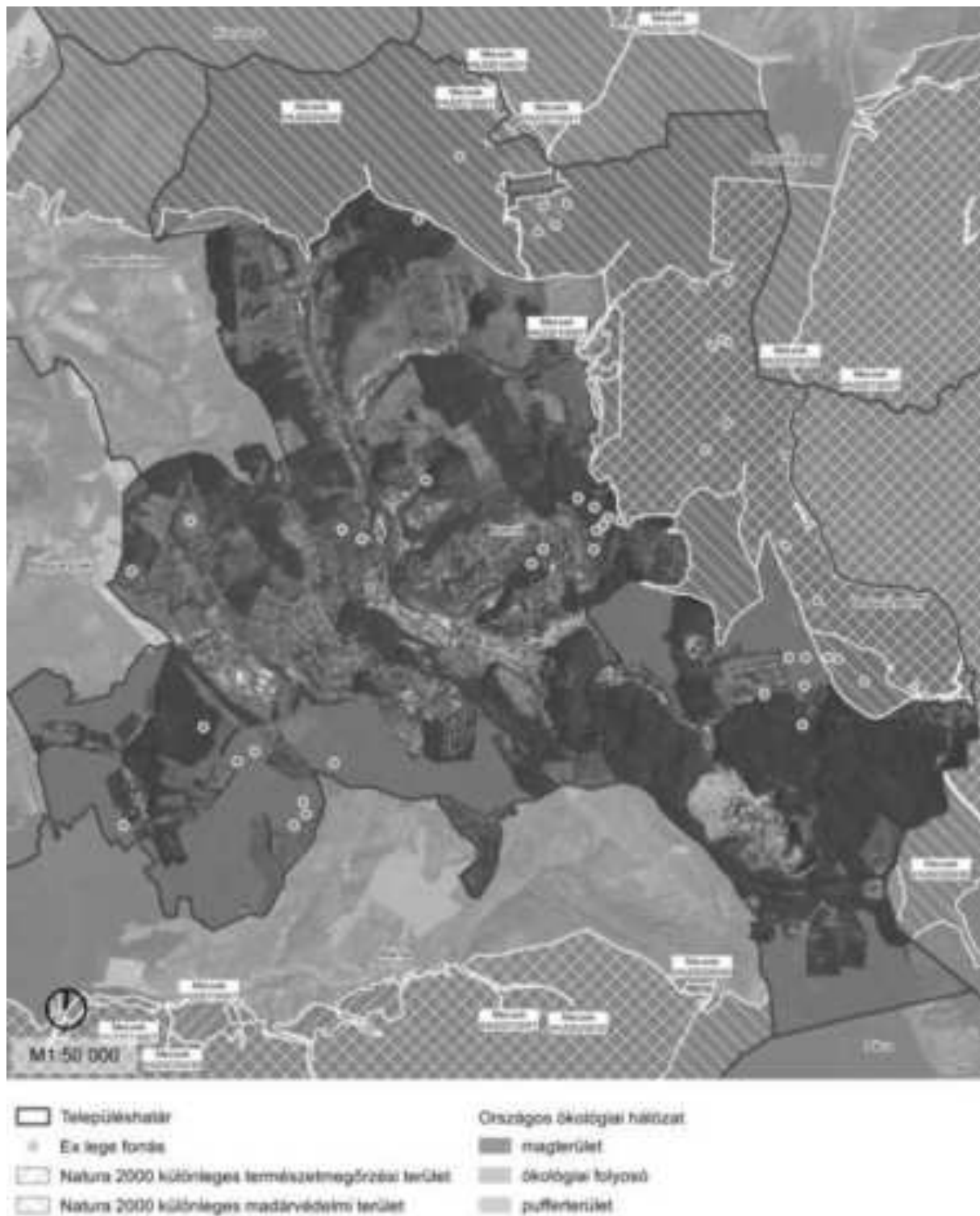
Natura 2000 különleges területek

Nemzetközi jelentőségű védettségek közül Natura 2000 Különleges Természetmegőrzési Terület és Különleges Madárvédelmi Területi is érinti Komlót. A település északi erdőterületei (Vajda-hegytől a Tüskés-parton át a Pap-erdőig), valamint a keleti erdőségei (Pap-erdőtől dél felé a Szög-hegyen át a Fehér-partig) különleges természetmegőrzési területek (azonosító: HUDD20030 Mecsek). Ez utóbbi területek (a Fehér-part déli lejtőit, a Cseresznyák-völgyét és a Hamvas- völgytől északra fekvő területeket kivéve) egyben madárvédelmi területek is (azonosító: HUDD10007 Mecsek).

1.12.3.3 Ökológiai hálózat

Komló közigazgatási területének jelentős része az országos ökológiai hálózat övezetébe tartozik az Országos Területrendezési Terv szerint. A településtől délre fekvő területek (Határi-tető erdőségei és a Sikondai-erdő-Varga-hegy) és az észak-északkeleti irányban található, Natura 2000 hálózatba is tartozó erdőterületek érintettek az országos ökológiai hálózat által.

58. ábra: Természetvédelmi területek

Forrás: Saját szerkesztés, 2025

1.12.4 Tájhasználati konfliktusok és problémák értékelése

Probléma:

- Az egyedi tájértékek kataszterezése még nem készült el.
- Természetvédelmi konfliktust jelent az őshonos, természetszerű erdőállományokban a

tarvágásos véghasználati mód.

- Az invazív fajok (pl.: akác) terjedése a száraz dombvidéki gyepeken és az erdőkben.
- A táplálékszerzés céljából lakóterületen rendszeresen megjelenő vadak konfliktust okoznak. Számos problémát okoznak a gyümölcsfák termését fogyasztó vaddisznók és a hulladéktárolókban élelmet kereső rókák. Újonnan jelentkező probléma a frissen ültetett fák rügyeit fogyasztó szarvasok és őzek jelenléte.
- A bányászathoz kapcsolódó építmények látványa.
- Tájsebek, meddőhányók, ipari üzemek tájromboló látványa.
- Napelemparkok tájidegen látványa.

59. ábra: Tájsebek, meddőhányók tájromboló látványa (készült: 2025.04.11.)

60. ábra: Napelempark (készült: 2025.04.11.)

1.13 Zöldfelületi rendszer vizsgálata

1.13.1 A települési zöldfelületi rendszer elemei

1.13.1.1 Szerkezeti-, kondicionáló szempontból lényeges, valamint a zöldfelületi karaktert meghatározó elemek

A városra jellemzőek a **közhasználatú rekreációs zöldfelületek**, melyek bárki számára elérhető, szabadon igénybe vehető közcélú zöld létesítmények. Ilyenek a közparkok, közkertek, melyek a zöldinfrastruktúra hálózat legalapvetőbb egységei. Teljes mértékben nyitottak a köz számára, jellemzően rekreációs funkciókkal bírnak, így a lakossági kapcsolódás, találkozások helyszínei. A közparkok az 1 ha-nál nagyobb zöldterületek, míg a közkertek 1 ha-nál kisebbek.

A közhasználatú rekreációs zöldfelületek kategóriába a használat jellege alapján nem besorolhatóak a **lakótelepi zöldfelületek**. A lakótelepes területeken a házak között összefüggő zöldfelület található, részben csak gyeppel, részben többszintes növényzettel fedve. A telepszerű beépítések zöldfelületei is nyitottak a köz számára, ugyanakkor annyiban térnek el a hagyományos közparkok funkciótól, hogy zöldfelületeinek vonzáskörzete jellemzően a lakótelep területére terjed csak ki. A lakótelepi zöldfelületeken gyakran találhatók padok, valamint játszóelemek. Komló lakóterületeinek többsége telepszerű beépítésű, így a városban kifejezetten jellemzőek a lakótelepi zöldfelületek.

61. ábra: Lakótelepi zöldfelület Komlón (készült: 2025.04.11.)

A **zöldfelületi intézmények** jelentős zöldfelülettel rendelkező, a városi lakosság többsége elől térben vagy időben részlegesen elzárt intézményi területek, emiatt csak korlátozottan közhasználatúak. Általánosan magas zöldfelületi intenzitással jellemezhetők. A csoport tagjai a rekreációs és sportterületek, a temetők és a fürdő területe.

A **vízparti zöldsáv** a kisvízfolyások, időszakos vízfolyások, egyéb vízfelületek melletti néhány méter szélességben mesterségesen kialakított zöldsávot jelenti. A vízparti zöldsávok mint zöldfolyosók, ökológiai korridorok jelentkeznek, de nagy szerepük lehet a későbbi zöldút fejlesztéseknél. Ilyenek például a rendezett kisvízfolyások trapéz keresztmetszélyében megjelenő gyepek részsűk.

Jelentős zöldinfrastruktúra elemek a belterületen **művelt kertes mezőgazdasági területek**, illetve az

erdőterületek a lakóterületek körül.

A település nem rendelkezik átfogó zöldfelületi koncepcióval. A város tagoltságában a környező erdők képezik az összefüggő zöldfelületi rendszert, ezeket egészítik ki a fent említett területi zöldinfrastruktúra elemek, valamint a lineárisan megjelenő fasorok.

A település területe 46,55 km², a rendszeresen karbantartott gyepek és cserjefelületek (a 2022-ben elvégzett felmérés) alapján 1 270 000 m² (127 ha). A játszótérek számát fenntarthatósági szempontok és elavult, EU-s minősítési előírásoknak való nem megfelelésük miatt az elmúlt években lecsökkentették. Jelenleg „aktív” státuszban lévő játszótérek száma: 36 db.

12. Táblázat: Komló növényzet fedettsége (Önkormányzattól kapott adatok alapján)

	I. oszt. (m ²)	II. oszt. (m ²)	III. oszt. (m ²)	IV. oszt. (m ²)	Összesen (m ²)
Gyep (m²)	74000	484130	324000	387870	1270000
Cserje (m²)	11000	71036	56000	71964	210000

1. Közhasználatú rekreációs zöldfelületek

A városban számos közkert, közpark található, melyek állapota - az önkormányzat szerint – megfelelő. Legnagyobb probléma a közterületi bútorok és hulladéktároló edények állapota. Cseréjük az elmúlt 4 évben, és most is folyamatosan zajlik.

Komló esetén az erdők közelsége miatt leginkább esztétikai és közösségi szerepük van, hiszen a településről alkotott képet erősen befolyásolja a zöldfelületek aránya és azok gondozottsága, továbbá a társadalmi együttlét helyeit biztosítják. A parkok rendezettségének fenntartása és gondozása az önkormányzatok kiemelt feladatai közé kell, hogy tartozzon.

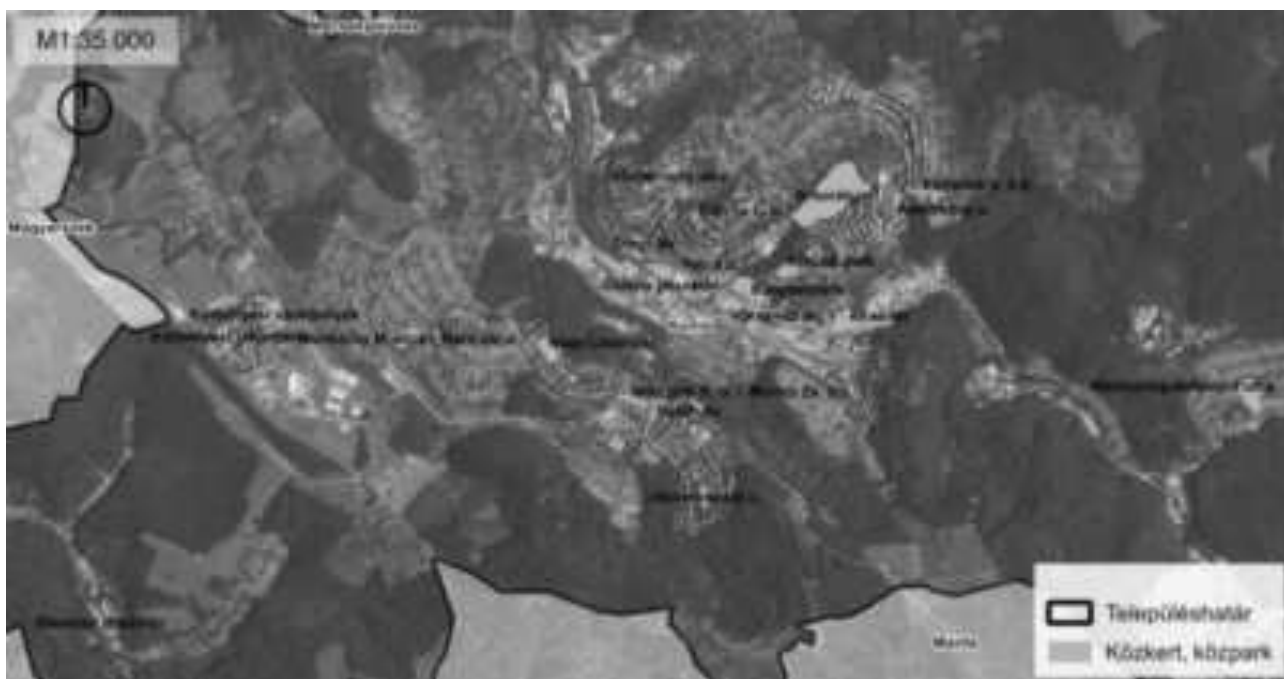
A településeken található közparkok számát és állapotát, illetve a fásított utcák arányát az alábbi táblázat szemlélteti:

13. Táblázat: Komló közparkjai

városrész	közpark, közkert elhelyezkedése (hrsz. vagy tér neve, vagy határoló utcák)	közpark területe (m ²)	van-e játszókert, van-e sportpálya a közparkban, közkertben?
Belváros	Bányáspark (3603 hrsz.)	13285	nincs
	KRESZ-park (3648 hrsz.)	6400	van (játszótér, sportpálya)
	Városház tér (548 hrsz.)	5900	nincs
	Őslény játszótér (2438/6 hrsz.)	1500	van (játszótér)
	Zrínyi tér (3073, 3516 hrsz.)	2600	nincs
	48-as tér (3837 hrsz.)	5700	van (játszótér)

Szilvás	Arborétum (3651; 3676/11)	75936	van (játszótér)
	Alkotmány u. (3796/4 hrsz.)	1100	van (játszótér)
	Vértanúk u. 2-8. (3740 hrsz.)	1200	van (játszótér)
Kenderföld	Petőfi u. (3532/1 hrsz.)	3100	van (játszótér)
	Vörösmarty utca (2984 hrsz.)	6500	van (játszótér)
	Eötvös L. u. (3479/9 hrsz.)	5400	van (játszótér)
Kökönyös (kelet)	Bányász u. – Jószerencsét u. (1180/2 hrsz)	3400	van (játszótér)
	Petőfi tér (1265 hrsz.)	2000	nincs
	Mikszáth K. u. – Móricz Zs. u. (1283 hrsz.)	4500	van (játszótér)
Kökönyös (nyugat)	Nagy László u. (2326 hrsz)	7500	van (játszótér)
Dávidföld	Munkácsy M. utca – Benczúr u. (1902/10 hrsz.)	6800	van (játszótér)
Körtvélyes	Körtvélyesi sportpályák (1521/68 hrsz.)	10200	van (sportpálya)
	Körtvélyesi játszótér (1521/68 hrsz.)	4000	van (játszótér)
Sikonda	Sikondai játszótér (5909/2 hrsz.)	2800	van (játszótér)
Gesztenyés	Rozmaring-Nefelejcs utca (165 hrsz.)	16000	van (játszótér, sportpálya)
Összesen		185.821	

62. ábra: Komló közparkjai

Forrás: Saját szerkesztés, 2025

2008-ban új játszóterek létesültek: Petőfi utca 3532/1 hrsz, Tompa M. utca 3515/2 hrsz, Vörösmarty utca 2984 hrsz, Mikszáth K.–Móricz Zs. utca 1283 hrsz, Rozmaring-Nefelejcs utca 165 hrsz ingatlanokon. 2020-ban megtörtént a Petőfi tér és környezetének (Móricz Zsigmond és a Mikszáth Kálmán utcák között terület) rehabilitációja. 2021 végén készült el a Közösségek Háza melletti BMX- és gördeszka pálya, illetve egy nyílt közösségi tér a 48-as téren.

Az önkormányzat tájékoztatása szerint a sürgősen felújításra szoruló közterületek és

parkok:

- Kossuth Lajos utca, Csíle sor: járófelület
- Bányász park: lépcsők és közterületi bútorok
- Arborétum: közlekedő utak, lépcsők, futópálya felülete
- Zrínyi Miklós tér: burkolatok és közterületi bútorok
- TRÖSZT épület parkoló

63. ábra: Felújított Móricz Zsigmond és a Mikszáth Kálmán utcák között terület (készült: 2025.04.11.)

64. ábra: Felújított Petőfi tér (készült: 2025.04.11.)

65. ábra: Körtvélyesi sportpálya (pumptrack) (készült: 2025.04.11.)

66. ábra: Sikondai játszótér (készült: 2025.04.11.)

67. ábra: 48-as tér (készült: 2025.04.11.)

68. ábra: KRESZ-park (készült: 2025.04.11.)

2. Zöldfelületi intézmények

Elsősorban a nagy zöldfelülettel rendelkező, alacsony beépítettséget igénylő létesítmények elhelyezésére szolgálnak és a köz számára korlátozottan használhatóak. Az alábbiak találhatóak meg Komlón:

- Sport- és szabadidős létesítmények:
 - Komlói Bányász Sport Klub, területe: 81.800 m²
 - Kökönyösi sporttelep, területe: 19.500 m²
 - Szilvási úti sportpálya, területe: 2650 m²
 - Sikondai gyerektábor - Baranya Megyei Gyermek és Ifjúsági

Közalapítvány

- Temetők
 - Mecsekjánosi temető
 - Új köztemető
 - Mecsekfalui temető
- Pécsi Tudományegyetem Klinikai Központ Komlói Kórház
- Sikondai termálfürdő

3. Vízparti zöldsáv

Az élővizek: vízfolyásoknak és tavaknak jelentős szerepük van a helyi mikroklíma alakításában, továbbá esztétikai és ökológiai szerepet töltenek be. A partok kialakításával, rendbetételével és növénytelepítéssel, sétányok vezetésével felerősíthetők ezek a szerepek. A Sikondai településrészen kiemelt zöldfelületi érték a Sikondai-tavak és környezetük. Emellett említésre méltó még a Gadányi tavak, a Szopoki-patak, a Kaszánya-patak, a Völgységi-patak, a Vasas-Belvárdi-vízfolyás, az Angyal-kúti-mellékág, a Gadányi-árok, a Mecsekfalusi-árok, a Mecsekjánosi-ág, a Szingödör-patak, a Sikondai-patak, a Hidas-patak valamint a Mecsekfalui-mellékág.

4. Erdőterületek

A völgyekben szétterülő és a hegyoldalakra felkúszó települést egybefüggő erdőség öleli körbe. Az erdők többsége külterületen található, de belterületi erdők találhatók:

- Sikondán,
- Szopoki-réttől délre,
- Gesztenyésnél a Köves tető alatt,
- Szilvás településrésznél, a Baranya Megyei Vízmű területtől északra,
- Újteleptől délre
- Kenderföld településrésztől északra.

5. Kertes mezőgazdasági területek

Belterületen művelt kertes mezőgazdasági területeket a bányászok művelték. Jellemzően gyümölcsösök, kiskertek, gyepek és szántóterületek mozaikjaiból állnak össze. Előfordulásuk:

- Mecsekfalu településrész északkeleti felén.
- Mecsekjános településrész északi részén.
- Szilvás településrész keleti felén, ahol érintkezik a külterületi kertes mezőgazdasági területekkel (Cseresnyák).
- Somág településrésztől északra.
- Dávidföldtől északra.
- Sikondai állomástól délkeletre.
- 6543. j. út melletti részen a mánfai közigazgatási határnál.

1.13.1.2 Zöldfelületi ellátottság értékelése

Komló belterülete mind domborzatilag, mind zöldfelületileg eléggé tagolt. A zöldfelületek közötti kapcsolatot, a már külterületen lévő erdők jelentik. A különböző adottságú, történelmü

településrészek nagyon eltérő módon fejlődtek, és nagy eltérések mutatkoznak a zöldfelületi ellátottságban. Összességében a természeti- táji környezet miatt zöldfelületekkel jól ellátott a település. Ezek jelentős része parkerdő jellegű.

Sikonda a legjobb adottságú településrész, ahol a természetes erdők, a vízfelületek és zöldterületek aránya magas.

Érdemes lenne egy átfogó koncepció mentén végiggondolni a zöldfelületek használatát, kapcsolódásait, esztétikai szerepüket. Az iparterületek melletti parkerdők jellemzően véderdőként működnek, amikre nagy szükség van a levegő- és zajszennyezés miatt.

Az utcafásítás aránya a városközpontban alacsony. Ezen a település részen, a kulturális -, oktatási és bevásárló épületek közelében hiányzik az egységes karakterű, minőségi zöldterületek rendszere.

A Kaszánya-patak, több településrészt érint, belvárosi szakaszán zártszelvényre vált. Vízparti rehabilitáció és a patak vizének tisztán tartására szükség lenne, ahhoz hogy betöltse a zöldfelületi szerepét.

A város rendezett és igényesen kialakított és fenntartott zöldfelületei kedvező hatást gyakorolnak az itt élőkre és a turistákra egyaránt.

1.13.2 A zöldfelületi rendszer konfliktusai és problémái

A konfliktusok jelentős része a város nem-fokozatos, hanem ugrásszerű fejlődésével függ össze. Komló szerencsés helyzetben van a táji-, természeti adottságai miatt, azonban az ipari, üzemi területek és a vizuálisan szennyező elemek magas aránya miatt nagy szükség van a zöldfelületek minőségi jelenlétére a településen, legyen szó közparkról, vagy véderdőről.

A zöldfelület-gazdálkodás legjelentősebb konfliktusa a hosszú évtizeden át érintetlenül/kezeletlenül hagyott faállomány. Az életciklusuk utolsó harmadában álló fák egészségi állapota a súlyos fagyöngy érzékenység és fertőzöttségi fok miatt legtöbbször kritikus. A kezelésük igen költséges, az „olcsóbb” megoldásként rendelkezésre álló kivágás lehetősége azonban sok helyen hatalmas űrt hagy maga után a zöldterületeken. Az elmúlt 4 évben elvégzett faültetések bár meghaladták a kivágások miatt előírt kötelező ültetési számot, azonban a kieső zöldfelületet azonnal pótolni nem tudták. Komoly probléma, hogy a köztes úgymond középkorú faállomány teljesen hiányzik a városból, így semmilyen átmenetre emlékeztető helyzet sem áll elő a kivágási helyszíneken. További gond a hatalmas zöldterület éves növekményéből fakadó zöldhulladék terhelés. Mind az őszi lombgyűjtés, a gallyazási munkák, a fakivágások, a bokros területek felújításáért elvégzett cserjemetszések, a sövényvágás és még megannyi zöldterületi tevékenység mely feladata az általános rendezettség fenntartása, zöldhulladék tekintetében terhet ró a gazdálkodóra.

A további konfliktusok az alábbiak szerint foglalhatóak össze:

- inaktív területek nagy aránya a városközpontban,
- jól megfogalmazott városközpont hiánya,
- infrastrukturális elemek szétválasztó hatása,
- koncepcionális arculat hiánya,
- zöldfelületi rendszer felmérésének hiánya,

- zöldfelületi stratégia hiánya,
- közterek, közparkok többsége rekreációs funkcióbővítésre szorul,
- tájkarakter elemek hiánya,
- belterületi erdőterületeken kevés parkerdei funkció található,
- vízparti zöldsávok alulhasznosítottak,
- az arborétumi közpark korszerűsítésre szorul.

1.14 Az épített környezet vizsgálata

1.14.1 Területfelhasználás vizsgálata

1.14.1.1 A település szerkezete, a helyi sajátosságok vizsgálata

A város napjainkra kialakult szerkezete az 1950 és 1985 közötti erőltetett bányafejlesztés eredménye. A Kaszánya patak kelet-nyugati fő völgyében fekszik a volt bányüzemi területből kialakult iparterület (Altáró) és a városközpont, melyeket a szomszédos dombtetőkre települt lakótelepek (ÉK-en Kenderföld és Szilvás, DNY-on Körtvélyes és Kökönyös) valamint családi házas övezetek vesznek körül (Somág, Palántág, Gesztenyés, Dávidföld, Újtelep). A vasút is a fő völgyben épült ki - alapvetően a bánya kiszolgálása volt az elsődleges célja. A nyomvonal a település központjában ér véget, azonban a jövőben a városközponti szakasz felszámolása és a vasútmentes belváros kialakítása tervezett. Az egyes településrészek egymástól elkülönülnek, közöttük széles rézsűk és beépítetlen fás területek találhatók. A település szélső részeit egykor önálló falvakból kialakult településrészek alkotják (Mecsekjánosi, Kisbattyán, Mecsekfalu, Zobákpuszt). A település északi és déli részén rekreációs területek találhatók (Jánospuszta, Sikonda).

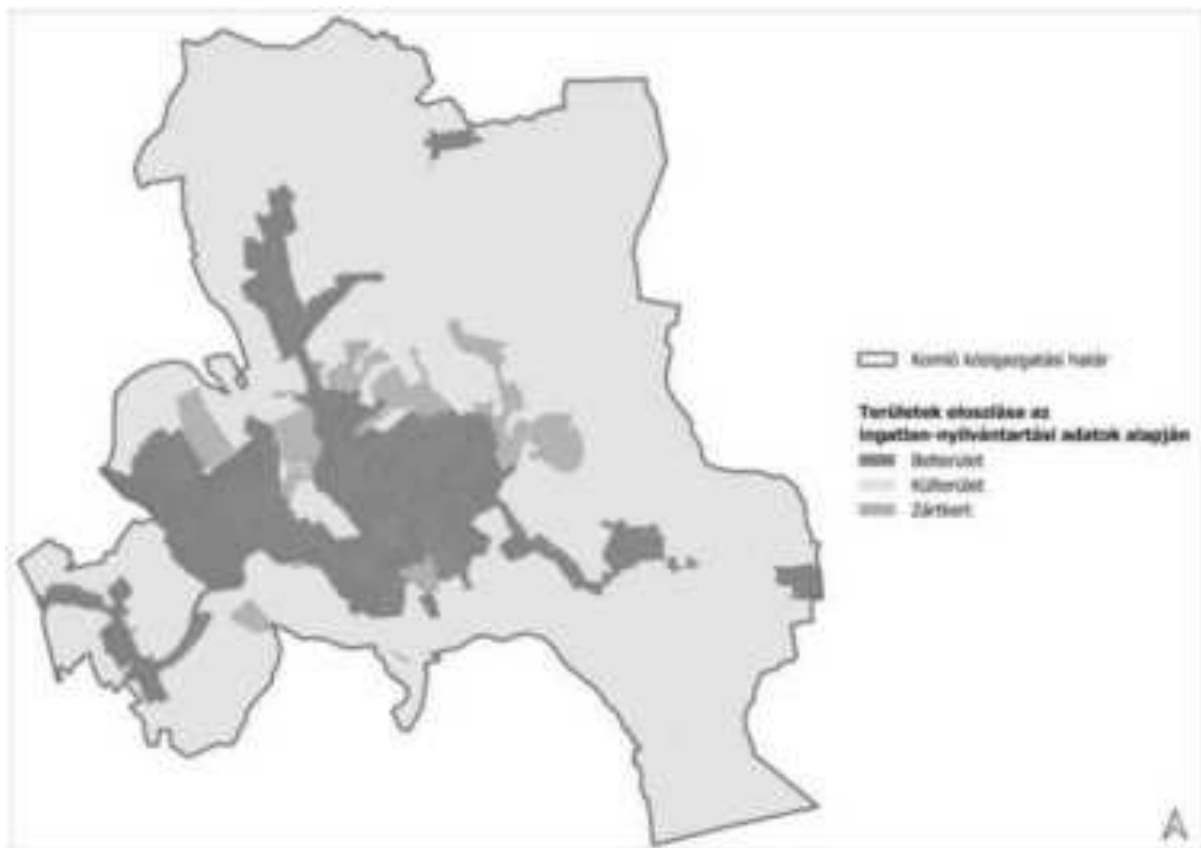
Az alábbi séma szemlélteti a város szerkezetének karakterét.

[illegible]

1.14.1.2 Az ingatlan-nyilvántartási adatok alapján, termőföld esetén a művelési ágak és a minőségi osztályok

129

70. ábra: Területek eloszlása az ingatlan nyilvántartási adatok alapján

Forrás: Saját szerkesztés, 2025

1.14.1.3 Beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területek

A település területének beépítésre szánt területei az építési használatuk általános jellege, valamint sajátos építési használatuk szerint az alábbi területfelhasználási egységekre tagolódnak:

- **Lakóterület**
 - nagyvárosias lakóterület
 - kisvárosias lakóterület
 - kertvárosias lakóterület
 - falusias lakóterület
- **Vegyes terület**
 - településközponti vegyes terület
 - központi vegyes terület
- **Gazdasági terület**
 - egyéb ipari gazdasági terület
 - kereskedelmi-szolgáltató gazdasági terület
- **Üdülő terület**
 - üdülőházas üdülőterület
 - hétvégi házas üdülőterület
- **Különleges terület**

- különleges terület (sport)
- különleges terület (hulladék-, szennyvízkezelés)
- különleges terület (strandfürdő)
- különleges terület (egészségügyi)
- különleges terület (állatmenhely)

A település beépítésre nem szánt területei az alábbiak:

- különleges terület (sport)
- különleges terület (napelempark)
- különleges terület (temető)
- különleges terület (bányaterület)
- különleges terület (kemping)
- védelmi célú erdőterület
- gazdasági célú erdőterület
- egészségügyi-turisztikai erdőterület
- zöldterület, közpark
- rét, legelőterület
- általános mezőgazdasági terület (szántó)
- kertes mezőgazdasági terület
- vízgazdálkodási terület
- vasúti terület

71. ábra: Komló Településszerkezeti Tervlapja

Forrás: Komló Településszerkezeti Terve

1.14.1.4 Funkció vizsgálat (intézményi ellátottság, funkcionális és ellátási kapcsolatos)

A város funkcionális tagoltsága egyrészt a gyors múltbéli fejlődésének, másrészt a bekebelezett szomszédos településeknek köszönhető.

Gyors fejlesztésének idején a város fő völgyébe – a Kaszánya patak völgyébe - egymás mellé települtek a bánya üzei és a városközponti funkciók. A volt bányaüzem területét – főleg az altárói részt - ma az épületek egy részének hasznosításával környezetüket figyelembe vevő üzemek foglalták el, a központhoz közel lévő területekre pedig kereskedelem és szolgáltatás települt.²

A lakóterületek, mint lakótelepek és családi házas területek a magaslatokon, illetve dombtetőkön alakultak ki. A külső területeken pedig az egykor különálló, de mára beolvadó falvak területei találhatók.

A fejlődés során három rekreációs terület alakult ki: a nagymultú Sikonda, emellett említésre méltó még a Gadányi tavak, a Szopoki-patak és Kaszárnya-patak környezet és az "arborétum" .

² KOMLÓ ITS - Megalapozó vizsgálat - 2017

72. ábra: Komló funkcionális egységei

Forrás: Saját szerkesztés, 2025

1.14.1.5 Alulhasznosított barnamezős területek

A település gazdaságát korábban markánsan meghatározó bányászat leépülésével számos barnamezős terület jött létre, melyek funkcióváltása jelenleg is folyamatban van. Az FVS-ben számos rész célt és intézkedést érint az alulhasznosított barnamezős területek hasznosítása. Komló domborzati adottságai miatt nagyon kevés az olyan szabad terület, ami a város gazdasági fejlődéséhez szempontjából potenciális fejlesztési terület. Emiatt kiemelten fontos az alulhasznosított egykori bánya és gazdasági területek funkcióváltása és újrapozicionálása.

Ezek mellett vasút belvárost érintő szakaszán megszűnt a kötőtpályás utasforgalmi közlekedés. Azonban a település jövőjében továbbra helye van a vasúti közlekedésnek is, amely továbbra is kiszolgálója lehet a helyi ipar szállítási igényes ágazatainak, és megfelelő szolgáltatás szervezéssel javítja az elsősorban Budapest irányba mutató távolsági személyközlekedési kapcsolatokat. Fontos azonban az alkalmazkodás a vasút megváltozott szerepéhez: a szén utáni korszakban ennek már nincs központi

szerepe Komló életében, így indokoltnak látszik a vasút jelentős belvárosi térfoglalásának redukálása vagy megszüntetése, a felszabaduló barnamezős területen a központi funkciók erősítése.

Kapcsolódó projektek és intézkedések:

- Komló - Zobák bánya területeinek fejlesztése
- A rozsdaoövet megközelítését szolgáló infrastruktúra fejlesztés
- Vállalkozóház kialakításának érdekében a volt Nagy László Gimnázium épületének korszerűsítése
- P1. Új foglalkoztatók számára terület biztosítása, a meglévő gazdasági területek ellátási színvonalának emelése - Önkormányzati tulajdonú belterületi barnamezős területek rehabilitációja (Zobák akna, Altáró, Juhász Gy. u.) (FVS)

Megvalósult projektek

A településen több barnamezős terület, alulhasznosított volt ipari létesítmény kármentesítése és revitalizációja megvalósult.

14. Táblázat: Barnamezős területek megvalósult rehabilitációs projektjei

Felhívás címe	Felhívás kódszáma	Pályázó neve	Projekt megnevezése	Támogatási döntés dátuma	Megítélt támogatás (Ft)	Projekt összköltség (Ft)
Barnamezős területek rehabilitációja	TOP-2.1.1-16-BA1	Komló Város Önkormányzata	Barnamezős terület rehabilitációja Komlón	2018.07.13	375 689 090	375 689 090
Barnamezős területek rehabilitációja	TOP-2.1.1-15-BA1	Komló Város Önkormányzata	Szabadidőpark és Vállalkozók Háza Komlón	2017.06.13	960 408 873	960 408 873

Barnamezős területek:

- az Altáró területe, amely egy privatizációval átalakult volt bányüzemi terület, bár az új ipari használata kezd kialakulni, zavaros telekstruktúrája, hiányos közterületi rendszere, úthálózati kapcsolat hiánya, és tulajdonviszonya, fékezi az átalakulását, fejlődését,
- az Ipari út mellett, és a csatlakozó völgyekben lévő ipari üzemek, nehéz gazdasági helyzetük miatt nem tudnak megújulni, és ezzel a terület általános leromlása felé halad,
- Zobák akna egy felhagyott bányüzem jelentős épületállománnyal, az új tulajdonosa nem használja.
- Jelenlegi vasúti területek belvárosi szakaszai egészen a mecsekjános vasútállomásig

73. ábra: Komló barnamezős, alulhasznosított területei

Forrás: Saját szerkesztés, 2025

Felhasználási javaslat:

- Mivel a település közigazgatási területén nincs, vagy alig található ipari beépítésre alkalmas további terület a domborzati adottságokból adódóan, így az egyébként rendelkezésre álló, belterületeken található barnamezős ingatlanok, egyéb ipari területek fokozottabb bevonása hidalhatja át a problémát.
- A barnamezős területek és ingatlanok rehabilitációja gazdasági és társadalmi szempontból is növelné Komló fenntarthatóságát.

1.14.1.6 Konfliktussal terhelt (szlömösödött, degradálódott) terület

Komlón, a 2011-es KSH által lehatárolt négy szegregátum közül kettő belterületen, kettő pedig külterületen, zártkerti övezetben található.

A KSH 2011-es adatai szerint Komlón a Sport völgy vége és az egyik legrégebbi lakótelep – a Kenderföld - egy tömbje nevezhető szegregátumnak. Szegregátumnak számít továbbá a Vörösmarty Mihály utca - Hunyadi János utca - Kazinczy Ferenc utca által határolt terület. De szegregátumként kell kezelni a zártkerti területek közül a Dávidföldi kerteket, és a Szilvás melletti Cseresznyág területét is. Lásd még részletesen az antiszegregációs tervben.

A szlömösödés felé halad több lakótelep. A többségében magántulajdonú épületeket az elszegényedett tulajdonosok nem tudják megújítani, korszerűsíteni. Az épületek közötti területeken bár a növényállomány beérett, beállt, hiányoznak a közösség különböző rétegeit szolgáló közösségi találkozási helyek.

A KSH legfrissebb, 2022. évi népszámlásai adatokon alapuló értékelése szerint Komlón mindössze két háztömb tekinthető szegregációval veszélyeztetett területnek a Kazinczy utcában, azonban ez nem teljesen fedi a valóságot, ezért érdemes a tömböket az ábrán lehatárolt terület egészét veszélyeztetettnak tekinteni.

74. ábra: Komló - Szegregátum

Forrás: Saját szerkesztés, 2025

Korábban sem szegregátumnak, sem szegregációval veszélyeztetett területnek nem számított Körtvélyes nevű városrész. Ennek ellenére a legutóbbi népszámlálás óta eltelt több mint egy évtized változásai nyomán a ma már ez a városrész is szegregációval veszélyeztetettnak minősíthető.

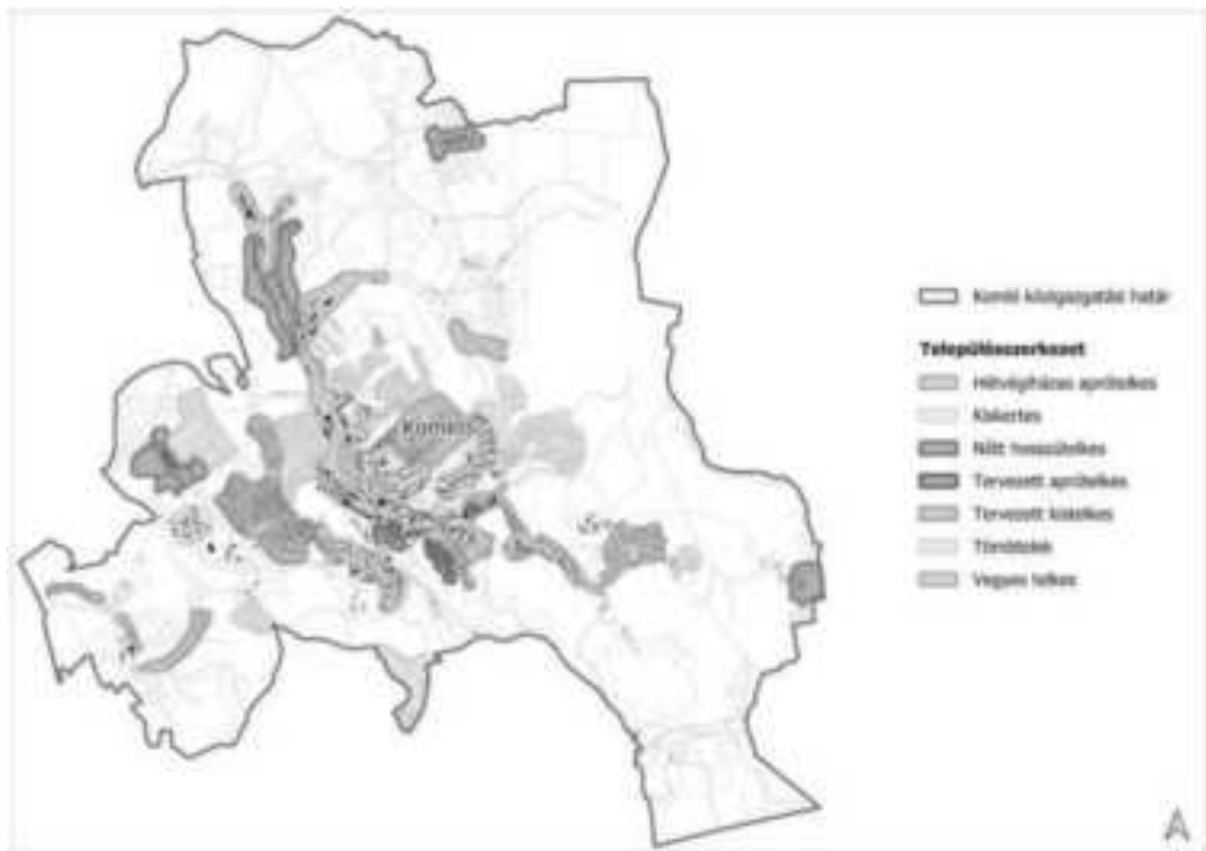
1.14.2 A telekstruktúra vizsgálata

A lakótelepek és a városközpont jelentős része - az építési idejüknek megfelelően - tömbtelkes szisztémában épültek, ahol a többségében már magántulajdonban lévő épületeken kívüli területek tulajdonképpen az épületekhez tartozó közterek, parkolók - az önkormányzat tulajdonában vannak.

A családiházas területek és a városba olvasztott falvak területei egyedi telkes szisztémájúak, itt a telkek az épületekhez kapcsolódó egyéb funkcióknak is helyet biztosítanak. Az újonnan beépítésre szánt területeken csak egyedi telkes szisztéma jöhet létre és a jelentkező kereslet függvényében alakítják a telkeket.

A városban lévő különböző sajátos telekstruktúrák területi elhelyezkedését a mellékelt ábra mutatja.

75. ábra: Komló - Telekstruktúra

Forrás: Saját szerkesztés, 2025

1.14.3 Önkormányzati tulajdon kataszter

Az összesen 21 milliárd Ft értékű önkormányzati ingatlanokat 3 csoportba lehet osztani, attól függően, hogy fejlesztések szempontjából hogy vehetők figyelembe:

- forgalomképtelen ingatlanok,
- korlátozottan forgalomképes ingatlanok,
- forgalomképes ingatlanok.

Forgalomképtelen ingatlanok jellemzően a közterületek, ide tartoznak az utak, terek, sétányok, parkok. Korlátozottan forgalomképesek azok az ingatlanok, amelyeket közfeladat ellátásban használ az önkormányzat és funkciójuk megváltozása, vagy kiürülése esetén forgalomképesé válhatnak. A forgalomképes ingatlanok szabad piacon korlátlanul értékesíthetők, de ez nem jelenti azt, hogy a piac vevő is rájuk. Az önkormányzati ingatlanok közül sok területen több funkció is megjelenik. Ezek közül a legjellemzőbb a közúti terület, beépítetlen terület, közpark, lakóház vagy lakóépület területe. A természetközeli területbe beletartozik a gyepek legelő és az erdőterület melyek önkormányzati ingatlanként vannak számon tartva.

A lakás- és helyiséggazdálkodással kapcsolatos feladatokat az Önkormányzat Városgondnoksága látja el. A tevékenységgel kapcsolatos rendelkezések és koncepció megalkotása is a szervezet feladatát képezi. Az önkormányzat a lakás és az egyéb, nem lakáscélú helyiségei kihasználtságát, fejlesztési lehetőségeit folyamatosan monitorozza. Az ingatlanok hasznosítás során prioritásként kezelik a közszolgáltatások biztosításának lehetőségeit, a fenn maradó kapacitásoknál pedig a maximális kihasználtságra törekednek. A város tulajdonában jelenleg 559 bérlakás van. Méretük, komfortfokozatuk eltérő, így széles igények kielégítésére is alkalmas.³

1.14.4 Az épületállomány és a környezet geodéziai felmérése

Az épületállomány és környezetének részletes felmérése nem áll rendelkezésre. az egyes projektekhez a hozzájuk szükséges geodéziát el kell készíteni. A teljes közigazgatási terület hiteles kataszteri térképe a város rendelkezésére áll.

1.14.5 Az építmények vizsgálata

A mai városszerkezetben a város kialakulásának 3 időszaka jelenik meg. A legrégebbi területek az 1950 ezelőtti időszakot idézik fel. Ide tartoznak a bekebelezett falvak és Komló régi magját képező rész, valamint a bányászkolóniák. Ezek mindegyike telkes beépítésű, a falvak fésűs, magastetős, hosszútelkes rendszerben épültek, a kolóniák aprótelkes sorolt utcával párhuzamos magastetős karakterűek. Komló régi magjában az eredetileg fésűs beépítés utcai fejépületrésszel elindult a zártorsódás útján.

A következő periódus a múlt század 1950-es évei, a szocreál időszaka. Ide tartozik a városközpont nyugati része, a Városház tér környezete, és két lakótelep. E területekre az úszótelkes beépítés a jellemző, az épületek többszintes magastetős kialakításúak.

A 1960-80-as évek az iparosított lakásépítés évei. A beépítés ebben az időben is úszótelkes volt. A lapostetős többszintes, néha középmagas épületek a városközpont keleti részét és két lakótelepet jellemeznek. Ebben az időben indultak el a telkes családi házas beépítések, melyek jellemzően szabadonálló, egyszintes épület voltak. Kezdeti sátoztető épületek a későbbiekben utcával párhuzamosan kialakított magastetővel épültek.

Komló közigazgatási területén belül az egyes településrészek 10 karakter típusa különíthetők el:

- Településközpont karaktere
- Téglalakótelepek karaktere
- Panel lakótelepek karaktere

³ FVS 47 old.

- Kertvárosias karakter
- Ikerházas karakter
- Falusias karakter
- Üdülőövezet karakter
- Zártkertek karaktere
- Gazdasági és különleges területek
- Beépítésre nem szánt területek

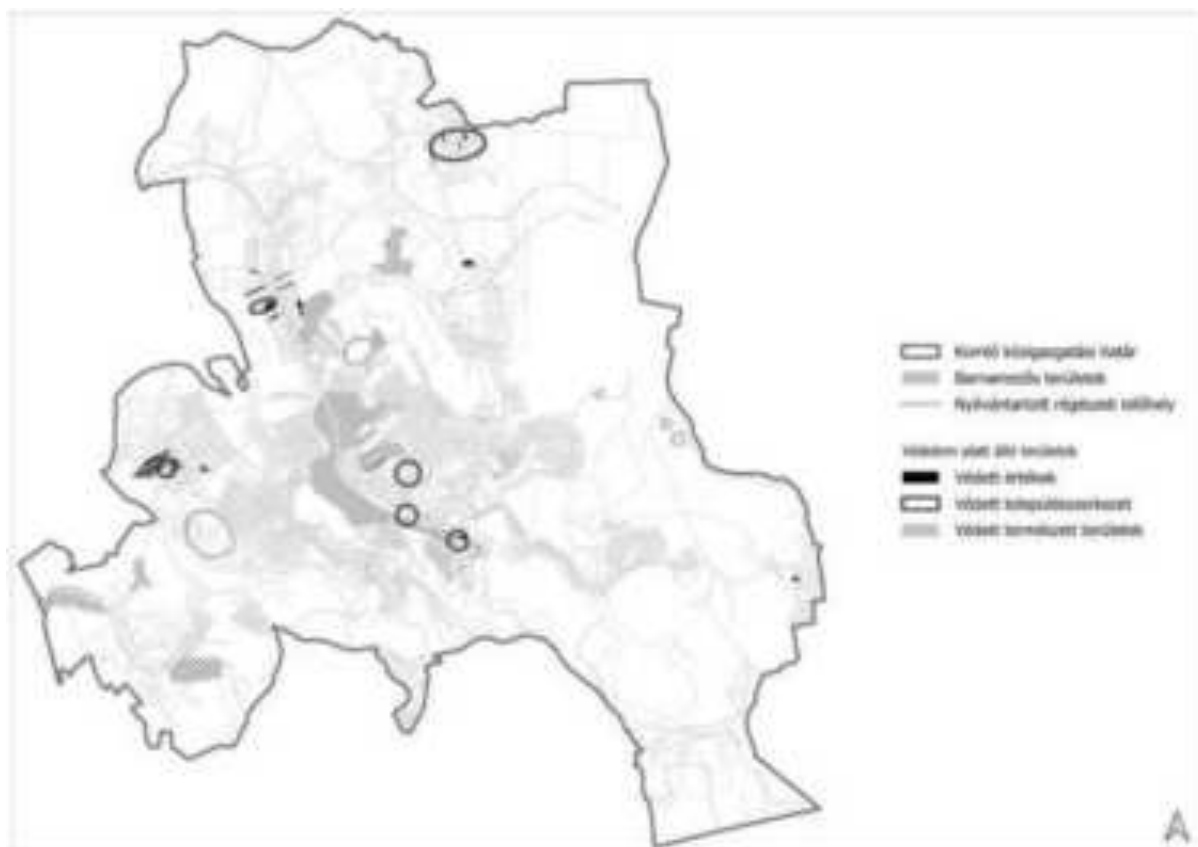
Komló közigazgatási területének lehatárolt karaktereit részletesen a 3.3 fejezet mutatja be.

1.14.6 Az épített környezet értékei

Komló területén a bronzkor óta maradt fenn régészeti lelet. A nyilvántartás 7 lelőhelyet nevez meg, amelyek közül egy kiemelten védett van a Mecsekjánosiban talált római kori villa maradványai.

A városban kevés műemlék, illetve építészeti érték található. Ennek oka elsősorban az, hogy nem történelmi múlttal rendelkező, nőtt városról, hanem mesterségesen létrehozott településről van szó. A hagyományos népi építészet emlékeit őrzik a kistelepülésen található parasztházak. Mecsekfalu, Mecsekjánosi, Kisbattyán – utcaképei, egyes épületei ezt a népi építészetet képviselik. Bár az elmúlt években sok épületet elbontottak, a volt falvak területe még mindig fontos építészeti értékeket rejt magában. Ugyanakkor az 1950-es évek épületei, mely szocialista-realista stílusban épültek, szintén meghatározó karakter elemeit adják a településnek. Ezek az épületek Komló XX. századi erőltetett fejlesztésének eredménye, így ezt a korszakot nem is vizsgálhatjuk általános mércével. A sokszor ötletszerűen egymás mellé helyezett középületek, lakótömbök és ipari létesítmények nem állnak össze egységes városszerkezetté, városképpé. Éppen ellenkezőleg: a sokféleség, az esetek többségében az építészeti minőség hiánya zavaros összképet eredményezett.

76. ábra: A város régészeti lelőhelyei, értékei, műemlékei, védett településszerkezeti és természeti területei

Forrás: Saját szerkesztés, 2025

Építészeti értékekben viszonylag szegény, többnyire a becsatolt falvakban találhatók védett épületek, közülük három áll országos védelem alatt, 39 pedig helyi védelem alatt.

Komló területén két műemlék található:

- Középkori templom
- Mecsekjánosi, Római katolikus templom

Komló területén egy Országos védelem alatt álló épület található:

- Jánosi Engel Adolf kastély

Helyileg védett épületegyüttesek közül kettő a mai városközpontban van, egyik a Városház körüli szocialista realista épületegyüttes, a másik pedig a Templom tér együttese. További három védett együttes a korábbi falvak központjában van.

Komló területén a keresztek, emlékművek és szobrok is sok helyen megjelennek. A köztéri szobrok nagy része a szocreál időkben került elhelyezésre, mely az esztétikai értéke mellett a település karakterét is meghatározzák. Az útmenti keresztek is jelentős településképi értékkel bírnak.

Helyi védett épületek:

- Szent Borbála templom
- Polgármesteri Hivatal, Posta, Béke szálló, a Múzeum és Könyvtár épületegyüttese

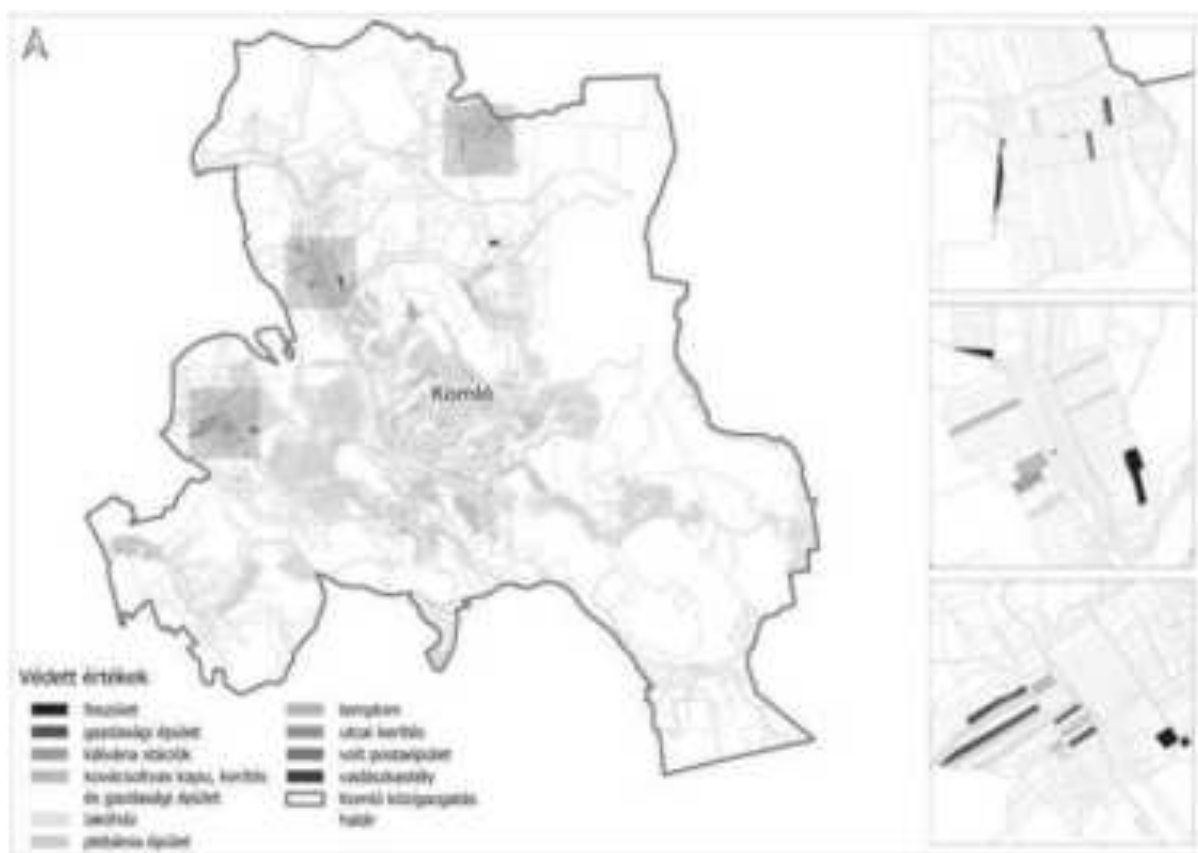
- Szocreál területek
- Mecsekfalusi Sárlos Boldogasszony templom
- Kisbattyáni Szent Márton püspök iskolakápolna
- Falusi karakter hagyományos lakó-és gazdasági épületei
- Kerszetek, emlékművek szobrok

15. Táblázat: Védett értékek listája és elhelyezkedése

sorsz.	Utca, házszám	Helyrajzi szám	Funkció	Védett érték
1.	Fő u. 3	5641	gazdasági épület	Az épület egésze.
2.	Fő u. 4.	5642/1	lakóház, gazdasági épület	Teljes lakó és gazdasági épület.
3.	Fő u. 16.	5654	lakóház	Az épület eredeti tömege, eredeti nyíláskiosztása és nyílásaránya, utcai homlokzat díszai.
4.	Fő u. 33.	5620	utcai kerítés	kerítés egésze
5.	Fő u. 29.	5615	templom	Teljes épület.
6.	Fő u.	5615	feszület	Feszület formája, részletei
7.	Fő u.	5602	feszület	Feszület formája, részletei
8.	Fő u. 54.	2770	lakóház, gazdasági épület	Az épületek tömege a lakóépület tornáckialakítása a gazdasági épület egésze
9.	Fő u. 60.	2767/1,2	lakóház	Az épület tömege és nyíláskiosztása
10.	Fő u. 66.	2764	lakóház	Teljes épület.
11.	Iskola u.29.	2542	lakóház	Teljes épület.
12.	Iskola u.37.	2548	plébánia épület	Épület tömege, nyílásrendje.
13.	Iskola u.51.	2557	kovácsoltvas kapu	
14.	Iskola u.46.	2579	volt postaépület	Teljes épület tömege, anyaghasználata.
15.	Iskola u.35.	2545	rk. templom	Teljes épület.
16.	Iskola u.61.	2639/1	feszület	Feszület formája, részletei
17.	Temető	2802	feszület	Feszület formája, részletei
18.	Iskola utca	2546	kálvária stációk	Stációk telepítése, formája, részletei
19.	Zobákpuszt	5827/1	lakóház	Az épület tömege, nyílásai, részletei.
20.	Mecsekfalu 16.	1615	gazdasági épületek	Az épület tömege, részletképzése, nyílásai.

21.	Mecsekfalu 20.	1613	kovácsoltvas kerítés	kerítés egésze
22.	Mecsekfalu 22.	1612	lakóház	Teljes épület tömege, részletei, utcai homlokzata, nyílásrendje.
23.	Mecsekfalu 23d.	1610	gazdasági épület	
24.	Mecsekfalu 28.	1609	lakóház	Teljes épület tömege, utcai homlokzat részletei, az épület eredeti nyílásrendje.
25.	Mecsekfalu 31.	1567	lakóház, gazdasági épület	Épületek tömege, részletei. Utcái homlokzat díszítés.
26.	Mecsekfalu 33.	1568/1	lakóház	Teljes épület tömege, részletei, utcai homlokzata, nyílásrendje.
27.	Mecsekfalu 38.	1604	kovácsoltvas kerítés, gazdasági épület	Teljes gazdasági épület díszítése nyílásrendje, tömege, az utcai kerítés egésze.
28.	Mecsekfalu 40.	1603	kovácsoltvas kerítés	Kerítés egésze.
29.	Mecsekfalu 41.	1571	kovácsoltvas kerítés	Kerítés betét és kapu.
30.	Mecsekfalu 45.	1574	lakóház, gazdasági épület	Az épületek tömege, részletképzése, nyílásai.
31.	Mecsekfalu 49.	1576	lakóház	Az épület tömege, részletképzése, nyílásai.
32.	Mecsekfalu 53.	1579	lakóház	Teljes épület tömege, utcai homlokzat részletei, az épület nyílásrendje
33.	Mecsekfalu 54.	1592	gazdasági épület, kútház	Az épület és építmény tömege, anyaghasználata, nyílásrendje.
34.	Mecsekfalu 55.	1580	gazdasági épület	
35.	Mecsekfalu 59.	1582	lakóház	Teljes épület tömege, részletei, utcai homlokzata, nyílásrendje.
36.	Mecsekfalu 61.	1584	gazdasági épület	
37.	volt szőlőhegy	1648,164 9,1652,16 53	présházak	
38.	volt szőlőhegy	8001/3	feszület	
39.	Temető	1667	feszület	

77. ábra: Komló - Védett értékek

Forrás: Saját szerkesztés, 2025

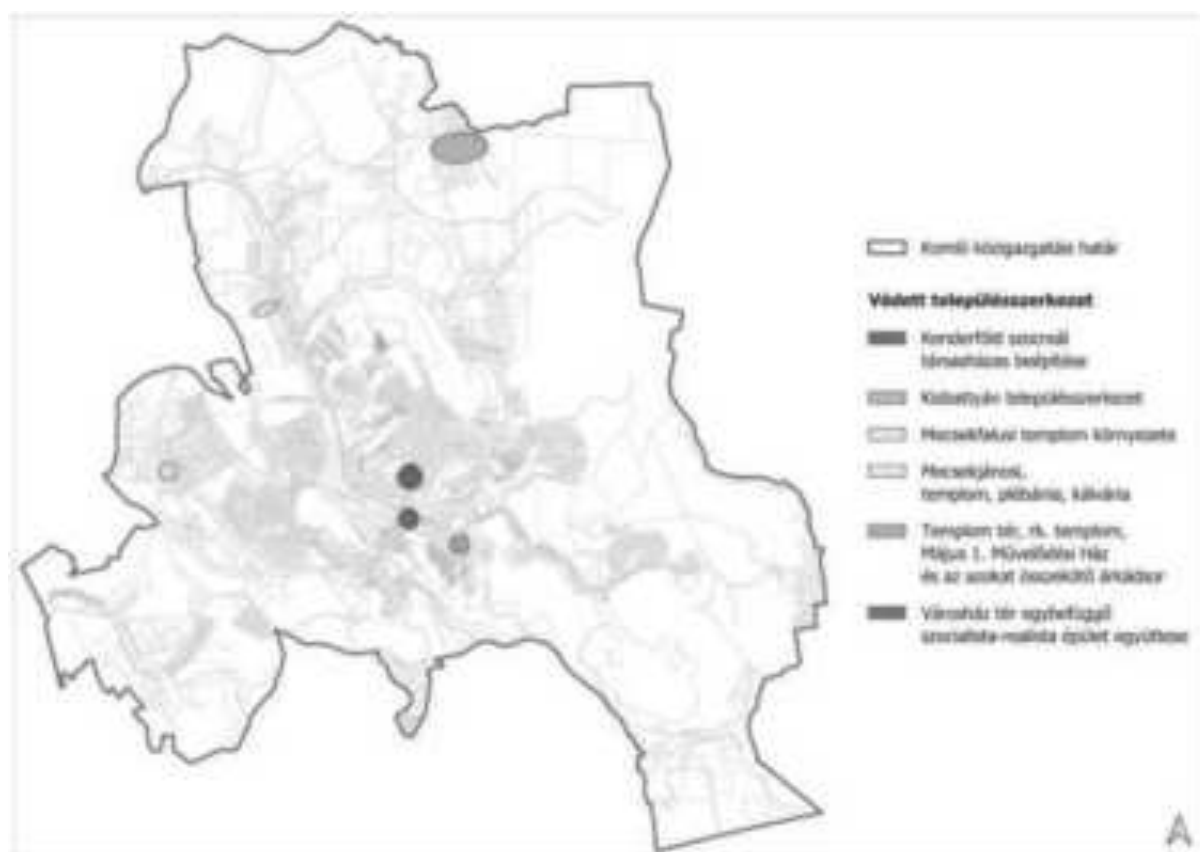
Védetté nyilvánított területek és településrészek is helyi védelem alatt állnak. Ezek a területek Komló településszerkezetét és a települési terület egészét hivatottak védeni, és jelen formájában megőrizni.

16. Táblázat: Védett települési terület és településszerkezet listája

sorsz.	Védett településszerkezet, települési terület	
1.	Komló, Városház tér egybefüggő szocialista-realista épület együttese (volt pártszékház (könyvtár), posta, polgármesteri hivatal, Béke szálló)	A tér határoló épületeinek tömege és karakter jellemzői.(anyaghasználat, homlokzat tagolás stb.)
2.	Komló, Templom tér, rk. templom, Május 1. Művelődési Ház és az azokat összekötő árkádsor (Szent Borbála templom)	Épületek, építmény tömege, telepítése részletei.
3.	Mecsekjánosi templom, plébánia és a kálvária együttese	Épületek, építmények telepítése.
4.	Kisbattyán a teljes településszerkezet	
5.	Mecsekfalusi templom környezete	

6.	Kenderföld szocreál társasházak beépítése	A városrész épületeinek telepítése, az épületek tömege, karakter jellemzői. (anyaghasználat, homlokzat tagolás stb.)
7.	Kökönös szocreál társasházak beépítése	A városrész épületeinek telepítése, az épületek tömege, karakter jellemzői. (anyaghasználat, homlokzat tagolás stb.)

78. ábra: Komló - Védett településszerkezet

Forrás: Saját szerkesztés, 2025

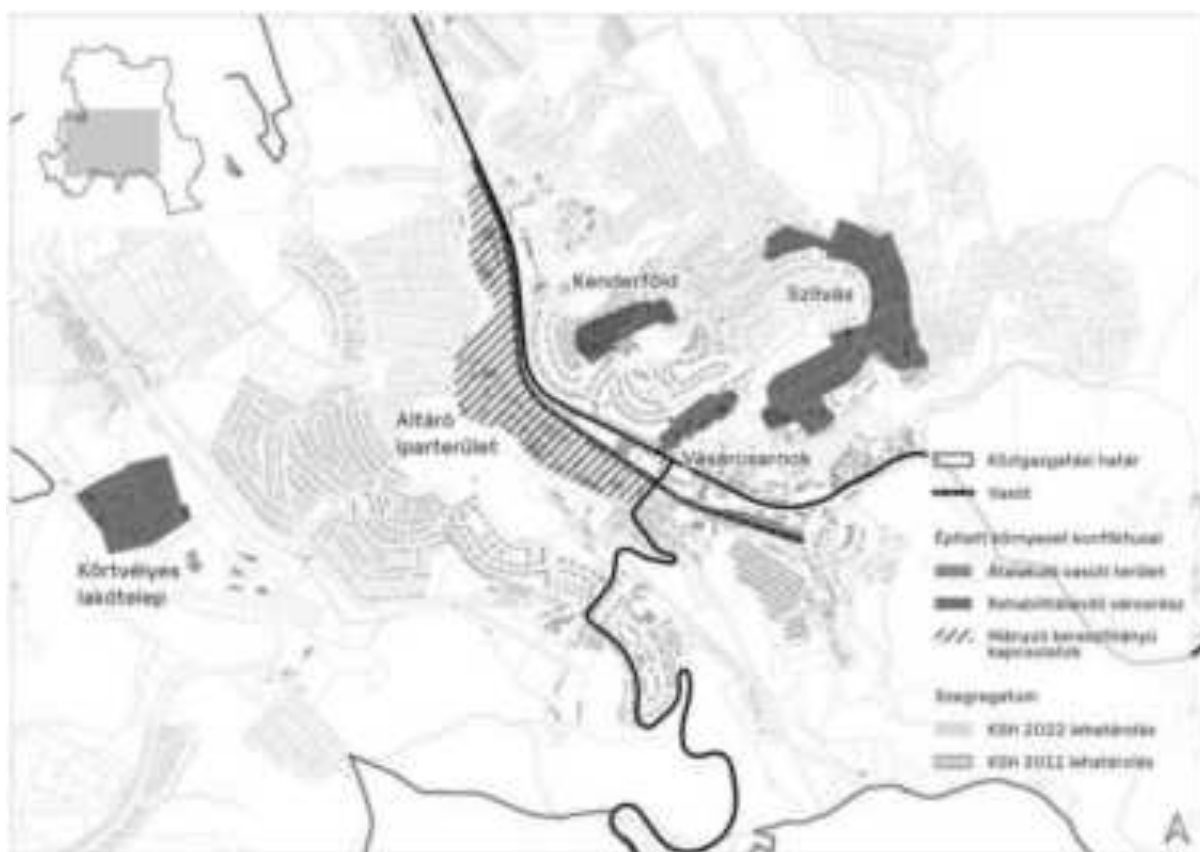
1.14.7 Az épített környezet konfliktusai, problémái

- Az egykori bányauzem kiszolgálására épült vasút elvágtá egymástól a város központi településrészeit, az északi és déli terület között csupán egy főhálózati átjárási lehetőség volt biztosított. Mostanra vasúti közlekedés megszűnt a településen központi részen, a vágányok felszámolása tervezett.

A tervek alapján a vasúti közlekedés a jövőben ismét elérhető teszi majd Komlót, azonban kiszerveződik a városközpontból, ezáltal a településközpontot tagoló vasúti területek felszámolhatóvá válnak, helyükön barnamezős fejlesztések valósíthatóak meg. A TVP-ben A vasút nélküli belváros projektcímen szerepel a tervezett beruházás.

- A vasúti teherforgalom még érinti a települést, a városközpont keleti szélén, egy iskola szomszédságában működik a kőbánya vasúti rakodója. A rakodó zaj és porterhelés mellett kívül a kőszállító kamionok teherforgalmával is érintett a terület.
- A Berek utca, vásárcsarnok környezetében a zsúfolt beépítés, a kevés közterület és kevés parkolási lehetőség okoz problémát.
- Altáró, amely jelenleg Komló legnagyobb iparterülete majd 2 km-es hosszán nincs korrekt kapcsolat a város főúthálózatához. A terület nyugati kijárata lakóutcán vezet keresztül.
- A körtvélyesi lakótelep a bánya bezárása előtt kezdett épülni, de az építkezés rövidesen félbeszakadt. Befejezetlenségével és a városközponttól való mintegy 4 km-es távolságával, elhagyatottan csúszik lefelé. A településrész leromlott állapota miatt fejlesztésre szorul. A TVP-ben Komló-Körtvélyes leromlott településrész fejlesztése és Parkolóhelyek bővítése a körtvélyesi városrészben projektcímen szerepelnek a területet érintő tervezett beruházások.
- Szilvás városrész rehabilitációra szorul. TVP ben Komló - Szilvás városrész rehabilitációja projektcímen szerepel a beruházás.
- A várostól délre és keletre eső erdőkben megmaradtak a bánya műtárgyak, a területek rendezetlenek, komfort nélküli szükséglakások okoznak problémát.
- A KSH adatai alapján a településen négy szegregátum található, melyek közül kettő belterületen, kettő pedig külterületen, zártkerti övezetben található. A szegregált lakókönyezetben lévő, vagy szegregációval veszélyeztetett területen lévő lakások leromlott állapotúak, teljeskörű felújításra szorulnak.
- A szlömösödés felé halad több lakótelep. A épületek jellemzően magántulajdonban vannak, azonban az elszegényedett tulajdonosok nem tudják őket megújítani, korszerűsíteni. Állapotukból adóan azonban elengedhetetlen a felhagyott ipari és szegregációval veszélyeztetett területek fejlesztése, felzárkóztatása, átalakítása.

79. ábra: Komló problématerképe

Forrás: Saját szerkesztés, 2025

1.15 Közlekedés

Komló város déli közigazgatási határát a Sikondai városrésznél érinti országos jelentőségű fő közlekedési hálózati elem, a 66 sz. Pécs-Kaposvár másodrendű főút. A település közlekedési kapcsolatai mellékhálózati elemeken megoldott, melyeken keresztül elérhető az országos jelentőségű közút és vasúthálózat, a megyeszékhely Pécs, valamint a régió települései is. A település közúti közlekedésében erősen érvényesül a vasút és kialakult úthálózat nyomvonala. A helyközi közösségi közlekedés a járási központi funkció és megyeszékhely közelségéből adódóan jó, a vasúti közlekedés személyszállítási hiányossága érzékelhető. A főváros Budapest csak átszállásokkal érhető el. Helyi közösségi közlekedés biztosított a városon belül. Kerékpárút csak a település déli részén található, ezért a hálózat fejlesztésére igény mutatkozik főként a belterületen, illetve a településrészekkel és településekkel való kapcsolat megteremtése céljából a külterületeken. A járdák hálózata szintén fejlesztésre szorul.

1.15.1 Hálózatok és hálózati kapcsolatok

Komló közlekedési hálózatai elemzése során: az országos mellékutak, a vasútvonal, a távolsági autóbuszjáratok jelentőségét emelhetjük ki.

A 66 sz. főút közelsége korlátozottan érvényesül, a forgalom megoszlik a települést érintő mellékút hálózaton.

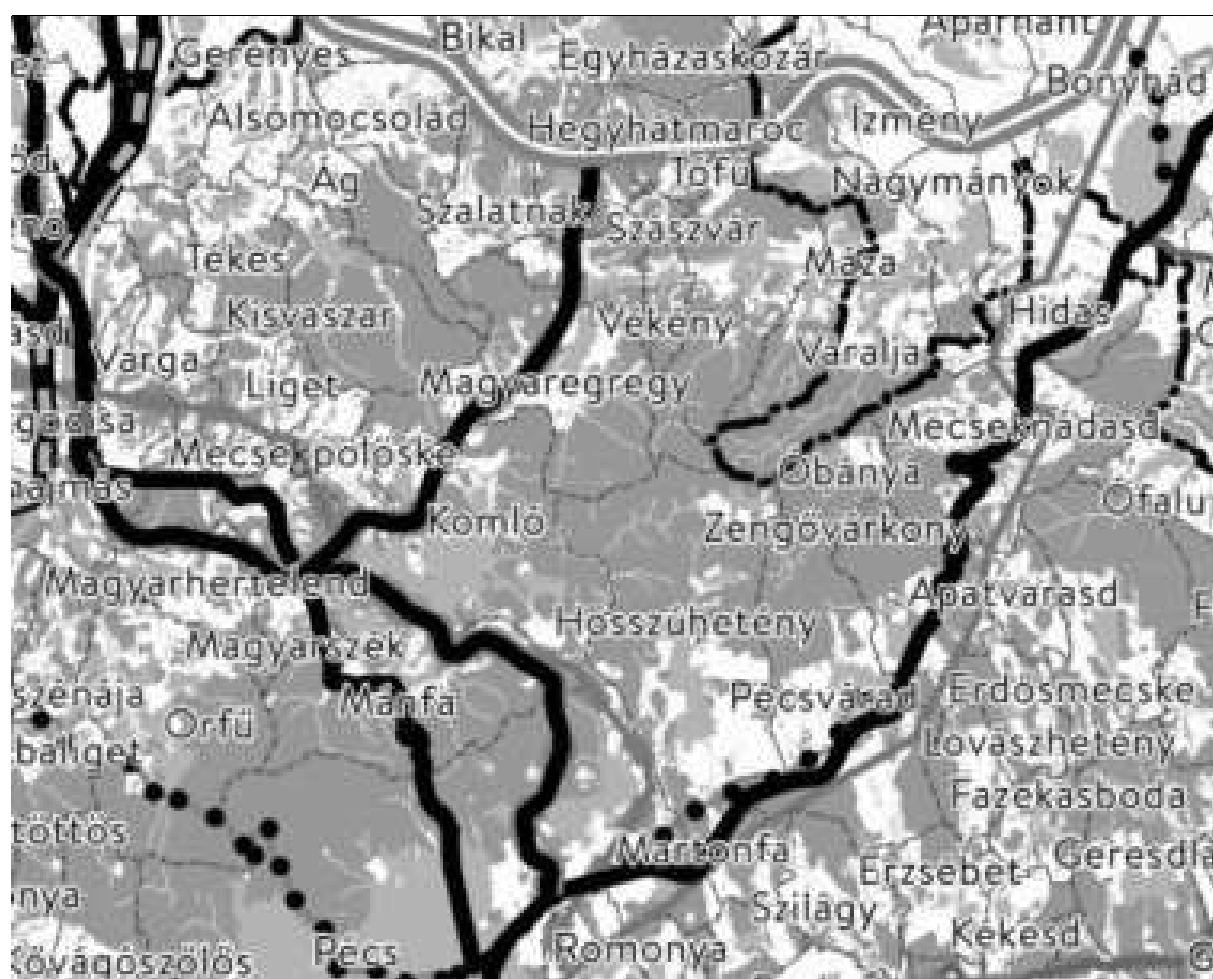
Komlóból Pécs közúton jelenleg kb 30 perc alatt elérhető.

A Pécs és Kaposvár gyorsforgalmi megközelítésére tervezett párhuzamos kelet-nyugat irányú gyorsforgalmi utak megvalósulása esetén a két nyomvonal közé eső Komló területét is érintő észak-dél irányú Otrt főúthálózat fejlesztésekkel kedvezőbb helyzetbe kerülhet a település.

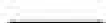
A vasúthálózat 47-es számú Godisa-Komló vasútvonal egyik megállóhelye Mecsekjánosi és a végállomása Komló. A vasútvonalhoz Godisa területén csatlakozik a 40-es Budapest–Pécs-vasútvonalhoz.

Komló területén helyközi autóbusz-állomás, helyi autóbusz-állomás és vasútállomás is található, ezek helye is megfelelő, mivel egymás mellett épültek ki. A vasútvonalon személyszállítás jelenleg nem történik, így az intermodalitásban rejlő kedvező lehetőségeket a település nem tudja kiaknázni.

80. ábra: OTrT szerinti közlekedési hálózat

Közlekedési hálózatok és egyedi építmények

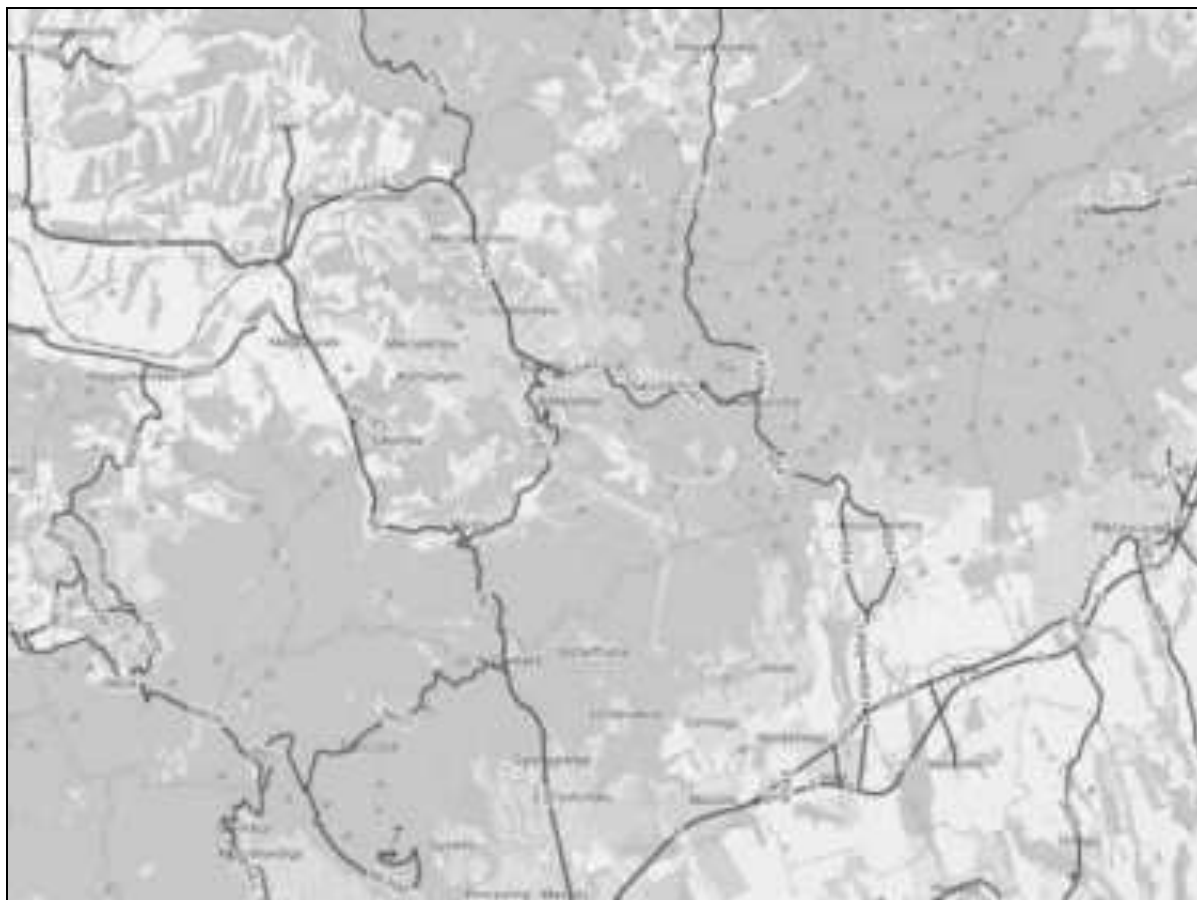
- Gyorsforgalmi út (meglévő)
- Gyorsforgalmi út (tervezett)
- Főút (meglévő)
- Főút (tervezett)
- Nagysebességű vasútvonal (tervezett)
- Egyéb országos törzshálózati vasúti pálya (meglévő)
- Egyéb országos törzshálózati vasúti pálya (tervezett)
- Nemzetközi kereskedelmi repülőtér (meglévő)
- Közös felhasználású katonai és polgári repülőtérre-fejlesztendő repülőtér (meglévő)
- Országos körékpárútvonal

Forrás: OTrT

1.15.2 Községi közlekedés

1.15.2.1 Közúti

81. ábra: Komló város térségi közlekedési kapcsolatai

Forrás: www.kira.kozut.hu

A településközpont legjelentősebb útjai a 6542 j. út (Kossuth Lajos utca, Városház tér) és a 6543 j. út (Pécsi utca), valamint a településközpontból északi irányban vezető Berek utca.

A város szerkezete kialakult, településrészenként változó szerkezetű, a város úthálózata hiányos szerkezetű, a gyűjtőút hálózati elemek kiépítettsége hiányos.

A település gyűjtőútjai kapcsolódnak az országos közúthálózathoz, melyek belterületi szakasza a település gyűjtőútjaiként is funkcionálnak. A település önkormányzati gyűjtőútjai a rendezési terv szerint jelölt útvonalak, mely egyes részei csak tervezett fejlesztéseket követően használható gyűjtőútként.

A lakóövezetben sebesség és/vagy súlykorlátozás van érvényben, bár indokolt lenne

17. Táblázat: Forgalmi adatok a Magyar Közút NZrt. 2023. évi forgalomszámlálási adatai alapján

66 sz. Pécs-Kaposvár másodrendű főút	ÁNF E/nap	Személy gk. j/nap	Tehergk. j/nap	Autóbusz j/nap	Motor j/nap	Kerékpár j/nap
9+598-17+787	5.498	4.496	304	79	54	5

kmsz között

Az út kapacitáskihasználtsága 31%.

6541 j. Hird-Mázaszászvár összekötő út	ÁNF E/nap	Személy gk. j/nap	Tehergk. j/nap	Autóbusz j/nap	Motor j/nap	Kerékpár j/nap
0+000-10+140 kmsz között	4.282	3.215	359	125	40	18
10+140-25+921 kmsz között	2.831	2.275	107	158	54	88

Az út kapacitáskihasználtsága 24-36%.

6542 j. Komló-Magyarszék összekötő út	ÁNF E/nap	Személy gk. j/nap	Tehergk. j/nap	Autóbusz j/nap	Motor j/nap	Kerékpár j/nap
0+000-3+900 kmsz között	3.806	2.852	321	110	24	10
3+900-5+506 kmsz között	11.244	10.227	144	299	21	47
5+506-8+600 kmsz között	6.796	5.790	209	292	21	29
8+600-14+604 kmsz között	2.763	2.250	144	102	21	15

Az út kapacitáskihasználtsága 21-54%.

6543 j. Komló-Mánfa összekötő út	ÁNF E/nap	Személy gk. j/nap	Tehergk. j/nap	Autóbusz j/nap	Motor j/nap	Kerékpár j/nap
0+000-3+000 kmsz között	13.262	11.855	135	542	258	67
3+000-6+915 kmsz között	5.856	5.115	79	199	27	13

Az út kapacitáskihasználtsága 28-106%.

6546 j. Komló-Vásárosdombó összekötő út	ÁNF E/nap	Személy gk. j/nap	Tehergk. j/nap	Autóbusz j/nap	Motor j/nap	Kerékpár j/nap
0+000-15+673 kmsz között	1.125	845	67	39	15	155

Az út kapacitáskihasználtsága 6%.

65183 j. Sikonda bekötő út	ÁNF E/nap	Személy gk. j/nap	Tehergk. j/nap	Autóbusz j/nap	Motor j/nap	Kerékpár j/nap
0+000-0+799 kmsz között	2.073	1.914	21	35	20	6

Az út kapacitáskihasználtsága 12%.

Az átmenő forgalom nehézmotoros része döntően 10% alatti. Az utak kapacitása a városközpontban éri el a kapacitás felső határát, itt a csomópontok kapacitását is javasolt felülvizsgálni, különösen a Pécsi úton. A kerékpárosok aránya viszont jelenleg nem meghatározó jelentőségű köszönhetően a domborzatnak és a kerékpárút infrastruktúra hiányának.

18. Táblázat: A helyi úthálózat jellemzői

Komló úthálózata	Kiépített hossz (km)	Kiépítetlen hossz (km)
Állami közutak hossza	10.844	0
Önkormányzati kiépített út és köztér	53,6	147,9
Önkormányzati kerékpárút, közös gyalog- és kerékpárút hossza	5,0	-
Önkormányzati kiépített járda hossza	54,9	-

Forrás: KSH Statinfo

A bővülő járműállomány a város fogyatkozó lakossága mellett 2012-től folyamatos növekedést mutat.

A motorizációt Komlón – KSH adatok alapján – az alábbi táblázat mutatja be:

19. Táblázat: Motorizáció Komlón

Időszak	Mutatók	Mindösszesen Jármű
2006. év	Személygépkocsik száma az üzemeltető lakhelye szerint (db)	6207
2007. év	Személygépkocsik száma az üzemeltető lakhelye szerint (db)	6307
2008. év	Személygépkocsik száma az üzemeltető lakhelye szerint (db)	6485
2009. év	Személygépkocsik száma az üzemeltető lakhelye szerint (db)	6364
2010. év	Személygépkocsik száma az üzemeltető lakhelye szerint (db)	6272
2011. év	Személygépkocsik száma az üzemeltető lakhelye szerint (db)	6158
2012. év	Személygépkocsik száma az üzemeltető lakhelye szerint (db)	6139
2013. év	Személygépkocsik száma az üzemeltető lakhelye szerint (db)	6247

2014. év	Személygépkocsik száma az üzemeltető lakhelye szerint (db)	6316
2015. év	Személygépkocsik száma az üzemeltető lakhelye szerint (db)	6525
2016. év	Személygépkocsik száma az üzemeltető lakhelye szerint (db)	6714
2017. év	Személygépkocsik száma az üzemeltető lakhelye szerint (db)	6983
2018. év	Személygépkocsik száma az üzemeltető lakhelye szerint (db)	7356
2019. év	Személygépkocsik száma az üzemeltető lakhelye szerint (db)	7627
2020. év	Személygépkocsik száma az üzemeltető lakhelye szerint (db)	7903
2021. év	Személygépkocsik száma az üzemeltető lakhelye szerint (db)	8042
2022. év	Személygépkocsik száma az üzemeltető lakhelye szerint (db)	8078
2023. év	Személygépkocsik száma az üzemeltető lakhelye szerint (db)	8183

Forrás: KSH Statinfo

Jól látszik az ábrán, hogy a személygépkocsik számában jelentős emelkedés tapasztalható 2006 óta, míg 2006-ben 6207 db, addig 2023-ban 8183 db személygépjármű volt üzemben, ami az állomány 32%-os növekedését jelenti.

A baleseti statisztikákat vizsgálva az alábbiak rajzolódnak ki:

20. Táblázat: Balesetek Komlón (2020-2024)

év	Halálos közúti közlekedési baleset	Súlyos sérüléssel közúti közlekedési baleset	Könnyű sérüléssel közúti közlekedési baleset	Összes személyi sérüléssel járó közúti közlekedési baleset
2020	0	3	15	18
2021	0	5	12	17
2022	1	9	23	33
2023	0	6	9	15
2024	3	5	23	31

Forrás: Web-bal MK javított adatbázis

Szerencsére nem minden évben történnek balesetek a városban. Halálos közúti baleset 3 db történt 2024-ben. A balesetek sérültjeit tekintve kiugrás látható a védtelenebb közlekedők főként a gyalogosok kárára. Szintén kiugró a pályaelhagyásos balesetek száma, ami az elvárhatónál nagyobb sebességgel haladást feltételezi. Tehát a területen a sebességcsökkentés és a gyalogos átvezetések biztonságosabbá tétele érdekében szükséges intézkedéseket tenni.

1.15.2.2 Kötőtpályás

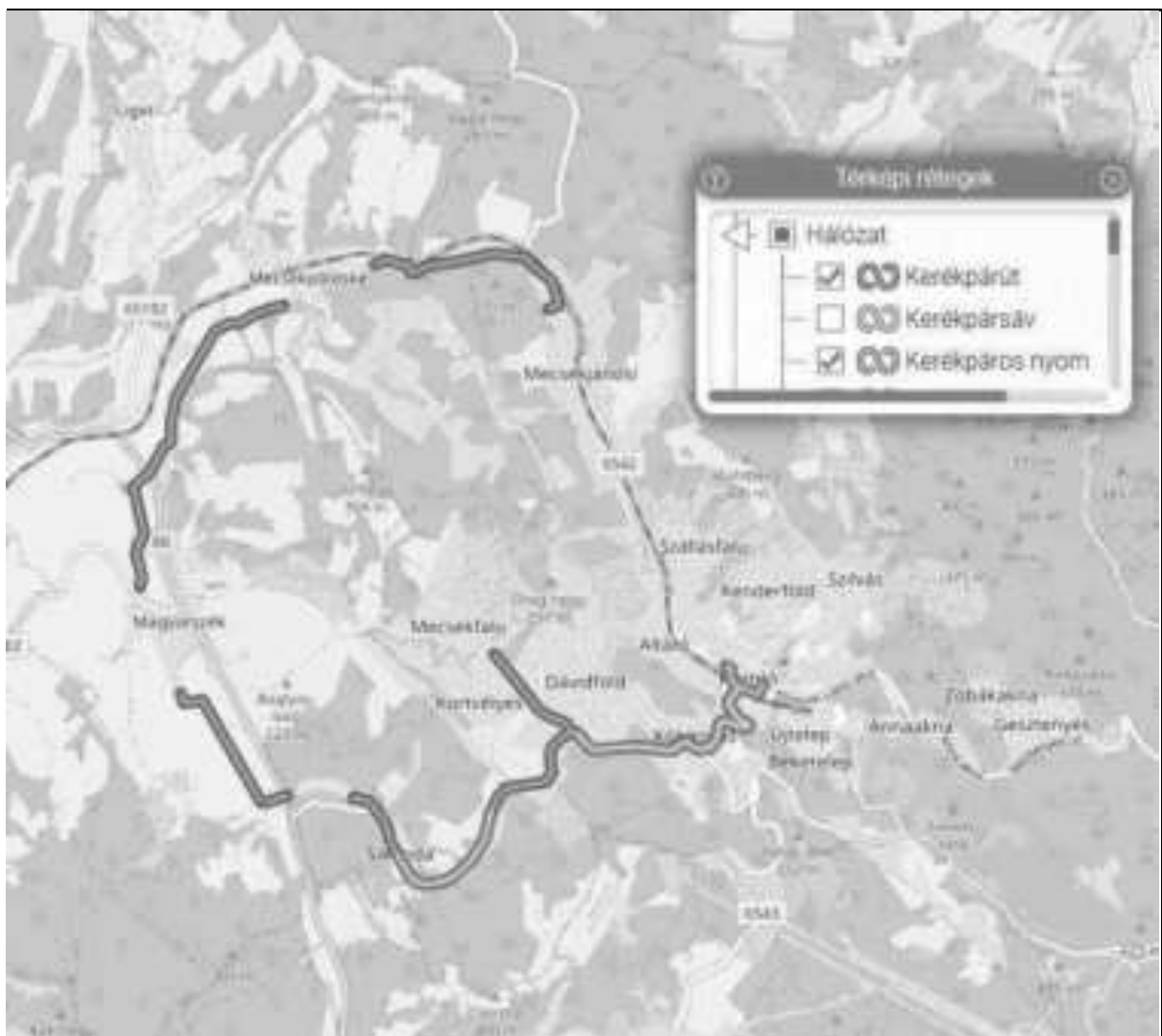
A település felé a kötőtpályás megközelítést a Budapest–Pécs-vasútvonalról leágazó nem villamosított, egyvágányú Godisa-Komló 47-es vasútvonal biztosítja. A vonalon jelenleg a személyforgalom szünetel, teherforgalom azonban még közlekedik (szén, fa, kőszállítás).

Komló területén található a vonal Mecsekjánosi megállóhely és Komló vasútállomás, mely a város központi részéből jól megközelíthető. A teherpályaudvar megszűnt.

Szintbeni vasúti átjárók közül 1 db biztonsági berendezéssel kiépített található a Pécsi utcán, a többi átkelő sorompóval kialakított vagy csak táblával előjelzett. A gyalogos átjárókban biztonsági korlát ki van építve. Ezek biztonsági fejlesztése javasolt.

1.15.3 Kerékpáros- és gyalogos közlekedés

82. ábra: Kerékpárhálózat Komlón

A település kerékpárút hálózata hiányos, azonban ezt részben a terület morfológiai adottságai is korlátozzák. A turisztikai és helyközi kerékpáros közlekedés szerepe viszont felértékelődhet a

jövőben. A Pécsi utca és Dávidföld-Mecsekfalu, valamint Sikonda városrészek felé részben kerékpáros nyom, részben egyoldali kétirányú kerékpárút kapcsolat van kialakítva. Egyéb kiépített kerékpárút nincs, így a település lakosai a közforgalmi utakat használják a kerékpáros közlekedésre. A városrészek és környező települések között történő biztonságos kerékpárút összeköttetés lakossági igényként is megjelenik. Országos kerékpáros törzshálózati elem nem érinti a település közigazgatási területét, azonban a megyei fejlesztési terv tartalmazza az országos hálózathoz csatlakozó megyei-térségi jelentőségű kerékpárút fejlesztést, mely Komlón a 6541-6542 j. utak nyomvonalán halad keresztül a városon. Helyi jelentőségű kerékpáros út tervezett a város nyugati határán az Iskola utcától a Kaszárnya-patak mentén Mecsekpölöske felé.

Az autóbusz állomás mellett a Kossuth utcai gyalogátkelő mellett van kiépítve 8 db kerékpártámasz, a városban egyéb pontjain nem található kerékpár tároló.

A településen korszerű kerékpártámaszok kihelyezése javasolt az üzleti-szolgáltató-munkahelyi-oktatási-egészségügyi funkciók mellett.

A településen a gyalogos felületek kiépítettsége hiányos, a meglévő járdák és lépcsők szélessége nagyrészt nem megfelelő felülvizsgálatra szorul. Az utakon történő gyalogos átvezetések hiányosak, gyalogátkelők kijelölése szükséges a forgalmas csomópontoknál és a buszmegállóknál. Illetve a gyalogosok védelme érdekében javasolt a meglévő átkelők „okosítása” is.

1.15.4 Parkolás

A településen kijelölt parkolók található a városközpontban az autóbusz állomásnál melyeket P+R parkolóként is használnak. Nagyobb befogadóképességű parkolók tartoznak a kereskedelmi áruházakhoz. A parkolás a településen ingyenes. A kisebb önkormányzati utak mentén a csekély forgalom miatt nem okoz problémát, ha az egyéb parkolást a közterületeken, az utak mentén oldják meg.

1.15.5 Fenntartható mobilitás

A fenntartható mobilitás érdekében elektromos buszok beszerzésével fejlődik a város közösségi szolgáltatása, mely folytatása javasolt a teljes buszpark lecserélése érdekében.

Jelenleg elektromos autó töltők található a Lidl és a Penny parkolóban, és hamarosan a Tesco parkolóban is létesül Shell töltőpont. Az elektromos töltőhálózat további kiterjesztése javasolt a P+R parkolásra használt területeken.

A kerékpárút hálózat további fejlesztése szükséges megfelelő kerékpártámaszokkal és esetlegesen pihenőkkel és szervízpontokkal kialakítva.

A gyalogosok védelme érdekében „Okos” megoldások alkalmazása javasolt az gyalogátkelőknél. Valamint sebességszabályozó intézkedések szükségesek a jelentős gyalogos elutazások számának csökkentése érdekében.

A vasúti forgalom visszaállítása vizsgálandó alternatíva a területen az intermodális hálózati szervezés figyelembe vételével.

1.16 Közművesítés

1.16.1 Víziközművek

1.16.1.1 Vízgazdálkodás és vízellátás (ivó-, ipari-, tűzoltó-, öntözővíz, termálvíz hasznosítás)

A komlói vízellátási-hálózat üzemeltetéséért a Baranya-Víz Zrt Komlói Üzemigazgatósága felel.

Komlón az ivóvizet helyi mélyfúrású kutak biztosítják. A térségi vízellátó rendszert a Budafa vízbázis 22 db (ebből 3 db tartalék) és a Liget vízbázis 7 db (ebből 2 db üzemén kívül helyezve) alkotja. A vízbázis kezelt vize zónaközi nyomásfokozó szivattyúk (3 db Mánfa, 2 db Liget) segítségével kerül a településre. A vízmű éves lekötött vízigénye: 1574975 m³ /év. A vízmű kapacitása: 6000m³ /d, 250 m³ /h.

A Baranya-Víz Zrt. folyamatosan ellenőrzi a szolgáltatott ivóvíz minőségét. Az ivóvíz minőségi adatait az alábbi táblázat tartalmazza:

21. Táblázat: Ivóvíz minőségének adatai

<i>Komponens neve</i>	<i>Mértékegység</i>	<i>Átlagérték</i>	<i>Határérték</i>
pH	-	6,9	6,5-8,5
Fajl elvezetőképesség (20 °C)	µS/cm	700	2500
Kémiai oxigénigény (KOIps)	mg/l	0,5	5
Ammonium-ion	mg/l	<0,02	0,50
Nitrit	mg/l	<0,01	0,50
Nitrát	mg/l	0,7	50
Klorid	mg/l	10	250
Kalcium	mg/l	na	-
Kálium	mg/l	2,13	-
Szulfát	mg/l	31	250
Összes keménység	nk °	24,2	5-35
Vas	mg/l	<0,02	0,20
Mangán	mg/l	<0,01	0,05
Nátrium	mg/l	14	200
m-lágyosság	mmol/l	7,9	-
Magnézium	mg/l	na	-

Forrás: Baranya- Víz Zrt., 2020

Ahogy azt a fenti táblázat is mutatja, a város ivóvízkészletében fellelhető anyagok mennyisége egyik esetben sem haladja meg a határértéket, az ivóvíz biztonságosan fogyasztható.

Komlón a közüzemi ivóvízvezeték-hálózat hossza 2019 óta 117 km, amely a beépítésre szánt területeket teljeskörűen lefedi. Az ivóvízhálózat nem terjed ki az olyan üdülőházas és hétvégiházas övezetekre, mint Cseresnyák, Hamvasvölgy, Gadány, vagy a Malomszéle-dűlő.

A vízhálózat fontosabb adatait az alábbi táblázat összesíti:

22. Táblázat: Vízhálózat főbb adatai

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Közüemi ivóvízvezeték-hálózat hossza (km)	114,2	114,4	114,4	114,4	116	117	117	117	117	117
Összes szolgáltatott víz mennyisége (1000 m³)	762,3	763,49	772,99	770,6	770,53	769,42	777,31	801,08	787,02	778,6
Háztartásoknak szolgáltatott víz mennyisége (1000 m³)	535,1	533,78	549,21	550,57	551,49	556,1	651,99	661,96	640,59	560,64
Közüemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások száma (db)	11204	11198	11200	11212	10237	10240	10250	10250	10303	10303
Közüemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások aránya	99,41 %	99,35 %	99,46 %	99,56 %	90,90 %	90,92 %	90,97 %	90,94 %	89,77 %	89,76 %
Az év folyamán a közüemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások száma (db)			12		25	3	20		53	

Forrás: KSH

Az elmúlt évtizedben a közüemi ivóvízvezeték-hálózat hossza mintegy 3 kilométerrel nőtt. A közüemi ivóvízvezeték-hálózatba kapcsolt lakások aránya a 2014-es 99,4%-hoz képest 89,8%-ra csökkent, annak ellenére, hogy a lakásállomány ezidő alatt 208 darabbal nőtt.

A vizsgált évtizedben a szolgáltatott víz mennyisége stagnált, az összes szolgáltatott víz mennyiség évente átlagosan 75%-át tette ki a háztartások számára szolgáltatott víz mennyisége.

Azon háztartások, amelyek közvetlenül nem csatlakoznak a közüemi vízhálózatra, városszerte összesen 10 darab, a közhálózatra telepített közkifolyó segítségével, illetve házi kutakkal tudják kielégíteni vízszükségeiket, utóbbiak azonban bizonytalan minőségű vizet szolgáltatnak, de locsolásra alkalmasak.

A hálózati nyomást és tűzivíz igényt 11 db vb. víztároló és egy db vb. szerkezetű víztorony biztosítja.

Komlón rendelkezik termálvíz forrással is, amelyet 1928-ban Sikondán tártak fel. Az itt található, 500 méter mély termálkút vízhozama percenként mintegy 1500 liter. A lítium tartalmú termálvizet még 1929-ben nyilvánították gyógyvízzé és azóta is az itt működő termálfürdő vizeként hasznosítják.

1.16.1.2 Szennyvízelvezetés

Komlón a szennyvízelvezetés rendszerét a Baranya-Víz Zrt Komlói Üzemigazgatósága végzi. A társaság üzemelteti a regionális jelentőségű szennyvíztisztító telepet is. A város közüemi szennyvízgyűjtő-hálózata 2019 óta 87,1 km hosszú.

Az elmúlt évtized szennyvízhálózatra vonatkozó adatait az alábbi táblázat összesíti:

23. Táblázat: Szennyvízhálózat adatai

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
A közüemi szennyvízgyűjtő-hálózatban (közcsatornában) elvezetett összes szennyvíz mennyisége (1000 m³)	1543,1	1492,4 3	1388,7 5	1306,3 6	1548,5 9	1522,5 3	1169,2 4	1080,5 6	1221,4 3	1347,6 2
Összes szolgáltatott víz mennyisége (1000 m³)	762,3	763,49	772,99	770,6	770,53	769,42	777,31	801,08	787,02	778,6
A közüemi szennyvízgyűjtő-hálózat (közcsatornahálózat) hossza (km)	86,3	86,3	86,3	86,3	87	87,1	87,1	87,1	87,1	87,1
A közüemi szennyvízgyűjtő-hálózatba (közcsatornahálózatba) bekapcsolt lakások száma (db)	10670	10671	10677	10726	10212	10220	10232	10250	10250	10250
A közüemi szennyvízgyűjtő-hálózatba (közcsatornahálózatba) bekapcsolt lakások aránya	94,67 %	94,68%	94,81%	95,25%	90,68%	90,74%	90,81%	90,94%	89,31%	89,29%
Háztartásokból a közüemi szennyvízgyűjtő-hálózatban (közcsatornában) elvezetett szennyvíz mennyisége (1000 m³)	492,6	491,03	508,79	504,43	507,33	514,85	610,82	618,25	593,87	520,63
A közcsatornán elvezetett összes tisztított szennyvízből biológiailag is tisztított szennyvíz mennyisége (1000 m³)	1543,1	1492,4 3	1388,7 5	1306,3 6	1548,5 9	1522,5 3				
A közcsatornán elvezetett összes tisztított szennyvízből III. tisztítási fokozattal is tisztított szennyvíz mennyisége (1000 m³)							1169,2 4	1080,5 6	1221,4 3	1347,6 2
A településről közvetlenül a szennyvíztisztító telepre szállított folyékony hulladék (1000 m³)	2	2	2,24	2,2	1,8	1,94	1,73	1,68	1,43	1,5

Forrás: KSH

A közüemi szennyvízgyűjtő-hálózatban elvezetett víz mennyisége 2023-ban alacsonyabb mennyisége 1348 m³ volt, ami a 10 évvel korábbi szinthez képest 195 m³-rel alacsonyabb. 2020-ban 30%-os

visszaesés volt a szennyvíz mennyiségében a korábbi évhez képest, amit részben magyarázhat, hogy a COVID-19 járvány alatt több vállalat és több közintézmény (pl. iskolák) bezárták kapuikat, amelyek jellemzően nagy vízfelhasználók.

Komlón a közcsatornahálózatba kerülő szennyvíz 100%-ban tisztítottan kerül elvezetésre. 2020-tól kezdődően a KSH statisztikáiban a III. tisztítási fokozattal tisztított szennyvíz mennyiségéről is adatok állnak rendelkezésre, amely annak köszönhető, hogy a KEHOP-2.2.1-15-2015-00013 kódszámot viselő, „Komló város ellátatlan területeinek szennyvízelvezetése és a szennyvíztisztító telep korszerűsítése” című projekt keretében felújított szennyvíztisztító telepen már ez a, foszfor- és nitrogénvegyületek eltávolítására alkalmas technológia is rendelkezésre áll.

A szennyvíztisztító telep az Önkormányzat tulajdonában álló 090 hrsz. alatti ingatlanon található Mecsekjánosi határában. A tisztított szennyvíz befogadója a Kaszánya-patak, amely egyúttal a város legjelentősebb felszíni vízfolyása. A Kaszánya-patak vízminőségét különösen befolyásolja a szennyvíztisztító telepről bevezetett tisztított szennyvíz minősége és mennyisége. A Kaszánya-patak több településrészt érint, belvárosi szakaszán vízfolyás helyett csatornaként jelenik meg, mivel ezen a szakaszon a 1960-as évek óta a föld alatt került elvezetésre.

A közüzemi szennyvízgyűjtőhálózatba bekapcsolt lakások aránya 2023-ban 89,3% volt. A vezetékes szennyvízcsatornahálózat csak az olyan, belterülettől távolabb eső városrészekben nem elérhető, mint Zobákpuszt, vagy Kisbattyán. A szennyvízhálózatra nem csatlakozó területeken a szennyvizet jellemzően a talajba szikkasztják.

1.16.1.3 Csapadékvíz elvezetés, felszíni vízrendezés

A város közigazgatási területén található vízfolyásokat főként a Kaszánya-patak, valamint az ezt befogadó Baranya-csatorna gyűjti össze.

A település utcahálózatának zöme szilárd burkolatú. A város domborzati viszonyaiból adódóan a csapadékvíz elvezetése gravitációs úton történik. A belterületen főleg nyílt esővízelvezető csatornarendszer és szikkasztó árkok találhatók. Zárt csapadékvíz elvezetés elsősorban a nagyobb utak mentén található, illetve olyan területeken, ahol a gyalogosok biztonságának védelme ezt indokoltá tette. A településen található nyílt és zárt csapadékvíz elvezető csatornák gyorsan elvezetik a csapadékot.

1.16.2 Energia

1.16.2.1 Energiagazdálkodás és energiaellátás (villamos energia, közvilágítás, gázellátás, távhőellátás és más ellátórendszerek)

Komló Baranya vármegyei település, a Komló járás székhelye, a vármegye északi részén fekszik. A város gazdasági életét, fejlődését mintegy két évszázadon keresztül a bányászat határozta meg, a bányászat visszaszorulásával, illetve 2000-es években történő felszámolásával a település fejlődése azonban megtorpant. A népességszáma az elmúlt 23 évben folyamatosan csökken, az egykoron 28 ezer lakosú városból mára már csak kb. 23 ezer fős város maradt. A város nem mindennapi természeti és táji adottságokkal rendelkezik, a Kelet-Mecsek Tájvédelmi Körzet része, a turizmus számára vonzó térség.

Az elmúlt 23 évben 16 %-kal csökkent az állandó lakosok száma. Ennek ellenére az elmúlt időkben 527 db új lakás is épült, így a lakásállomány 4,8%-ot meghaladó mértékben növekedett a 2000-es évekhez képest. A statisztikai nyilvántartás szerint érdemleges közműhálózat építés az ivóvízellátás területén 2019 óta, szennyvízelvezetés területén 2018 és a földgázellátás hálózatában 2020 óta a településen nem történt.

A térség közműellátása fokozatosan fejlődött, ennek eredményeként és a településen folytatott bányászati tevékenység eredményeként a közműellátás kiépítése rohamosan fejlődött a múlt század közepétől egészen a 2000-es évek közepéig. A település területén ma már a teljes közműellátás lehetősége biztosított, így napjainkra Komló a jól közművesített települések közé tartozik.

A város energiaellátására a vezetékes energiahordozók közül a villamosenergia, a földgáz és a távhő áll rendelkezésre. A nem vezetékes, hagyományos energiahordozók használata is jelentős mértékű a város energiaellátásában.

A vezetékes energiahordozók rendelkezésre állása a város környezetbarát energiaellátásának lehetőségét biztosítja.

A villamosenergia, mint vezetékes energiahordozó elsődlegesen világításra és erőátviteli célú, vagy technológiai célú energiaigények kielégítésére használják. A földgáz közvetlen hasznosításával komplex módon a termikus energiaigények teljes körűen kielégíthetők, közvetve a távhőszolgáltatás primer energiahordozójaként szintén a termikus energiaellátást szolgálja. A földgázhálózat kiépítettségének eredményeként 2023. január 1-én 3877 lakás, a lakásállomány 31,6 %-a csatlakozott a földgázhálózatra. Távhőszolgáltatással a lakásállomány 44,2 %-ában, 5071 lakásban biztosítják a termikus energiaellátást, a villamosenergia ellátást igénybe vevők aránya pedig 126,6%-os volt.

A nem vezetékes energiahordozók igénybevétele korábban a vezetékes energiahordozóval el nem látott területeken volt jellemző, ma már költségtakarékosság érdekében használata szétszórta, a vezetékes ellátással rendelkező területeken is számottevő.

Meg kell említeni a megújuló energiaforrások használatát is. A város természeti adottsága a termálvíz készlete és a napenergia hasznosítás lehetősége, amely éves szinten körülbelül 2300 napos óra hasznosítás lehetőségét kínálja.

A közművizsgálatok az E-közmű nyilvántartása alapján készült, az ellátottság elemzése pedig a KSH település soros adatnyilvántartásának a felhasználásával történt.

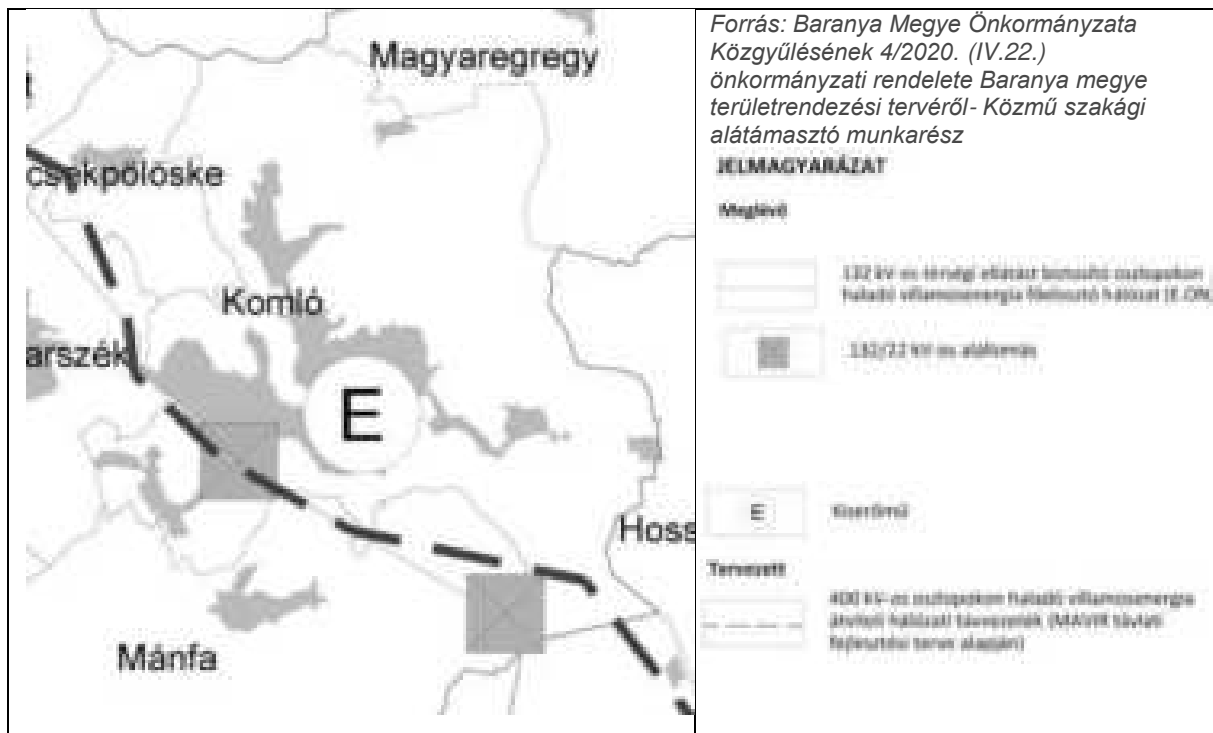
Villamosenergia-ellátás

Komló villamosenergia ellátását az ország egyetemes villamosenergia szolgáltatója, az MVM Next Energiakereskedelmi Zrt. biztosítja, a hálózat üzemeltetője pedig az E.ON Dél-dunántúli Áramhálózati Zrt.

A város dél-nyugati részén áthalad egy 132 kV-os oszlopsoron kiépített főelosztó vezeték és annak nyomvonala mentén kijelölt távlati tervezett 400 kV-os átviteli hálózati távvezeték. Ennek a tervezett hálózati nyomvonalnak a megvalósítása ismeretlen, de a hatályos megyei tervben rögzítésre került, ennek alapján nyomvonalának helyigényét a településrendezési tervben is szükséges feltüntetni.

Az átviteli hálózatokat a MAVIR Zrt üzemelteti, a főelosztó hálózat üzemeltetője pedig az E.ON Dél-dunántúli Áramhálózati Zrt.

83. ábra: Baranya megye villamosenergia hálózata

A villamosenergia hálózatok számára biztosítandó biztonsági övezet méretét a 2/2013 (I.22.) NGM rendelet rögzíti. A településrendezési tervekben a tartóoszlopok tengelye szerepel, ezért a tervlapokon a rendeletben előírt biztonsági övezetet meg kell növelni a szélsőszál oszlop tengelytől mért távolságával. Az átviteli hálózat távvezetékét és a főelosztó hálózat nyomvonalának helyét a biztonsági övezetének területigényével együtt, mint területfelhasználást korlátozó adottságot kell kezelni.

A térségi ellátást biztosító 132 kV-os főelosztó hálózat biztonsági övezete az oszlop tengelytől mért 20-20 m.

A város és térségének villamosenergia ellátásának egyik bázisa a város központi belterületétől délre, a Körtvélyes dűlőtől északra üzemelő Komlói 132/22 kV-os alállomás, valamint a Komló közigazgatási határától pár száz méterre dél-keletre Mánfán létesített 132/22 kV-os alállomás. Ez az egykori bányaterület ellátására létesített mánfai 132/22 kV-alállomás biztosítja a Komló déli és keleti városrészeinek (Zobákpusztá, Gesztenyés, Béketelep, Kökönyös és Szilvás városrésze) középfeszültségű villamosenergia ellátását.

A komlói alállomás betáplálása az országos átviteli hálózati rendszerről táplált 132 kV-os főelosztó hálózatokon keresztül történik a Pécsi Erőműből Komló felé elágazó 132 kV-os oszlopokon haladó villamosenergia főelosztó vezetékről.

Az alállomástól kiinduló 22 kV középvezetési hálózatokon megtáplált transzformátorokon keresztül történt az ellátó kisfeszültségű föld és légkábeles hálózati városi rendszer kialakítása. A középvezetési hálózatok jelentős hányada a város belső területén, a városközpontban már földkábelként került kivitelezésre. A fogyasztói igények kielégítése közvetlen a fogyasztói transzformátor állomásokról táplált kisfeszültségű hálózatról történik. A kisfeszültségű hálózat általánosan oszlopokra szereltnél került kivitelezésre, jellemzően szabadvezetékes, vagy légkábeles formában.

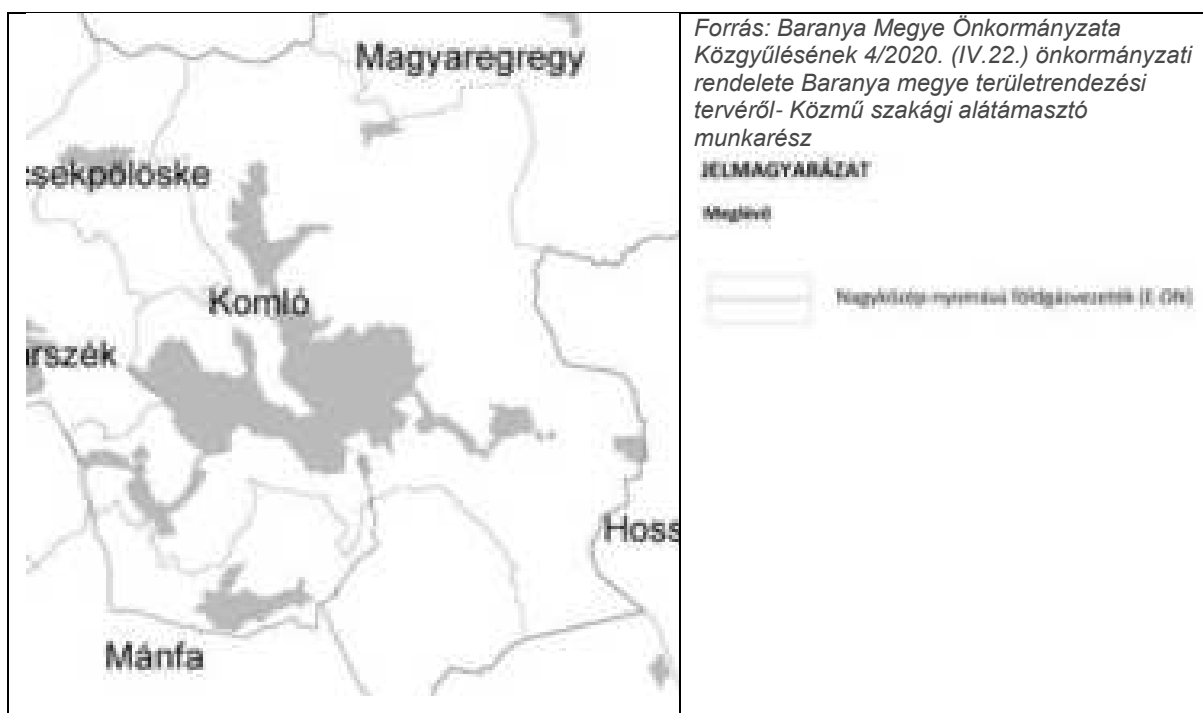
Komló városában a közvilágítás korszerűsítése megtörtént. A korszerűsítés 2011-ben kezdődött és 2015-ben fejeződött be európai uniós támogatással. A régi típusú közvilágítási izzókat mindenütt energiatakarékos led-es fényforrásokra cserélték. A város villamosenergia-hálózatának kiépítettsége teljes körűnek tekinthető.

Földgázellátás és CH szállítás hálózati rendszere

A város területén az automatikus üzemvitelre is alkalmas termikus célú energiaellátásra a távhőellátás mellett a földgázellátást építették ki. A város területén 85,8 km földgázelosztó hálózat üzemel.

Komló városi földgázhálózat gázszolgáltatója az E.ON Dél-dunántúli Gázszolgáltató Zrt.

84. ábra: Baranya megye szénhidrogén szállító hálózata

Komló gázellátásának bázisa a kozármislenyi gázátadó állomás, ahonnan induló nagyközép-nyomású vezeték képezi a település ellátásának gerincét, amelynek betáplálása a FGSZ Földgázszállító Zrt. kezelésében levő országos nagynyomású földgázszállító hálózatról megoldott. A gázátadó állomás betáplálása a Szank-Pécs I. közötti szakaszból épült ki. A Kozármisleny határában üzemelő gázátadó mellé telepített nyomásszabályozóról északi irányban kiépített DN 200 mm-es nagyközép-nyomású gerincelosztó hálózat indul, ez biztosítja Komló, Mánfa, Magyarszék, Orfű, Magyarhertelend, Bodolyabér és Oroszló körzeti gázfogadó és nyomáscsökkentőinek betáplálását.

A város területét érintő nagyközép-nyomású gerincelosztó vezetékek nyomvonalát és létesítményeit, és azok biztonsági övezeteinek helyigényét is, mint területfelhasználást korlátozó adottságot kell kezelni.

A város területét érintő nagyközép-nyomású gerincelosztó vezetékek biztonsági övezete 7-7m.

A komlói körzeti nyomáscsökkentőről táplálják be a város középnyomású elosztóhálózatát, amelyekről ellátott fogyasztói igényeket közvetlen kielégítő kisnyomású gáz előállítása telkenként elhelyezett egyedi nyomásszabályozókkal megoldott. Az egyedi nyomásszabályozók általában az előkertben nyertek elhelyezést, de látható a ház falsíkjára szerelt nyomásszabályozó is.

A város földgázhálózatát a 90-es években valósították meg, azóta már csak a településfejlődésével, átalakulásával járó újabb igények kielégítése történik (utcai vezetékek kiépítése, illetve meghosszabbítása. Ellátatlan terület már csak a város peremrészein, illetve külterületén fekszik. A gázellátás statisztikai adatait az alábbi táblázat összesíti:

24. Táblázat: Gázhálózat adatai

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Háztartási gázfogyasztók száma (db)	3377	3395	3402	3432	3512	3571	3618	3664	3649	3631
Lakásállomány (db)	11271	11271	11261	11261	11262	11263	11268	11271	11477	11479
Gázfogyasztókkal rendelkező lakások aránya	30%	30%	30%	30%	31%	32%	32%	33%	32%	32%
Az összes szolgáltatott vezetékes gáz mennyisége (átszámítás nélkül) (1000 m3)	4778,3	6041,6	6042,6	4972,9	4548,8	6801	6280,3	6818,8	7647,7	4802,8
Az összes szolgáltatott gáz mennyiségéből a háztartások részére szolgáltatott gáz mennyisége (átszámítás nélkül) (1000 m3)	2536	2939,8	3082,5	3272,5	3035,2	3180	3339,3	3810	3648	2645
Az összes gázcsőhálózat hossza (km)	85,1	84,8	85,2	85,7	82,4	83,6	85,5	85,7	85,8	85,8
Összes gázfogyasztók száma (db)	3509	3527	3549	3579	3651	3724	3771	3827	3866	3877
A háztartási gázfogyasztók közül a fűtési fogyasztók száma (db)	2838	2849	3402	3432	3508	3566	3613	3660	3649	3631

Forrás: KSH

Távhőellátás

Komló távhőellátása a város intenzív fejlődésével egyidős, az ötvenes években kezdődött el a hálózat kiépítése. A távhőszolgáltatást a belvárosi részen kezdték meg először, majd a 80-es évekre a Körtvélyesi városrészben is kiépült a hálózat. A KSH nyilvántartásban csak 2014-től szerepelnek bejegyzett adatok a távhőszolgáltatásról.

A távhőellátó rendszer tulajdonosa az önkormányzat és üzemeltetője a Komlói Fűtőerőmű Zrt.

A távfűtésbe bekapcsolt lakások száma 5071 db, ez a lakások 44,2 %-át jelenti.

A hőtermelés jelenleg két hőbázisból történik, a hőelosztásra kiépített primer távhőhálózat részben föld feletti elhelyezésű, részben földalatt halad. A primer távhőhálózat fűzi fel a helyi hőközpontokat. A hőközpontoktól induló szekunder hálózatról elégítik ki közvetlen a fogyasztói igényeket.

A bányászváros adottsága alapján, kezdetben a település hőbázisának primer energiahordozója szén volt. A bányászat felszámolásával, illetve a település földgázellátásának a kiépítésével a távhőrendszer primer energiaellátása megváltozott. A Zobákaknából érkező ellátás háttérbe szorult, a Bem utcai központban telepített gázkazánok váltak az ellátás gerinc bázisává. Zobákakna a meghatározó szerepét 2010-ben nyerte vissza, az akkor létesített biomassza fűtőmű üzembe helyezésével.

Jelenleg a hőellátás két részre osztott. A téli fűtési szezonban szükséges távhőellátást a 2010-ben Zobákakna területén üzembe helyezett 18 MW teljesítményű, faaprítékkal üzemelő biomassza fűtőmű látja el. A Bem utcai központi telephelyen üzemelő földgázalapú berendezések tartalékban, illetve csúcs igény esetén üzemelnek. A fűtési időszakon kívül ez a földgázos rendszer termeli meg azt a hőenergiát, ami a használati melegvíz előállításához szükséges.

A hőenergiatermelés aránya hozzávetőlegesen 85%-ban biomassza alapú és 15%-ban földgázalapú.

A hőbázisokból a hőelosztás a primer távhőhálózat segítségével történik. A primer távhőhálózat fűzi fel a kihelyezett hőközpontokat. A melegvizes hőközpont kétcsöves rendszerűek. A hőközpontoktól induló szekunder hálózatról elégítik ki közvetlen a fogyasztói igényeket. A rendszer beépített hőkapacitása fűtési célra 75 MW körül van, de a rendszerterhelés a legnagyobb hidegben is csak 20-21 MW körül mozog, jelenleg a távfűtő rendszer jelentős tartalék kapacitással rendelkezik. Kapcsolt energiatermelés keretében kis mértékben villamosenergia értékesítéssel is foglalkozik az Fűtőerőmű.

A távhőellátás rendszerének a folyamatos megvalósított és tervezett karbantartásának eredményeként jó állapotban levőnek mondható. A gazdasági lehetőségekhez mérten a jövőben pályázati támogatással tervezik pl. a tömb-hőközpontok szétválasztását, helyette épületszintű hőközpont kialakítással, valamint Körtvélyes városrészen egy szakaszon előre szigetelt vezetékcseré tervezett. A távhőszolgáltatás fejlesztéseinek jelenlegi fókuszában a hálózat korszerűsítése áll, termelői oldalról jelenleg a gázmotorok és a biomassza kazán tudja teljesíteni a feladatát. A távhőrendszer statisztikai adatait az alábbi táblázat szemlélteti:

25. Táblázat: Távhőellátás adatai

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Távfűtésbe bekapcsolt lakások száma (db)	5064	5067	5071	5068	5070	5071	5070	5070	5071	5071
Lakásállomány (db)	1127	11271	11261	11261	1126	1126	1126	11271	1147	1147
	1				2	3	8		7	9

Távfűtésbe bekapcsolt lakások aránya	45%	45%	45%	45%	45%	45%	45%	45%	44%	44%
Távhőellátásra felhasznált hőmennyiség a lakosság részére (Gigajoule)	8420 9	10197 8	10698 2	10613 7	9907 1	9693 0	9607 0	10888 5	9552 9	8867 4
Melegvízhálózatb a bekapcsolt lakások száma (db)	5048	5051	5050	5044	5040	5040	4994	5040	5042	5048
Szolgáltatott melegvíz mennyisége a lakosság részére (1000 m3)	93	91	89	94,2	93	84	93,2	94,2	90,4	93

Forrás: KSH

85. ábra: Komló gáz- és távhőhálózata

Egyéb energiaellátás

A városban kiépített vezetékes földgázellátást a lakásállomány 31,6 %-a veszi igénybe, míg a távhőellátást a lakások 44,2%-a. Ezzel a lakások 75,8%-ában a földgázzal és távhővel való fűtéssel biztosított az automatikus üzemvitelű termikus célú energiaellátás komfortja. Sajnálatosan az elmúlt évek energiaár robbanása hatására egyre több ingatlan mond le a környezetkímélő és komfortot nyújtó termikus energiaellátásról és választja a hagyományos, környezetet erősebben terhelő fa-vagy széntüzélést.

1.16.2.2 Megújuló energiaforrások alkalmazása, a környezettudatos energiagazdálkodás lehetőségei

Az energiatermelésre alkalmas megújuló energiaforrások hasznosítása kedvező energiagazdálkodási szempontból és a fenntartható fejlődés lehetőségét szolgálja.

A hazánkban előforduló megújuló energiahordozók szinte mindegyike elérhető Komló területén is. A város földrajzi, topográfiai, geológiai és természeti adottsága, valamint funkcionális használata alapján megtérülését tekintve érdemi hasznosításra a napenergia és a geotermikus energia hasznosítása vehető igénybe.

Napenergia

A meteorológiai és topográfiai viszonyok alapján rendelkezésre álló napenergia, mint megújuló energiaforrás, napkollektorok alkalmazásával használati melegvíz termelésre, kisebb mértékben fűtésre alkalmas, naperőmű panelek használatával villamosenergia előállítására alkalmasak.

A város térségében 2300 óra körüli a maximálisan hasznosítható éves napos órák száma, amelynek hasznosíthatóságát célszerű igénybe venni, különös tekintettel arra, hogy a napenergia igénybe vételének lehetősége és a fokozottabb fogyasztói energia igények jelentkezése egybe esik. Hasznosítás lehetősége napelemekkel termikus célú energiaellátásra, naperőművel villamosenergia termelésre biztosított.

Komlón a napenergia hasznosítása helyi jelentőséggel, intézményi szinten és házi hasznosítással is egyre növekszik.

86. ábra: Napfénytartam Magyarországon és Komlón

Forrás: Országos Meteorológiai Szolgálat

Az utóbbi években több önkormányzati intézmény energiahatékonyságának javítására, energiatakarékos fogyasztást eredményező beruházások, szigetelések, homlokfali hőleadást

csökkentő (falszigetelések, nyílászáró cserék, javítások) beruházások, épületgépészeti felújítások mellett az energiahatékonyság jelentősebb javítását szolgáló megújuló energiaforrás hasznosítását is kiépítették pályázati támogatással.

A város közigazgatási területén több kisteljesítményű naperőmű park is működik, önkormányzati tulajdonú nagyobb, egybefüggő naperőmű park a Kossuth akna utca mentén, a Somos tető déli lábánál és Zobákpusztától délre, a déli elkerülő út mentén épült ki.

Az egyik kiemelkedő fejlesztés a budafai meddőhányón és Dávidföldön 2019-ben létesített napelemparkok telepítése volt. Ezeken a területeken összesen 7,5 megawatt kapacitású naperőműveket helyeztek üzembe, amelyek hozzájárulnak a város energiaellátásának zöldítéséhez. Az önkormányzat további megállapodásokat kötött hasonló beruházásokra, amelyek a következő években kezdik meg működésüket.

87. ábra: Komló villamosenergiahálózata és naperőmű parkjai

Geotermikus energia

A föld belső hőjéből hasznosítható a geotermikus energia. Geológiai adottságok befolyásolják előfordulásának mértékét. Hasznosítására részben a termálvíz kitermelésével, részben a földhő hőszivattyúval történő alkalmazásával nyílik lehetőség. A földhőből hőszivattyúval kitermelt hőenergia közvetlenül fűtésre, használati melegvíz előállítására hasznosítható.

A geotermikus energia felhasználása Komlón a Sinonda-gyógyfürdő majd később szanatórium megalapításával kezdődött az 1920-as évek végén, mikor bányászati próbafúrások során termálvizet találtak. Azóta már többször átalakított és felújított termálfürdőben 2004-ben wellness-szálló és élményszerető nyílt a szanatórium mellett. A wellness-szálló kialakításával magas minőségű szálláshely is biztosított a pihenni vágyóknak. A város ez által, olyan egyedi és piacképes turisztikai vonzerőre tett szert, melyre joggal lehet a helyi idegenforgalom komolyabb felfutását építeni.

Országos viszonylatban és Komlón is egyre népszerűbbé válik a növényi termékből, növényi, állati hulladékokból, melléktermékekből, erdőgazdasági hulladékokból, energiaültetvényekből előállított energiahordozó a biomassa és biogáz. Ezek eltüzelésével hő- és villamosenergia is előállítható. A Komlói Fűtőerőmű is a hőenergia jelentős részét már biomassa blokkjával állítja elő

A környezettudatos szemléletformálás terén is történtek előrelépések. A helyi média rendszeresen közöl környezeti tudatosságot erősítő tartalmakat, bemutatva a helyi környezeti értékeket és azok megóvásának módjait. Emellett az oktatási intézményekben is hangsúlyt fektetnek a környezetvédelmi ismeretek terjesztésére, elősegítve ezzel a fiatal generációk környezettudatos nevelését.

1.16.2.3 Az önkormányzati intézmények energiahatékonysági értékelése

Komló Város Önkormányzata az elmúlt években több kezdeményezést indított az önkormányzati intézmények energiahatékonyságának javítása érdekében. Ezek a lépések nemcsak a fenntarthatóságot szolgálják, hanem hozzájárulnak az intézmények működési költségeinek csökkentéséhez is.

A város a továbbiakban is szeretne önkormányzati energiahatékonysági fejlesztéseket végrehajtani, a város Gazdaságfejlesztési Programja (2021–2027), de az FVS célrendszere is hangsúlyozza az energiahatékonysági fejlesztések fontosságát.

1.16.3 Elektronikus hírközlés (vezetékes elektronikus hálózat, vezeték nélküli hírközlési építmények)

Vezetékes hírközlési létesítmények

A város vezetékes távközlési ellátását jelenleg a Magyar Telekom Távközlési Nyrt., a D-Infrastruktúra Távközlési Kft., a Tarr Kft és a V-Hálózati Távközlési Zrt. biztosítja. A város 72-es távhívó számon csatlakozik az országos, illetve nemzetközi távhívó hálózathoz.

A város távközlési hálózatának kiépítése eredményeként 2000-ben 7898 egyéni analóg távbeszélő fővonal üzemelt, a vezetékes telefonvonallal rendelkezők aránya 65,1 % volt. A vezeték nélküli szolgáltatás terjedésével a vezetékes telefon iránti érdeklődés csökkent, az utóbbi években azonban a vezetékes szolgáltatás komplexebb hasznosításával ismét növekedő tendenciájú.

A kedvező műsorvétel biztosítására a városban a 1990-es évek közepétől már megkezdtek a kábel TV hálózat kiépítését. A kábel TV szolgáltatás helyi szinten jelentős tájékoztató szerepet tölt be a város és a környező települések életében egészen 2021-ig, a megszűnéséig. A rendelkezésre álló KSH

nyilvántartás szerint 2000-ben akkor a lakásállomány 88,1%-a, míg 2019-ben már csak a lakások 77,9 %-a csatlakozott a kábel TV hálózathoz.

A Komlói távközlési központból kiinduló távközlési vezetékek a központi belterületen alépítményi és földkábeles hálózatokkal, míg a város többi részén földkábeles és kábeles kitáplálású, szigetelt oszlopsoron kiépített hálózatokkal épültek ki.

88. ábra: Komló hírközlési hálózata

Vezeték nélküli hírközlés

A vezetékes szolgáltatást a vezetékek nélküli szolgáltatók egészítik ki. A megfelelő vételi lehetőség biztosításához szükséges antennák –részben a városon belül, részben a környező településeken– elhelyezésre kerültek, azokat a Magyar Telekom Távközlési Nyrt., a Yettel Magyarország Zrt., One Magyarország Zrt. építette és üzemelteti.

Komló Szilvás városrészében, a Dugovics Titusz utca legmagasabb pontján üzemel a város 32 magas víztornya, amelynek tetején helyi szintű URH-FM adóállomás került kiépítésre. Szintén ebben a városrészben a Vértanúk utcában az egyik magas toronyház tetején is található URH-FM adóállomás.

A város hírközléséről szóló statisztikai adatokat az alábbi táblázat összesíti:

26. Táblázat: Hírközlés statisztikai adatai

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Internet-előfizetések száma (db)	6192	6351	6602	6974	7300	7576	7752	8119	8345	8563	9002
Internet-előfizetések xDSL hálózaton (db)	1140	1081	1177	1175	1291	1373	1471	1427	1133	963	891
Internet-előfizetések kábeltelevízió-hálózaton (db)	2647	2826	2810	3146	3236	3208	3209	3469	3404	3332	3329
Internet-előfizetések optikai hálózaton (db)				2604	2720	2934	3003	3140	3736	4118	4483
Internet-előfizetések egyéb kapcsolaton keresztül (LAN, bérelt vonal, modemes, vezeték nélküli, stb. (db)				49	53	61	69	83	72	150	299
Helyhez kötött televíziószolgáltatás előfizetései száma (db)								10118	9755	9835	9645
Bekapcsolt fővonalak száma (db)			8773	9055	9486	9550	9466	9159	9122	8447	8004
Egyéni fővonalak száma (db)			7868	8218	8603	8622	8479	8231	8246	7581	7236
Üzleti fővonalak száma (db)			875	808	849	894	954	902	869	853	755
Nyilvános fővonalak száma (db)			27	26	13	13	12	7	7	7	7

Forrás: KSH

Komló város elektronikus hírközlési viszonyai az elmúlt évtizedben számottevő fejlődésen mentek keresztül, különösen az internet-előfizetések számának növekedése és a korszerű technológiák térnyerése révén. Míg 2013-ban 6 192 darab internet-előfizetést regisztráltak a városban, addig ez a szám 2023-ra elérte a 9 002-t, ami több mint 45%-os növekedést jelent. A technológiai összetételben jelentős ártrendeződés figyelhető meg: az xDSL-alapú (rézvezetékes) kapcsolatok száma folyamatosan csökkent (2017-ben 1 471 2023-ban 891), ezzel szemben az optikai hálózaton keresztüli előfizetések dinamikusan emelkedtek (2016-ban 2 604, 2023-ban 4 483). Ez a változás egyértelműen jelzi a lakosság igényét a nagyobb sávszélességre és a korszerűbb hálózati infrastruktúrára.

A kábeltelevíziós hálózatokon keresztül nyújtott internetszolgáltatás száma stabilizálódott: a 2016-os 3 146 előfizetés után 2023-ban 3 329 előfizetés szerepelt a statisztikákban. Emellett az egyéb kapcsolatokon keresztül biztosított előfizetések száma is jelentősen nőtt, különösen 2022 és 2023 között, amikor megduplázódott (150-ről 299), ami a specializált vagy alternatív szolgáltatások iránti növekvő keresletet mutatja.

A helyhez kötött televízió-előfizetések száma a vizsgált időszakban 2020-tól kezdődően mérsékelten csökkent (10 118-ról 9 645), azonban továbbra is széles körben használt szolgáltatásnak számít. A vezetékes telefónia területén visszaesés tapasztalható: az összes bekapcsolt fővonal száma 2016-ban 9 550 volt, míg 2023-ban már csak 8 004. Az egyéni fővonalak száma hasonlóan csökkent, és a nyilvános telefonállomások szinte teljesen eltűntek a városból – 2013-ban még 27, 2023-ra már csak 7 működő vonal maradt.

Összességében Komló elektronikus hírközlési rendszere technológiai szempontból jelentős modernizáción ment keresztül az elmúlt tíz évben. Az internet- és hírközlési szolgáltatások elérhetősége és minősége javult, különösen az optikai hálózatok fejlesztésének köszönhetően. A város alkalmazkodása a digitális átálláshoz jól tükrözi az országos trendeket, azonban a régi infrastruktúra részleges leváltása, valamint az esélyegyenlőség szempontjából fontos területek (pl. elérhetőség idők vagy periférián élők számára) még további figyelmet igényelhetnek.

1.17 Környezetvédelem

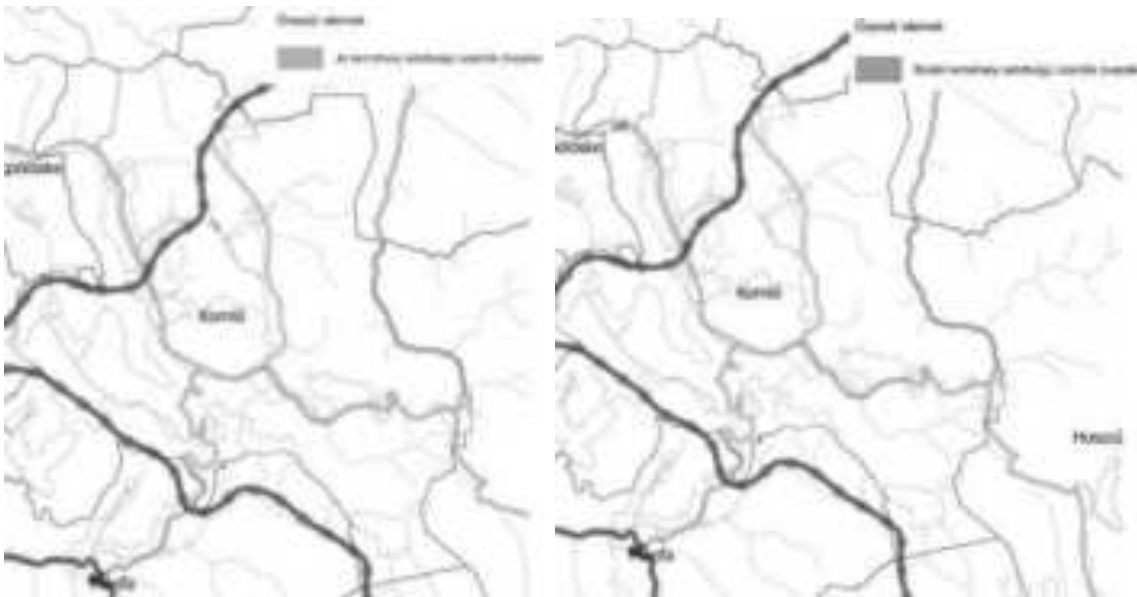
1.17.1 Talaj

Komló és térségének talajadottságait elsősorban a mezozoós mészkövek jelenléte határozza meg. A meredek, déli kitettségű lejtőkön rendszina talajok jellemzőek, míg a térség egyéb részein a barna erdőtalajok dominálnak. Az agyagpalákon, a csekély meszet tartalmazó homokköveken, valamint a vulkáni eredetű kőzeteken kisebb mésztartalmú, agyagos, agyagbemosódásos barna erdőtalajok alakultak ki, ezek között megtalálhatók a podzolos változatok is.

A térség talajaira általánosan jellemző a gyenge vízvezető és az erős víztartó képesség, továbbá a savanyú kémhatás. A város és közvetlen környezetének domborzata miatt a terület jelentős részét 12%-os vagy annál meredekebb lejtők alkotják, amelyek fokozott eróziós kockázatot hordoznak.

Bár a város mezőgazdasági hasznosítás alatt álló területei jó termőhelyi adottságokkal rendelkeznek, igaz a város ipari múltjából és a szántók viszonylag kis részarányából fakadóan ez jellemzően nem volt meghatározó ágazat. Baranya vármegye Területrendezési Terve (BvmTrT) egy jó- és egy kiváló adottságú szántót azonosít:

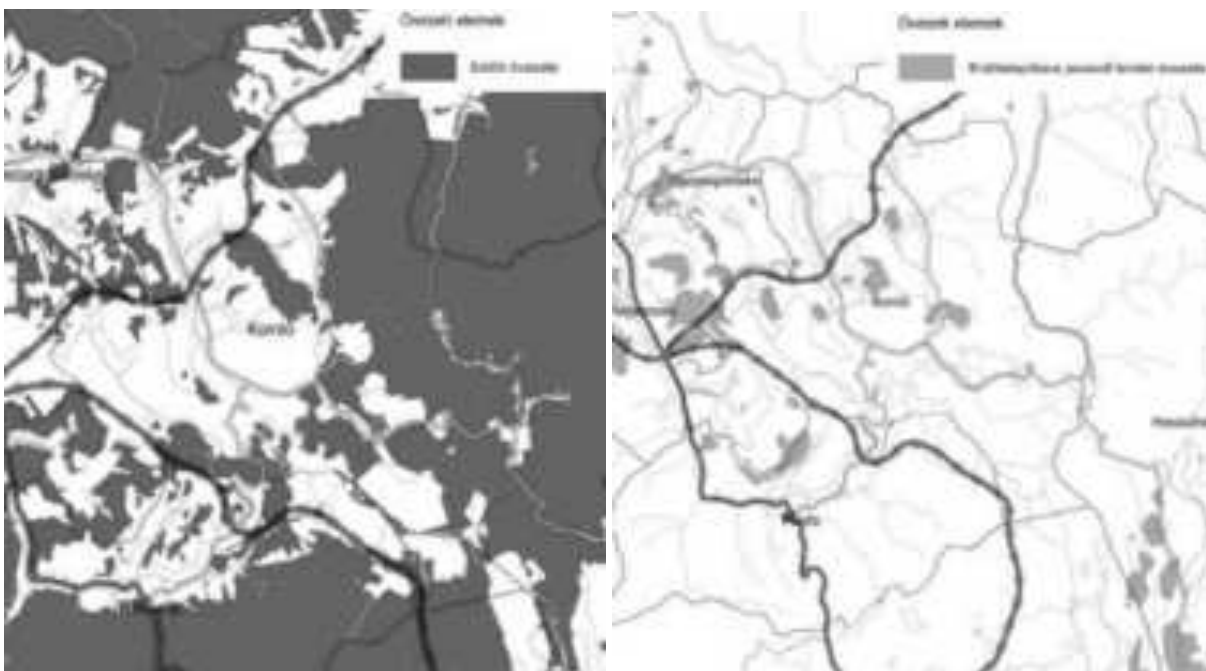
89. ábra: Jó és kiváló termőhelyi adottságú szántók övezetei

Forrás: BVMTrT

Bár sok szántó nincsen a településen, a jó talaj az erdőgazdálkodásnak remek alapot biztosít, amit az ezzel foglalkozó Mecsekerdő Zrt. az utóbbi időben egyre jobban ki tud használni. A BvmTrT az alábbiak szerint azonosítja az erdők övezetét és az erdőtelepítésre javasolt területeket:

90. ábra: Erdők és erdőtelepítésre javasolt területek övezetei

Forrás: BVMTrT

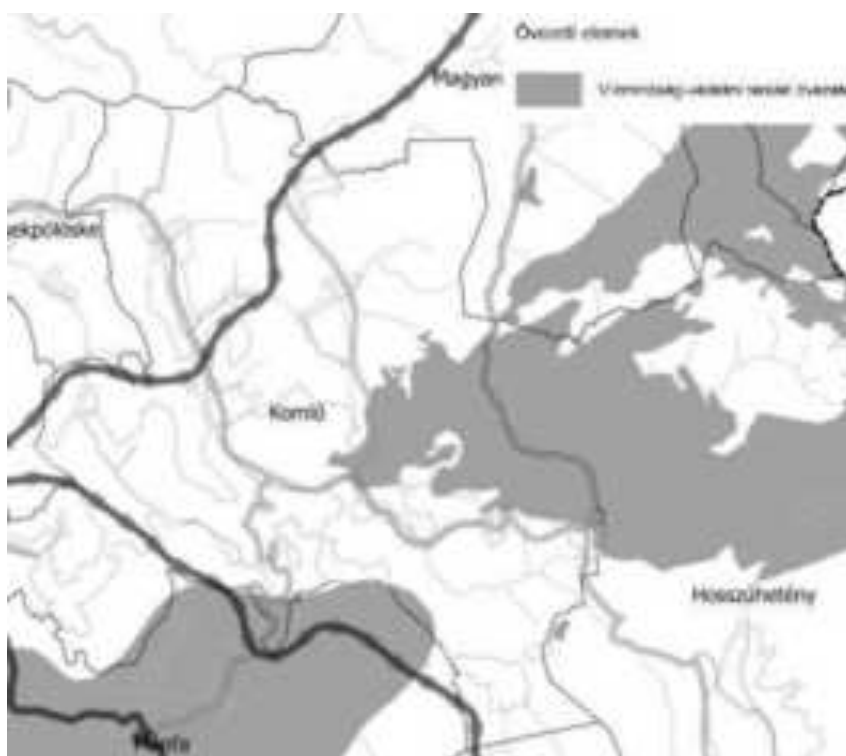
A további erdősítés számos előnnyel járhat, hiszen a fák a levegőben található szennyező anyagok megkötésével javítják a levegőminőséget, az árnyékolás és párologtatás révén csökkentik a városi hőszigetelést – és ezzel összefüggésben akár a város energiafelhasználását -, valamint gyökereikkel javítják a talaj vízmegtartó képességét, ezzel mérsékelve a vízfolyást, ami Komló domborzati

viszonyainál különösen fontos. A környezeti előnyök mellett az erdőtelepítésben gazdasági potenciál is rejlik az erdőgazdálkodás számára.

1.17.2 Felszíni és a felszín alatti vizek

A BvmTrT szerint Komlón az alábbi területek lettek kijelölve vízminőség-védelmi területté, ahol a felszíni és felszín alatti vizek minőségének megőrzése és javítása, valamint a szennyeződések megelőzése kiemelten fontos:

91. ábra: Vízminőség-védelmi terület övezete

Forrás: OTrT

A település keleti részén található Gesztenyész városrésztől északra húzódik az Országos Területrendezési Tervben (OTrT) meghatározott, országos jelentőségű vízminőség-védelmi övezet. A város keleti határvidékén elhelyezkedő területek – beleértve a Gesztenyész városrészt és a Macskalikapatak völgyét – egy, az országosnál nagyobb kiterjedésű, kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi övezethez tartoznak. Ezek védelmét a felszín alatti vizek védelméről szóló 201/2004. (VII.21.) kormányrendelet szabályozza.

Az Országos Környezetvédelmi Információs Rendszer adatai szerint Komló területét nem érinti felszíni vízbázis védőterület. A város jelentősebb felszíni vizei közé tartoznak a sikondai és gadányi tavak, valamint a Kaszánya-patak, a Baranyacsatorna és annak mellékvizei. A térség vízgyűjtő területén jelenleg is több – jellemzően még részletesen fel nem tárt – szennyező forrás található. A kommunális szennyvíz elvezetése zárt csatornarendszerben történik. Komló ivóvízellátása döntő részben a térségi vízbázisokra épül, különösen a mánfai, ligeti és magyarszéki forrásokra.

A felszíni vízfolyások minőségét főként a szennyvíztisztító telepeken átvezetett, tisztított szennyvíz mennyisége és minősége határozza meg. A komlói telep a Kaszánya-patakba, míg a mázai telep a Völgysegi-patakba vezeti a tisztított szennyvizet. A Kaszánya-patak vízminőségére kedvezőtlenül hat,

hogy a város ipari övezetén halad keresztül, ahol több folyamatos szennyezést okozó tevékenység is zajlik. További terhelést jelent, hogy a patakkal párhuzamosan halad az Ipari út, amely a város egyik fő közlekedési tengelye, és közvetve szintén hozzájárulhat a szennyezéshez. A többi felszíni vízfolyás mentén jelenleg nem működnek ipari létesítmények.

Komló közigazgatási területe a víztisztaság-védelem szempontjából „A” kategóriába sorolt, azaz fokozottan érzékeny térségnek minősül. A település domborzati adottságaiból fakadóan az erózióveszélyes, vízelvezetés szempontjából még nem rendezett lejtős területek kedvezőtlenül befolyásolják a felszíni vizek állapotát. Ez különösen a volt bányászati létesítmények és ipari üzemek környezetében növeli a talajszennyezés kockázatát.

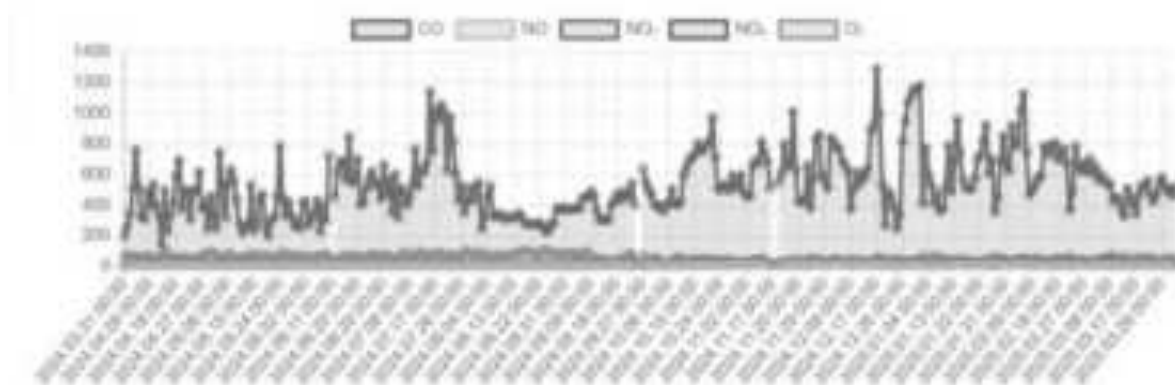
1.17.3 Levegőtisztaság és védelme

Komló levegőminősége a városban található imissziós állomásoknak köszönhetően folyamatos monitorozás alatt áll. A levegő minősége általánosságban közepesnek tekinthető, azonban időszakosan – különösen a fűtési szezonban és kedvezőtlen meteorológiai körülmények között – romolhat. Ez a helyzet az erősen légszennyező szálló porral, amelyet főként a lakossági tüzelés – különösen a szilárd tüzelőanyagok, például fa és lignit – okozhat és amely így évente több alkalommal meghaladja az egészségügyi határértéket. Emellett a közlekedés és az az ipari tevékenységek is hozzájárulnak a levegő szennyezettségéhez.

A völgyekkel tagolt domborzati adottságok kedvezőtlen esetekben – például szélcsendes, hideg időszakokban – elősegítik a légszennyező anyagok megülését, ezáltal romlik a levegő minősége. A településen még jelenlévő régi építésű fűtési rendszerek és az energiaszegénységből fakadó tüzelési szokások szintén negatívan befolyásolják a levegő állapotát.

A levegőminőségről naprakész információk elérhetők az Országos Légszennyezettségi Mérőhálózat oldalán, ahonnan az alábbi, a 2023-2024-es év légszennyezettségét szemléltető ábra is származik:

92. ábra: Légszennyezés adatai

Az ábrán jól látható, hogy a szén-monoxid mennyisége hullámzó, a nyári időszakban lényegesen alacsonyabb, hiszen ilyenkor alacsonyabb a fűtésigény és a közlekedő gépjármű forgalom mértéke is. A fentiek fényében a légszennyezés mérséklésének kulcsa a korszerű, környezetbarát fűtés elérhetőbbé tétele lehet.

1.17.4 Zaj- és rezgésterhelés

Komló város zajterhelésének elsődleges forrása a közúti közlekedés, valamint az ebben résztvevő, az andezitbánya szállításaihoz kapcsolódó nehézgépjárművek forgalma. A nagy forgalmú útvonalak mentén élő lakosság esetében ez helyi szintű zajproblémákat okozhat, különösen a reggeli és délutáni időszakokban. A teherforgalom jelentős átmenő forgalmat bonyolít le, amely hozzájárul a városi zajterheléshez.

Ezen kívül az ipari tevékenységek is kiegészítő zajforrást jelentenek, különösen azokban a városrészekben, amelyek az iparterületek közelében helyezkednek el. Tekintettel arra, hogy az ipari területek jelentős része a várost kettészelő, forgalmas főút mentén helyezkedik el, a zajszennyezés csökkentése különösen fontos és nehéz feladat.

1.17.5 Sugárzás védelem

Komló város területén a sugárzásvédelmi helyzet alapvetően kedvező, a lakosságot érő sugárterhelés az érvényben lévő hazai és uniós egészségügyi határértékeken belül marad. A településen működő mobilkommunikációs szolgáltatók több adóberendezéssel is jelen vannak, amelyek rádiófrekvenciás sugárzást bocsátanak ki. Ezen létesítmények elhelyezését és üzemeltetését a vonatkozó jogszabályok szigorúan szabályozzák, az Országos Sugárbiológiai és Sugáregészségügyi Kutató Intézet (OSSKI) hatósági mérései és előírásai alapján. Az ellenőrzési gyakorlat célja a lakosság egészségének megóvása és az esetleges kockázatok minimalizálása.

A település környezetében nincs működő ipari vagy energetikai célú ionizáló sugárzást kibocsátó létesítmény, azonban Komló a Bábaapátiban működő kis és közepes aktivitású radioaktív hulladéktároló mintegy 30 kilométeres körzetében helyezkedik el. Ez a távolság nem jelent tényleges kockázatot, mivel a létesítmény zárt rendszerben működik, és a biztonságot a vonatkozó nemzetközi előírásokat is figyelembe vevő hazai szabályozás garantálja. A városban nem ismert olyan pontforrás vagy ipari tevékenység, amely jelentősebb sugárzásveszélyt hordozna. A helyi környezet állapotát folyamatosan nyomon követik a környezetvédelmi és egészségügyi hatóságok.

1.17.6 Hulladékkezelés

Komló város hulladékgazdálkodási rendszerét a Komlói Városgazdálkodási Nonprofit Zrt. (KVG Zrt.) és a Dél-Kom Nonprofit Kft. közösen működteti. A KVG Zrt. fő tevékenysége a nem veszélyes hulladékok gyűjtése és szállítása, valamint a téli időszakban a városi utak síkosságmentesítése. A városban a papír, műanyag- és fémhulladékot, valamint bizonyos mértékig a zöldhulladékot házhoz menő szolgáltatással szállítják el. A településen keletkező szilárdhulladékot a Kökényi Regionális Hulladékkezelő Központba szállítják.

A Dél-Kom Nonprofit Kft. üzemelteti a komlói hulladékgyűjtő udvart, amely a Sportvölgy utcában található. A hulladékudvarban a lakosság különféle hulladékokat, például akkumulátorokat és elektronikai eszközöket adhat le. A komlói hulladékudvarhoz további 3 település, Mecsekpölöske, Mánfa és Hosszúhetény tartozik.

1.17.7 Vizuális környezetterhelés

Komló város vizuális környezetterhelését több tényező együttesen befolyásolja, amelyek hatással vannak a településkép minőségére, az épített és természeti környezet harmóniájára, valamint a lakosság esztétikai komfortérzetére. A város területén jellemzőek az ipari tevékenységhez, közlekedéshez kapcsolódó, tájba nem illeszkedő elemek – például felhagyott ipari létesítmények, funkciójukat veszített közműépítmények, elhanyagolt állapotú épületek.

A vizuális terhelést helyenként növeli az elhanyagolt zöldfelületek, illegális hulladéklerakások és funkcionálisan kihasználatlan városi terek jelenléte is, különösen a város peremrészein. A közlekedési infrastruktúra mentén (főként a 66-os főút városon átvezető szakaszán) megjelenő forgalomtechnikai elemek, parkolók, valamint a bányászati múlt utaló, de rossz állapotban lévő ipari objektumok tovább erősítik az esztétikai terhelést.

1.17.8 Árvízvédelem

Komló város területe a Mecsek északi lejtőin helyezkedik el, jellemzően völgyekkel tagolt domborzattal. A település bel- és külterületén több kisebb vízfolyás található, köztük a Kis- és Nagy-Visnyó-patak, amelyek időszakos vízhozama a csapadékosabb időszakokban jelentősen megnövekedhet. Bár nagyobb folyók nem haladnak át a városon, a hirtelen lezúduló csapadék és a meredek lejtésviszonyok miatt Komló egyes részei – különösen a mélyebben fekvő belvárosi, körtvélyesi és sikondai területek – időszakosan árvízi kockázatnak lehetnek kitéve.

Az árvízvédelmi feladatokat a helyi önkormányzat koordinálja, együttműködésben a katasztrófavédelem, valamint a vízügyi hatóságok szakembereivel. A városban több helyen megtörtént a vízelvezető árkok, csatornák és átereszek felújítása, bővítése, azonban a szélsőséges időjárási jelenségek – különösen az intenzív, rövid ideig tartó felhőszakadások – továbbra is kihívást jelentenek. A heves esőzések okozta villámárvizek megelőzése érdekében szükség van a vízelvezető rendszerek karbantartására, a beépítettség és burkolt felületek hatásainak figyelembevételére, valamint az esővíz helyben tartását elősegítő, természetközeli megoldások előtérbe helyezésére.

1.17.9 Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák

Ahogy azt a korábbi alfejezetek is tárgyalták, Komló város környezeti állapotát érintően több olyan tényező is azonosítható, amelyek környezetvédelmi konfliktushelyzeteket teremtenek. Ezek közül a legjelentősebb a légszennyezés, különösen a fűtési időszakban. A lakossági szilárdtüzelés jelentős mértékben hozzájárul a szálló por (PM10, PM2,5) koncentrációjának emelkedéséhez, amely egészségügyi kockázatot jelent a város lakói számára. A domborzati adottságok – völgyben fekvő településrészek, szélcsendes időszakok – kedveznek a légszennyező anyagok megüledésének.

További konfliktusforrást jelent a környezet esztétikai terhelése, különösen a használaton kívüli ipari létesítmények és elhanyagolt zöldterületek, valamint az ezekhez kapcsolódó illegális hulladéklerakás. Helyi szinten problémát okozhat még az ipari és bányászati tevékenységek – például az andezitbánya – közvetlen környezetében tapasztalható zajterhelés, amely különösen Körtvélyes és Mecsekfalva városrészekben érzékelhető. A helyiek részéről időről időre felmerülnek panaszok a tehergépjármű-forgalommal és annak környezeti hatásaival kapcsolatban is.

Ezek a konfliktusok rámutatnak arra, hogy a környezetvédelmi szempontok további erősítése szükséges a helyi fejlesztések, beruházások és szabályozási eszközök tervezése során. A fenntartható városfejlődés érdekében fontos a lakosság környezettudatosságának növelése, az ellenőrzési rendszerek megerősítése, valamint a környezetbarát technológiák és beavatkozások ösztönzése.

1.18 Katasztrófavédelem (a területek használatát, építési tevékenységet befolyásoló vagy korlátozó tényezők)

1.18.1 Építésföldtani korlátok

1.18.1.1 Alábányászott területek, barlangok és pincék területei

Komló város térségében a múlt században folytatott intenzív bányászati tevékenység következtében több alábányászott terület található, amelyek a város szerkezetére, fejlesztési lehetőségeire és környezetbiztonsági szempontokra is hatással vannak. A mélyművelésű feketeszén-bányászat különösen a belváros, Körtvélyes, Dávidföld és Zobák-akna környezetében hagyott maga után olyan kiterjedt földalatti üregeket, amelyek hosszú távon felszíni süllyedéseket, repedéseket vagy egyéb statikai problémákat okozhatnak. A korábbi bányaterületek több pontján geotechnikai vizsgálatok igazolták az utóhatások kockázatát, ezért ezeknél a területeknél az építés és egyéb földhasználat csak korlátozottan engedélyezhető.

A város területén emellett előfordulnak természetes eredetű üregek, barlangok, valamint mesterséges pincék is, elsősorban a Mecsek hegylábjánál és a történelmi beépítésű területeken. Ezek egy része régóta ismert és nyilvántartott, azonban a pontos kiterjedésük, műszaki állapotuk sok esetben nem dokumentált, ezért potenciális veszélyforrásként kezelendők. A pincék elsősorban a régi városrészekben (pl. Belváros, Mecsekjányosi) jellemzőek, míg barlangok és kisebb természetes üregek a külterületek erdős-dombos térségeiben találhatók.

A településfejlesztés és a beruházások tervezése során kiemelten fontos az alábányászott és üreges területek figyelembevétele. Ezeket a zónákat a földtani és statikai szakvélemények, illetve a bányakapitányság nyilvántartásai alapján kell értékelni, a lehetséges kockázatok minimalizálása érdekében. A meglévő alépítmények állapotának rendszeres ellenőrzése és a nyilvántartások naprakészen tartása hozzájárul a város biztonságos és fenntartható fejlesztéséhez.

1.18.1.2 Csúszás-, süllyedésveszélyes területek

Komló város domborzati adottságaiból és bányászati múltjából fakadóan több olyan területrész található, ahol csúszás- vagy süllyedésveszély áll fenn. A település jelentős részét meredek lejtők és völgyek tagolják, különösen a Mecsek északi lejtőin, ahol a természetes földtani viszonyok, a vízfelszín alatti mozgások, valamint az emberi beavatkozások (pl. földmunkák, beépítések) együttesen járulhatnak hozzá a lejtőstabilitási problémák kialakulásához.

A veszélyeztetett területek közé tartoznak a korábbi bányászati tevékenység hatására megváltozott felszínű térségek, pl. a Zobák-akna, Dávidföld, Körtvélyes és részben a Belváros környéke.

Az veszélyeztetett zónák nyilvántartása a bányakapitánysági és földtani adatbázisok alapján történik, ugyanakkor a kockázat mértéke az aktuális időjárási és vízháztartási viszonyoktól is függ. A településfejlesztési döntések során elengedhetetlen a geotechnikai vizsgálatok elvégzése, valamint a sérülékeny területeken történő beépítés, útépítés vagy tereprendezés feltételeinek szigorú

szabályozása. A felszíni vízelvezetés megfelelő megoldása, a növényzettel borított lejtők megőrzése és az emberi beavatkozások kontrollálása hozzájárulhat a lejtőstabilitás fenntartásához.

1.18.1.3 Földrengés veszélyeztetett területei

Komló város földrengés-veszélyeztetettsége országos viszonylatban alacsonynak tekinthető, de nem teljesen elhanyagolható. A térség nem tartozik a Kárpát-medence szeizmikusan legaktívabb területei közé, ugyanakkor a Dél-Dunántúlon előfordultak már enyhébb földrengések, amelyek a Mecsek térségében is érezhetők voltak. A Magyar Tudományos Akadémia Kövesligethy Radó Szeizmológiai Obszervatóriumának adatai alapján Baranya vármegye kisebb szeizmikus aktivitással jellemezhető, a múlt század során több gyenge intenzitású földmozgást is regisztráltak a régióban. Ugyanezen intézet HUN-Reng földrengési információs rendszere számon tartja az elmúlt időszak földmozgásait. A rendszerben a természetes földrengések mellett az emberi tevékenységek következtében bekövetkező szeizmikus aktivitások is megjelennek, így például 2025 márciusában egy 1.3-as és egy 1.2-es erejű, tehát nagyon gyenge földrengés, ami a városi kőfejtőkben zajló robbantásos munkálatok miatt következett be.

Komló város földtani adottságai és a múltban végzett mélyművelésű bányászati tevékenységek sajátos összefüggést alkothatnak a földrengéses kockázatokkal. Bár ezek a tényezők nem növelik a földrengések gyakoriságát, a föld alatti üregek, meggyengült kőzettestek és a meglazult rétegek miatt egyes területeken fokozhatják az esetleges földmozgások hatását. Ez különösen a Zobák-akna, Körtvélyes, Dávidföld és más alábányászott városrészek esetében lehet jelentős szempont. A felszíni épületek szerkezeti biztonsága szempontjából elengedhetetlen a tervezés során a megfelelő statikai, illetve geotechnikai vizsgálatok elvégzése.

1.18.2 Vízrajzi veszélyeztetettség

1.18.2.1 Árvízveszélyes területek

Komló város árvízveszélyeztetettsége az országos átlaghoz viszonyítva alacsonynak tekinthető, mivel a településen nem haladnak át nagyobb vízfolyások. Ennek ellenére a Mecsek északi lejtőin elhelyezkedő, erősen tagolt domborzat, valamint a vízgyűjtő területeken koncentráltan lezúduló csapadék lokális árvízi veszélyeket idézhet elő. A település területén több kisebb vízfolyás található, amelyek vízhozama intenzív esőzések idején hirtelen megemelkedhet.

A város egyes mélyebben fekvő részei, mint például a belvárosi területek, a körtvélyesi és mecsekjánosi városrészek, helyenként érzékenyek a vízgyűjtő területekről érkező felszíni vízgyűjtésre. A vízelvezető árkok, csatornák és átereszek kiépítettsége helyenként hiányos, elavult vagy karbantartásra szorul, ami csökkenti a vízelvezetési kapacitást. A burkolt felszínek arányának növekedése, illetve a zöldfelületek csökkenése szintén növeli a felszíni elöntések kockázatát, különösen rövid idő alatt lehulló, nagy mennyiségű csapadék esetén.

1.18.2.2 Belvízveszélyes területek

Komló város területének morfológiájából és vízrajzi adottságaiból adódóan a belvízveszély nem tartozik a kiemelt környezeti kockázatok közé, a vármegyei területrendezési dokumentumok sem jelölnék a városban rendszeresen belvízjárta területet. Lokálisan ugyanakkor – különösen a mélyebben

fekvő, lefolyási viszonyok szempontjából kedvezőtlen területeken – időszakosan jelentkezhet belvíz. A belvíz megjelenése jellemzően nem a talajvíz magas állásából, hanem a csapadékvíz elvezetésének hiányosságaiból, a felszíni víz pangásából, valamint a burkolt felületek arányának növekedéséből fakad.

Különösen érzékenynek tekinthetők a város síkabb, völgyfenéki részei, így a belváros egyes utcái, valamint a régi ipari területek és a mezőgazdasági hasznosítású határszéli térségek. A problémát súlyosbíthatja, ha a meglévő csapadékvíz-elvezető rendszerek kapacitása nem elegendő, vagy azok karbantartása nem rendszeres. A belvíz hosszabb távon károsíthatja az utak burkolatát, meggyengítheti az épületek alapozását, valamint akadályozhatja a terület használhatóságát.

1.18.2.3 Mély fekvésű területek

Mélyebben fekvő részek találhatók a belvárosban, különösen a korábbi ipari területek környezetében, valamint Körtvélyes, Sikonda és részben Mecsekjánosi térségében. Ezen zónák adottságai miatt érzékenyebbek lehetnek a felszíni víz felgyülemlésére, különösen nagy intenzitású csapadékesemények idején, és – a csapadékvíz-elvezetés hiányosságai esetén – hajlamosak lehetnek ideiglenes elöntésekre vagy pangó vizek kialakulására.

1.18.2.4 Árvíz és belvízvédelem

Az ár- és belvízvédelem hatékonysága érdekében Komlón kiemelt feladat a csapadékvíz-elvezető rendszerek rendszeres karbantartása, korszerűsítése és kapacitásbővítése. Fontos továbbá a természetes vízmegtartó képesség erősítése, zöldfelületek megtartása, esővíz helyben tartása, valamint az építési szabályozásban a vízrajzi adottságokat figyelembe vevő korlátozások alkalmazása. A településszintű kockázatértékelések és az ezekre épülő megelőző intézkedések hosszú távon hozzájárulhatnak a lakosság életminőségének javításához és a környezeti biztonság fenntartásához.

1.18.3 Egyéb

1.18.3.1 Kedvezőtlen morfológiai adottságok (pl. lejtés, falszakadás)

A város domborzati viszonyait elsősorban meredek lejtők, mély völgyek, valamint különböző lejtésszögű észak–déli irányultságú dombhátak jellemzik. Az ilyen morfológiai adottságok kedvezőtlen hatással lehetnek az infrastruktúra-fejlesztésre, a belterületi építkezésekre, valamint a közlekedési és vízelvezetési rendszerek működtetésére.

A város jelentős része 12% fölötti lejtésszögű területen helyezkedik el, amely megnöveli a felszínerózió, a talajlejtés miatti vízlefolyási problémák, valamint a lejtőmozgások (pl. földcsuszamlás, partfalmozgás) kockázatát. A nagy lejtésű területeken különösen sérülékenyek azok az övezetek, ahol a talajkötöttség gyenge, vagy a korábbi bányászati tevékenység miatt a föld alatti szerkezetek megbontották a természetes rétegsorokat. A víztartó és vízvezető képesség közötti egyensúly megbomlása szintén hozzájárulhat falszakadásokhoz és lokális földmozgásokhoz.

Különösen problémás zónák találhatók a Dávidföld, Zobák-akna és Mecsekjánosi térségében, ahol az alábányászott területek és a meredek domborzat együttesen fokozott kockázatot jelentenek. Az ilyen térségekben a beépíthetőség erősen korlátozott, az épületek stabilitása és a közműhálózat biztonsága csak megfelelő geotechnikai elővizsgálatokkal és műszaki beavatkozásokkal biztosítható.

1.18.3.2 Mélységi, magassági korlátozások

A mélységi korlátozások esetében a legfontosabb tényező, a korábban írtak szerint, az alábányászott területek jelenléte. A korábbi mélyművelésű szénbányákolyan föld alatti üregeket hagytak maguk után, amelyek felszínüllyedés, üregbeomlás és földmozgás veszélyét hordozzák. Ezeken a területeken építési tevékenység csak előzetes geotechnikai vizsgálat alapján, korlátozott mélységű alapozással és statikai megerősítéssel végezhető. Az ilyen zónák kijelölése a településrendezési tervben megtörtént, és külön övezeti szabályok vonatkoznak rájuk.

A magassági korlátozások célja elsősorban a településkép védelme, a tájba illeszkedés biztosítása és a meglévő közműhálózat kapacitásainak figyelembevétele. A város különböző beépítési övezeteiben eltérő építménymagasságok engedélyezettek, általában a 4,5 és 10,5 méter közötti tartományban. Különösen érzékenynek számítanak a dombtetőn vagy látványosabb magaslatokon elhelyezkedő ingatlanok, ahol a panorámát befolyásoló építési beavatkozások kizárásával biztosítható a város látképi értékeinek megőrzése.

Emellett magassági korlátozást jelenthetnek a közeli távközlési és közlekedési létesítmények – például antennatornyok, elektromos távvezetékek, valamint a pécsi repülőtér viszonylagos közelsége –, amelyek esetenként repülésbiztonsági előírásokkal egészülhetnek ki.

1.18.3.3 Tevékenységből adódó korlátozások

A város területén jelen lévő közműhálózatok működése és védelme érdekében számos, jogszabályban rögzített korlátozás érvényesül, amelyek befolyásolják az adott területek beépíthetőségét, fejleszthetőségét vagy használatát. Ezeket a közműszolgáltatók üzemeltetési, karbantartási és biztonsági igényei indokolják.

- Vízellátás
 - A vízellátás területén korlátozást jelent a várost és környező településeket ellátó regionális ivóvíz-gerincvezeték nyomvonala, amely mentén mindkét oldalon 3-3 méteres védőtávolság fenntartása kötelező. Ezen a sávon belül beépítés, földmunka, növénytelepítés vagy egyéb, a vezeték karbantartását akadályozó tevékenység nem végezhető. A város vízellátásának szempontjából szintén kiemelt jelentőségűek a vízműterületek, amelyek önálló övezeti besorolással és szigorú használati korlátozásokkal rendelkeznek.
- Szennyvízelvezetés
 - Komló város szennyvíztisztító telepe és a hozzá kapcsolódó vezetékhálózat szintén védőtávolsággal ellátott övezetet igényel. A telep közvetlen környezetében a szag- és zajhatások miatt építési korlátozás áll fenn. A szennyvízátemelők – az alkalmazott technológiától függően – 20 méteres (amennyiben búzárr és zajszigetelés biztosított), illetve 150 méteres védőtávolságot igényelnek. Ezen távolságokon belül lakófunkció, oktatási vagy egészségügyi intézmény nem helyezhető el.
- Csapadékvíz-elvezetés
 - A városi felszíni vízrendezés szempontjából fontos árkok és csatornák mentén mindkét oldalon 3-3 méteres karbantartási sáv fenntartása kötelező. Ez biztosítja a medrek

megközelíthetőségét, tisztíthatóságát és szükség esetén a műszaki beavatkozások végrehajtását. A tavak – különösen a sikondai tórendszer – környezetében legalább 6 méteres mederkarbantartó sávot kell biztosítani, ahol építési tevékenység csak korlátozottan végezhető.

- Energiaellátás
 - A villamosenergia-hálózatok nyomvonala mentén szintén előírás a biztonsági övezetek fenntartása. A város közelében halad át egy tervezett 400 kV-os nagyfeszültségű átviteli hálózat, valamint egy üzemelő 132 kV-os főelosztó vezeték, amelyek mentén az Országos Építésügyi Szabályzat által előírt védőtávolság érvényesül. A 22 kV-os közép-feszültségű gerincelosztó hálózat külterületi szakaszai esetében az oszloptengelytől számított 7-7 méteres védősáv biztosítása kötelező, amely korlátozza az építmények és a magas növényzet elhelyezését.

A közművekből eredő korlátozások figyelembevétele alapvető feltétele a jogszerű és biztonságos településfejlesztési tevékenységeknek. Az ITS felülvizsgálatának részeként indokolt a közművek térinformatikai nyilvántartásának frissítése, valamint a szabályozási tervek aktualizálása a közműhálózat védelme és a konfliktusmentes területhasználat biztosítása érdekében.

1.19 Ásványi nyersanyag lelőhely

Komló városa és környéke jelentős ásványi nyersanyag-lelőhelyekkel rendelkezik, amelyek meghatározó szerepet játszottak a térség gazdasági fejlődésében. A legkiemelkedőbb ezek közül a szénbányászat, amely a 19. század végétől kezdődően vált intenzívvé. A komlói szénmező aknáit és a hozzájuk tartozó meddőhányók – mint például a Komló-Zobákpusztá-Dávidföld-Sikonda és a Köves-tető térségében találhatók – a bányászati tevékenység emlékeit őrzik.

Komló külterületei az ásványi nyersanyag-gazdálkodási terület övezetébe tartoznak, ami azt jelzi, hogy a terület földtani adottságai kedvezőek különböző ásványkincsek kitermelésére. A terület földtani vizsgálata során kritikus nyersanyagok – mint például berillium (Be), szkandium (Sc) és vanádium (V) – jelenlétét is kimutatták, amelyek stratégiai fontosságúak lehetnek a jövőbeni ipari felhasználás szempontjából.

Ezen túlmenően a környéken előfordulnak vulkáni eredetű kőzetek, amelyek építőipari célokra alkalmasak. Az ilyen típusú kőzetek – például andezit – kitermelése robbantásos módszerrel történik, és az anyagot útépitésekhez, vasúti ágyazatokhoz, valamint beton- és aszfaltkeverékek gyártásához használják fel.

A fentiek mellett a környéken előfordulnak vulkáni eredetű kőzetek is, amelyek például építőipari célokra alkalmasak. Az ilyen típusú kőzetek – például andezit – kitermelése robbantásos módszerrel történik, és az anyagot útépitésekhez, vasúti ágyazatokhoz, valamint beton- és aszfaltkeverékek gyártásához használják fel.

1.20 Városi klíma

A település térségében mérsékelt övi, nedves kontinentális éghajlat uralkodik, azonban az elmúlt évtizedekben – az országos tendenciákhoz hasonlóan – érezhetően módosultak a főbb éghajlati elemek. A nyári hónapok egyre hosszabbak és melegebbek, az éves középhőmérséklet fokozatosan

emelkedik. Ezzel párhuzamosan nő az extrém hóhullámos napok száma, amelyek kedvezőtlen hatást gyakorolnak az emberi egészségre, különösen a város sűrűn beépített területein, ahol a hősziget-hatás felerősödik.

A csapadékeloszlás egyre szélsőségesebb képet mutat: míg korábban jellemző volt a kiegyensúlyozottabb évi eloszlás, ma már gyakoribbá váltak az intenzív, rövid idő alatt lezúduló csapadékesemények, amelyek villámárvizeket és belvízszerű helyzeteket idéznek elő. Ezzel szemben hosszabb, száraz időszakok is előfordulnak, amelyek kedvezőtlenül hatnak a városi zöldfelületek állapotára. A szélviszonyokat tekintve mérsékelt, változó irányú szelek jellemzőek, de a lejtős domborzat időszakosan korlátozhatja a légmozgást, ami rontja a levegőminőséget.

Kedvező hatásként említhető a város zöldövezeti és erdőkkel övezett elhelyezkedése, amely mérsékli a hőmérséklet-ingadozásokat és javítja a levegőminőséget. Ugyanakkor a klímaváltozás hatásait fokozó tényezők is jelen vannak: a burkolt felületek térnyerése, a sűrű beépítés, az elavult vízelvezetési infrastruktúra és a zöldfelületek arányának csökkenése mind hozzájárulnak a városi klíma romlásához.

Fennálló konfliktust jelent a lakossági hűtési igények növekedése, amely megnöveli az energiafelhasználást és közvetetten fokozza az üvegházhatású gázok kibocsátását. Problémát jelent az is, hogy a klímatudatosság még nem jelenik meg egységesen a városfejlesztési gyakorlatban – például hiányoznak a klímaszempontokat integráló zöldinfrastruktúra-fejlesztések, és korlátozott a természetes vízmegtartó megoldások alkalmazása.

2 HELYZETELEMZŐ MUNKARÉSZ

2.1 A vizsgált tényezők elemzése, egymásra hatásuk összevetése

A megalapozó vizsgálat a településterv készítése és módosítása esetén a település vagy településrész helyzetelemzése és helyzetértékelése, amely szöveges és - a tervezés szempontjából releváns elemek, területek tekintetében - rajzi, táblázatos vagy grafikonos formában tartalmazza a vizsgálati tényezőkhöz tartozó elemeket, azok elemzését, egymásra hatásuk összevetését és a település adottságainak, lehetőségeinek és a fejlesztés korlátainak az összefoglalását.

Szöveges elemzés szükséges legalább az alábbi területekre vonatkozóan:

2.1.1 településhálózat

Komló az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió szerint az ország egyik gazdasági fejlesztési tengelyében fekszik, abban, amelyik a Dunamenti városokon keresztül köti össze Budapestet Péccsel.

A járást környezeti meghatározottságú, turisztikai funkciójú területnek tekinti.

A város a külső városgyűrűhöz tartozó Pécs agglomerálódó térségében helyezkedik el.

A megye második legnagyobb városa.

A járásához 20 település tartozik, melyek közül csak a 66-os út mellett fekvőkkel van megfelelő közlekedési kapcsolata.

Közülük 3 tartozik elsődleges, 8 a másodlagos vonzáskörzetébe, a továbbiakkal szinte csak igazgatási kapcsolata van.

Több tekintetben viszont bizonyos ellátásokat biztosít a sásdi járás és pécsváradi járás szomszédos területeire. Legfontosabb kapcsolata Péccsel van.

Baranya Vármegye Területfejlesztési Konceptiója ezzel összhangban ugyan, de kitér arra, hogy Komló térsége, illetve meglévő társadalmi-gazdasági térkapcsolatai azt indokolják, hogy a dinamikusabb térségekhez kerüljön integrálására.

A többközpontú hazai térszerkezet kialakításához a Pécs-Komló-Kozármisleny „hármaváros” jelenleg is érdemben hozzájárult.⁴

2.1.2 társadalom, humán infrastruktúra

Komló városának társadalmi folyamatait elsősorban a népességcsökkenés és az előregedő korstruktúra jellemzi. A fiatalabb korosztályok arányának csökkenése, valamint az időskorúak számának növekedése hosszú távon hatással van a város gazdasági aktivitására, a közszolgáltatások fenntarthatóságára és a helyi közösségek működésére. A település népességmegtartó képessége korlátozott, amely elsősorban

⁴ Baranya Megye Területfejlesztési Konceptió 2030

a munkaerőpiaci lehetőségek szűkösségével, valamint a magasabb képzettségű lakosság elvándorlásával magyarázható.

A város humán infrastruktúrája alapvetően megfelelő kapacitásokkal és intézményhálózattal rendelkezik az oktatás, az egészségügy és a szociális ellátás terén, ugyanakkor a lakosság elöregedése és a deprivált csoportok fokozódó igényei a rendszer rugalmasságát és fenntarthatóságát is próbára teszik. A társadalmi felzárkózás elősegítése, a szolgáltatások területi kiegyenlítetttsége, valamint az ifjúság helyben tartása egyaránt kulcsfontosságú szempont a jövőbeni fejlesztések tervezése során.

2.1.3 gazdaság

Komló gazdasági szerkezetét továbbra is meghatározza a korábbi bányászati-ipari múlt, amelynek feldolgozása és átalakítása nem ment végbe teljeskörűen. Bár a város elhelyezkedése a vármegyeszékhely közelségét jelenti, ennek előnyeit nem tudja megfelelően kamatoztatni, elsősorban a közlekedési elszigeteltség és a hiányos infrastrukturális kapcsolat miatt. A település szerepköre lokális, térségi gazdasági súlya korlátozott, a foglalkoztatás túlnyomórészt kis- és középvállalkozásokra épül, jellemzően alacsony hozzáadott értékű tevékenységekkel.

A foglalkoztatottak többsége alacsonyabb iskolai végzettséggel rendelkezik, a magasabb kvalifikációjú lakosság jelentős része Pécsre ingázik vagy elhagyja a várost. Komló versenyképessége szempontjából kulcskérdés a humán erőforrás megtartása, képzése, valamint a vállalkozásbarát környezet megteremtése, ideértve az iparterületek elérhetőségét, az üzleti infrastruktúra bővítését és a K+F tevékenységek ösztönzését.

2.1.4 táji- és természeti adottságok

Természeti adottságok és környezet

Komló a Baranyai-hegyhát kistájban helyezkedik el, amelyet erősen tagolt domborzat jellemez, 150–300 méteres tengerszint feletti magassággal. A város geológiai múltja rendkívül változatos, mészkő, dolomit és andezit is megtalálható, melyek jelentős hatással vannak a talajadottságokra. A talaj főként barna erdei talaj, amely savanyú kémhatású, víztartó képessége jó, de vízvezető képessége gyenge. A lejtők meredeksége miatt fokozott az erózióveszély.

A várost átszelő vízfolyások közé tartozik a Kaszánya- és Szopoki-patak, valamint a Sikondai-árok és a Baranya-csatorna. Sikonda termálvize gyógyhatású és turisztikai jelentőséggel bír. A klíma mérsékelt meleg-nedves, az éves csapadékmennyiség 750 mm körül mozog, ami kedvező feltételeket biztosít a szántóföldi és kertészeti növények termesztéséhez.

Komló területének több mint fele erdő, jelentős növény- és állatfajok élőhelye. A természetes erdőtársulások között megtalálhatóak a bükkösök, tölgyesek, míg a mesterséges állományokat például akácok, fenyvesek képviselik. A település természetföldrajzi helyzete különösen értékké teszi ökológiai és tájképi szempontból.

Tájhasználat és szerkezet

Komló tájszerkezetét nagymértékben befolyásolták történelmi és gazdasági tényezők. A római kor óta lakott térség, később a pécsváradi apátság része volt. A 19. századtól a német betelepülés, majd a 20. században a szénbányászat gyökeresen átalakította a várost. 1951-ben nyerte el városi rangját, ezt követően lakótelepek, ipari létesítmények épültek, amelyek meghatározták a mai településszerkezetet.

Komló tájhasználatára rendkívül heterogén: a lakóterületek, ipari zónák, mezőgazdasági területek és zöldfelületek mozaikos elrendezésben vannak jelen. A közigazgatási terület erdőállománya 2400 hektár felett van, de számos külszíni tájseb (meddőhányó, ipari terület) is megtalálható.

Védett és védendő területek

Komló közel fekszik a **Kelet-Mecsek Tájvédelmi Körzethez**, továbbá több helyi természetvédelmi területtel rendelkezik, mint például a Sikondai-tavak, a Csermaaljai-erdőrészlet és a Mecsekjánosi miocén kori kőzetfal. Natura 2000-es területek (HUDD20030, HUDD10007) is érintik a várost, ezek főként a keleti és északi erdőket fedik le.

A település jelentős része az Országos Ökológiai Hálózat magterülete. Tájképvédelmi szempontból szinte az egész település térségi jelentőségű övezetbe tartozik, kivéve az iparilag erősen terhelt és belterületi részeket.

Konfliktusok és problémák

Komló helyzetelemzésének egyik fontos része a problémák azonosítása:

- Az egyedi tájértékek katasztrozálása még nem készült el.
- Természetvédelmi konfliktust jelent az őshonos, természetszerű erdőállományokban a tarvágásos véghasználati mód.
- Az invazív fajok (pl.: akác) terjedése a száraz dombvidéki gyepeken és az erdőkben.
- A táplálékszerzés céljából lakóterületen rendszeresen megjelenő vadak konfliktust okoznak. Számos problémát okoznak a gyümölcsfák termését fogyasztó vaddisznók és a hulladéktárolókban élelmet kereső rókák. Újjonnan jelentkező probléma a frissen ültetett fák rügyeit fogyasztó szarvasok és őzek jelenléte.
- A bányászathoz kapcsolódó építmények látványa.
- Tájsebek, meddőhányók, ipari üzemek tájromboló látványa.
- Napelemparkok tájidegen látványa.

2.1.5 zöldfelületek

Komló zöldfelületei a város identitásának fontos részei. Összességében a természeti- táji környezet miatt zöldfelületekkel jól ellátott a település. A városban közel 2 millió négyzetméter zöldfelület található, amelyben közparkok, fasorok, belterületi erdők és mezőgazdasági kertek egyaránt

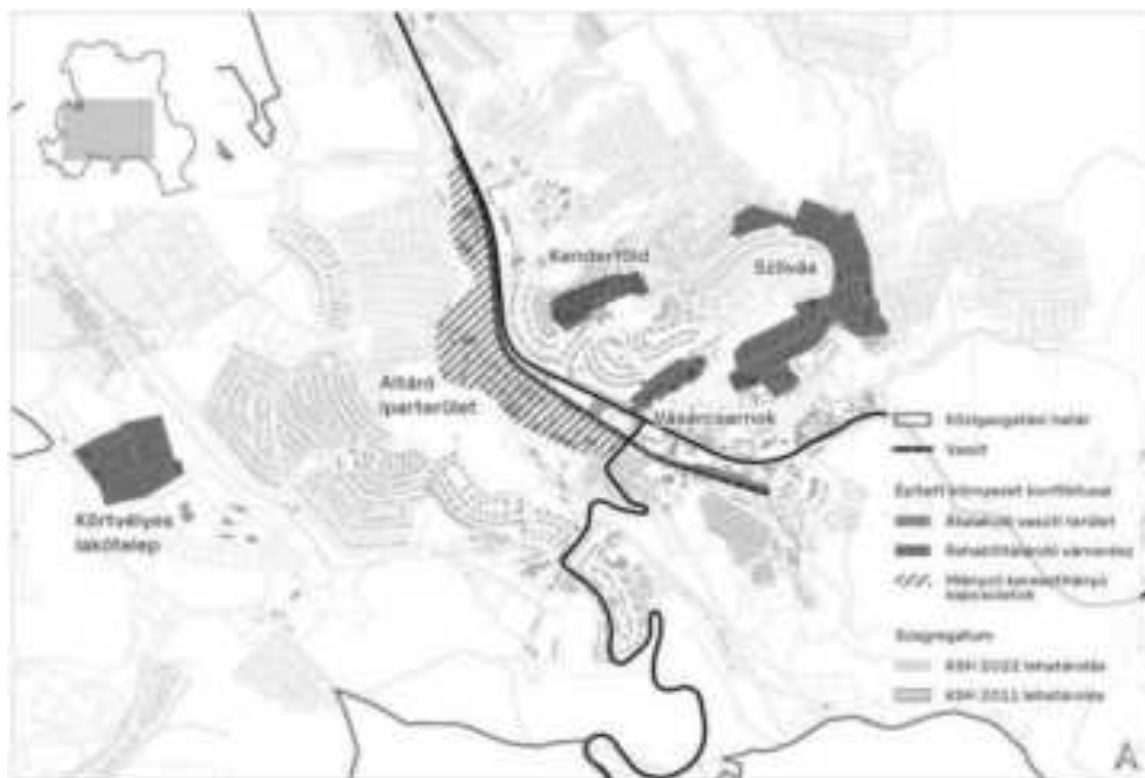
megtalálhatóak. Sikonda a legjobb adottságú településrész, ahol a természetes erdők, a vízfelületek és zöldterületek aránya magas. A városrészek eltérő ellátottsággal rendelkeznek: Sikonda a leggazdagabb természetes zöldterületekben, míg a városközpontban hiányzik az egységes, minőségi zöldfelületi karakter.

A városban 60 játszótér és pihenőhely található. 2008-ban, illetve 2021-ben több átfogó felújítás is történt, többségük 2008-ban épült. Az Arborétum állapota korszerűsítésre szorul. Jelentős zöldfelületi potenciállal bírnak a vízfolyások partjai, például a Kaszánya-patak, mely vízparti rehabilitációra revitalizációra szorul. A belterületi erdőterületeken parkerdei funkciók kialakítása lenne célszerű, de a köztertek, közparkok többsége is rekreációs funkcióbővítésre szorul.

2.1.6 épített környezet

A város léte és szerkezete az 1950 és 1985 közötti erőltetett bányafejlesztés eredménye. A Kaszánya patak kelet-nyugati fő völgyébe helyezkedik el a volt bányászati területből alakult iparterület és a városközpont, melyeket a szomszédos dombtetőkre települt lakótelepek és családi házas övezetek vesznek körül. Az ugyancsak a fő völgybe épült ki - alapvetően a bánya kiszolgálására - a vasút. Az egyes településrészek egymástól elkülönülnek, közöttük széles rézsűk, beépítetlen fás területek találhatók. A szerkezet hátránya, hogy a városrészek közötti közlekedési kapcsolatok hiányosak, illetve a vasút szétvágja a város északi és déli területét. A belvárosi szakaszon a személyi forgalom megszűnt, így a vasúti területek felszabadultak. Ezeknek a barnamezős területeknek új funkciót kell találni. Az FVS-ben erre már beavatkozási projekteket nevesítettek. Ez mindenképpen előre mutató. A domborzati viszonyokból fakadó településszerkezet előnye, hogy az elkülönülő városrészek közötti beépítetlen sávokban egybefüggő zöld- és kék infrastruktúra tud kialakulni, ami a városi terek élhetőségéhez és minőségi javulásához járulhat hozzá.

93. ábra: Épített környezet konfliktusai

A város nem gazdag műemlékek, építészeti értékek terén, ami keletkezésének történetéből következik. Hagyományos értékeket a település helyén egykor állt falvak – Mecsekfalú, Mecsekjános, Kisbattyán – utcaképei, egyes épületei képviselnek, ahol egy-egy műemlék és helyi védett épületek találhatók. A város XX. századi történetéből a szocreál épületegyüttesek jelentenek védendő értéket, amelyek sajátos jellegzetességet adnak a városnak, megmaradásuk a város fejlődéstörténeti jelképei.

2.1.7 közlekedés

Komló közlekedési helyzete összességében vegyes képet mutat: bár a város alapvető hálózati kapcsolatai biztosítottak, a közlekedési infrastruktúra több területen hiányos, korszerűsítésre szorul, különös tekintettel a közösségi, gyalogos és kerékpáros közlekedésre. A vasúti személyszállítás szünetel, az úthálózat kapacitáskihasználtsága helyenként eléri a felső határt, és a baleseti statisztikák alapján is egyértelmű a beavatkozási szükséglet.

Komló a 66-os számú másodrendű főúton keresztül kapcsolódik a térségi közlekedési hálózathoz, elsősorban mellékúthálózatokon át. Pécs közúton kb. 30 perc alatt elérhető. Az észak–déli irányú országos főúthálózat jövőbeli fejlesztése kedvező hatással lehet a város elérhetőségére.

A belső úthálózat jellemzően hiányos, különösen a gyűjtőutak vonatkozásában, több szakasz jelenleg csak tervezési szinten létezik. A városi központ és a Pécsi utca térsége kiemelten terhelt, a csomóponti forgalomszabályozás felülvizsgálata indokolt. A járműállomány folyamatosan növekszik, 2006 és 2023 között 32%-os emelkedés figyelhető meg, miközben a lakosság csökken, ami fokozza a parkolási és forgalomszervezési kihívásokat.

Komlót a Godisa-Komló vasútvonal köti össze az országos vasúthálózattal, de a személyszállítás szünetel, így az intermodális lehetőségek kihasználatlanok maradnak. A meglévő autóbusz-állomás és a vasútállomás közelsége kedvező kiindulópont egy jövőbeli intermodális közlekedési csomópont számára.

A közösségi közlekedést jelenleg kizárólag közúti autóbuszjáratok biztosítják. A helyi és regionális járatok lefedik a városrészek többségét, azonban a megállóhelyek komfortfokozata alacsony. A buszmegállók korszerűsítése (esővédett várók, ülőhelyek) és a menetrendi kapcsolatok fejlesztése szükséges.

Komló az elektromos mobilitás irányába tett lépéseket: elektromos töltőpontok már több helyszínen elérhetők, az elektromos buszflotta fejlesztése megkezdődött. Ezek a fejlesztések hozzájárulnak a közlekedési ágazat fenntarthatóbbá tételéhez. A P+R parkolók és töltőhálózat további bővítése ajánlott.

Komló közlekedési rendszere fejlesztésre szorul mind fizikai infrastruktúra, mind szolgáltatási színvonal terén. Kiemelt fejlesztési prioritások:

- A vasúti személyszállítás fejlesztésének vizsgálata.
- Gyűjtőúthálózat fejlesztése, csomópontok korszerűsítése.
- Gyalogos és kerékpáros közlekedés feltételeinek javítása.
- Fenntartható közlekedési módok (elektromos járművek, kerékpár, gyaloglás) támogatása.

Ezek a beavatkozások nemcsak a közlekedési komfortot javítják, hanem hozzájárulnak Komló városi környezetének élhetőbbé, biztonságosabbá és fenntarthatóbbá tételéhez.

2.1.8 közművek, energiaellátás, zöld átállás

Közművek helyzetelemzése

Komló közműellátottsága alapvetően megfelelő, azonban több településrészben az alapszolgáltatásokhoz való hozzáférés nem teljes körű. Az üdülőházas övezetek (pl. Cseresnyák, Hamvasvölgy) esetében a közüzemi víz- és szennyvízhálózati kapcsolatok hiánya mutatkozik. A lakások közüzemi ivóvízhálózathoz és szennyvízcsatornához történő csatlakozási aránya az elmúlt évtizedben csökkenő tendenciát mutatott.

A szennyvízelvezetés korszerűsége, különösen a III. tisztítási fokozat alkalmazása, pozitív irányú fejlesztés, de a szélsőséges időjárási viszonyok okozta megnövekedett terhelésre való felkészültség tovább erősítendő.

A csapadékvíz-elvezető rendszer állapota vegyes: a gravitációs elvezetésre épülő nyílt és zárt rendszer helyenként már nem elegendő a villámárvizek kockázatának kezelésére. Az egyre gyakoribbá váló aszályos időszakok mellett ugyanakkor a városnak fontos lenne nem csak a víz elvezetésre, hanem annak megtartására is koncentrálnia.

Energiaellátás

A város energiaellátása stabil, azonban az energiahordozók közötti megoszlás fenntarthatósági szempontból nem kedvező. A földgázellátottság alacsony aránya (31,6%) és a biomassza-fűtés elterjedtsége egyes környezetvédelmi célokkal összhangban van, de a növekvő tűzifa- és széntüzelés káros hatással van a levegőminőségre.

A villamosenergia-ellátás és a közvilágítás korszerűsítése jelentős előrelépést jelent, ugyanakkor az energiatermelés helyi forrásainak aránya tovább bővíthető lenne, különösen napenergia hasznosításával.

Az energiatartózkodás és az ellátásbiztonság növelése stratégiai cél lehet a következő időszakban, beleértve az önkormányzati intézmények energiahatékonyságának további javítását is.

Zöld átállás

A zöld átállás irányába történtek előrelépések, a napelemes rendszerek telepítése és a biomassza-alapú távfűtés révén. A napenergia hasznosításában rejlő lehetőségek azonban még korántsem kerültek teljes körű kihasználásra, különösen a lakossági és a kisebb vállalkozói szektorban.

Az önkormányzati projektek – például az intézményi napelemes fejlesztések – alapot biztosítanak a tudatos energiaátmenet folytatásához, de ehhez további ösztönző rendszerek kialakítása szükséges.

2.1.9 környezet- és klímavédelem, katasztrófavédelem

Komló környezeti állapota közepes, érzékeny az emberi tevékenységek és a klímaváltozás hatásaira.

A talajok erózióveszélye, a lejtős területek csapadékvíz-gazdálkodási problémái és a korábbi bányászati tevékenységből eredő kockázatok hosszú távú környezeti kihívásokat jelentenek.

A felszíni vízfolyások szennyeződési kockázata kiemelt figyelmet igényel, különösen a Kaszánya-patak esetében.

A város levegőminősége a téli fűtési szezonban jelentősen romlik, amely elsősorban a lakossági szilárd tüzelés elterjedéséből fakad. A környezetbarát fűtési technológiák támogatása sürgető feladat.

A város klímaérzékenysége növekvő: a hóhullámok, az intenzív csapadékesemények és az aszályos időszakok egyaránt kihívást jelentenek az infrastruktúra és az élhetőség szempontjából. A természetes vízmegtartás, a zöldinfrastruktúra fejlesztése és a klímatudatos településfejlesztés integrálása alapvető jelentőségű.

2.1.10 városüzemeltetés, működtetés, okos város, digitális átállás

Komló városüzemeltetési és működtetési feladatait jelenleg az önkormányzat közvetlen irányítása mellett, a Városgondnokság közreműködésével látja el. A közszolgáltatások ellátása szervezeten, a vonatkozó jogszabályi és szakmai elvárásoknak megfelelően történik. Az elmúlt években több infrastruktúrális és energetikai korszerűsítés valósult meg – elsősorban önkormányzati és oktatási intézmények energetikai hatékonyságának növelése céljából –, elsősorban pályázati források bevonásával. A település ugyanakkor nem rendelkezik önálló energiasztratégiával.

Az okos város alapfunkciói megjelentek: lakossági ingyenes WiFi-szolgáltatás (wifi4EU), okospadok telepítése és digitalizáció iránti igény mind lakossági, mind intézményi oldalon. Az e-közzolgáltatások iránti nyitottság folyamatosan erősödik, azonban a digitalizáció intézményi infrastruktúrája, humán erőforrása és stratégiája jelenleg még széttagolt és korlátozott.

2.1.11 a város irányítása és működtetése

Komló Város Önkormányzata a város irányítását és működtetését a hatályos jogszabályi kereteknek és a helyi sajátosságoknak megfelelően látja el. A döntéshozatali rendszer alapját a polgármesterből és a képviselő-testületből álló önkormányzati struktúra adja, amely munkáját bizottsági rendszer és a Komlói Közös Önkormányzati Hivatal (KKÖH) adminisztratív szervezete támogatja. A Hivatal többfunkciós ügyintézészt lát el, amely kiterjed nemcsak Komló, hanem a társtelepülések önkormányzati feladatainak koordinálására is.

A város működtetése során kiemelt hangsúly helyeződik a kötelező önkormányzati feladatok ellátására, különösen az oktatási, szociális, egészségügyi és városüzemeltetési területeken. Az intézményi működés jól szervezett, a fenntartói jogosultságokkal rendelkező önkormányzat intézményfenntartói szerepköre kiterjed az óvodák, bölcsődék, szociális szolgáltatók és közművelődési intézmények működtetésére is.

A költségvetés kiegyensúlyozott, az elmúlt években az önkormányzat jelentős hitelállományt nem halmozott fel, és működési hitelfelvételre sem kényszerült. A saját bevételek aránya kedvező, a város a helyi adópolitika révén stabil bevételi szerkezettel rendelkezik, amelynek legjelentősebb elemei az iparűzési adó, az építményadó és a telekadó. Ugyanakkor a fejlesztési célú bevételek túlnyomó része pályázati és állami támogatásból származik, amely erős külső forrásfüggést eredményez.

A településirányítás mindennapi működését egy jól strukturált informatikai háttér támogatja, ugyanakkor az önkormányzati elektronikus ügyintézés és belső döntéstámogatási rendszerek fejlesztése még nem teljes körű. Az önkormányzat rendelkezik gazdasági programmal, valamint időszakosan megújított pénzügyi koncepcióval és vagyongazdálkodási stratégiával, amelyek az irányítás hosszú távú megalapozottságát biztosítják.

3 HELYZETÉRTÉKELŐ MUNKARÉSZ

3.1 A helyzetelemzés eredményeinek értékelése, szintézis

A tényleges állapot értékelése, továbbá a szélsőséges, a települési környezettel szemben támasztott általános követelményeknek ellentmondó, problematikus témakörök kiemelése. A település adottságainak, lehetőségeinek és a fejlesztés korlátainak összefoglalása, a település-veszélyeztető hatások alapján készített kockázatértékelés figyelembevételével.

3.1.1 A folyamatok értékelése

A tartós népességcsökkenés és a fokozódó előregedés olyan strukturális feszültségeket eredményez, amelyek hosszabb távon befolyásolják a város gazdasági teljesítőképességét és közszolgáltatási rendszerének fenntarthatóságát. A fiatal, aktív korosztály elvándorlása, valamint az alacsonyabb képzettségi szinttel rendelkező lakosság túlsúlya korlátozza a tudásalapú, innovatív gazdasági szerkezet kialakulásának lehetőségét. A település egyes területein koncentráltan jelenik meg a társadalmi hátrányok halmozódása, melyek kezelése célzott és integrált beavatkozásokat igényel. Komló kedvezőtlen közlekedési kapcsolatai tovább erősítik a periférikus jelleget, nehezítik a térségi integrációt, és csökkentik a gazdaság dinamizálásához szükséges mobilitási lehetőségeket.

A helyi közszolgáltatási rendszerek bár intézményi lefedettség szempontjából teljes körűek, a kereslet és a kapacitások közötti egyensúly egyre nehezebben tartható fenn, különösen a szociális ellátás és az idősgondozás területén. A kockázatértékelési szempontból kiemelt problémát jelent az ellátórendszer túlterhelődése, a munkaképes korú lakosság arányának további csökkenése, valamint az ezekből fakadó gazdasági visszaesés kockázata.

A település gazdasági teljesítményét jelenleg néhány nagyobb foglalkoztató határozza meg, míg a vállalkozói struktúrában a mikro- és kisvállalkozások dominanciája figyelhető meg, alacsony tőkeerőjű, kevésbé innovatív szereplőkkel. A primer szektor – különösen a mezőgazdaság – alulreprezentált, bár az erdőgazdálkodás jelentősége emelkedik. Az ipari szektorban elsősorban a feldolgozóipar és egyes autópári beszállítók aktívak, azonban a város ipari múltjához képest a jelenlegi iparszerkezet fejletlen és kevésbé diverzifikált.

A helyi szolgáltató szektor túlnyomórészt mikro- és kisvállalkozásokból áll, és nem képes minden lakossági igényt kielégíteni – a magasabb szintű szolgáltatásokért a lakosság gyakran Pécsre utazik. A turisztikai potenciál ugyan létezik, de alulhasznosított, kivéve a Sikondai termálfürdő térségét. A gazdaságfejlesztés korlátai között a következő tényezők azonosíthatók: közlekedési elszigeteltség, alacsony képzettségi szintű munkaerő, gyenge K+F jelenlét, fejletlen bérlet- és ingatlanpiac, valamint az iparterületek hiánya. Mindezek ellenére lehetőségek mutatkoznak a barnamezős beruházásokban, a város és a vármegyeszékhely közötti együttműködések elmélyítésében, valamint a vállalkozói környezet fejlesztésében.

Komló városirányítási rendszere a jelenlegi működési keretek között stabilan és a törvényi előírásoknak megfelelően működik. A képviselő-testület és a bizottságok tevékenysége strukturált, az intézményfenntartási, költségvetési és településüzemeltetési funkciók megfelelően koordináltak.

A pénzügyi működtetés fegyelmezett, a saját bevételek aránya aránylag stabil alapot biztosít az alapfeladatok ellátásához, ugyanakkor a nagyobb léptékű fejlesztések kizárólag külső forrásokra támaszkodva valósíthatók meg.

A városirányítás jövőbeli működőképességének megőrzése érdekében elengedhetetlen az önkormányzati rendszer belső modernizációja, a lakossági ügyintézési csatornák fejlesztése, valamint a humánerőforrás megerősítése. A térségi együttműködések – különösen Pécs és a Komlói járás többi települése felé – kulcsszerepet játszhatnak a forráskoordinációban, a közszolgáltatások integrációjában, valamint a kapacitások közös kihasználásában.

3.1.2 A település és környezetének fejlesztését befolyásoló külső és belső tényezők összefoglaló értékelése

Komló helyzetfeltárásának és –elemzésének eredményeit tematikus SWOT-analízisben foglaljuk össze. Az ebben felsorolt erősségek, gyengeségek, lehetőségek és veszélyek egyértelműen meghatározzák a község fejlesztését befolyásoló külső és belső tényezőket.

27. táblázat: SWOT analízis

Erősségek (Strengths)	Gyengeségek (Weaknesses)
Településhálózat	
- Gazdasági fejlesztési tengely mentén fekszik (Budapest–Pécs). - Baranya megye második legnagyobb városa, térségi központi szerepkörrel - Kiterjedt kapcsolatrendszer a szomszédos járások egyes településeivel. - A Pécs–Komló–Kozármisleny együttműködés segíti a többközpontú térszerkezetet.	- Korlátozott közlekedési kapcsolatok a járás települései felé, kivéve a 66-os út mentén. - A vonzáskörzet kiterjedése gyenge, több településsel csak igazgatási kapcsolat van. - Periférikus elhelyezkedés Pécs agglomerációjában.
Társadalom, humán infrastruktúra	
- Teljes körű alap- és középfokú humán szolgáltatási ellátottság - Széleskörű szociális és egészségügyi intézményrendszer - Stabil közösségi infrastruktúra és civil aktivitás - Nemzetiségi és kulturális sokszínűség	- Tartós népességsökkenés és elöregedés - A fiatal, képzettebb népesség elvándorlása - Leromlott, deprivált lakókörnyezetek jelenléte - Területi egyenlőtlenségek a szolgáltatások elérhetőségében
Gazdaság	
- Ipari hagyomány, tapasztalt munkaerő az ipari szektorban - Középvállalkozások jelenléte több ágazatban - Természeti erőforrások (erdő, termálvíz, táj) - Barnamezős területek újrahasznosíthatósága	- Alacsony hozzáadott értékű gazdasági szerkezet - Képzett munkaerő elvándorlása, helyben tartás nehézsége - Alacsony vállalkozási kedv és tőkeerő - Kevés K+F kapacitás, innovációs háttér hiánya
Táji- és természeti adottságok, zöldfelületek	
- Változatos domborzat, jó víztartó képességű talaj, gazdag geológiai háttér.	- Erózióveszély a meredek lejtőkön, gyenge vízvezető talaj.

- Kedvező klíma és termőföld a kertészeti és szántóföldi műveléshez. - Magas erdőszűkség, változatos erdőtársulások, védett területek közelsége. - Gazdag természeti értékek, jelentős ökológiai és tájképi érték. - Bőséges zöldfelületi ellátottság, közel 2 millió m² zöldterület. - Sikonda kedvező adottságú településrész, termálvízzel és természeti környezettel.	- A belváros zöldfelületeinek egysége és minősége hiányos. - Elavult közparkok, játszóterek; az arborétum korszerűsítésre szorul. - Tájsebek, meddőhányók és ipari létesítmények rontják a tájképet. - Napelemparkok tájba nem illeszkedő megjelenése.
Épített környezet	
- A városrészek közötti beépítetlen sávok ökológiai és rekreációs potenciált hordoznak. - A szocreál épületek városképi karaktert adnak és történeti jelentőséggel bírnak. - Barnamezős vasúti területek rendelkezésre állnak új funkciók számára, fejlesztési lehetőségeket kínálva.	- A város szerkezete az erőltetett bányafejlesztés öröksége, egymástól elszigetelt városrészekkel. - Hiányos közlekedési kapcsolatok a településrészek között, különösen a vasút által megosztott területeken. - Kevés műemléki és hagyományos építészeti érték, a történeti kontinuitás hiánya jellemző.
Közlekedési hálózat és minősége	
- Alapvető térségi közúti kapcsolatok biztosítottak, Pécs elérhetősége megfelelő. - A vasút- és autóbuszállomás közelsége kedvező kiindulópont intermodális fejlesztésekhez. - Elektromos töltőpontok telepítése és elektromos buszflotta fejlesztésének megkezdése pozitív irányú lépés. - A városrészek többsége közösségi közlekedéssel elérhető.	- A vasúti személyszállítás szünetel, az intermodális lehetőségek kihasználatlanok. - A belső úthálózat hiányos, különösen a gyűjtőutak esetében; több szakasz csak tervként létezik. - Növekvő járműállomány mellett csökkenő lakosság parkolási és forgalomszervezési gondokat okoz. - A buszmegállók komfortja alacsony, a gyalogos és kerékpáros infrastruktúra fejletlen. - Egyes útszakaszok túlterheltek, a csomóponti forgalomszabályozás elavult.
Közművek és energiaellátás, zöld átállás	
- A város túlnyomó többségében ellátott közüzemi ivóvízhálózattal és szennyvízelvezető rendszerrel a beépített területeken. - A szennyvíz tisztítása biztosított, modern, III. tisztítási fokozattal működő technológiával. - Stabil villamosenergia-ellátás, korszerűsített közvilágítás energiatakarékos LED-technológiával. - Biomassza-alapú távhőtermelés a hőenergia 85%-ában, jelentős környezeti előnyökkel. - Megkezdődött a napenergia helyi hasznosítása napelemparkok létesítésével. - Geotermikus energiaforrás (termálvíz) turisztikai és rekreációs célú hasznosítása.	- Előregedő közművek, házgári elemekből épült lakótelepek elavult közművei - Az ivóvízhálózathoz kimerülő üdülőházak övezetek alapellátottsága hiányos. - A közüzemi szennyvízhálózatra bekapcsolt lakások aránya az elmúlt évtizedben csökkent. - A földgázhálózatra csatlakozó lakások aránya alacsony. - Az energiaár-emelkedés következtében megnőtt a környezetre károsabb fa- és szénttüzelés aránya. - A csapadékvíz-elvezető rendszer fejlesztése helyenként elmarad a szélsőséges időjárási kihívásokhoz képest.
Környezet- és klímavédelem, katasztrófavédelem	
- Kiterjedt zöldterületek és természetvédelmi övezetek megléte. - Korszerűsített szennyvíztisztító telep, javuló kibocsátási paraméterekkel.	- A lakossági szilárd tüzelésből eredő légszennyezés magas szintje a fűtési időszakban. - A csapadékvíz-elvezetési rendszer helyenkénti elégtelensége.

- Hulladékudvar és házhoz menő szelektív hulladékgyűjtés elérhetősége. - Jelentős potenciál a megújuló energiaforrások (napenergia, biomassa, geotermia) hasznosítására.	- A felszíni vízfolyások minősége érzékenyen reagál az ipari és kommunális terhelésekre. - Több helyen elhanyagolt zöldfelületek, illegális hulladéklerakások.
Városüzemeltetés, működtetés, okos város, digitális átállás	
- Stabil önkormányzati működés, átlátható irányítási struktúra - Megvalósult energetikai korszerűsítések, napelemes fejlesztések - Helyi adópolitika működik, saját bevétel arány nem elhanyagolható - Intézményi rendszer működőképes, fejlesztett infrastrukturális háttér	- Korlátozott digitalizáltság az intézmények szintjén - Hiányzó átfogó energiastratégia, okosváros-koncepció - Digitális eszközállomány elavultsága, intézményi igények növekedése
Lehetőségek (Opportunities)	Veszélyek (Threats)
Településhálózat	
- Bekapcsolódás dinamikusabb térségekbe, főként Pécs felé. - Hármavárosi együttműködés fejlesztése. - Turisztikai szerepkör erősítése.	- A közlekedési hiányosságok fennmaradása akadályozhatja a fejlődést. - Pécs közelsége csökkentheti Komló önálló szerepét. - A térségi kapcsolatok Komló hátrányára is módosulhatnak.
Társadalom, humán infrastruktúra	
- Komplex szociális, oktatási és közösségfejlesztő programok megvalósítása - Ifjúság helyben tartását célzó munkahelyteremtés és szolgáltatásfejlesztés - Hátrányos helyzetű területek célzott felzárkóztatása - Térségi partnerségek és mobilitási lehetőségek bővítése	- A társadalmi leszakadás és szegregációs folyamatok fokozódása - Az ellátórendszerek túlterhelődése és alulfinanszírozottsága - Munkaerőpiaci és képzettségi szempontból romló szerkezet - Növekvő területi szociális különbségek a városon belül
Gazdaság	
- Gazdasági diverzifikáció ösztönzése (feldolgozóipar, turizmus) - Barnamezős iparterületek fejlesztése - Térségi gazdasági együttműködés Pécs irányába - Európai uniós támogatások széleskörű hasznosítása	- A közlekedési periféria fennmaradása - Munkaerőpiaci egyensúlytalanság, alacsony aktivitási ráta - A gazdaság stagnálása, beruházások elmaradása - A szolgáltatások további Pécsre koncentrálódása
Táji- és természeti adottságok, zöldfelületek	
- Védett és Natura 2000-es területek ökoturisztikai hasznosítása. - Vízhalózatok menti zöldterületek rehabilitációja, rekreációs célú fejlesztése. - Belterületi erdők parkerdei funkcióval való bővítése. - Tájértékek kataszterezése, természetvédelmi szempontból célzott kezelések. - Zöldfelületek funkcióbővítése közösségi és rekreációs célokra.	- Az invazív fajok terjedése (pl. akác) veszélyezteti az őshonos élővilágot. - Vadak lakóövezeti jelenléte társadalmi konfliktusokat okoz. - A tarvágásos erdőgazdálkodás természetvédelmi kockázatokat hordoz. - A bányászati múlt épített öröksége és tájromboló hatása tartósan fennmaradhat.
Épített környezet	

- A belvárosi, már nem használt vasúti területek hasznosítása új városi funkciókkal (pl. közösségi, zöld vagy kulturális célokra). - A hagyományos falvak maradványértékeinek integrálása a város kulturális identitásába.	- A közlekedési kapcsolatok tartós hiányossága fenntarthatja a városrészek közötti fizikai és társadalmi széttagoltságot. - A szocreál épületek értékeinek elismerése és megőrzése elmaradhat, ha nem történik tudatos városképi védelem. - A barnamezős területek funkció nélküli maradása városi dezintegrációhoz vezethet.
Közlekedési hálózat és minősége	
- A vasúti személyszállítás újraindítása javíthatja a térségi elérhetőséget. - A gyűjtőutak kiépítése és csomópontok fejlesztése csökkentheti a torlódásokat. - Fenntartható közlekedési módok támogatása javíthatja az életminőséget. - A P+R parkolók és töltőpontok bővítése elősegíti az alacsony kibocsátású mobilitást.	- A személygépkocsi-használat további növekedése súlyosbíthatja a közlekedési problémákat. - A közlekedési infrastruktúra elmaradó fejlesztése rontja a város versenyképességét. - A jelenlegi közlekedési állapotok fenntartása hosszú távon csökkentheti az élhetőséget és a biztonságot.
Közművek és energiaellátás, zöld átállás	
- A napenergia hasznosításának további bővítése napelemrendszerekkel, intézményi és lakossági szinten. - A közművekhez való csatlakozási arány növelése az alulcsatlakozott városrészekben. - Energiahatékonysági beruházások fokozása önkormányzati és magánszférában. - A csapadékvíz helyben tartására alapozott, természetközeli vízgazdálkodási megoldások alkalmazása. - A termálvízkészlet bővített hasznosítása fűtési célokra is vizsgálható. - Város vízmegtartó képességének növelése.	- A szélsőséges időjárási események (villámárvizek) a jelenlegi csapadékvíz-elvezető rendszert túlterhelhetik. - A nem megfelelő minőségű egyedi kutak használata közegészségügyi kockázatot hordozhat. - A fosszilis alapú egyéni fűtés térnyerése rontja a városi levegőminőséget és növeli az üvegházhatású gázok kibocsátását. - A hálózatok fenntartása és korszerűsítése fokozódó pénzügyi terheket ró az önkormányzatra. - A szennyvíztisztító telep kapacitásának és műszaki színvonalának folyamatos fenntartása nélkül a Kaszánya-patak vízminősége romolhat.
Környezet- és klímavédelem, katasztrófavédelem	
- Természetes vízmegtartó megoldások (pl. esőkert, zöldtető) elterjesztése. - Zöldinfrastruktúra fejlesztése városi hősziget-hatás csökkentése érdekében. - A megújuló energiaforrások hasznosításának további bővítése. - Környezettudatos lakossági szemléletformálási programok indítása.	- A klímaváltozás következtében fokozódó villámárvíz és aszálykockázat. - A környezetterhelés növekedése a szilárd tüzelés térnyerése miatt. - A meglévő ipari szennyeződések és örökszennyezések hosszú távú hatásai. - A városi vizuális terhelés romlása az elhagyott ipari területek miatt.
Városüzemeltetés, működtetés, okos város, digitális átállás	
- E-közzszolgáltatások bővítése, okos rendszerek integrálása - Intézményi digitalizáció, eszközbeszerzés támogatott programokból - Önkormányzati adatvagyon hasznosítása döntéstámogatásra	- Informatikai fejlesztések elmaradása, digitális szakadék növekedése - Fenntartási költségek emelkedése, energiafüggőség - Lakossági digitális kompetenciák hiánya - Finanszírozási források beszűkülése, külső függés

Forrás: Saját szerkesztés, 2025

3.1.3 A településfejlesztés és -rendezés kapcsolata

Komló településfejlesztési koncepciója, gazdasági programja és Integrált Településfejlesztési Stratégiája egymásra épülő, koherens célrendszerként határozzák meg a város hosszú távú fejlődési pályáját. A koncepcionális dokumentumok által kijelölt fejlesztési irányok térbeli leképezését, a célkitűzések megvalósításához szükséges területi és szabályozási feltételek biztosítását a településrendezési eszközök hivatottak biztosítani. E két eszközrendszer összehangolt alkalmazása nélkül a fejlesztéspolitikai célok csak részben vagy torz módon teljesülhetnének.

A város hosszú távú fejlesztési céljai – így például a gazdasági diverzifikáció, a deprivált területek rehabilitációja, a lakosságmegtartó képesség növelése és a zöld infrastruktúra bővítése – csak olyan tervezési gyakorlat mentén valósíthatók meg, amely biztosítja a célterületek kijelölését, az övezeti átsorolások megtörténtét, valamint a nem kívánatos beavatkozások kizárását. Komló esetében a rendezési eszközök eddig is megfelelő módon támogatták a célzott fejlesztéseket: például iparterületi tartalékterületek kijelölése, barnamezős hasznosításra szánt övezetek fenntartása, vagy a szociális városrehabilitációval érintett akcióterületek számára kedvező fejlesztési keretek biztosítása.

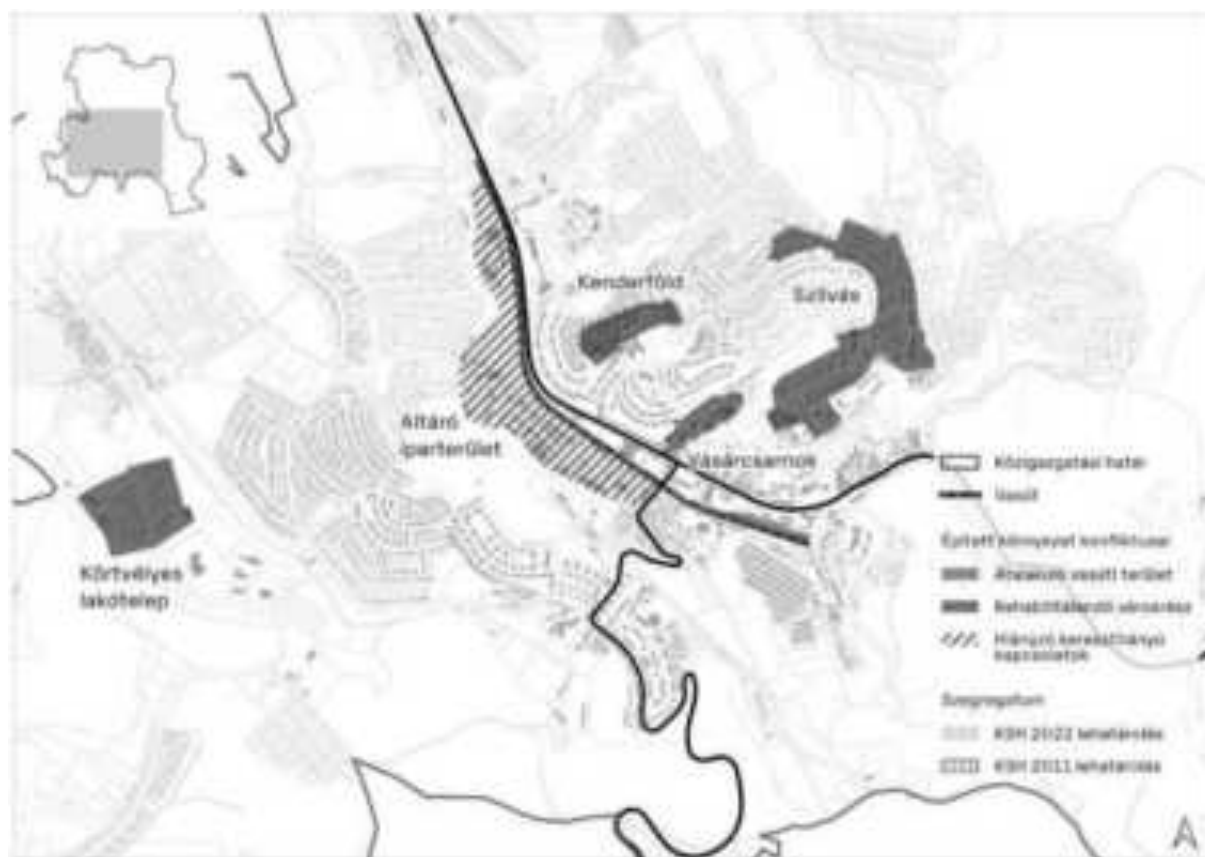
A rendezési eszközök preventív szabályozó szerepe is kiemelkedő jelentőségű. Egy jól strukturált településszerkezeti terv lehetővé teszi nem csupán a kívánatos fejlesztések ösztönzését, hanem a város fejlesztési stratégiájával ellentétes, jellemzően piaci érdekek mentén megjelenő, ám a városi életminőséget vagy társadalmi kohéziót veszélyeztető beruházások visszaszorítását is. Ez különösen fontos Komló esetében, ahol a korábbi ipari örökségből fakadó térszerkezeti sajátosságok – töredezett városszerkezet, régi bányaterületek – célzott területpolitikai eszközöket igényelnek.

A településrendezésnek kiemelt szerepe van abban, hogy a település ne csupán a vármegyeszékhelyhez közeli „alvóvárosként” funkcionáljon, hanem önálló gazdasági és társadalmi karakterrel rendelkező, komplex városi környezetként jelenjen meg. Ennek érdekében a rendezési eszközöknek támogatniuk kell a munkahelyteremtő beruházások területi igényeinek kielégítését, a közösségi szolgáltatások hálózatszerű fejlesztését, valamint a lakhatás és életminőség javítását célzó beavatkozásokat.

A településfejlesztés és -rendezés közötti szinergia biztosítása elengedhetetlen feltétele annak, hogy Komló város hosszú távon fenntartható, rugalmas és ellenálló városszerkezetet tudjon kialakítani, amely képes alkalmazkodni a társadalmi, gazdasági és környezeti kihívásokhoz, miközben megfelel a lakossági elvárásoknak és térségi szerepkörének.

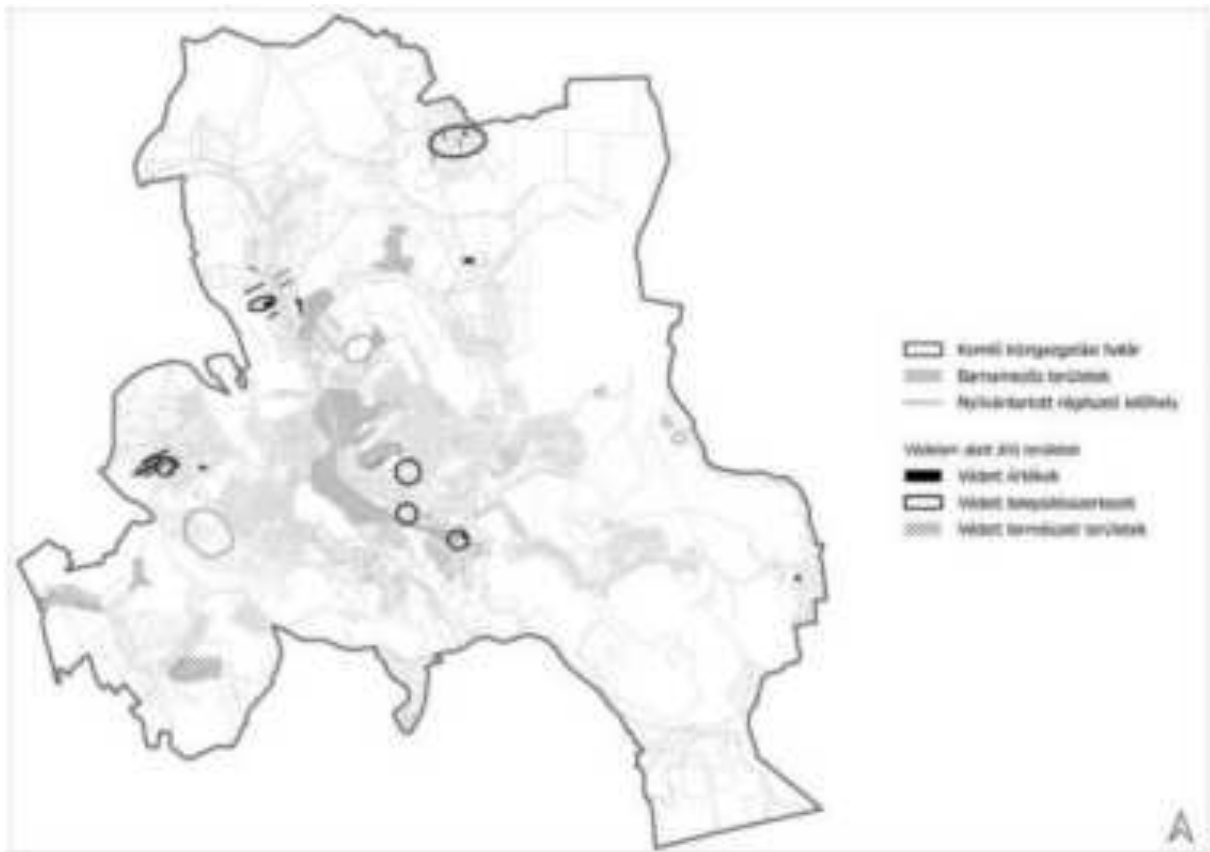
3.2 Vizsgálati térképek: problématerkép/értéktérkép

94. ábra: Komló problématerképe

Forrás: Saját szerkesztés, 2025

95. ábra: Komló értéktérképe

Forrás: Saját szerkesztés, 2025

3.3 Eltérő jellemzőkkel rendelkező településrészek

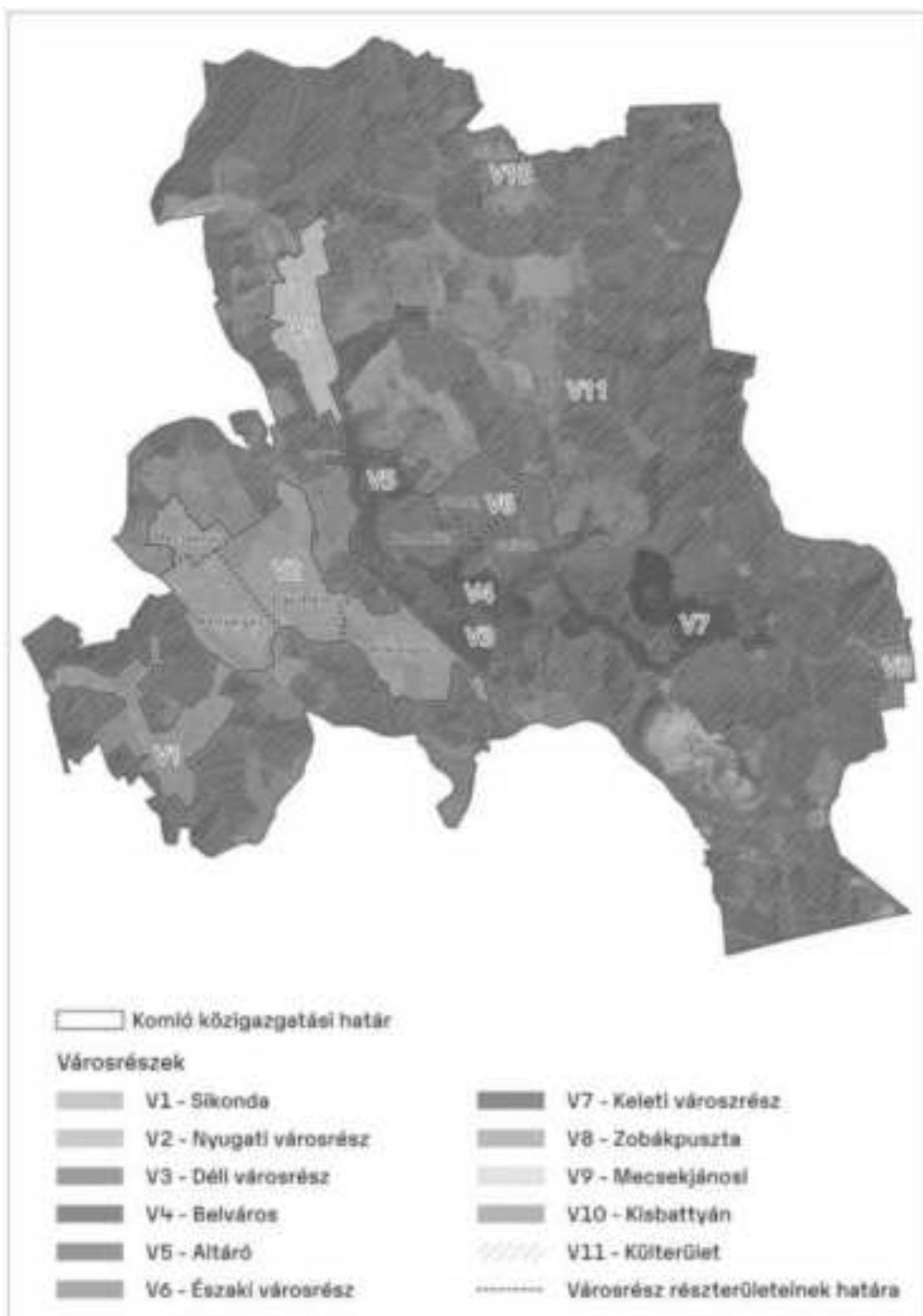
3.3.1 Településrészek kijelölése, pontos lehatárolása, a lehatárolás indoklása, térképi ábrázolása, a lehatárolt településrészek rövid bemutatása

Komló városrészei

A település városrészeit két főbb csoportra oszthatjuk fekvésük alapján, így megkülönböztetjük a lakónépség döntő hányadának és a városi funkciók zömének adnak belső városrészeket (belváros, déli városrész, nyugati városrész, északi városrész), valamint az ezekhez képest periférikusan elhelyezkedő külső városrészeket (Sikonda, keleti városrész, Zobákpuszt, Kisbattyán, Mecsekjános). A falusias beépítéssel jellemezhető külső városrészek többségében korábban önálló településeket alkottak, amelyek Komló várossá nyilvánításakor lettek a város részei.

A városrészek elhelyezkedését az alábbi térkép szemlélteti:

96. ábra: Komló városrészei

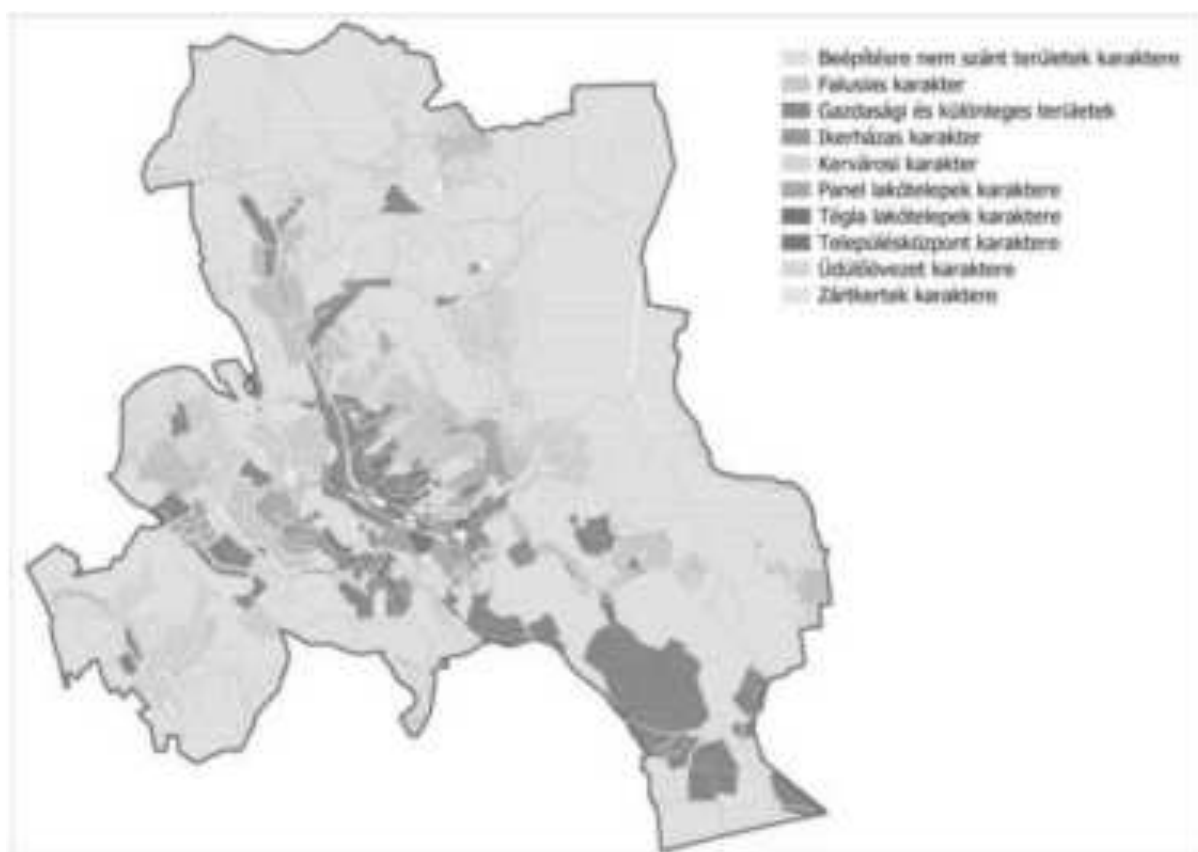
Forrás: Saját szerkesztés, 2025

Településrészek karaktere

Komló karaktereit szerkezeti lehatárolások alapján lehet meghatározni, mivel az eltérő arculatú területek általában követik a szerkezeti vonalakat. A különböző karakterek épülettípus, telepítés, tömegforma, stb., alapján lettek meghatározva, annak érdekében, hogy az adott terület építészeti megjelenése könnyen beazonosítható legyen.

Komló karaktertérképe igencsak mozaikos, jellemző, hogy az azonos építészeti jellemzőkkel rendelkező területek sokszor széttöredezve, elszórtan jelennek meg a településen. A külterületekkel együtt összesen 10 különböző karakter található Komlón. Ezek a területek nagyjából egységesnek mondható építészeti arculattal rendelkeznek, de a sokszor következtelen tervezés eredményeképp vannak igencsak vegyes területek is. Erre jó példa a belváros karaktere, amely egyszerre tartalmazza a hagyományos, szocialista, realista épületeket és a 10 emeletes paneleket egyaránt. A többi karakter viszont már szépen lehatárolható, akár a családi házas, akár a lakótelepes karaktereket vesszük figyelembe. Egységesnek mondható a falusias karakter, eltekintve pár újabb beépítésű épülettől. A város külterületei nagy területeket foglalnak el a kiskertek, melyek szétszórva, több irányba megtalálhatók.⁵

97. ábra: Komló településrészeinek karakterei

Forrás: Saját szerkesztés, 2025

⁵ TAK, Komló, 43-44. old.

A településrészek 10 karakter típusa a következő:

- Településközpont karaktere
- Téglalakótelepek karaktere
- Panel lakótelepek karaktere
- Kertvárosias karakter
- Ikerházas karakter
- Falusias karakter
- Üdülőövezet karakter
- Zártkertek karaktere
- Gazdasági és különleges területek
- Beépítésre nem szánt területek

Településközpont karaktere

Komló városközpontja Kossuth utca mellett húzódik, mely a település tengelyét is jelenti. Az 1950-es évek folyamán épült ki, ugyanakkor régi településképe mára teljesen átalakult. A településközpont karaktere vegyes képet mutat. Meghatározó az 1950-es évek során épült szocialista-realista stílusú épületek. Ezek mellett feltűnnek a 1980-as évek magas panelházai, amelyek tömegükkel kiugranak a korábbi beépítések közül. A településközpont vegyes képét alkotják az újonnan épült bevásárlóközpontok, melyek alacsony tömegükkel erős kontrasztot adnak a panelházak között.

A központban található a legtöbb közintézmény, Komló főterén a városháza, a Sportközpont és kissé keletebbre a városi kórház épülete, előtte a Szent- Borbála templom épületegyüttesével.⁶

⁶ TAK, Komló, 46. old.

98. ábra: Településközpont karaktere

Forrás: Saját szerkesztés, 2025

Tégla lakótelepek karaktere

Az 1950-60-as években Kenderföld és Kökönyös lakótelepek épületek ki, mely épületekre jellemzően 4-5 emelet magasak és magastetővel rendelkeznek. A városközponthoz hasonlóan szocialista-realista stílusban épültek. Jellemzőjük az egyszerűsített tömegformálás és a szabályos homlokzati tagolás, és a kő burkolattal ellátott lábazat. Az ajtók, bejáratok körül sok esetben megjelenik a portikusz és a timpanon is. A kor előrehaladtával egyszerűbbé váltak a homlokzatok és megindult az átmenet a korábbi szocialista-realista stílus és a legegyszerűsített paneles házgyári lakóépületek között. Ez a karaktertípus a Kenderföld a Kossuth Lajos utcától északra, a Somág-tető meredek oldalain található. Kökönyös pedig a Pécs felé vezető út mentén, azonos ütemben és stílusban épült, nagy zöldterületekkel tarkított lakótelep. Mindkét lakótelep kialakítása úszótelkes, sávos elrendezésű, és az épületek, ahol erre szükség van követik a szintvonalakat. Jellemző a házak hosszúkás elrendezése. Zöldfelületekre jellemző a karakteren belül a közel azonos korú ligetes fásítás (hárs, platán, juhar, lucfenyő, kőris).⁷

⁷ TAK, Komló, 56-58. old.

99. ábra: Téglalakótelepek karaktere

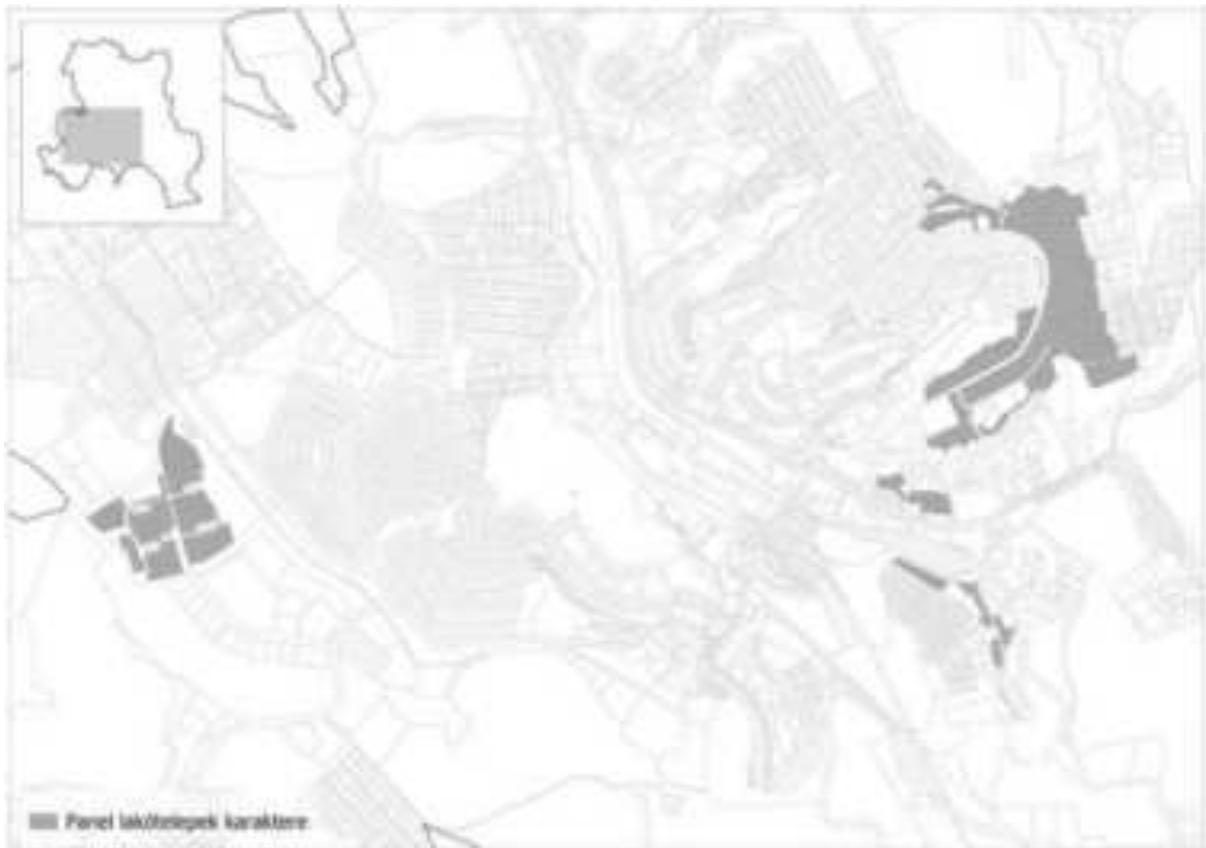
Forrás: Saját szerkesztés, 2025

Panel lakótelepek karaktere

A panel lakótelepek karakterére a házgyári panelépítésszerkezet jellemző. A településen a karakter két helyen jelenik meg, Szilvás és Körtevényes területén. Szilvás a belvárostól északra található magasabb fekvésű területen épült ki Körtevényes jellemzően kertes házak, zártkertek találhatóak. Körtevényes a városközponttól nyugatra található, a lakótelepet erdő illetve szántóterület határolja, ezzel is egyedi képet adva a területnek. A karakterre jellemző az úszótelkes beépítés, az egyes épület 4-10 emelet közötti lapostetős házak. A panelekre jellemző a változatos színhasználat, ami főként halvány árnyalatokat foglal magába. A lakóépületek előkertjét a lakók saját ízlésük szerint formálják, ezzel is egy meghatározó karaktert kölcsönöz a területnek, ugyan ezen ültetési formák a gerillakertészet kategóriába esnek.⁸

⁸ TAK, Komló, 70-77. old.

100. ábra: Panel lakótelepek karaktere

Forrás: Saját szerkesztés, 2025

Kertvárosias karakter

A kertes, családi házas területek a lakótelepekkel egy időben kezdtek el kiépülni. A kertvárosias karakter a település több pontján is megtalálható. A karakteren belül megtalálható a négyzetes alaprajzú épületek és a kertes családi házak is. Három fő területen jelenik meg a kertvárosias karakter Somág, Dávidföld és Gesztenyés. Itt a lakóházak legtöbbje a 1950-es években kezdett kiépülni. A legújabb beépítés Dávidföld északi részén található családi házas negyed, melynek épületei a 20. század végi és a 21. század eleji stílusban épületek. Jellemző beépítési mód az oldalhatáron álló, kis előkert, vagy előkert nélküli házak. A karakterre jellemző a magastetős kialakítás, ami jellemzően 25-45°-os szöget zár be. A épületek színhasználata a halvány pasztell színekre terjed ki. A zöldfelületek tekintetében jellemző a széles főutca és az úttest mellett található zöldsáv jelenléte, illetve a ház előtti zöldsávokban a lakók sok esetben díszkertet alakította ki.⁹ Ezek az ültetési formák a gerillakertészet kategóriába esnek.

⁹ TAK, Komló, 80-93. old.

101. ábra: Kertvárosi karakter

Forrás: Saját szerkesztés, 2025

Ikerházas karakter

Az ikerházas beépítés a településen leginkább Újtelep területen található. A domboldali beépítés párhuzamos utcákat találunk, mely a szintvonalakhoz igazodik. Az ikerházas beépítéshez kisebb telekméretek társulnak. A dávidföldi ikerházas beépítés esetében a épületek szellősebben helyezkednek el, de a karakterében a két településrész megegyező. A magastetős házakra jellemző a tetőgerinc párhuzamos kialakítása jellemző. A homlokzatok esetében is az egységes színharmónia jelenik meg, leginkább a világos, pasztell színek jelentősek.

102. ábra: Ikerházas karakter

Forrás: Saját szerkesztés, 2025

Falusias karakter

Komló közigazgatási területén belül számos kistelepülés és egykori falu található, melyek zöme a városi környezettől elkülönülve a Mecsek völgyeiben található (Mecsekjánosi, Mecsekfalu, Kisbattyán, Zobákpuszt). Falusias jellegüket a mai napig megőrizték. Mecsekjános területe - az egykori Komlóhoz hasonlóan - hosszú völgyfalu. Mecsekfalu házai között sok egykori nagy parasztház maradt fenn, melyek meghatározzák a városképet dísz homlokzatukkal. Kisbattyán egy tipikusnak mondható hegyvidéki település, egytengelyű utcájában a házak az utca két oldalán ellentétes irányba dőlő teleksorból állnak. A települt elkerülte a városiasodás, így a eredeti telekszerkezetek a fa tornácos házak karaktere jellemzi. A falusias karakterre jellemző tetőforma a kontyolt vagy oromfalas nyeregtető, melynek jellemzően 35-40°-os tető dőlésszöge van.¹⁰

¹⁰ TAK, Komló, 104-110. old.

103. ábra: Falusias karakter

Forrás: Saját szerkesztés, 2025

Üdülőövezet karakter

Komló közigazgatási területén belül két jelentős üdülőövezeti karakterű terület található. Sikonda a fürdő és gyógyszállóról ismert, amely a fő turisztikai vonzerőt adja a területen. A horgásztó körül és a Sikondáról Komló felé vezető úton nagy számban épületek ki üdülőházak. Az 1970-80-as években épület házak kis, üdülőként funkcionáltak ezek közül sokakat már átalakítottak. Az üdülőövezet karaktere hasonlít a kertvárosi beépítéshez, azzal a különbséggel, hogy itt az épületek kisebb alapterületen helyezkednek el. Jellemző a oldalhatáron vagy esetleg a szabadon álló beépítés. Az üdülőházak közvetlen környezet rendkívül magas zöldfelületi aránnyal rendelkezik. Örökzöld és lombhullató egyaránt jellemzi, ami kellemes összhangot képez a környező természeti területekkel. A karakter arculatát meghatározzák még a magas díszértékkel rendelkező ültetett cserjefoltok és virágkiültetések.¹¹

¹¹ TAK, Komló, 124-132. old.

104. ábra: Üdülőövezet karaktere

Forrás: Saját szerkesztés, 2025

Zártekertek karaktere

Komló területén sok kisebb össze nem függő területen találhatók zártekertek. Ezek a kiskertes területek még a külterületek részét képezik. Beépítés és forma szerint sokfélé, nem lehet egy kategóriába sorolni az itt található ideiglenes (szezónális) vagy akár már lakófunkciót is betöltő épületeket. Általános jellemzője a karakternek azonban a szabálytalan utcahálózat, mely a terepviszonyokhoz igazodik. Ehhez az utca hálózathoz halmazos illetve szalagtelkes telekstruktúra társul. A tájszerkezetre jellemző a mozaikosság, valamint a felhagyott telkek beerdősülése.¹²

¹² TAK, Komló, 134-137. old.

105. ábra: Zártkertek karaktere

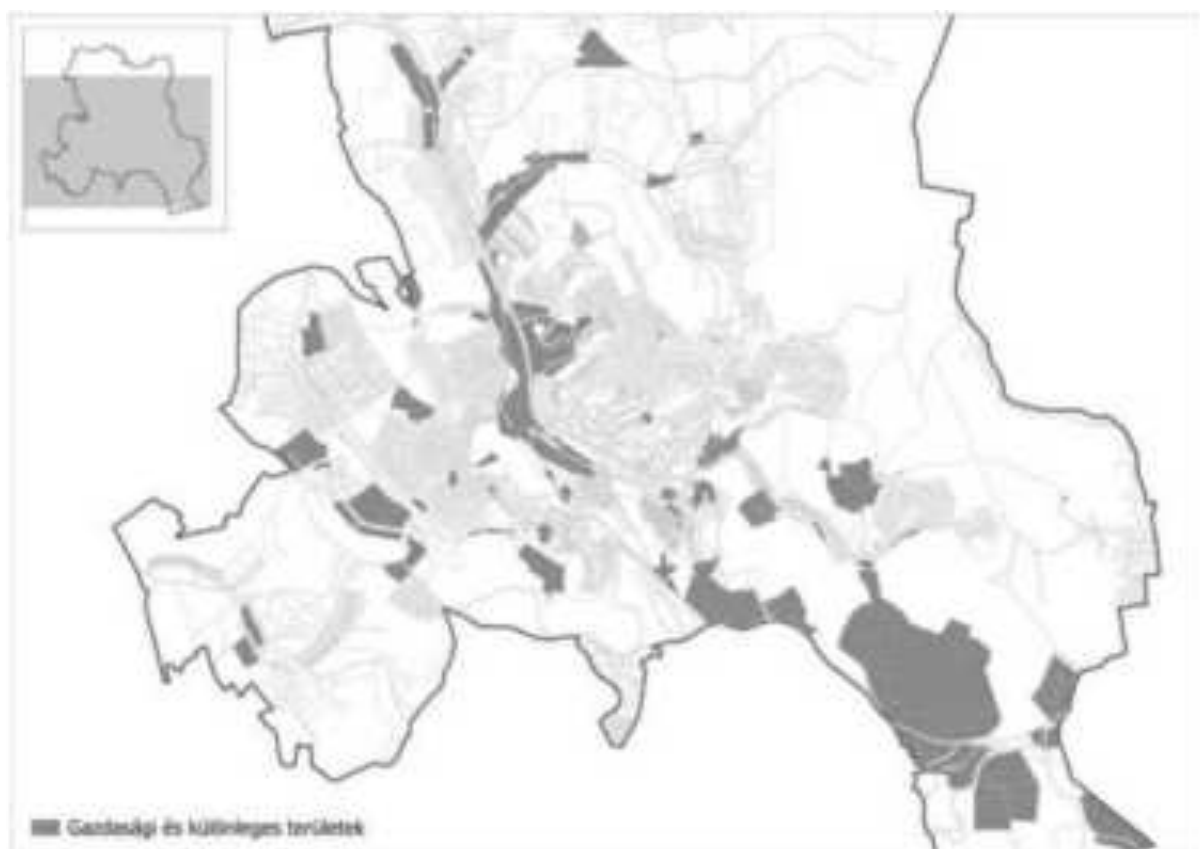
Forrás: Saját szerkesztés, 2025

Gazdasági és különleges területek

Komló a szénbányáztatnak köszönhetően jelentős iparterületekkel rendelkezik. A bányák egy részét rekultiválták, területeket újrahasznosították, művelhetővé tették. Azonban több területen a bányák üresen vagy részben üresen állnak, ezekhez tartozó létesítmények nagy arányban bontásra várnak. Komló arculatát meghatározza a belváros mellett található ipari területek, mint a hőerőmű, mely magas kéményeivel alakítja a terület karakterét.¹³

¹³ TAK, Komló, 140. old.

106. ábra: Gazdasági és különleges területek

Forrás: Saját szerkesztés, 2025

Beépítésre nem szánt területek

Komló település körül nagy kiterjedésű erdőterület található, mely a külterület karakterét is meghatározza, mint hegyvidéki környezet. Ezek a területek nagyobb részben tájkép és természetvédelmi oltalom alatt állnak. A táji karaktert meghatározzák a tájsebek, melyek a bányászati tevékenység nyomát hagyták a tájban. Ezen területek rehabilitációja kiemelt feladat a térségben. A dirtpark egy a térségben megtalálható sajátos táji elem, itt együtt jelenik meg a roncsolt felszín és a ligetes, fás környezet, mely a rekreáció és a sport színtere. ¹⁴

¹⁴ TAK, Komló, 146-149.. old.

107. ábra: Beépítésre nem szánt területek karaktere

Forrás: Saját szerkesztés, 2025

Településképi szempontból meghatározó, természeti védelemmel érintett területek:¹⁵

- a nemzeti ökológiai hálózat részeként nyilvántartott ökológiai folyosó és magterület területe,
- a védett barlangok és források,
- a tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek,
- a helyi jelentőségű természetvédelmi területek és
- az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű (Natura 2000) területek mint: a Mecsek elnevezésű, HUDD20030 jelű kiemelt jelentőségű természet-megőrzési valamint HUDD100007 jelű madárvédelmi területek.

Komló Város Önkormányzat Képviselő-testületének 3/2021. (I. 28.) önkormányzati rendelete a településképi védelméről és a Komló Település Arculati Kézikönyv (TAK) együtt határozza meg Komló település-, és városképi értékeit, valamint ezen értékének a védelmében ajánlott és szükséges cselekvéseket, eljárásokat. Ezek a rendelkezések hozzájárulnak a települési karakter megtartásához, az helyi identitás erősítéséhez, a városépítés és a településfejlesztéssel együtt az épített környezet esztétikus alakításához.

¹⁵ Komló Város Önkormányzat Képviselő-testületének 3/2021. (I. 28.) önkormányzati rendelete a településképi védelméről, 14. §, (2)

3.3.2 Szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolása, térképi ábrázolása és helyzetelemzése (potenciális akcióterületek)

A hazai települések szegregált és szegregációval veszélyeztetett területeinek lehatárolásához és térképi ábrázolásához szükséges adatokat a 419/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet írja elő.

A jogszabály értelmében a szegregációs mutató értékét a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és munkajövedelemmel nem rendelkezők az aktív korúakhoz (15-64 év) viszonyított aránya adja meg. A mutatót a települések területén belül olyan területileg egybefüggő tömbök kiválasztásával kell számítani, amelyekre együttesen jellemző, hogy a szegregációs mutató határértékének megfelelnek. A tömb népszámlálási célra létrehozott, általában közterületek vagy természetes és mesterséges tereptárgyak, valamint rácshálós térinformatikai megoldás eredményeképpen kialakított, területen belüli kisterületi egység.

A szegregációs mutató határértékei az adott település méretétől függenek. Komlóra, mint 2000 főnél népesebb városra, illetve mint járásszékehelyre az alábbi mutatók érvényesek:

Településtípus	Szegregált terület, amelynél a szegregációs mutató értéke	Szegregációval veszélyeztetett terület, amelynél a szegregációs mutató értéke
Járásszékhely város	nagyobb egyenlő, mint 35%	nagyobb egyenlő, mint 30%, de kisebb, mint 35%

A kormányrendelet értelmében a 200 főnél népesebb települések esetében szegregátumnak, illetve szegregációval veszélyeztetett területnek azok az egybefüggő területek tekintendők, amelyek megfelelnek a fenti szegregációs mutatónak, valamint ahol a terület lakónépessége eléri az 50 főt.

A 2022-es népszámlálás adatai alapján 2024-ben a fent részletezett kritériumok szerint Komlón szegregátum nem, mindössze egy szegregációval terület található a Kazinczy Ferenc u. 10-14. és 9-15. házszám alatt. A szegregátum az alábbi térképen látható módon helyezkedik el:

108. ábra: Szegregációval veszélyeztetett terület

Forrás: Lechner Tudásközpont

Az azonosított szegregációval veszélyeztetett terület adatait az alábbi táblázat összesíti:

28. Táblázat: Komló szegregációs adatai a 2022-es népszámlálás alapján

Mutató megnevezése	Komló összesen	1. veszélyeztetett terület (Kazinczy Ferenc u. 10-14. és 9-15. házszám)
Lakónépesség száma	21917	240
Lakónépességen belül 0-14 évesek aránya	11,2	19,2
Lakónépességen belül 15-64 évesek aránya	63,0	70,0
Lakónépességen belül 65 évesek vagy annál idősebbek aránya	25,8	10,8
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-64 évesek) belül	14,9	58,3
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában	12,4	3,0
Lakásállomány (db)	11470	137
Alacsony komfort fokozatú lakások aránya	1,7	35,0
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-64 évesek) belül	30,1	51,2
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül	6,8	32,7
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül	69,9	48,8
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya	38,2	46,5
Állandó népesség száma – a mutató a település egészére állítható elő, szegregátumokra nem	21878	
Alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya	14,0	56,0
A gazdaságilag nem aktív népesség aránya a lakónépességen belül	51,2	55,8
Munkanélküliek aránya (munkanélküliségi ráta)	4,7	12,5
Tartós munkanélküliek aránya (legalább 360 napos munkanélküliek aránya)	1,7	4,8
A komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül	2,6	74,0
Egyszobás lakások aránya a lakott lakásokon belül	13,1	98,4

Bár a Kazinczy utca a 2011-es népszámlálási adatok alapján meghatározott szegregációs viszonyok szerint korábban szegregátumnak minősült, a ma szegregációval veszélyeztetett területen továbbra is

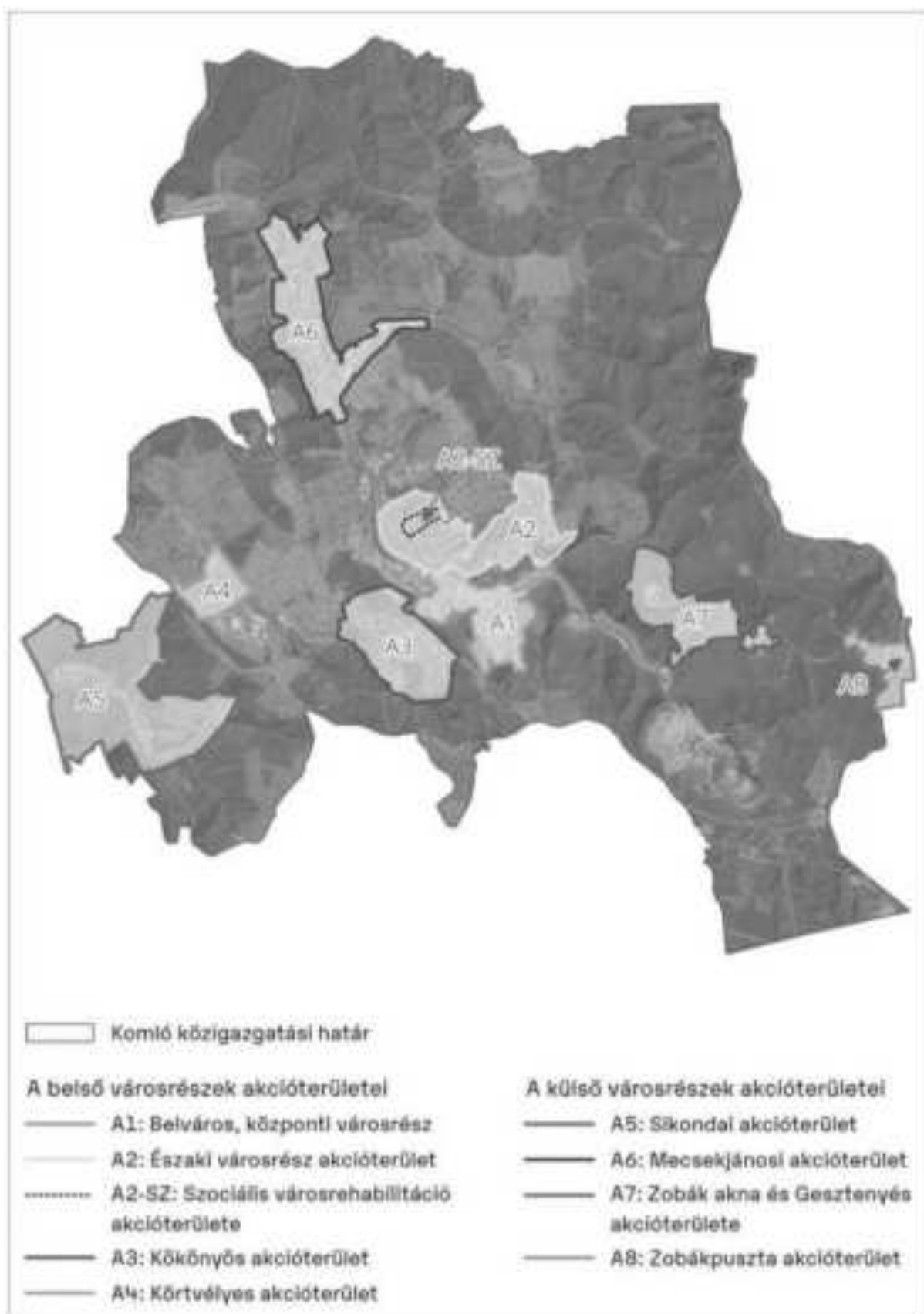
jelentős hiányosságok figyelhetők meg. A területen élők száma 2022-ben 240 fő volt. A 0-14 évesek aránya több mint másfélszerese a városi mutatónak. Kiemelkedően magas a városi szinthez képest a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők száma az aktív korú népességben belül, a területen élők közel 60%-a ide sorolható. A területen többségében romák élnek. A lakások 35%-a alacsony komfortfokozatú.

A 2022-es népszámlálás adatai alapján 2024 óta kerülnek meghatározásra az aktuális szegregátumok. A város korábban elindított antiszegregációs intézkedései még a 2011-es népszámlálás szerint meghatározott szegregációs viszonyait vette alapul. Mivel ilyen intézkedések továbbra is folyamatban vannak, fontos összevetni a korábbi időszak és az aktuális időszak szegregációs viszonyait a Kazinczy utcában és környékén. Ezt az alábbi térkép szemlélteti:

Forrás: Saját szerkesztés, 2025

3.3.3 Egyéb szempontból beavatkozást igénylő területek lehatárolása, térképi ábrázolása és helyzetelemzése (potenciális akcióterületek)

Forrás: Saját szerkesztés, 2025

4 MELLÉKLETEK
